СПОЈИ!

Informations- und Integrationszeitschrift Spoji!

Информативни и интеграциони часопис Споји!

година IX, број 10, I/2019.
IX. Jahr, Nummer 10, I./2019

излази на Цвети 2019. л. Г.

DIANA BUDISAVLJEVIĆ
(OBEXER)
DIE VERSCHWIEGENE HELDIN DES 20. JAHRHUNDERTS

ДИАНА БУДИСАВЉЕВИЋ
(ОБЕКСЕР)
ПРЕЋУТАНА ХЕРОИНА 20. ВЕКА

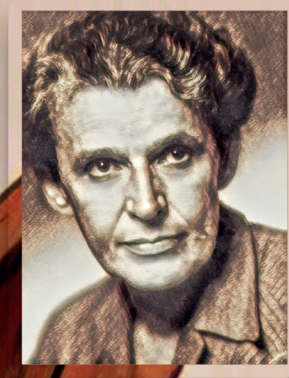

у овом броју | in dieser Ausgabe:

Wilhelm Kuehs: **Dianas Liste – auf der Suche nach Diana Budisavljević**
Владимир Влајић: **У част прећутане хероине из Инзбрука**
Sophia Reisecker: **Antifaschismus in die Öffentlichkeit**
мр Недељко Савић: **Парк Диане Будисављевић – од идеје до реализације**
Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach: **Das Café-Restaurant „Vienne“ und die Serben Wiens**
Жељко Малешевић, МА: **Дијаспора или Емиграција?**
Marija Stevanović: **Die Reise zum Mittelpunkt der Erde**
проф. др Мрђан Млађан и др Душан Марковић: **Предузетници као савремени српски домаћини**

САДРЖАЈ - INHALT

02 *ÜBER DIE ZEITSCHRIFT Spoji!*
05 *О ЧАСОПИСУ Споји!*

DIANA BUDISAVLJEVIĆ (OBEXER)

07 ***Vladimir Vlajić,*** Der verschwiegenen Heldin aus Innsbruck zu Ehren
16 ***Danica Kaća Čolović,*** Kinder in den Lagern des Unabhängigen Staates Kroatien und die Aktion „Diana Budisavljević“
20 ***Wilhelm Kuehs,*** Dianas Liste – auf der Suche nach Diana Budisavljević
23 ***Dr. Alexander Pflaum,*** Bericht aus einer zerrissenen Familie
24 ***Vera Merkel,*** Frieda Olga Obexer
25 ***Dr. Lukas Morscher,*** Wie ich Diana Budisavljević kennen lernte
27 ***Mag. Alexander Legniti,*** Wie ich Diana Budisavljević kennen lernte
29 ***Sophia Reisecker,*** Antifaschismus in die Öffentlichkeit
30 ***Mag. Nedeljko Savić,*** Diana-Budisavljević-Park – von der Idee zur Umsetzung
33 ***Mag.ª Christine Oppitz-Plörer,*** Beitrag von Bürgermeisterin Christine Oppitz-Plörer für die Zeitschrift „Spoji!“

ДИАНА БУДИСАВЉЕВИЋ (ОБЕКСЕР)

34 ***Владимир Влајић,*** У част прећутане хероине из Инзбрука
41 ***Даница Каћа Чоловић,*** Деца у логорима НДХ и акција Диане Будисављевић
45 ***Вилхелм Куес,*** Дианина листа – у потрази за Дианом Будисављевић
48 ***др Александер Пфлаум,*** Извештај о једној поцепаној породици
49 ***Вера Меркел,*** Фрида Олга Обексер
50 ***др Лукас Моршер,*** Како сам упознао Диану Будисављевић
52 ***мр Александер Легнити,*** Како сам упознао Диану Будисављевић
54 ***Софија Рајсекер,*** Антифашизам у јавност
55 ***мр Недељко Савић,*** Парк Диане Будисављевић – од идеје до реализације
58 ***мр Кристине Опиц-Плерер,*** Допринос градоначелнице Кристине Опиц-Плерер часопису „Споји!“
59 ***Mag. Alexander Legniti,*** Die Gerechten! 6952

KULTUR

60 ***Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach,*** Das Café-Restaurant „Vienne“ und die Serben Wiens

INTEGRATION

62 ***Željko Malešević, MA,*** Diaspora oder Emigration?

GESCHICHTE

65 ***Jovan Aleksić,*** Goraner, gute Leute vom Šar-Gebirge (2)
68 ***Dušan Dragomirović,*** Auf den Grabhügeln im Vaterland
69 ***Nemanja Dević,*** Der Ritter in Opanken

ORTHODOXIE

72 ***Marija Stevanović,*** Eine Reise zum Mittelpunkt der Erde
74 ***Svetosavsko zvonce,*** Wozu dient eine Brojanica?

КУЛТУРА

75 ***проф. др Волфганг Рорбах,*** Кафе-ресторан „Вијен“ и Срби Беча

ИНТЕГРАЦИЈА

77 ***Жељко Малешевић, МА,*** Дијаспора или Емиграција?

ИСТОРИЈА

81 ***Јован Алексић,*** Горанци, добри људи са Шар-планине (други део)
83 ***Душан Драгомировић,*** На хумкама у отаџбини
84 ***Немања Девић,*** Витез у опанцима

ПРАВОСЛАВЉЕ

87 ***Марија Стевановић,*** Пут у средиште земље
89 ***Светосавско звонце,*** Чему служи бројаница?
90 ***Свети Владика Николај Велимировић,*** О поштовању свештеника

INTERESSANT!

91 ***B. Caranović,*** Denkmal für die Heldin Diana Budisavljević
92 ***Milena Marković,*** Sie wollten mich wegen Račak brechen, schafften es aber nicht
95 ***J.V.,*** Dokumentarfilm über Diana Budisavljević: Heldin die man nicht vergessen darf
96 ***Silvio Srbulović,*** Das Quad Team Tirol aus Österreich besuchte schon zum zweiten Mal Ost-Serbien
99 ***Prof. Mrdjan Mladjan, PhD & Dušan Marković, PhD,*** Unternehmer als moderne serbische Wirte

ИНТЕРЕСАНТНО!

102 ***Б. Царановић,*** Споменик хероини Диани Будисављевић
103 ***Милена Марковић,*** Ломили су ме због Рачка, али ме нису сломили
105 ***Ј.В.,*** Документарац о Диани Будисављевић: Хероје не смемо да заборавимо
106 ***Силвио Србуловић,*** „Квад тим Тирол“ из Аустрије већ други пут посетио је Источну Србију
109 ***проф. др Мрђан Млађан и др Душан Марковић,*** Предузетници као савремени српски домаћини

111 ***VERNETZEN***
136 ***УМРЕЖАВАЊЕ***

156 ***БИБЛИОГРАФИЈА***
159 ***BIBLIOGRAFIE***

Оснивачи часописа: Владимир Влајић, Александар Спасојевић, Силвана Перић, Оливер Ранисављевић, Филип Влајић, Ђорђе Ђорђевић

Уредници: Владимир Влајић (СПОЈИ), Игор Стевановић Орељ (ОРНАС и ХО „Срби за Србе")

Редакција: Бојана Влајић, мр Милан Нешић, Оливер Ранисављевић, Стефан Андрић, Јован Томић, Иван Ивковић, Дејан Сенић

Превод: Јана Тодоровић, Ерик Вагнер, Феликс Совински, Марко Бећаревић, Дејан Сенић, Филип и Владимир Влајић

Лектура и коректура: Игор Стевановић Орељ и Владимир Влајић (српски), Ерик Вагнер, Феликс Совински и Филип Влајић (немачки)

Технички уредник: Слободан Голубовић

Штампа: Штампарија „Стојадиновић”, Петровац на Млави, Србија

Тираж: 500 примерака

Gründer der Zeitschrift: Vladimir Vlajić, Aleksandar Spasojević, Silvana Perić, Oliver Ranisavljević, Filip Vlajić, Djordje Djordjević

Redakteure: Vladimir Vlajić (SPOJI), Igor Stevanović Orelj (ORNAS und HO „Serben für Serben“)

Redaktion: Bojana Vlajić, Mag. Milan Nešić, Oliver Ranisavljević, Stefan Andrić, Jovan Tomić, Ivan Ivković, Dejan Senić

Übersetzung: Jana Todorović, Eric Wagner, Felix Sowinski, Marko Bećarević, Dejan Senić, Filip und Vladimir Vlajić

Lektur und Korrektur: Igor Stevanović Orelj und Vladimir Vlajić (Serbisch), Eric Wagner, Felix Sowinski und Filip Vlajić (Deutsch)

Technischer Redakteur: Slobodan Golubović

Druck: Druckerei „Stojadinović“, Petrovac na Mlavi, Serbien

Auflage: 500 Stück

СПОЈИ!
Informations- und Integrationszeitschrift Spoji!

УВОДНА РЕЧ

Поштовани читаоци, драги пријатељи, донатори и чланови наших организација!

Радује нас што коначно у Вашим рукама држите јубиларно 10. издање Информативног и интеграционог часописа ***Споји!***, првог српског часописа на немачком говорном подручју, који је покренут од омладине за омладину, али и за оне мало старије и искусније међу нама.

Ово издање, које је требало да изађе много раније а о разлозима померања термина прочитајте у рубрици **„О ЧАСОПИСУ“**, је посвећено Диани Будисављевић (девојачки Обексер), вероватно једној од најхрабријих жена 20. века, која је из усташких логора током Другог светског рата спасила преко 10.000 деце српске-православне вере, а прећутана је до пре неколико година, тако да се за њу данас нажалост не зна онолико колико би се вероватно требало знати. Из тог разлога смо овом издању наденули наслов **„ДИАНА БУДИСАВЉЕВИЋ (ОБЕКСЕР) – ПРЕЋУТАНА ХЕРОИНА 20. ВЕКА“**, а које смо одавно планирали и с намером желели да баш 10. јубиларно издање буде посвећено овој храброј Аустријанки из Инзбрука.

Тако можете у главној рубрици да прочитате текстове многих особа које су допринеле да се у њиховом окружењу, али и шире, више чује и сазна о Диани Будисављевић и њеним сарадницима, а који пишу о томе како су први пут чули за њу, како су је боље упознавали, или шта су све учинили, како би се њен лик и њено дело отргли од заборава.

Такође, и у овом броју смо се потрудили да часопис ***Споји!*** буде отприлике у односу 50/50 на немачком и српском језику, како бисмо пружили могућност и осталим народима који живе на тлу Аустрије, Немачке и Швајцарске да се упознају са темама које обрађујемо у часопису ***Споји!***, што је један од предуслова за боље разумевање наших људи и њихову лакшу интеграцију у тим земљама.

И у овом броју, као и у претходним, наћи ћете рубрику **„УМРЕЖАВАЊЕ“**, у којој можете читати о активностима Српске православне омладине Инзбрук - СПОЈИ, Хуманитарне организације „Срби за Србе“ и Студентско-ученичког удружења „ОРНАС“, која је у овом издању испала мало опширнија с обзиром на то да је ово издање каснило а да нисмо желели да изостављамо нека од дешавања, која су се у том периоду дешавала.

Неизоставни део нашег часописа постале су рубрике, **„ИНТЕРЕСАНТНО!“**, **„ИНТЕГРАЦИЈА“**, **„КУЛТУРА“**, **„ИСТОРИЈА“** и **„ПРАВОСЛАВЉЕ“** које такође можете прочитати и на немачком језику.

С поштовањем,
Редакција часописа Споји!

VORWORT

Sehr geehrte Leserinnen und Leser, liebe Freunde, Spender und Mitglieder unserer Organisationen!

Es freut uns sehr, dass Sie endlich die 10. Jubiläumsausgabe der Informations- und Integrationszeitschrift ***Spoji!*** in Ihren Händen halten können. Die erste serbische Zeitschrift in Österreich, Deutschland und der Schweiz, die von Jugendlichen für Jugendliche und die etwas älteren und erfahreneren unter uns in Leben gerufen wurde.

Diese Ausgabe, die schon viel früher hätte herausgegeben werden sollen (über die Gründe für das Verschieben des Termins können Sie in der Rubrik **„ÜBER DIE ZEITSCHRIFT“** lesen), ist Diana Budisavljević (geborene Obexer) gewidmet – die wahrscheinlich eine der tapfersten Frauen des 20. Jahrhunderts ist und die während des Zweiten Weltkriegs über 10.000 serbisch-orthodoxe Kinder aus den Todeslagern der Ustascha rettete. Sie war bis vor ein paar Jahren verschwiegen, weshalb man über sie leider nicht so viel weiß wie viel man wahrscheinlich wissen sollte. Aus diesem Grund haben wir dieser Ausgabe, die wir schon lange geplant haben, den Titel **„DIANA BUDISAVLJEVIĆ (OBEXER) – DIE VERSCHWIEGENE HELDIN DES 20. JAHRHUNDERTS“** gegeben, da wir den Wunsch hatten, dass gerade die 10. Jubiläumsausgabe dieser mutigen Österreicherin aus Innsbruck gewidmet ist.

So können Sie in der Hauptrubrik Texte vieler Personen lesen, die dazu beigetragen haben, dass man in ihrem Umfeld, aber auch darüber hinaus, mehr über Diana Budisavljević und ihre HelferInnen hört und erfährt. Sie schreiben darüber wie sie zum ersten Mal von ihr gehört haben, wie sie sie näher kennengelernt haben, oder was sie alles geleistet haben, um ihre Tat und ihren Namen vor der Vergessenheit zu bewahren.

Auch dieses Mal haben wir uns Mühe gegeben, dass die Zeitschrift ***Spoji!*** mit einem Anteil von ungefähr 50/50 an serbischer und deutscher Sprache erscheint. Damit die Menschen, die ebenfalls in Österreich, Deutschland oder der Schweiz leben, die Möglichkeit haben sich mit diesen Themen, die wir in der Zeitschrift ***Spoji!*** behandeln, zu befassen. Das ist eine der Voraussetzungen, um die Menschen serbischer Herkunft besser zu verstehen und deren leichtere Integration in diesen Ländern zu ermöglichen.

Auch in dieser Ausgabe werden Sie die Rubrik **„VERNETZEN“** finden, in welcher Sie die Aktivitäten des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI), der humanitären Organisation „Serben für Serben“ und der Studenten- und Schülervereinigung „ORNAS“ finden können, wobei sie dieses Mal etwas umfangreicher ausgefallen ist, weil sich der Erscheinungstermin mehrmals verschoben hatte, wir Ihnen aber einige Geschehnisse, die sich in dieser Zeit ereignet haben, nicht vorenthalten wollen.

Als ein unumgänglicher Bestandteil unserer Zeitschrift haben sich die Rubriken **„INTERESSANT!“**, **„INTEGRATION“**, **„KULTUR“**, **„GESCHICHTE“**, und **„ORTHODOXIE“**, bewiesen, welche Sie ebenfalls in der deutschen Sprache lesen können.

Hochachtungsvoll,
Redaktion der Zeitschrift Spoji!

ÜBER DIE ZEITSCHRIFT „SPOJI!“

Das Projekt, Zeitschrift ***Spoji!***, wurde auf Beschluss der Vorstandssitzung des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI), am 17. Oktober 2010, als Projekt im Bildungsbereich in dessen Rahmen der Jugendverein SPOJI auch aktiv ist, ins Leben gerufen.

Die Informations- und Integrationszeitschrift ***Spoji!*** hat zum Ziel die serbische Jugend in der Diaspora und in der alten Heimat über die brennenden Fragen aus den Bereichen der serbischen Sprache und kyrillischen Schrift, der serbischen Geschichte und Tradition, der serbischen Kultur, Integration und Zusammenarbeit mit anderen Völkern zu informieren und Antworten darauf zu liefern. Ebenfalls als sehr wichtig empfunden wird die Orthodoxie, die der Jugend näher gebracht werden sollte, aber nicht nur den Jugendlichen, sondern auch den etwas älteren unter uns.

Daraus folgt, dass die Zeitschrift ***Spoji!*** ein zusätzliches Werkzeug ist mit dem der Jugendverein SPOJI seit der Gründung der Zeitschrift seine Tätigkeit für die Erhaltung der serbischen nationalen, kulturellen und geistigen Identität verstärkt hat sowie seine Partnerorganisationen, die seit der ersten Ausgabe Teil dieses Projektes sind.

Jede Ausgabe von ***Spoji!*** widmet sich einer speziellen Thematik. Daneben haben die Leserinnen und Leser in jeder Ausgabe die Möglichkeit über die Aktivitäten der serbischen Vereinigungen in Europa und auf der ganzen Welt zu lesen.

In jeder Ausgabe von ***Spoji!*** haben die Leserinnen und Leser die Möglichkeit Texte auf Deutsch zu lesen, da die Zeitschrift großen Wert auf Integration legt, weil man sich besonders in diesem Bereich mit anderen Völkern verbinden, austauschen und besser verstehen und kennenlernen kann. Darüber hinaus sollen auch die positiven Seiten des serbischen Volkes anderen Völkern nähergebracht werden, um den schiefen Rahmen mit dem Bild Serbiens in der Welt Schritt für Schritt geradezurücken.

Es ist wichtig zu erwähnen, dass man mit dem Kauf einer Zeitschrift ***Spoji!*** direkt finanzielle Hilfe für humanitäre Aktionen leistet, die Organisationen, die an diesem Projekt beteiligt sind, regelmäßig auf dem Gebiet Ex-Jugoslawiens und Tirols organisieren und damit zahlreichen Kindern helfen der Armut zu entkommen bzw. wieder gesund zu werden.

Indem diese Zeitschrift in einer serbischen Traditionsdruckerei namens „Stojadinović“ in Petrovac an der Mlava in Ostserbien gedruckt wird, wird auch der serbische Sektor der Klein- und Mittelunternehmen unterstützt.

Die Zeitschrift ***Spoji!*** kommt ein bis zwei Mal im Jahr heraus und das immer an einem großen serbisch-orthodoxen Feiertag. Damit ist die Zeitschrift einem Almanach näher als einer klassischen Zeitschrift.

Die erste Ausgabe von ***Spoji!*** unter dem Motto **„Junge Geschichte einer jungen Vereinigung“** mit dem Hauptthema **„SPO(J)I und der serbisch-patriotische NGO Sektor“**, wurde am 17. April 2011, am Palmsonntag veröffentlicht und die erste Promotion und Vorstellung der Zeitschrift fand feierlich in Innsbruck statt. Damit kam die erste serbische Jugendzeitschrift in Österreich ans Tageslicht und eine Ausdehnung auf andere europäische Länder begann.

Seit der ersten Ausgabe von ***Spoji!*** konnte der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) auf die Hilfe und Unterstützung der serbischen „Organisation für humanitäre Hilfe“ zählen, die bei der Verfassung von Texten, beim Druck der ersten 370 Auflagen finanziell half und auch in der Distribution in Ostösterreich sehr fleißig war.

Die zweite Ausgabe von ***Spoji!*** unter dem Motto **„Der Stolz des serbischen Daseins - unser ist die kyrillische Schrift!“** mit dem Hauptthema **„Erhaltung der serbischen kyrillischen Schrift!“**, kam am orthodoxen Feiertag der Kreuzerhöhung (*Krstovdan*), am 27. September 2011 heraus und auch in dieser Ausgabe nahmen der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI), als Initiator der Zeitschrift, sowie die serbische „Organisation für humanitäre Hilfe“, die im gleichen Ausmaß mitgeholfen hatte wie in der ersten Ausgabe, teil.

In diesem Zeitraum sind auch die Promotionen der Zeitschrift intensiviert worden, sodass man sagen kann, dass in gemeinschaftlicher Arbeit des Jugendvereins SPOJI, der serbischen „Organisation für humanitäre Hilfe“ und des Serbischen Bildungs- und Kulturvereins „Prosvjeta“ aus Wien, die Zeitschriftenpräsentationen der zweiten Ausgabe in Berlin, Wien und Innsbruck erfolgreich organisiert werden konnten.

Mit der Teilnahme des SBKV „Prosvjeta“ an der Promotion der zweiten Ausgabe von ***Spoji!*** in Wien schließt sich eine weitere Organisation diesem Projekt an. Darauf aufbauend wurde Ende des Jahres 2011 die Idee entwickelt, dass das eigene Projekt des Jugendvereins SPOJI, in dem Partnerorganisationen bis zu diesem Zeitpunkt nur mitgeholfen haben zu einem Projekt ausgebaut wird, in dem drei Organisationen vollwertig mitarbeiten und offiziell Teil der Zeitschrift sind: Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI), als Gründer der Zeitschrift, die serbische „Organisation für humanitäre Hilfe“, sowie der SBKV „Prosvjeta“ aus Wien.

Es wurden Maßnahmen zur Verbesserung der Zeitschrift getroffen sowie die Entscheidung ein eigenes Logo für ***Spoji!*** zu designen, das ab der vierten Ausgabe

in Verwendung ist. Am wichtigsten zu erwähnen wäre, dass die Redaktion reformiert wurde und dass es nun drei Hauptredakteure gibt - jeweils einer aus jeder Organisation.

So wurden die Rollen und Aufgaben im Rahmen des Projektes der Zeitschrift ***Spoji!*** neu verteilt, wobei die vollkommene Zusammenarbeit in diesem Projekt ab den Vorbereitungen für die dritte Ausgabe begann, in der mit gemeinsamen Kräften vom Inhalt, über den Druck bis hin zur Distribution gearbeitet wurde, was zunächst einmal eine Probephase für unsere drei Organisationen darstellte, die auch während den Vorbereitungen zur vierten Ausgabe verlängert wurde. Jede dieser Organisationen wird versuchen ihr Bestes zu geben, um sich bis zur nächsten Ausgabe in allen Sphären so gut es geht zu organisieren und gemeinsam noch besser einzuarbeiten. Dann sollte die Zusammenarbeit in dem Projekt, Zeitschrift ***Spoji!***, offiziell unterzeichnet werden!

Die dritte Ausgabe von ***Spoji!*** unter dem Motto **„DIE RÜCKKEHR – Warum es wichtig ist, dass wir zu unseren Wurzeln und unserem Vaterland zurückkehren?“** mit dem Hauptthema **„Der Abfluss der Bevölkerung und junger Experten aus Serbien ins Ausland und die Antwort auf die Frage – Wie könnte man diese Kräfte in ihr Ursprungsland zurückholen und warum Serbien keine vielversprechende Zukunft ohne seine jungen, klugen und fleißigen Köpfe hat?“**, kam am orthodoxen St. Georgstag, am 6. Mai 2012 heraus. Zu diesem Zeitpunkt arbeiteten im Rahmen dieses Kultur- und Bildungsprojektes der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI), die serbische „Organisation für humanitäre Hilfe“, sowie der SBKV „Prosvjeta“ aus Wien zusammen.

Die dritte Ausgabe war auch die letze Ausgabe von ***Spoji!***, die ohne ihr eigenes Logo, erschienen ist, da anschließend mit Fleiß und neuen Ideen der drei Organisationen, die Teil dieses Projektes geworden sind, ein neues Logo für die Zeitschrift ***Spoji!*** designt wurde, wie oben bereits erwähnt.

Dann kam auch die vierte Ausgabe der Zeitschrift ***Spoji!*** unter dem Motto **„WO SIND DIE SERBISCHEN BABYS?!“** mit dem Hauptthema **„Die negative demographische Entwicklung des serbischen Volkes“**, am orthodoxen Feiertag der Erzengels Michael (*Arandjelovdan*), am 21. November 2012 heraus. Diese Ausgabe zählt zu einer der Besten in der Kollektion der Zeitschrift ***Spoji!***, die bis zu diesem Zeitpunkt erschienen sind - nicht nur wegen seiner Verarbeitungsqualität, sondern auch wegen des Inhalts und der großen Bedeutung, die das Hauptthema dieser Ausgabe mit sich trägt. Es war auch die erste Ausgabe von ***Spoji!***, die mit dem neuen Logo dieses Projektes erschienen ist.

Im Zeitraum in dem die Redaktion der Zeitschrift ***Spoji!*** die fünfte Ausgabe vorbereitet hat, übernahm der Studenten- und Schülerverein „ORNAS“ aus Niš in Serbien den Platz des SBKV „Prosvjeta“ aus Wien in der Redaktion. Es wurde auch die Zahl der Hauptredakteure im Rahmen dieses Kultur- und Bildungsprojektes reduziert, da nach dem Rücktritt des SBKV „Prosvjeta“ aus diesem Projekt der Platz ihres Hauptredakteurs nicht nachbesetzt wurde. Die Redaktion hat damals entschieden diesen Platz nicht aufzufüllen, worauf die Zahl der Hauptredakteure von drei auf zwei Plätze reduziert wurde.

Daraus folgt, dass in der Vorbereitung der fünften Ausgabe von ***Spoji!*** der Jugendverein SPOJI, die „Organisation für humanitäre Hilfe“ und der Studenten- und Schülerverein „ORNAS“, weiter arbeiteten. Ihre freundschaftliche Zusammenarbeit führte dazu, dass am orthodoxen Feiertag des Hl. Kaisers Konstantin und der Kaiserin Helena, am 3. Juni 2013, im Jahr in dem sich das Milaner Edikt zum 1700. Mal jährte, die fünfte Ausgabe von ***Spoji!*** unter dem Motto **„Welches Erbe werden wir den kommenden Generationen hinterlassen?!“** mit dem Hauptthema **„Erhaltung des serbischen Kulturerbes und der serbischen Tradition“**, erschienen ist.

Eine Neuheit in der Geschichte des Kultur - und Bildungsprojektes, der Informations - und Integrationszeitschrift ***Spoji!***, am orthodoxen St. Nikolaus-Tag, am 19. Dezember 2013, war auch die Homepage von ***Spoji!***, die gestartet wurde und auf der man fast täglich neue und besondere Texte in unseren Rubriken lesen kann. Die Redaktion der Zeitschrift ***Spoji!*** sowie alle drei Organisationen, die zusammen an diesem Projekt arbeiten, versuchen mit der Homepage der Zeitschrift ihre Arbeit an der Erhaltung und Pflege der serbischen kulturellen, geistlichen und nationalen Identität zu verstärken und erhoffen sich mit der Unterstützung der Leserinnen und Leser an noch mehr Leute zu kommen.

Die Zeitschrift ***Spoji!*** wurde im Jahr 2013 zum ersten Mal Teil einer wissenschaftlichen Arbeit, da Frau Mag.[a] Isabella Purkart, jetzige ORF-Journalistin aus Wien, auch ***Spoji!*** im Rahmen ihrer Magisterarbeit an der Universität Wien zum Thema *„Integrations-und Migrationsvorstellungen in bosnisch/kroatisch/serbischen Printethnomedien in Österreich“* untersucht hat.

Die sechste Ausgabe von ***Spoji!*** unter dem Motto **„DIE JAHRHUNDERTE LANGE VERBUNDENHEIT DER KIRCHE UND DES VOLKES“** mit dem Hauptthema **„Der Weg der Orthodoxie als Grundlage zur Bildung einer gesunden und national bewussten Familie“** ist am Palmsonntag, dem 13. April 2014 erschienen. Was besonders im Zusammenhang mit dieser Ausgabe zu erwähnen ist, ist die verbesserte Ausarbeitung, eine große Zahl an Autoren sowie die Bedeutung des Hauptthemas, zur Zeitschrift, anlässlich des 100-jährigen Gedenkjahres an den Ersten Weltkrieg, ein Buch des jungen Historikers Nemanja Dević **„1.300 Korporäle – nicht einen Schritt zurück**“, auf Deutsch und Serbisch, als Sonderbeilage gedruckt wurde.

Die siebte Ausgabe der Zeitschrift ***Spoji!*** beschäftigt sich mit der Thematik des 100. Jahrestags seit dem

Beginn des Ersten Weltkriegs und ist am Palmsonntag 2015 als eine Art Rückblick auf das Jahr 2014, in dem man sich an diesen unglücklichen Jahrestag zurückerinnerte, erschienen. Diese Ausgabe hatte die Überschrift **„1914 – 2014. 100 Jahre seit dem Ausbruch des Ersten Weltkriegs“** und in ihm ist ein Vorwort zur Hauptrubrik erschienen das Herr Dr. Heinz Fischer, Bundespräsident der Republik Österreich a.D., anlässlich dieses Gedenkjahres verfasst hat. Ab der siebten Ausgabe wird der Inhalt der Zeitschrift zu 50% in deutscher Sprache und zu 50% in serbischer Sprache verfasst, wobei ab diesem Zeitpunkt die Zeitschrift nur einmal pro Jahr erscheint.

Da die siebte Ausgabe verspätet erschienen ist – teils wegen dem Schaden den die Druckerei „Stojadinović“ erleiden musste, teils weil wir zu beschäftigt mit den größeren und intensiveren Hilfsaktionen während des Hochwassers 2014 waren, das Serbien, Bosnien und Herzegowina und den Balkan traf – so erschienen auch die darauffolgenden Ausgaben mit einer kleineren oder größeren Verspätung. Zum Beispiel, sind die 8. und 9. Ausgabe nicht wie geplant 2016 erschienen, sondern ca. anderthalb Jahre später, also Anfang 2017 und das gleichzeitig. Zu diesem Zeitpunkt erschien die erste Doppelausgabe der Zeitschrift ***Spoji!*** in der die 8. und 9. Ausgabe verbunden waren. Die Hauptthemen waren **„SERBIEN - UNSER ZUHAUSE – Was bedeutet der Begriff Serbien für die Generationen die in der Diaspora aufgewachsen sind?“**, mitsamt einer Mini-Umfrage die unter der jüngeren Population in der Diaspora durchgeführt wurde und die Antworten auf die Frage „Was stellt für Sie in der Diaspora Serbien dar?“ liefern sollte. Das zweite Hauptthema war **„Serbischer Patriotismus und der Kosovo-Schwur in der gegenwärtigen Zeit“**.

Das spätere Erscheinen dieser Ausgaben „übertrug“ sich auch auf die Jubiläumsausgabe, die nach dem Projektplan bis Ende 2017 das Licht der Welt erblicken sollte. Das war logischer Weise nicht möglich, da die vorherige Doppelausgabe in dieser Periode erschienen ist, und die Redaktion unterbesetzt war und somit eine fortlaufende redaktionelle Arbeitsweise, vor allem auch die Übersetzungsarbeit, zu dieser Zeit nicht gegeben war, weil ein bedeutender Teil der Redaktionsmitglieder aus begründeten privaten Gründen abwesend war. Wenn man noch in Betracht zieht, dass jeder von uns zu 100% ehrenamtlich aktiv ist, musste man diese Tatsache leider so hinnehmen und akzeptieren. Aber, das wichtigste ist, dass die 10. Ausgabe nun, am orthodoxen St. Georgstag, am 6. Mai 2019, erschienen ist, wobei das Haupthema der Innsbruckerin **Diana Budisavljević (geborene Obexer)** gewidmet ist, die mittlerweile immer bekannter in der breiteren Öffentlichkeit wird – in Serbien und am Balkan und so auch in Österreich und Mitteleuropa. Der Titel dieser Jubiläumsausgabe ist **„DIANA BUDISAVLJEVIĆ (OBEXER) – DIE VERSCHWIEGENE HELDIN DES 20. JAHRHUNDERTS“**.

Die Zeitschrift ***Spoji!*** wurde in der Zwischenzeit Teil einer weiteren wissenschaftlichen Arbeit. Genauer, Vladimir Vlajić, einer der Gründer der Organisation SPOJI und einer der zwei Chefredakteure der Zeitschrift, stellte ***Spoji!***, im Rahmen seiner Magisterarbeit an der Betriebswirtschaftlichen Fakultät an der Universität Innsbruck zum Thema *„Präferenzuntersuchung der bestehenden und potentiellen serbischstämmigen Kunden der Zeitschrift ´Spoji!´ in Österreich - Eine empirische Analyse mit Hilfe der Conjoint-Analyse (ACBC)“*, als wirtschaftliches Objekt in das Zentrum einer statistischen Untersuchung.

Man sollte auch nicht verschweigen, dass die Informations- und Integrationszeitschrift ***Spoji!*** neben den Zeitschriften *„Srbin Amerikanac“ (American Serb)* (Ende des 19. Jh.) und *„Američki Srbobran“* (*American Serb Defense*) (Anfang des 20. Jh.), die einzige unter den drei Zeitschriften in der Geschichte der serbischen Emigration ist, die von jungen Intellektuellen gegründet wurde. Gleichzeitig stellt ***Spoji!*** die erste Zeitschrift dieser Art auf dem Gebiet Österreichs, Deutschlands und der Schweiz dar.

Dies ist eine kurze Beschreibung der bisherigen Geschichte der Zeitschrift. Wie diese in Zukunft aussehen wird, wird uns die Zeit sicherlich bald offenbaren...

О ЧАСОПИСУ „СПОЈИ!“

Информативни и интеграциони часопис ***Споји!*** настоји да информише српску омладину у расејању и у Отаџбини о горућим питањима из области српског језика и писма, српске историје и традиције, српске културе и духовности и да им приближи Србинову светосавску и православну веру, али не само омладини већ и оним мало старијима и искуснијим међу нама.

Из тога произлази да је ***Споји!*** још једно додатно оруђе којим је организација СПОЈИ од тренутка стварања часописа појачала и проширила борбу за очување српског националног, културног и духовног идентитета у расејању, баш као и његова братска удружења и пријатељске организације које су помогле овај пројекат, али и оне које ће тек помоћи и укључити се.

Сваки број часописа ***Споји!*** посвећен је специјалној тематици, а читаоцима доноси и вести о редовним појединачним активностима српских удружења, као и о активностима које заједно организују и спроводе у саборном духу и братској сарадњи.

У часопису ***Споји!*** текстови су написани и на немачком језику, што је веома значајно за интеграцију, али и за то да и остале добронамерне народе с којима делимо туђинску земљу упознамо с нашим деловањем и тако наставимо да исправљамо искривљену слику Србије у свету.

Важно је напоменути да се куповином једног примерка часописа ***Споји!*** пружа и директна финансијска подршка хуманитарним акцијама организација које раде на часопису.

Штампајући овај часопис у српској штампарији „Стојадиновић“ у Петровцу на Млави, подржавамо и српску привреду, што нам је веома драго, јер нам је важније да директне користи од часописа има и наш Србин у Отаџбини.

Часопис ***Споји!*** излази једном до два пута годишње, и то увек о неком православном празнику. Тиме је ближи алманаху него класичном часопису.

Први број часописа ***Споји!***, под насловом **„МЛАДА ИСТОРИЈА МЛАДОГ УДРУЖЕЊА – ДВЕ ГОДИНЕ СПО(Ј)И“**, с темом **„СПО(Ј)И и српски патриотски сектор НВО“**, изашао је 17. априла 2011. лета Господњег, на празник Цвети, што је обележено и свечаном промоцијом у Инзбруку. Тиме је на сцену ступио први српски омладински часопис у Аустрији, који ће се касније проширити и на друге земље Европе.

Од првог броја, подршку у раду на часопису ***Споји!*** организација СПОЈИ има од братске Хуманитарне организације „Срби за Србе”, која је помогла у писању текстова, финансијски у штампи првих 370 примерака и дистрибуцији у источној Аустрији.

Други број часописа ***Споји!***, под насловом **„Понос српског бића, наша је ЋИРИЛИЦА!“**, с темом **„Очувајмо ћирилицу!“**, изашао је на велики православни празник Крстовдан, 27. септембра 2011. лета Господњег. И тада су у пројекту учествовали Српска православна омладина Инзбрук (СПОЈИ), као покретач часописа, и Хуманитарна организација „Срби за Србе“, која је помагала у истој мери као и у првом броју.

У сарадњи организације СПОЈИ, Хуманитарне организације „Срби за Србе“ и Српског просвјетног и културног друштва „Просвјета“ из Беча, организоване су трибине и промоције другог броја часописа у Берлину, Бечу и Инзбруку.

Учешћем у промоцији другог броја у Бечу СПКД „Просвјета“ такође се укључила у овај пројекат, а крајем 2011. лета Господњег родила се идеја да часопис од самосталног пројекта организације СПОЈИ, који помажу братске организације, прерасте у потпуно заједнички пројекат Српске православне омладине Инзбрук (СПОЈИ), као идејног творца и покретача часописа, Хуманитарне организације „Срби за Србе“ и СПКД „Просвјета“.

Постигнут је договор о мерама за усавршавање часописа ***Споји!***, као и посебном грбу за часопис, који је активан од 4. броја. Редакција је такође реформисана: именована су три уредника, по један из сваке организације.

Тако су подељене улоге и обавезе у оквиру просветног пројекта, часописа ***Споји!***, а потпуна заједничка сарадња у овом пројекту траје од тренутка када је почела припрема 3. броја, на коме се заједничким снагама ради од садржаја, преко штампе, до дистрибуције. То је пробни период, који је продужен и на припреме за 4. број.

Трећи број часописа ***Споји!***, под насловом **„ПОВРАТАК – зашто је важно да се вратимо својим коренима и Отаџбини?“, с темом „Одлив становништва и младих стручњака из Србије и српских земаља у иностранство и одговор на питање како их и зашто вратити у Отаџбину и зашто Србија и српске земље немају будућности без својих младих паметних и вредних глава“**, изашао је на Ђурђевдан, 6. маја 2012. лета Господњег. Тада су већ у оквиру овог културно-просветног пројекта радиле Српска православна омладина Инзбрук (СПОЈИ), ХО „Срби за Србе“ и СПКД „Просвјета“.

Трећи број био је последњи број часописа ***Споји!*** који је изашао без свог грба. Уз труд и идеје три организације које су тада биле укључене у овај пројекат, дизајниран је грб часописа.

Четврти број часописа ***Споји!***, под насловом **„ГДЕ СУ СРПСКЕ БЕБЕ?!“**, с темом **„Бела куга и како се изборити с једним од највећих проблема српског народа данас“**, изашао је на Аранђеловдан, 21. новембра 2012. лета Господњег. Тај број важи за један од најбољих у колекцији часописа ***Споји!*** не само по квалитету из-

раде већ и по садржају и значају теме. Био је то и први број који је изашао под новим грбом.

У периоду у којем је припреман пети број, место СПКД „Просвјете“ преузело је Студентско-ученичко удружење „ОРНАС“ из Ниша, које се прикључило раду редакције часописа ***Споји!***. После повлачења СПКД „Просвјете“ из пројекта, остало је упражњено њено место уредника. Редакција је одлучила да то место не попуњава, те је број уредника смањен са три на два.

Дакле, у наставку припреме петог броја часописа ***Споју!*** учествовали су организација СПОЈИ, ХО „Срби за Србе“ и Студентско-ученичко удружење „ОРНАС“. Захваљујући њиховој братској сарадњи, на Дан Св. цара Константина и царице Јелене, 3. јуна 2013. лета Господњег, у години обележавања 1.700 година од Миланског едикта, изашао је пети број часописа ***Споју!***, под насловом **„Шта ћемо оставити у наслеђе будућим генерацијама?!“**, с темом **„Очување српске културне баштине и традиције“**.

Новина у 2013. години јесте **интернет презентација** часописа ***Споју!***, која је уведена на Никољдан, 19. децембра 2013. лета Господњег и на којој свакодневно можете читати нове и несвакидашње текстове. Редакција часописа ***Споју!***, као и све три организације које заједно раде на овом пројекту, интернет страницом покушавају да појачају борбу за очување српског културног, духовног и националног идентитета, у нади да ће тако, уз подршку читалаца, расти национална свест српског живља у расејању и Отаџбини.

Часопис ***Споју!*** је 2013. године по први пут постао део једног научног рада, јер је мр Исабела Пуркарт, садашња новинарка Радио-телевизије Аустрије (ОРФ) из Беча, обухватила и часопис ***Споју!*** у оквиру свог магистарског рада на Универзитету у Бечу на тему „*Представе о интеграцији и миграцији у оквиру босанско/хрватско/српских штампаних медија у Аустрији*“.

Шести број часописа ***Споју!***, под насловом **„ВЕКОВНА ПОВЕЗАНОСТ ЦРКВЕ И НАРОДА“**, с темом **„Светосавски пут као основа за формирање здраве и национално свесне породице“**, изашао је на Цвети, 13. априла 2014. лета Господњег. Оно што је значајно за овај број, поред квалитета израде, великом броју аутора, као и значају теме, је то што је уз часопис поводом стогодишњице Првог светског рата, штампана књига на немачком и српском језику, младог историчара Немање Девића, **„1300 Каплара – Ни корака назад“**.

Седми број часописа ***Споју!*** бавио се тематиком стогодишњице почетка Првог светског рата и изашао је на Цвети 2015. године као једна врста ретроспективног погледа на 2014. годину током које је обележавана ова несрећна годишњица. Ово издање часописа имало је наслов **„1914 – 2014. 100 година од избијања Првог светског рата“** и у њему је објављен предговор који је поводом ове годишњице написао др Хајнц Фишер, тадашњи председник Републике Аустрије. Од седмог издања, садржај часописа дели се 50% на српском језику и 50% на немачком језику, а од тада ће излазити само једном годишње што је такође једна значајна промена.

Како је седми број каснио, што због штете коју је претрпела штампарија „Стојадиновић“ што због презаузетости око већих и интензивнијих хуманитарних акција свих учесника у пројекту часописа ***Споју!***, због великих поплава које су задесиле Србију, Републику Српску и цео регион у мају 2014. године, тако су и наредни бројеви изашли са мањим или већим кашњењем. На пример, осми и девети број нису изашли у 2016. години што је било планирано, већ око годину и по дана касније, почетком 2017. године, и то истовремено. Тада је изашао први двоброј часописа ***Споју!*** у којем су били обједињени бројеви 8 и 9, са главним темама **„СРБИЈА - НАША КУЋА – Шта значи појам Србија за генерације одрасле у дијаспори?“**, уз мини-анкету која је спроведена међу млађом популацијом у дијаспори а која је дала одговоре на питање „*Шта за Вас у дијаспори представља Србија?*“, као и **„Српско родољубље и Косовски завет савременог доба“**.

Кашњење се нажалост „пренело“ и на јубиларни 10. број, који је по пројектном плану требао да угледа светлост дана до краја 2017. године. То по логици није било могуће, јер су претходна два издања изашла тада, а људских ресурса за квалитетан и сталан редакцијски рад, али и рад на преводима, у том периоду није био могућ, јер је значајан део чланова редакције био одсутан из оправданих приватних разлога, а с обзиром на то да свако од нас ради 100% добровољно, та чињеница морала је да се прихвати. Но, оно што је најбитније јесте да је 10. број коначно изашао, на Ђурђевдан 2019. године, а главна тема посвећена је грађанки Инзбрука Диани Будисављевић (девојачки Обексер), која је у међувремену све познатија у ширем друштву како у Србији и у региону, тако и у Аустрији и средњој Европи. Наслов овог јубиларног издања је **„ДИАНА БУДИСАВЉЕВИЋ (ОБЕКСЕР) – ПРЕЋУТАНА ХЕРОИНА 20. ВЕКА“**.

Часопис Споји! је у међувремену постао део још једног научног рада. Тачније, Владимир Влајић, један од оснивача СПОЈИ-а и један од два главна уредника часописа, у оквиру свог магистарског рада на Економском факултету Универзитета у Инзбруку на тему „*Истраживање преференција постојећих и потенцијалних српских купаца часописа „Споји!“ у Аустрији - Емпиријска анализа уз помоћ концојнт-анализе*“ ставио је часопис ***Споју!*** као економски објекат у центар статистичко-маркетиншког истраживања, а уједно истражује ставове српског народа у Аустрији.

Не треба ни прећутати податак да је „Информативни и интеграциони часопис ***Споју!***“ поред часописа „*Србин Амриканац*“ с краја 19. века, и часописа „*Амерички Србобран*“ с почетка 20. века, једини међу три часописа у историји српске емиграције, који је покренут од младих српских интелектуалаца, а први часопис такве врсте на територији Аустрије, Немачке и Швајцарске.

Ово је кратак опис његовог досадашњег историјата, а како ће он изгледати убудуће, време ће најбоље показати...

DIANA BUDISAVLJEVIĆ (OBEXER)

DER VERSCHWIEGENEN HELDIN AUS INNSBRUCK ZU EHREN

Autor: Vladimir Vlajić, einer der Gründer des Jugendvereins SPOJI und Chefredakteur der Zeitschrift „Spoji!“

Mit diesem schriftlichen Zeugnis möchte ich der Öffentlichkeit und insbesondere den Leserinnen und Lesern der Zeitschrift „Spoji!“ an einer Stelle zusammenfassend darstellen, wie wir vom Serbisch Orthodoxen Jugendverein Innsbruck (SPOJI) über Diana Budisavljević (geborene Obexer) erfahren haben und was wir darauf unternommen haben um ihre Person und ihre Taten vor dem Vergessen zu bewahren, aber uns auch ernsthafter mit der Erinnerungskultur zu beschäftigen, die wir zu Beginn als eines unserer Ziele unserer Vereinstätigkeit festgelegt haben, aber erstmal der Reihe nach...

DIE ERSTE BEGEGNUNG MIT DEM „SERBISCHEN SCHINDLER“

Das erste Mal, dass ich von einer Österreicherin namens Diana Budisavljević erfahren habe, die im Zweiten Weltkrieg Tausende von Kindern aus den Todeslagern der Ustascha rettete, war im Frühjahr 2010. Zu dieser Zeit hatten wir lehrveranstaltungsfreie Zeit an der Uni, also nutzte ich die Gelegenheit, um zu Ostern bei meinen Großeltern in Veliko Laole in der Nähe von Petrovac na Mlavi in Serbien zu sein. Ich erinnere mich noch gut daran, wie ich eines Morgens durch eine der meist gelesenen serbischen Tageszeitungen „Večernje Novosti“ blätterte in der über Diana Budisavljević, deren Mädchenname Obexer war, geschrieben wurde. Sofort fiel mir das Bild von Diana und ihrem Mann Julije mit ihren Kindern auf unter dem geschrieben stand – „Diana mit ihrer Familie in Innsbruck“. Die Tatsache, dass Diana eine Österreicherin aus Innsbruck war, machte mich völlig sprachlos, desweiteren stand im Text, dass Diana am 15. Januar 1891 in Innsbruck geboren wurde, wo sie aufwuchs und nach dem Abitur eine Ausbildung zur Krankenschwester am Allgemeinen Krankenhaus Innsbruck begann. Dort lernte sie den aus Zagreb stammenden Serben, Julije Budisavljević, kennen, den sie 1917 heiratete. Zwei Jahre später, 1919, ziehen sie nach Zagreb, die Hauptstadt des heutigen Kroatiens, wo Dr. Budisavljević an der Fakultät für Medizin tätig war.

Ich konnte auch lesen, dass sie dort auch der Zweite Weltkrieg und die Gründung des Unabhängigen Staates Kroatien (NDH), nach dem Zusammenbruch des Königreichs Jugoslawien im Jahr 1941, einholte. Das Ustascha-Regime unter Ante Pavelić zielte darauf ab, dem Dritten Reich konsequent zu dienen, wobei ihr Ziel war alles nicht-kroatische im Land auszurotten. So wurden Juden, Roma und Serben zum Hauptziel, und die orthodoxe Familie Budisavljević, die nicht nur damals in Jugoslawien, sondern auch historisch rückblickend sehr angesehen war, in große Gefahr kam dem unbarmherzigen faschistischen Regime zum Opfer zu fallen. Als Diana jedoch herausfand, was in den Lagern vor sich ging und dass in der damaligen NDH wahrscheinlich die einzigen Todeslager für Kinder im gesamten besetzten Europa existierten, initiierte sie mit ihren Helfern eine Aktion zur Rettung von Kinder und rettete so Tausende serbisch-orthodoxe Kinder vor dem sicheren Tod.

„Večernje Novosti“ erwähnten mehr als 12.000 Kinder, andere Quellen nennen über 7.500 Kinder. Erst kürzlich erfuhr ich, dass Diana über 12.000 Kinder aus den Konzentrationslagern in ihrer Liste verzeichnete und schließlich etwa 7.500 retten konnte. „Večernje Novosti“ schrieb in diesem ersten Artikel, dass Diana serbische, jüdische und Roma-Kinder rettete, obwohl wir später erfuhren, dass sie serbisch-orthodoxe Kinder

rettete, wie sie selbst in ihrem Tagebuch schrieb, das wir später erhalten und gelesen haben. Der Grund dafür war, dass sie zu Beginn der Aktion über die Jüdische Kultusgemeinde in Zagreb Hilfe für serbisch-orthodoxe Kinder im KZ-System Jasenovac sandte, was eine Empfehlung der jüdischen Gemeinde selbst war, die sich um die jüdischen Kinder kümmerte, aber niemand tat dies für die serbischen Kinder. Andererseits wurden die Roma, wie wir später aus dem Museum der Genozidopfer in Belgrad erfuhren, als ethnische Gruppe in der NDH in Gruppen festgenommen und oft auch so getötet, was wiederum bestätigt, dass Diana serbisch-orthodoxe Kinder gerettet hat. Was möglicherweise passiert ist, ist, dass sie auch mehrere Roma-Kinder gerettet hat, weil orthodoxe Roma mit Vor- und Nachnamen serbische Namen tragen und dem serbisch-orthodoxen Glaubensbekenntnis angehören. Diana rettete Tausende serbisch-orthodoxer Kinder, indem sie ihre Bilder und Notizen über sie in eine umfassende Kartothek schrieb, um überlebenden Müttern nach dem Krieg zu helfen, ihre Kinder wieder zu finden.

Bei dieser ersten Begegnung mit Diana durch die Zeitung „Novosti“ konnte ich lesen, dass sie 1972 mit ihrem Ehemann Julije nach Innsbruck zurückkehrte, wo sie bis zu ihrem Tod am 20. August 1978 in der Anichstraße 24 wohnte, was wir später auch durch Aufzeichnungen des Stadtarchivs Innsbrucks bestätigen konnten.

All das, dass es jemanden aus unserer Stadt Innsbruck gab, der serbische Kinder rettete, schien unbeschreiblich unwirklich und gleichzeitig so überwältigend. Ich schrieb sofort meinen Kommilitonen aus SPOJI darüber, was ich gelesen habe und schlug vor, dass wir die Initiative ergreifen sollten, damit unsere Stadt, Innsbruck, ihre Tochter auf eine würdige Weise ehrt und ihr ein Denkmal setzt.

INNSBRUCK FÜR DIANA

Nach den Osterferien kehrte ich nach Innsbruck zurück und machte mit dem damaligen Vorstand von SPOJI ein Treffen aus, bei dem wir uns überlegen sollten, wie wir die richtigen Schritte unternehmen könnten, um mehr über diese mutige Frau zu erfahren und ihre Taten bekannter zu machen. Der Grund, warum man nach dem Zweiten Weltkrieg nichts über sie wusste, war die Tatsache, dass die kommunistischen Behörden des Zweiten Jugoslawiens unter Josip Broz Tito ihre Aufzeichnungen über die Kinder beschlagnahmt hatten, und um den „falschen Frieden“ und die „Brüderlichkeit und Einigkeit“ zu bewahren, sprach man nicht über die Verbrechen die während des unüberschaubaren und komplizierten Zweiten Weltkriegs auf dem Balkan begangen wurden.

Da wir erst am Anfang unseres Bestehens als Verein waren, da wir erst am 12. April 2009 gegründet wurden,

Marko Miloradović und die Teilnehmer bei einem der ersten Antifaschistischen Spaziergänge in Innsbruck vor der Synagoge, November 2010

hatten wir in Innsbruck nicht einmal viele Kontakte, mit denen wir etwas bewegen konnten, aber unsere erste Idee war, eine Initiative zur posthumen Ehrung von Diana Budisavljević von Seiten der Stadt Innsbruck in die Wege zu leiten. So nahm ich im Mai 2010 Kontakt mit unserem damaligen Mitglied Marko Miloradović auf, der seit jeher politisch aktiv ist und den ich seit unseren Schultagen kenne. Ich erinnere mich an unser erstes Treffen, als ich ihm den Zeitungsausschnitt über Diana zeigte. Er war auch nicht unberührt und stimmte sofort der Idee unseres Vorstandes zu, eine Initiative für die posthume Ehrung zu starten. Oft trafen wir uns nach diesem ersten Treffen und überlegten uns welcher der beste Weg sein könnte. Am Ende deuteten alle Anzeichen auf Herrn Helmut Muigg, den damaligen Vorsitzenden des Sozialdemokratischen FreiheitskämpferInnenbundes Tirols (SDFT), der sich auch mit der Erinnerungskultur und der Pflege des Antifaschismus befasst.

Marko stellte mich Herrn Muigg vor, den wir zum ersten Mal in der Salurnerstraße getroffen haben. Der erste Eindruck war, dass er streng und ein wenig misstrauisch war, aber gerecht. Wir erklärten ihm die Geschichte, die wir in der Zeitung fanden, sowie die Idee, die wir zusammen mit seiner Bewegung umsetzen wollten. Herr Muigg war überrascht von Diana Obexer zu hören, zeigte jedoch nicht sofort seine volle Begeisterung. Aber er lehnte unseren guten Willen und Vorschlag auch nicht ab und begann in den Archiven der

Der Gedenkabend für Diana im Canisianum in Innsbruck, März 2012

Stadt Innsbruck zu recherchieren. Soweit ich weiß, half ihm DDr. Lukas Morscher sehr und trug später auch allgemein sehr zum Gedenken an Diana Budisavljević bei. Sie tragen auch den größten Verdienst daran, dass wir etwas über das Gebäude erfahren haben, in dem Diana ihre Kindheit verbracht hatte - das Obexer-Haus in der berühmtesten Fußgängerzone Tirols und im Herzen der Landeshauptstadt. So auch, dass Diana ursprünglich aus einer angesehenen Kaufmannsfamilie stammt, die hauptsächlich in der Innenstadt Innsbrucks lebte. Es war ein unglaubliches Gefühl, dass wir die ganze Zeit an ihrem Geburtshaus vorbeispazierten und durch die Straßen gingen, in denen ihre Familie lebte und in denen sie selbst unterwegs war, und wie viele Menschen dort vorbeigehen, ohne etwas über sie zu wissen. Wir hielten das für eine große Ungerechtigkeit, die wir ändern wollten.

Zusätzlich zur Idee der posthumen Ehrung, über die wir noch diskutierten, im Sinne welcher Weg der beste wäre, um sie der Stadt zusammen mit dem SDFT zu präsentieren, haben wir uns darauf geeinigt, die Möglichkeiten zu prüfen, eine Gedenktafel am Obexer-Haus oder an dem Gebäude anzubringen, in dem Diana bis zu ihrem Tod nach der Rückkehr aus Jugoslawien, lebte. Herr Muigg unternahm auch diesbezüglich große Anstrengungen auf sich und prüfte alle Möglichkeiten, und als es uns schien, dass es möglich sein würde, eine Gedenktafel am Obexer-Haus anzubringen, in dem sich heute auch die Buchhandlung Tyrolia befindet, als die damalige Eigentümerin des Gebäudes positiv auf Herrn Muiggs Schreiben antwortete, fielen alle Hoffnungen ins Wasser, als sie nach wenigen Wochen aus uns unbekannten Gründen ihre Meinung änderte.

Dies hat uns jedoch nicht entmutigt und wir haben uns entschieden all unsere Kraft in Richtung der Initiative für die posthume Ehrung zu lenken, sodass wir nach mehreren Treffen, Korrespondenzen und Telefongesprächen zu einem Textentwurf kamen, den wir schließlich mit Hilfe von Marko Miloradović und der SPÖ Innsbruck Anfang 2011 im Gemeinderat Innsbrucks einbrachten. Es war überhaupt nicht einfach, besonders wenn man bedenkt, dass wir bei einem Teil von Dianas Familie auf Widerstand gestoßen sind. Als einer ihrer direkten Nachkommen hörte, dass wir eine Initiative für ihre posthume Ehrung gestartet haben, erhielt ich einmal eine E-Mail, in der wir aufgefordert wurden, alles auszusetzen, weil angenommen wurde, dass wir damit all ihre Mitarbeiter und Helfer vernachlässigen würden. Wir glaubten jedoch, dass durch Dianas Ehrung auch ihren Unterstützern ewiger Tribut gezollt werden würde und dass wir so auch sie vor dem Vergessen bewahren würden. Schließlich nahm der Gemeinderat Innsbrucks im September 2011 einstimmig den Vorschlag für eine posthume Ehrung an und es wurde beschlossen Diana posthum mit dem Orden II. Grades der Stadt Innsbruck auszuzeichnen. Dieser Entscheidungsakt existiert in der Stadt Innsbruck, aber leider wird eine Person in der Regel erst nach Übergabe des Ordens offiziell als geehrt angesehen und dies ist bis heute leider noch nicht geschehen, da bisher keiner ihrer direkten Nachkommen bereit war, den Orden in ihrem Namen entgegenzunehmen. Wir hoffen weiterhin, dass jemand die Kraft findet und den Orden der Stadt Innsbruck empfängt, denn Diana und alle Teilnehmer an ihrer Aktion haben dies verdient. Und wenn das passiert, wird es auch von der Stadt Innsbruck offiziell bekannt gegeben. Bis dahin bleiben die Zeitungs-

Ein angemessener Platz für eine Heldin

(sue). Der Serbisch-Orthodoxe Jugendverein Innsbruck SPO(J)I lud am Samstag zu einem Vortragsabend über die prekäre Lage im Kosovo einerseits und die Geschichte einer Innsbrucker Heldin andererseits. **Mirel Kišić**, Vorstandsmitglied der serbischen Studentenorganisation in der Schweiz, berichtete von seinen Reisen in den Kosovo und schilderte seine Eindrücke der Vertreibung und Situation der dortlebenden, nunmehr serbischen Minderheit. **Mira Jovanović-Ratković** aus Zürich erzählte in ihrem Vortrag die Geschichte von Diana Budisavljević-Obexer, einer geborenen Innsbruckerin, die während des Zweiten Weltkriegs 12.000 Kinder gerettet hat. Lange Zeit in Vergessenheit geraten, soll ihr nun ein Platz in Innsbruck gewidmet und dadurch ihr Werk gewürdigt werden. Auch heute noch existiert das Geburtshaus von Diana Budisavljević mit der Aufschrift OBEXER-HAUS in der Maria-Theresien-Straße in Innsbruck.

Vladimir Vlajic (Serbisch-Orthodoxer Jugendverein SPO(J)I Innsbruck), gemeinsam mit den Vortragenden Mirel Kišić, Mira Jovanović-Ratković, Stadtrat Gerhard Fritz und zahlreichen Ehrengästen

Bericht des Stadtblattes über den Vortrag zu Diana, April 2013

artikel, die die Entscheidung von Dianas Stadt zu Ehren ihrer Tochter, bezeugen.

Seit der Entscheidung des Gemeinderates Diana posthum zu ehren sind mehrere Monate und fast ein Jahr vergangen, in denen nicht viel bezüglich der Übergabe des Ordens geschehen ist, aber auch nicht bezüglich Fortsetzung dieser Initiative, damit die Stadt in der Zwischenzeit Diana für immer Tribut an einem öffentlich sichtbaren Ort zollt. Auf der anderen Seite wurden andere Aktivitäten durchgeführt, um die Erinnerung an Diana zu bewahren. Trotzdem musste versucht werden, eine Lösung zu finden, um Diana und ihre Helfer für immer „im Blickfeld" der Öffentlichkeit zu halten. So haben wir, erneut mit Hilfe von Marko Miloradović, Sophia Reisecker kennengelernt, die 2012 Mitglied des Kulturausschusses der Stadt Innsbruck wurde. Wenn ich mich richtig erinnere, haben wir uns bei einer der vielen Veranstaltungen getroffen, höchstwahrscheinlich bei einem der antifaschistischen Spaziergänge durch Innsbruck. Mit Sophia und Marko sprachen wir darüber, dass es gut wäre, wenn zumindest eine Straße nach Diana benannt werden würde, und gleichzeitig glaubten wir daran dass irgendwann jemand aus Dianas Familie den Orden entgegennehmen würde. Eine Straßenbenennung wäre doch etwas Dauerhaftes und für immer sichtbares. Weil es zu dieser Zeit in Innsbruck nicht viele freie Straßen gab und es bereits eine Straße gab, die Michael Obexer, Dianas Großvater, im kleinen Vorort Igls gewidmet war, das er, wie wir später erfuhren, im 19. Jahrhundert auch begründete. Der Punkt war, dass die Igls zur Stadt Innsbruck gehörte, sodass es nicht praktikabel wäre, zwei Straßen mit demselben oder einem ähnlichen Namen zu haben und es gab Meinungen im Kulturausschuss, dass eine Straße mit dem Nachnamen „Budisavljević" für die große Mehrheit der Tirolerinnen und Tiroler zu schwer auszusprechen wäre. Am Ende wurde beschlossen, dass der Platz vor der Universitätskirche im Herzen Innsbrucks, direkt gegenüber dem Finanzamt, den Namen „Diana Obexer-Budisavljević-Platz" tragen sollte. Die offizielle Ernennung war für 2013 geplant. Die Wende ereignete sich jedoch, als Altbischof Stecher Ende Januar desselben Jahres verstarb. Da er auch ein großer humanitärer Aktivist war und der Platz vor der Kirche besser zu ihm passt, wurde die Entscheidung wenige Tage vor der erstgeplanten Ernennung geändert, sodass Sie heute den Bischof-Reinhold-Stecher-Platz in Innsbruck vor dieser Kirche finden können.

Wir waren zu der Zeit auch ein wenig enttäuscht, dass das sichtbare Ergebnis der Initiative, die wir 2010 zusammen mit dem SDFT in Bewegung gesetzt haben, nicht zu einem sichtbaren Ergebnis kam, doch haben wir nicht den Glauben verloren, dass eines Tages etwas noch Besseres und Angemesseneres an die Reihe kommen würde, etwas das zu dieser einzigartigen Heldin und vielleicht der tapfersten Frau des 20. Jahrhunderts passt. Es sind wieder ein paar Monate vergangen. In dieser Zeit haben wir andere Aktivitäten in den Bereichen, in denen SPOJI aktiv ist, sowie in Bezug auf Diana geplant und umgesetzt, und wir haben unsere Freunde aus der Stadtverwaltung nicht zu sehr zu diesem Thema befragt. Gott sei Dank, so hat auch der Kulturausschuss der Stadt Innsbruck nicht aufgehört nach einer Lösung zu suchen, um Diana Budisavljevic angemessen zu würdigen. Die Bürgermeisterin Innsbrucks a.D., Mag.ª Christine Oppitz-Plörer, war auch Vorsitzende des Kulturausschusses. Sie schlug vor, dass der städtische Kindergarten, der im neuen Stadtteil Campagne-Areal im Osten der Stadt, gebaut werden sollte, nach Diana

Der erste Runde Tisch über Diana, März 2014

Budisavljević benannt werden soll. Diese Entscheidung wurde im Kulturausschuss dann im Jänner 2014 getroffen. Seitdem, wurde der Kindergarten, meines Wissens aufgrund einiger Komplikationen beim Bau der neuen Siedlung, noch nicht errichtet, aber sowohl die damalige Bürgermeisterin als auch der Stadtrat für Stadtplanung und Integration a.D., Mag. Gerhard Fritz, haben wiederholt öffentlich über die Entscheidung der Kindergartenbenennung gesprochen, und wir hoffen, dass dieser bald, mit der Aufschrift „Diana Budisavljević", das Licht der Welt erblicken wird.

Diese Entscheidung, einen städtischen Kindergarten nach Diana zu benennen, wurde möglicherweise nicht direkt vom Sozialdemokratischen FreiheitskämpferInnenbund Tirols und dem Jugendverein SPOJI initiiert, aber wir sehen dies als Endergebnis unserer initialen und ersten Initiative, die wir 2010 gemeinsam in Bewegung gesetzt haben und dass als eine der ersten, wenn nicht sogar als erste in Österreich. Einige mögen nicht zustimmen, dass der SDFT und SPOJI den ersten Dominostein zum fallen gebracht haben, um die Ereignisse zur Erinnerung an Diana Budisavljević in Österreich zu bewahren, obwohl die Ergebnisse und zahlreiche Aktivitäten neben diesen bereits erwähnten davon bezeugen.

DIANA ZU EHREN

Zum Zeitpunkt als ich bis durch einen Zeitungsartikel von Diana Budisavljević erfuhr bis zur konkreten Initiative, versuchten wir, Spuren einiger Aktivitäten im Zusammenhang mit Diana zu finden, die bis dahin in Tirol und Österreich möglicherweise initiiert oder in die Tat umgesetzt wurden. Das einzige, was wir finden konnten, war ein Artikel aus der städtischen Zeitschrift „Innsbruck informiert" vom März 2007, geschrieben von Josefina Justić. Und dann gab mir Marko Miloradović Bescheid, als ich vom Urlaub aus Serbien zurückkam, das war ungefähr im August 2010, dass die Schriftenreihe des Stadtarchivs Innsbruck (Band 10) erschienen ist, in der Anna-Maria Gruenfelder den Artikel „TirolerInnen im unsichtbarem Widerstand. Wider die Zwangsarbeit und Vernichtung im kroatischen Ustascharegime (1941-1945)" schrieb. Ich habe die Schriftenreihe sofort besorgt. In ihrem Text schreibt Frau Gruenfelder auf über 30 Seiten darüber, wie Diana und ihre Unterstützer serbisch-orthodoxe Kinder retteten. Die Veröffentlichung dieses wertvollen Dokuments machte uns unbeschreiblich glücklich und gab uns einige neue Einblicke in Dianas Handeln, bevor wir später eine Kopie ihres Tagebuchs erhielten. Gleichzeitig lieferte uns Frau Gruenfelders Arbeit zusätzliches Material und ermutigte uns, die Idee, die wir mit der Initiative zur Ehrung von Diana Budisavljević hatten, nicht aufzugeben.

Bereits 2010 haben wir erstmals am, vom SDFT organisierten, antifaschistischen Spaziergang durch Innsbruck teilgenommen. Antifaschistische Spaziergänge werden normalerweise um den 9. November herum organisiert, um an alle Opfer der Kristallnacht zu erinnern. Es werden Orte in Innsbruck besucht, an denen jüdische Familien lebten, die Opfer der Nazis waren, und seit 2010 werden auch das Obexer-Haus und das Gebäude, in dem Diana bis zu ihrem Tod lebte, besucht. Alle Teilnehmer können so etwas über diese Heldin aus Innsbruck erfahren. Wir von SPOJI haben seit 2010 an fast allen Spaziergängen teilgenommen. Bei einem der ersten Spaziergänge, lernten wir auch Vera Merkel kennen, eine Frau, die von Diana erfuhr und dann selbstständig über sie recherchierte. Vera haben wir zu verdanken, dass wir über viele Details erfahren haben, die der Öffentlichkeit nicht bekannt waren, und gleichzeitig war sie eine große Unterstützung bei vielen zukünftigen Aktivitäten im Zusammenhang mit der Erinnerung an Diana Budisavljević.

Brigita Knežević und Jelena Radojčić am Grab ihrer Retterin, September 2014

Seit der Gründung hat SPOJI über 400 kleinere und größere Projekte in die Tat umgesetzt, bei denen wir stets bestrebt waren, die Taten von Diana und ihren Mitstreitern der Öffentlichkeit vorzustellen. Eine der ersten Gelegenheiten war im März 2011, als wir in Innsbruck das Zweite Parlament der serbischen Organisationen aus Mitteleuropa organisierten. Wir besuchten damals zum ersten Mal mit einer größeren Gruppe, die nicht aus Tirol kommt, das Grab von Diana Budisavljević auf dem Westfriedhof in Innsbruck und legten Kränze nieder und zündeten Kerzen zum ewigen Gedenken an. Die Gruppe bestand aus Vereinen aus Österreich, Deutschland, der Schweiz und Slowenien. Im selben Jahr, im Mai, nahmen wir zusammen mit Freunden der humanitären Organisation „Serben für Serben" an der Integrationswoche der Stadt Wien teil. Eine unserer gemeinsamen Aktivitäten war die humanitäre Buchvorstellung „Auf den Spuren der Serben Wiens" von Univ.-Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach, bei der wir erstmals über die Taten von Diana Budisavljević außerhalb Tirols sprachen. Wir waren überrascht, wie viele Menschen in der „größten serbischen Stadt" außerhalb Serbiens noch nicht von ihr wussten.

Noch eine Person die sich für die Erhaltung der Erinnerung an Diana einsetzte, war Dr. Paul Ladurner aus Innsbruck, der auch ein guter Freund von Bischof Stecher war und auch Mitglied des Vorstandes seines Gedenkvereins ist. Im März 2012 organisierte Dr. Ladurner in Zusammenarbeit mit dem römisch-katholischen Kollegium „Canisianum" in Innsbruck auch einen Gedenkabend in Ehren von Diana Budisavljević, den wir auch besuchten. Anschließend veröffentlichte er mehrere Artikel über Dianas Arbeit in Tiroler Zeitschriften und nahm am ersten Runden Tisch über Diana teil, den wir im März 2014 organisierten.

Es bedeutete viel für uns, als Diana anlässlich des Nationalfeiertags der Republik Serbien 2012 posthum die Medaille „Miloš Obilić" in Gold verliehen wurde, sowie als sie die erste Trägerin des Ordens „Kaiserin Milica" (Militsa) wurde, den die Serbisch Orthodoxe Kirche in Leben rief und sie damit im Oktober 2013 posthum auszeichnete. Beide Anerkennungen wurden dann von ihrem Urenkel Leonardo Rašica (Raschitsa) entgegen genommen, der zu diesen Anlässen aus Brasilien anreiste. Diese beiden hohen Ehrungen, die höhsten die Diana bis zu diesem Zeitpunkt posthum erhalten hatte, gaben uns Hoffnung, dass bald auch jemand ihrer Nachkommen auch den Orden der Stadt Innsbruck empfangen würde. Im selben Jahr setzen wir uns mit Herrn Rašica in Verbindung, der angekündigt hat, dass er bald wieder nach Europa reisen wird. Wir haben ihn dann mit der damaligen Bürgermeisterin Innsbrucks, Frau Mag.ª Oppitz-Plörer, in Verbindung gesetzt, in der Hoffnung, dass es endlich zur Überreichung des Ordens kommen könnte. Leider ist es dazu nicht gekommen und unser Kontakt zu Dianas Urenkel aus Brasilien versickert kurze Zeit darauf...

„Das Leiden des serbischen Volkes im 20. und 21. Jahrhundert" war der Titel des Vortrags den SPOJI im April 2013 organisierte. Eines der beiden Themen war das Leiden des serbischen Volkes während des Zweiten Weltkriegs und die Kinderrettungsaktion von Diana Budisavljević. Mag.ª Mira Jovanović, damals an der Universität Zürich tätig, sprach über dieses Thema. Sie war seit dem Zeitpunkt als wir die Initiative ins Rollen gebracht haben immer ein starker Rückenwind und wurde inzwischen auch Ehrenmitglied von SPOJI. Sie ist Expertin auf dem Gebiet der Genozidopfer und des Holocaust. Ich erinnere mich, dass der Vortrag sehr gut besucht war und Fotos von dieser Veranstaltung können dies auch bezeugen. Der Vortrag wurde im Cafe Katzung in der Altstadt Innsbrucks organisiert und neben einer Reihe junger und österreichischer Gäste waren auch Herr Mag. Fritz und Sophia Reisecker unter den Gästen, wobei das Stadtblatt von der Veranstaltung berichtete. Das Jahr 2013 ist für uns auch deshalb von Bedeutung, da wir damals Tihomir Stanić, einen der populärsten serbischen Schauspieler und Produzenten, kennengelernt haben. Wir haben uns über die Radio-Television-Serbiens (RTS) kennengelernt, da wir gleichzeitig zu Gast in der Sendung „Serbien Online" waren. Zu dieser Zeit hatte ich eine Telefoneinschaltung über die Tätigkeit von SPOJI und über Diana Budisavljević,

Ein Teil der Teilnehmer des Filmdrehs mit Tihomir Stanić an Dianas Grab. Von links nach rechts: Dr. Andreas Maislinger, Jelena Radojčić, Helmut Muigg, Mag.ª Christine Oppitz-Plörer, Tihomir Stanić, Brigita Knežević, Mag. Alexander Legniti, Vladimir Vlajić. September 2014

und Herr Stanić sprach über sein Projekt, einen Film über Jasenovac und Diana zu drehen.

RTS hat uns verbunden, wir sind in Kontakt getreten und bereits im März 2014 war Herr Stanić einer der Teilnehmer des Ersten Runden Tisches über Diana Budisavljević in Innsbruck, der von Vera Merkel, Marko Miloradović und mir initiiert wurde. Mit Unterstützung von DDr. Lukas Morscher, dem Direktor des Stadtarchivs Innsbruck, konnte diese Veranstaltung in deren Räumlichkeiten stattfinden. Die Idee war, verschiedenen Personen, die sich bereits mit der Erinnerung an Diana befasst haben und die die es noch wollen, zusammenzubringen, ihre Kräfte in eine gemeinsame Richtung zu lenken und zusätzliche Projekte zu starten, die Diana bekannter machen würden. Einige der damals festgelegten Projekte wurden in die Tat umgesetzt, andere nicht, und andere dienten als Ideen für Projekte, die erst später entstanden. Die Teilnehmer dieses Runden Tisches aus Österreich, der Schweiz und Serbien waren: Tihomir Stanić, Vladimir Kordanović, Staša Petrović, Gavro Burazor, Mag.ª Mira Jovanović, Mag. Gerhard Fritz, Sophia Reisecker, Dr. Paul Ladurner, Dr. Matthias Lauer, Dr. Andreas Maislinger, Dr. Jussuf Windischer, Oliver Ranisavljević, Vera Merkel, Marko Miloradović und meine Wenigkeit.

Im selben Monat veranstaltete SPOJI in Innsbruck die Buchpräsentation „Auf den Spuren der Serben Österreichs" von Univ.-Prof. DDr. Rohrbach, herausgegeben von der Österreichisch-Serbischen Gesellschaft aus Wien, deren Präsident damals Dr. Marko Stijaković war. In seinem Buch widmet Prof. Rohrbach Diana Budisavljević (geborene Obexer) ein Kapitel, wobei die Idee für das Buch entstand, als wir im Mai 2011 eine wohltätige Buchvorstellung über Serben in Wien organisierten und zum ersten Mal außerhalb Tirols über Diana sprachen.

Nicht einmal ein halbes Jahr nach dem Runden Tisch, kamen Tihomir Stanić und sein Filmteam Ende September 2014 nach Innsbruck, wo die Dreharbeiten zum Spielfilm über Diana Budisaljvević, genauer gesagt zu seinem dokumentarischen Ende, begannen. Zu diesem Anlass kamen auch Frau Jelena Radojčić und Brigita Knežević nach Innsbruck. Sie besuchten damals zum ersten Mal das Grab ihrer Retterin. Ich werde diese Momente, diese Tränen und wahren Emotionen aus tiefstem Herzen niemals vergessen. Nach den Dreharbeiten, am letzten Tag ihres Aufenthalts in Innsbruck, feierten wir alle gemeinsam den 80. Geburtstag von Frau Radojčić. Leider konnte der Film aus Mangel an finanziellen Mitteln nicht beendet werden, aber zumindest entstand ein dokumentarischer Teil des geplanten Films mit dem Titel „Das Mal". Unter anderen Personen nahm auch Herr Mag. Alexander Legniti, Direktor der städtischen Friedhöfe Innsbrucks, teil, der mehrere Gedichte über Diana schrieb und uns oft bei unserer Arbeit im Zusammenhang mit der Erinnerungskultur unterstützte. Die damalige Bürgermeisterin Innsbrucks nahm ebenfalls teil, der wir sehr dankbar für die Dreherlaubnis sind, sowie für einen Teil der finanziellen Mittel für das Drehen des Filmes in Innsbruck und alles was dazugehört.

Wie sich die Ereignisse aneinander reihten bezeugt auch die Tatsache, dass nur wenige Tage nach Drehbeginn in Innsbruck ein Park in Wien offiziell nach Diana Budisavljević benannt wurde. Den Verdienst dafür haben unsere Freunde aus dem SBKV „Prosvjeta-Österreich" aus Wien, die unmittelbar nach ihrer Gründung Ende 2011 eine Initiative gestartet haben, mit dem Ziel, dass auch die österreichische Hauptstadt Diana den verdienten Tribut zollt. Die größte Unterstützung bei ihrer Initiative, hatte „Prosvjeta", ähnlich wie im Fall in Innsbruck, von der sozialdemokratischen Seite, was Sie auch im Text von Mag. Nedeljko Savić lesen können. Im April 2016 organisierte er zusammen mit dem Historiker Zlatan Stojadinović und Frau Gordana Bulov anlässlich des 71. Jahrestages der Befreiung des KZs Jasenovac einen Gedenkvortrag zum Thema „Erinnerung an den Völkermord". Dabei ging es auch um Diana, wobei Oliver Ranisavljević im Namen von SPOJI anwesend war. Die Idee war, dass diese Veranstaltung ab 2017 gleichzeitig in mehreren Städten Österreichs organisiert wird, was einen wichtigen Schritt zur Förderung einer Erinnerungskultur

unter der serbischen Population darstellen würde. Dies wurde jedoch nicht verwirklicht, was aber nicht bedeutet, dass diese Idee nicht wiederbelebt und in konkrete und dauerhafte Maßnahmen umgesetzt werden kann.

Über Diana wurde in Innsbruck nicht nur der Film von Herrn Stanić gedreht, sondern auch die dreiteilige Dokuserie der Sendung „Quadratur des Kreises" von Branko Stanković, mit dem Titel „Die Tiefe des Verbrechens", im Juli 2015. So auch Sladjana Zarićs Dokumentarfilm „Dianas Kinder" im Mai 2017. Wir unterstützten beide Projekte in einer vermittelnden Rolle zu den relevanten Innsbrucker Institutionen und wichtigen Teilnehmern, die später ihren Beitrag im Film leisteten, so leisteten wir auch Unterstützung vor Ort während die Kamerateams in unserer und Dianas Stadt zu tun hatten. Ich erinnere mich, dass uns RTS auch Herrn Stanković vorstellte, während ich mich im zweiten Fall im Dezember 2016 auf Einladung von Johannes Irschik, dem damaligen Vorsitzenden des Österreichischen Kulturforums Belgrad, mit Frau Zarić in der Botschaft der Republik Österreich getroffen habe. Herrn Irschik habe ich während meines Aufenthalts in Belgrad kennengelernt als ich von 2015 bis 2016 unter anderem durch den Aufbau der ersten Gedenkdienststelle des Österreichischen Auslandsdienstes in Serbien, im Verband der jüdischen Gemeinden Serbiens und im Jüdischen historischen Museum Belgrad, versuchte mein Umfeld mit Dianas Geschichte vertraut zu machen, die in Serbien bei weitem bekannter ist als in Österreich, aber ich würde sagen immer noch nicht gut genug. Ich muss sagen, dass ein großer Beitrag zum neuesten Dokumentarfilm über Diana, dem Film von Sladjana Zarić, auch von Vera Merkel geleistet wurde, durch den ein Großteil des bisher Unbekannten aus Dianas Leben, das sie selbst recherchieren konnte, der Öffentlichkeit vorgestellt wurde.

Wenn wir schon beim Jahr 2017 sind, dieses begann mit einem Vortrag über Diana mit dem Titel „Vergessene Heldin von Innsbruck", der vom Sozialdemokratischen Freiheitskämpferinnenbund Tirol und dem Renner-Institut organisiert wurde. Man trug nach den Aufzeichnungen von Dr. Ladurner vor, die er bis zu diesem Zeitpunkt über sie gemacht hatte. Der Vortrag fand anlässlich des Internationalen Holocaust-Gedenktages an der Fakultät für Soziologie und Wirtschaftswissenschaften (SOWI) in Innsbruck statt, wobei es mich besonders freute, dass der Vortragsabend gut besucht war und viele junge Menschen die Geschichte dieser tapferen Frau hören konnten. Wie in den Jahren zuvor, haben die Ereignisse sich weiterhin aneinander gereiht und nur anderthalb Monate nach diesem Vortrag fand die Buchpräsentation „Dianas Liste" des Autors Wilhelm Kuehs statt und das in der Buchhandlung Tyrolia, dessen Verlag das Buch auch herausgegeben hat. Es ist nicht notwendig zu erklären, welche Symbolik die Tatsache darstellt, dass das Buch in der Buchhandlung vorgestellt und herausgegeben wurde, die sich im Gebäude befindet, in dem Diana ihre Kindheit verbracht hat – im Obexer-Haus. Darüber hinaus ist es auch sehr interessant, dass die Idee, das erste Buch über Diana auf Deutsch zu schreiben, beim ersten runden Tisch über sie entstanden ist. Es wurde überlegt ein bereits erschienenes Buch in serbischer Sprache ins Deutsche zu übersetzen. Aber ich erinnere mich sehr gut daran, dass Herr Mag. Gottfrird Kompatscher, Mitglied des Vorstandes des Tyrolia Verlags, mich gefragt hat, was ich von der Idee halte, einen österreichischen Autor zu finden, der sowohl mit der serbischen Sprache als auch mit der Situation auf dem Balkan vertraut ist, um ein Buch über Diana zu schreiben. Dies geschah während der Gedenkveranstaltung anlässlich des 100. Jahrestages seit Beginn des Ersten Weltkriegs und des 75. Jahrestages seit Beginn des Zweiten Weltkriegs, in dessen Organisationskomitee wir 2014 in Innsbruck zusammen saßen.

Nur wenige Tage nach der Promotion des Buches „Dianas Liste" organisierten wir die Österreich-Premiere des Dokumentarfilms „Das Vermächtnis" (Zaveštanje) in

Anwesenheit des Regisseurs und des Filmteams im Metropol Kino in Innsbruck. Die Nachfrage nach den Kinokarten war sehr hoch und der Kinosaal konnte nicht alle Interessierten fassen, was Hoffnung gibt, denn heute ist es auf gar keinen Fall selbstverständlich, dass bei solch einer Veranstaltung der Saal bis zum letzten besetzt ist. Obwohl dieser Film nicht direkt von Diana handelt, ist dieser Dokumentarfilm ein einzigartiges Zeugnis der überlebenden KZ-Gefangenen, unter denen auch einige sind, die von Diana gerettet wurden. Basierend auf etwa 450 Stunden aufgezeichneten Aussagen, die innerhalb von vier Jahren in Gesprächen mit 94 direkten Zeitzeugen gesammelt wurde, stellt dieser Film einen Auszug aus einem großen Dokumentararchiv dar. Es ist geplant, weitere Projektionen dieses Films mit einer deutschen Übersetzung zu arrangieren, jedoch hauptsächlich für das deutschsprachige Publikum. Im April 2018 wurde in Innsbruck der erste Dokumentarfilm über Diana in österreichischer Produktion gedreht – „Dianas Vermächtnis". Iris Haschek und „Inspiris Film" drehten den Film der dieses Jahr auf ORF III ausgestrahlt werden soll, an dem ich neben Vera Merkel, Anna-Maria Gruenfelder, Pfarrer Aleksandar Stolić und anderen teilnehmen durfte.

Jelena Puzić in der Rolle von Diana Budisavljević im Monodrama „Erlösung für uns alle". März 2019

Und schließlich, das letzte Ereignis Diana zu Ehren, das in diesem Text und dieser Ausgabe unserer Zeitschrift erwähnt wird, die Diana gewidmet ist, die für mich die mutigste Frau des 20. Jahrhunderts war, ist die Österreich-Premiere des Monodramas „Erlösung für uns alle" (Pu spas za sve nas). Dieses Theaterstück entstand durch die Idee von Jelena Puzić, die auch die Hauptprotagonistin darin ist, nach Dianas Tagebuch. Auch bei dieser Veranstaltung, die wir vor ein paar Wochen im Metropol Kino organisierten, war der Saal bis zur Gänze voll. Jelena Puzić, in der Rolle von Diana, gelang es, Emotionen auf hervorragende Weise zu übermitteln, als ob sie diese buchstäblich mit einer Berührung der Herzen fast dem gesamten Publikum übergab. Es gab viele und aufrichtige Tränen, während im Publikum auch eine Dame saß, die ein direkter Nachkomme einer der Geretteten ist, und die unter uns in Dianas Stadt lebt. Es besteht eine Idee, das Stück auf irgendeine Art ins Deutsche für das deutschsprachige Publikum zu übersetzen. Es ist ein großes Unterfangen, aber wenn jemand es in die Tat umsetzen kann, dann ist es die junge Schauspielerin Jelena Puzić ...

SCHLUSSFOLGERUNG

Zum Schluss dieses Textes, mit dem ich aus meiner Sicht vorstellen möchte, was wir auf diesem Gebiet getan haben, kann der Schluss gezogen werden, dass viel getan wurde, um Diana vor dem Vergessen zu bewahren. Vieles davon wurde gerade hier, in ihrer Stadt, in die Wege geleitet. Neben dem Jugendverein SPOJI und dem Sozialdemokratischen Freiheitskämpferinnenbund Tirols gab es viele andere, die angefangen haben sich mit diesem Thema zu befassen, und nach und nach trafen wir uns alle und fanden uns auf demselben Weg und in derselben Richtung. Nun, wenn wir manchmal auch nicht gemeinsam agierten, waren wir trotzdem alle irgendwie verbunden, zumindest indirekt, aber manchmal ist das auch schon genug. Es ist noch einiges unvollendet geblieben und es bleibt noch viel zu tun, um Diana und ihre Mitarbeiter den Platz zu gewähren, den sie verdienen. Erinnerungskultur ist sicherlich ein ständiger Prozess, denn eine Erinnerung, die nicht gepflegt wird, verschwindet nach einer Zeit wie vom Winde verweht. Aber ich habe keinen Zweifel daran, dass wir alle diesen Weg der Erinnerung fortsetzen werden, denn nur auf diesem Weg können wir der unendlich mutigen Diana und ihren Helferinnen und Helfern die gebührende Ehre erweisen, die sie für ihre Menschenliebe und gute Taten auch verdienen.

Wir sind alle auf irgendeine Weise und durch unsichtbare Fäden auf dieser Welt verbunden. Ich glaube nicht wirklich an Zufälle. Und erst neulich fand ich heraus, dass Mile Budak, ein Nachkomme des Zweigs der serbisch-orthodoxen Familie Budisavljević ist, der später zum Katholizismus konvertierte. Budak war einer der Gründer der Ustascha sowie der Autor der „Serbischen Lösung" im Unabhängigen Staat Kroatien. Auf der anderen Seite war Srdjan Budisavljević, der Bruder von Julije, Dianas Ehemann, Mitglied des Repräsentanten-Rates des Königreichs Jugoslawien, das im März 1945 das Mandat an Josip Broz Tito übergab das neue Jugoslawien zu gründen - das, das Dianas Unterlagen nur wenige Monate nach seiner Gründung beschlagnahmt und einen Schleier des Schweigens für die darauffolgenden 50 Jahre geworfen hatte...

SPOJI! IX. Jahr, Nummer 10, I./2019

KINDER IN DEN LAGERN DES UNABHÄNGIGEN STAATES KROATIEN UND DIE AKTION „DIANA BUDISAVLJEVIĆ“

Autor: Danica Kaća Čolović,
Belgrad

„Kinder sind für alle Menschen ihr Leben“
Euripides, Schriftsteller griechischer Tragödien,
IV. Jahrhundert vor Christi

Das Königreich Jugoslawien wurde in der ersten Aprilhälfte 1941 besetzt - von den Aggressoren: Deutschland, Italien, Ungarn und Bulgarien. Der bestezte Staat wurde unter den Besetzern aufgeteilt und auf einem Teil seines Gebiets wurde am 10. April 1941 der Unabhängige Staat Kroatien ausgerufen (NDH) (NDH: Nezavisna Država Hrvatska).

Zum Staatsführer (*Poglavnik*) der neugebildeten faschistischen Schöpfung wurde Ante Pavelić ausgerufen. Der „Poglavnik“ kommt aus Italien am 16. April in Zagreb an, wo er offiziell einen Eid abgelegt und sich an das Volk mit den folgenden Worten wendet:

„Es hat die Stunde unserer Befreiung geschlagen, dass wir unser Heimatland von Unkraut reinigen, das von fremder Hand gesät wurde. Dass wir den Unabhängigen Staat Kroatien von der Mur bis zur Drau und von der Donau bis zur Adria gründen und in dem nur Gott und das kroatische Volk herrschen werden.“.

Zu diesem Anlass schickt auch Hitler seine Glückwunsche an das kroatische Volk:

„Für mich ist es eine besondere Freude und ein Vergnügen melden zu können, dass das Deutsche Reich den Unabhängigen Staat Kroatien im Augenblick anerkennt, in dem das kroatische Volk seine lang ersehnte Freiheit durch das sieghafte Vordringen der Achsenmächte gefunden hat.“

Die neugebildete politische Elite der Ustascha hat, um sich mit den Angehörigen des Dritten Reiches durch die „arische Herkunft“ fester zu verbinden, die Kroaten zu Nachfahren der Goten erklärt.

Vom Beginn ihrer Entstehung proklamiert die NDH die Organisation einer neuen gesellschaftlichen Ordnung. „Alles was nicht kroatisch und katholisch ist, muss ausgerottet werden“, denn es ist „widerwärtig für den Staat“. Die Ustascha haben sofort begonnen diese Absicht in die Tat umzusetzen. Es beginnen Verfolgungen, Verhaftungen, Morde.

Den kroatischen Machthabern war die jahrhundertlange Erfahrung bekannt: „Damit ein Volk untergeht, muss man seine Kinder bzw. seine Jugend vernichten.“

Die Ideologen der neuen Machtordnung proklammieren in ihren Reden, dss „es nicht ausreicht den Baum zu fällen, man muss auch die Wurzel vernichten“. (Mile Budak, in seiner am 11. Juni 1941 gehaltenen Rede) und heben hervor, dass eine gesunde kroatische Nation einzig mit der Vernichtung des „Feindes, der die kroatische Nation vergiftet“, errichtet werden kann.

Die ersten Schritte in der Umsetzung dieser monströsen Idee waren die Vernichtung der „widerwärtigen“ Serben, Juden und Roma und ihrer Jugend.

Nach dem Vorbild von Deutschland werden Lager für „Widerwärtige“ eröffnet. In diese Lager, werden zusammen mit den Eltern auch Kinder geführt.

Wegen der großen Zahl der verhafteten Kinder nach der Kozara-Schlacht, werden besondere Lager gebildet, die „Aufnahmestellen und Sammelzentren für Flüchtlingskinder“ genannt wurden. Die Kinder wurden von den Eltern gesondert in diesen Lagern eingeschlossen, in welchen genau wie in Konzentrationslagern für Erwachsene vorgegangen wurde. Das Ziel dieses Vorgangs war das Verschwinden einer möglichst großen Anzahl von Kindern des „nicht-arischen“ und „widerwärtigen“ Volkes. Die Kindervernichtung wird auf verschiedene Weisen umgesetzt, was die Zahl der umgebrachten Kinder in den Lagern zeigt. Wir werden nur einige bekanntere Aufnahmelager anführen:

Kinderlager Jastrebarsko, durch das 3.346 Kinder, mehrheitlich aus der Gegend des Kozaragebirges und aus Kordun durchgeflossen sind. Das Lager war unter der Aufsichtsleitung der Ordensschwestern der „Kongregation des Vincent von Paul“.

In der zagreber Zeitung „Vjesnik“ Nr. 24-26 vom XII. 1945 steht „Die Kinder in Jastrebarsko waren dem sicheren Tod ausgesetzt. Schlecht angezogen und noch

schlechter genährt. Sie ähnelten richtigen Leichen und Skeletten. Sie wurden allen möglichen Qualen und Leiden unterzogen. Wenn eins der ausgehungerten Kinder es wagen sollte einen Apfel „zu stehlen", wurde es von den Ordensschwestern schrecklich geschlagen. Ein Kind, das versuchen würde wegzulaufen, wurde sofort umgebracht." Die Ordensschwestern waren in Kroatien unter der Zuständigkeit des Erzbischofs Alojzije Stepinac.

Die Lager in Gornja Rijeka und in Loborgrad waren unter der Verwaltung des „Ustascha-Aufsichtdienstes", welchen Maks Luburić geleitet hat. In ihnen ist man noch drastischer vorgegangen. Die Ustascha-Wächter haben wettgeeifert wer mehr Kinder umbringen wird.

Das schrecklichste, immer mit Blut bespritzte Lager, war das beim Frauenlager Stara Gradiška gegründete Kinderlager. Dieses Lager gehörte zum Lagersystem von Jasenovac und stellte den Ort der schlimmsten Folterstelle für Frauen und Kinder dar. Die dortige Sterberate der Kinder war enorm.

Nach der Bezeugung von Mirjana Almulić-Buca, einer Lagerinsassin im Lager Stara Gradiška: „Die Kinder lagen hilfslos da, ausgehungert - sie magerten offensichtlich ab. Sie hatten nicht mal Kraft zum Weinen. Nur nachts würden sie im ohnmächtigen Taumel nach Mutter, Vater, Schwester oder Bruder rufen. Sie welkten vor sich hin und starben. Ante Vrban, ein Ustascha, bestimmt um für die Kinder zu sorgen, hat eines Tages befohlen, dass alle kranken und kraftlosen Kinder in ein naheliegendes Gebäude gebracht werden. Dort hat er sie mit Hilfe von zwei anderen Ustascha in zwei Räume gepackt. Sie wurden mit Gas erstickt".

Aus dem Lager Stara Gradiška wurde die größte Zahl der gefangenen Frauen ohne Kinder zur Arbeit nach Deutschland gewiesen. Ihre Kleinkinder oder im Lager geborenen Kinder blieben im Lager zurück.

Schmidt Sabierov, der deutsche Vertreter für die Übernahme von Arbeitskräften aus dem Lager Stara Gradiška, hat niedergeschrieben: Die Kinder blieben in der Obhut des kroatischen Staates. Die zwingende Folge ist das Trennen von ihren Eltern. Ich sah in einem Hof hunderte von Kindern, von deren Müttern bereits getrennt und auf unmenschliche Weise zusammengedrückt, wie sie nach Nahrung und Wasser rufen."

Das Lager in Sisak wurde am 3. August 1942 gegründet. Im Rahmen des Lagers für Erwachsene wurde ein Lager für Kinder organisiert – „Aufnahmestelle". Die Leitung der Aufnahmestelle war in den Händen der „Frauenlinie" der Ustascha-Bewegung.

Nach der Evidenz von Ante Dumbović: „Durch die Aufnahmestelle in Sisak sind 5.000 und 7.000 Kinder geflossen. Dort sind 1.152 gestorben. Die Kinder wurden in Räumen, welche mit Fleckfieberkeimen verseucht waren, untergebracht. Die Mehrheit der Kinder kam aus dem Gebiet von Gradiška, Dudice und Prijedor. Dr. Antun Najžer, ein bekannter Ustascha, war eine Zeit lang Verwalter dieses Lagers. Er brachte orthodoxe Kinder mit Giftinjektionen um. Nach der aufbewahrten Aufzeichnung des Totengräbers Franjo Videc, ist die Streberate der Kinder in der Aufnahmestellte täglich gestiegen. Am Anfang starben ein oder zwei Kinder täglich. Später starben täglich mehr als 30 Kinder.

Das Verbrechen wurd in der NDH als Tugend angesehen. Es war eine Art Beweis der Loyalität gegenüber dem Staat und dem Staatsführer. Der Mut des einzelnen Ustascha wurde an der Anzahl der umgebrachten und misshandelten Menschen gemessen, unter denen eine große Zahl von Kindern gewesen ist.

Außer der körperlichen Vernichtung, wurde von einem Teil der Kinder durch Umerziehung und andere Methoden die kroatisch-arische Nation angenommen. Das wurde nach der ausgearbeiteten Methode der Organisation „Lebensborn" durchgeführt.

Die Regierung der NDH verfasst die „Gesetzesbestimmung über Kriegswaisen" über die Erziehunsgweise von Kindern in Aufnahmestellen und in Familien, denen die Kinder zur Adoption an kroatische Familien gegeben wurden.

Nach den bewahrten Unterlagen und den festgehaltenen Angaben von Dragoje Lukić[1] sind auf dem Gebiet von Kroatien zur Zeit des Zweiten Weltkriegs insgesamt 74.762 Kinder verschwunden. Davon ist die NDH für den Tod von 60.234 Kindern verantwortlich. Am meisten sind serbische Kinder umgekommen - 42.791. Nur in den berüchtigten Lagern von Jasenovac sind 19.432 Kinder ums Leben gekommen, davon 11.888 serbische und 7.544 Roma und jüdische Kinder.

Das Erkenntnis über die Verbrechen in den Lagern hat bei humanen Menschen Empörung hervorgerufen. Manche von ihnen haben entschlossen das aufgekommene Unheil zu mindern und denen zu helfen, die Hilfe am nötigsten brauchten – den Kindern in den Lagern. Unter ihnen ragt Diana Budisavljević, die Begründerin der sogenannten „Aktion Diana Budisavljević", hervor. Ihre Arbeit wird von Dragoje Lukić im I. Band seines Buches „Sie waren nur Kinder, Jasenovac - Gruft von 19.432 Mädchen und Buben", ausgegeben im Jahr 2000, erwähnt.

Die meisten Beweise über Dianas Arbeit befinden sich im „Tagebuch von Diana Budisavljević", das 2003 im Verlag des Kroatischen Staatsarchivs in Zagreb erschienen ist.

Man wusste auch früher von der „enormen menschlichen Schlachterei" in der NDH. Es blieben viele Unterlagen erhalten; Aussagen von überlebten Lagerinsassen; Protokolle von Gerichtsverhandlungen und Aussagen von Verbrechern. Das alles verlangt Antworten auf bestimmte Fragen:

- Warum wurde die Wahrheit über das Wirken von Diana Budisavljević verheimlicht?
- Warum wurde die Wahrheit über die Verbrechen und die Verbrecher verschwiegen?

1 Dragoje Lukić war als Junge Gefangener in einem Ustascha-Lager.

- Wieviel hat zu dieser Verheimlichung die ständig wiederholte sozialistische Parole über „Brüderlichkeit und Einigkeit“ beigetragen und war dies eine gut bedachte Falle, damit man aus dem Gedächtnis der Menschen die einzelnen sowie die Massenverbrechen auslöscht? Dass man alles vergisst: Ermordungen, Gemetzel, die bodenlosen Gruben, die verbrannten Dörfer, Kirchen in Flammen, Kinder die aus den Armen ihrer Mütter entrissen und aufgeschlitzt wurden, Ermordungen von Müttern vor den Augen ihrer Kinder und von Kindern vor den Augen ihrer Mütter sowie andere Verbrechen?

Diana Budisavljević bleibt nicht gleichmütig nachdem sie von dem streng bewahrten Geheimnis über das Leben in den Lagern der Ustascha (Misshandlungen, Folter und Ermordungen von Gefangenen) erfahren hat, unter denen auch Kinder waren. Sie beschließt den unglücklichen Opfern zu helfen.

Sie wusste, dass das Leisten von Hilfe an Lagerinsassen mit einem großen Risiko verbunden ist. Sie schreibt in ihr Tagebuch: „Mein Ausgangsstandpunkt war, dass mein Leben nicht wertvoller, als das Leben der unschuldig Vertriebenen ist“.

Diana beschließt den gefangenen Serben zu helfen. Ihr Gatte Julije hilft ihr dabei. Er ruft seinen Freund, den Architekten Marko Vidaković an, der sofort Dianas Vorschlag annimmt. Die Idee wurde von noch einem seiner Freunde, dem Serben Đuro Vukosavljević angenommen. So ist die „Aktion von Diana Budisavljević“ entstanden.

Mit der Zeit ist die Zahl der Mitarbeiter in der „Aktion“ gestiegen. Am meisten hat es Serben gegeben, aber es gab auch Kroaten unter den Helferinnen und Helfern. Sie alle haben mit ihrer Arbeit zum Erfolg der „Aktion“ beigetragen.

Über den Namen von Diana Budisavljević und die Tätigkeit ihrer „Aktion“ hat das Volk aus der Reportage „Diana - größer als Schindler“ des bekannten Journalisten Marko Prelević und seines Kollegen Macanović[2] erfahren. Danach erscheinen in vielen Zeitschriften und Zeitungen Artikel über die Arbeit von Diana Budisavljević und ihrer Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter, an der Rettung von Kindern aus den Lagern der Ustascha.

In der angeführten Reportage, und aufgrund von bestehenden Dokumenten, wurde die Arbeit von Diana Budisavljević ans Tageslicht gebracht. Sie hat mit ihren Mitarbeitern ca. 12.000 serbische Kinder aus den Lagern der NDH vor dem Tod gerettet.

Es ist ungeklärt geblieben, warum man 30 Jahre nach dem Tod von Diana Budisavljević gewartet hat, bevor man die breite Öffentlichkeit mit ihrer Arbeit bekannt gemacht hat.

2 Reprotage veröffentlicht in der Zeitung *Večernje novosti* vom 4. bis zum 10. April 2010

Frau Čolović auf einer der Promotionen ihres Buches

Deshalb haben wir uns entschlossen das Buch *Kinder in den Lagern des Unabhängigen Staates Kroatien und die Aktion der Diana* Budisavljević zu schreiben.

Unser Ziel ist, dass die größte mögliche Anzahl von Menschen auf der Welt die schmerzhafte und tragische Wahrheit über die Leiden des serbischen, jüdischen und des Romavolkes in der NDH erfährt.

Mit diesem Buch werden noch einige andere nicht ausreichend geklärte Fragen gestellt werden: Warum wurde nach der Niederlage des Faschismus und der Befreiung von Jugoslawien die Tätigkeit von Diana Budisavljević und ihrer Mitarbeiter nicht vorgestellt. Ist der Faschismus in Kroatien besiegt?

Warum wurde nach der Befreiung die Kartothek mit den Angaben über die geretteten Kinder beschlagnahmt? Warum haben sich die neuen sozialistischen Machthaber nicht für die Suche nach den Kindern, über welche es Angaben in der Kartothek gab, eingesetzt, um sie den Familien zurückzugeben?

Nach der Veröffentlichung der erwähnten Reportage wird der Name von Diana Budisavljević bekannt. Eine große Anzahl von Zeitschriften veröffentlicht Artikel über ihre „Aktion“.

Im Jahr 2013 erschienen zwei Bücher:

„Das Buch über Diana Budisavljević“, Autor Boško Lomović und

„Die humanitäre Aktion von Diana Budisavljević 1941-1945“ Gavro Burazor. In der Sammlung der

Arbeiten des Museums der Opfer des Genozids, 2012, befindet sich der Text **„Die Aktion von Diana Budisavljević“**, von Jasmina Tutunović-Trifunov.

Die österreichische Öffentlichkeit konnte über die humane Arbeit ihrer tapferen Frau, Diana Obexer dank des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI) und des Sozialdemokratischen Freiheitskämpferinnenbundes Tirol in Innsbruck und des Serbischen Bildungs- umd Kulturvereins „Prosvjeta-Austrija“ in Wien erfahren.

Das serbische Volk vergisst keine gute Tat, was auch die Orden, Urkunden und andere Anerkennungen, die Diana Budisavljević posthum überreicht wurden, beweisen:

Die Serbisch-Orthodoxe Kirche hat Diana Budisavljević 2012 posthum den neu eingeführten Orden **„Carica Milica“ (Tsarin Militza) für Edelmut und Humanität** verliehen.

Der Präsident Serbiens, Boris Tadić, hat Diana Budisavljević im selben Jahr die **goldene Medaille „Miloš Obilić“ für Tapferkeit** verliehen.

Beim feierlichen Übergabeakt der Medaille „Miloš Obilić“ an Dianas Urenkel Leonard Rašica, der deswegen aus Brasilien eingereist ist, hat der Vorsitzende des Ausschusses für Orden der Präsidiums der Republik Serbien, Prof. Oliver Antić gesagt:

„In dieser, der schlimmsten von allen Zeiten, der Zeit des Unrechts, als Verbrechen im Unabhängigen Staat Kroatien Tugenden waren, wenn sie ein Kind gerettet hätte, würde sie den Orden verdient haben und 12.000 Kinder zu retten – das ist die Leistung eines Engels.“

Die Serbische Republik (serbische Entität in Bosnien und Herzegowina) und der Serbische Volksrat aus Zagreb haben das Ehrenzeichen mit dem Namen der Diana Budisavljević in Zagreb vorgestellt, welchees jedes Jahr Einzelpersonen für die mutigste und humanste Tat verliehen wird.

Straßen in vielen Städten in Serbien und in Bosnien und Herzegowina wurden nach Diana Budisavljević benannt.

Innsbruck, die Geburts- und Heimatstadt von Diana Budisavljević (geborene Obexer), hat auf Initiative des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI) und des Sozialdemokratischen Freiheitskämpferinnenbundes Tirol, im Jahr 2010 beantragt, dass der humanen Innsbrucker Mitbürgerin Diana Budisavljević (geb. Obexer) der **Orden zweiten Grades der Stadt Innsbruck** posthum verliehen wird, was der Gemeinderat Innsbrucks am 22. September 2011 einstimmig angenommen hat.

Der Kulturausschuss der Stadt Innsbruck, an der Spitze mit der Bürgermeisterin Mag. Christine Oppitz-Plörer, hat im Januar 2014 entschieden den neuen städtischen Kindergarten, der im Stadtviertel Reichenau erbaut werden soll, nach Namen Diana Budisavljević (geb. Obexer) zu benennen.

Wegen der besseren Informiertheit der Bürger Innsbrucks, wurde am 28. März 2014 im Stadtarchiv Innsbrucks der erste runde Tisch, der Diana Budisavljević gewidemt war, abgehalten. Über Diana und ihre Arbeit haben die kompetentesten Persönlichkeiten, welche ihre Tätigkeit erforscht haben, gesprochen.

Der Serbische Bildungs- und Kulturverein „Prosvjeta-Austrija“ hat, mit Hilfe von österreichischen Freunden, erreicht, dass der ein Park im 9. Wiener Bezirk den Namen von Diana Budisavljević trägt. Dieses bedeutende Ereignis fand am 13. September 2014 in der Anwesenheit von Persönlichkeiten der Serbisch-Orthodoxen Kirche in Österreich, der Stadt Wien, der serbischen Botschaft und einer großen Anzahl von Gästen, statt.

Die bekanntesten Werke der Autorin sind:

- **Der Tempel des Hl. Vasilije von Ostrog in Nikšić**
- **Marija Karadjordjević – Königin und Mutter**
- **Die edle Miss Irby (über Adeline Irby)**
- **Stevo Čuturilo - Pädagoge, Schriftsteller und Aufklärer**

DIANAS LISTE – AUF DER SUCHE NACH DIANA BUDISAVLJEVIĆ

Ein kurzer Einblick in die Entstehung des biografischen Romans „Dianas Liste“

Autor: Wilhelm Kuehs,
Autor des Buches „Dianas Liste“

„Ich ging von dem Standpunkt aus, dass mein Leben nicht wertvoller sei, als dasjenige all der unschuldig Verfolgten, und dass, wenn ich anderen zu helfen in der Lage wäre, ich dachte da in erster Linie an Kinder, mein Leben so reich sei, dass ich dann hinnehmen müsste, was eben kommen würde.“

Wer war Diana Budisavljević? Wer war diese Frau, die zwischen 1941 und 1945 mehr als 10.000 Kinder aus den KZs der Ustascha rettete? Diese Frage beschäftigte mich zwei Jahre lang. So lange dauerte es, bis ich die Recherchen zu „Dianas Liste“ abgeschlossen hatte und einen Text vorlegen konnte, der zum ersten Mal ein wirklich umfassendes Bild der Rettungsaktion und der Zeitumstände zeichnet.

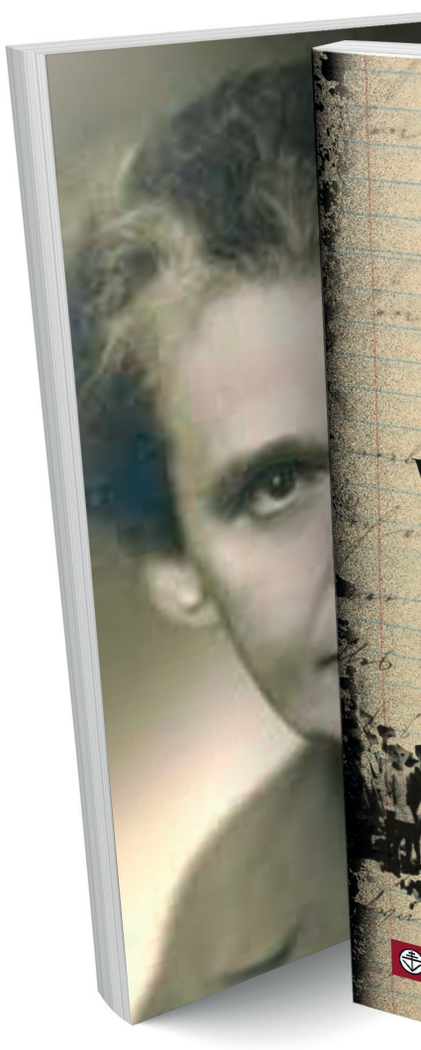

Es war ein langer und mühsamer Weg, und ich lernte dabei nicht nur Diana Budisavljević kennen, sondern auch ein hierzulande vergessenes und verdrängtes Verbrechen, das mich schockierte, wie kaum etwas zuvor.

Aber wir wollen am Anfang beginnen. Die wichtigste Quelle war Dianas Tagebuch. Es liegt in einer kroatischen Übersetzung vor, und ich hatte außerdem Zugriff auf eine deutschsprachige Abschrift. Als ich darin las, war ich zunächst überwältigt. In nüchternem Ton, in kurzen, oft unbeholfenen Sätzen schildert Diana, wie sie von den Gräueln der Ustascha erfuhr und wie sie dann nach Verbündeten suchte. Ich war aber auch irritiert, denn auf den ersten Blick lasen sich die Aufzeichnungen, als hätte Diana die vielen tausenden Kinder quasi im Alleingang gerettet. Das allerdings schien mir unmöglich. Also las ich noch einmal und wieder und wieder, und da erkannte ich, wie viele Helfer, freiwillige und unfreiwillige, an der Aktion „Diana“ beteiligt waren.

Es war schwer, ja unmöglich, all die Verbindungen zu Hilfsorganisation und Einzelpersonen anhand des Tagebuchs nachzuvollziehen. Das liegt unter anderem daran, dass Dianas Enkelin Silvija Szabo ganze Passagen nicht in die veröffentlichte Version aufgenommen hat. So erfuhr ich erst über Umwege, durch andere Tagebücher und Geschichtsquellen, welche wichtige Rolle Tatjana Marinić gespielt hatte.

Tatjana Marinić, eine der führenden Kommunistinnen ihrer Zeit, begleitete Diana ins KZ Jasenovac und war maßgeblich am Entwurf des Karteisystems beteiligt. Auch war es Tatjana Marinić, die Dianas Liste nach dem Krieg konfiszierte und ins Sozialministerium bringen ließ, um daran weiterzuarbeiten und die Kinder wieder zu ihren Eltern zu bringen.

Nun war Diana Budisavljević sicherlich keine Kommunistin. Ganz im Gegenteil, die Familie verstand sich als bürgerlich konservativ, und als Tito Dianas Schwager nach dem Krieg ein Ministeramt anbot, lehnte dieser dankend ab.

Aber schlimme Zeiten erfordern ungewöhnliche Bündnisse, und so entfaltete sich während der Recherchen das Bild eines ganz außerordentlichen Netzwerks von Helfern. Tatsächlich hatte Diana neben ihrem wichtigsten Verbündeten Kamilo Brössler, dem leitenden Beamten des Ministeriums für Gesellschaftsfragen, unzählige Helfer aus allen sozialen Schichten und allen ideologischen Richtungen.

Rotes Kreuz, Antifaschistische Frauenfront und Caritas nahmen Dianas Idee und Initiative auf und setzten sie um. Das System der Aktion Diana hätte ohne diese Organisationen, die sich ebenfalls für die Rettung der Kinder einsetzten, niemals funktioniert. Das aber erkennt man nur schwer auf den ersten Blick. Erst die Recherchen, die über das Tagebuch und Dianas sonstige Aufzeichnungen hinausgingen, ließen mich das Ausmaß der Kooperation erkennen.

Die katholische Kirche spielte dabei eine zwiespältige Rolle. Da gab es die mordenden Ex-Franziskaner in den Lagern und Erzbischof Stepinac, der nie um eine Ausrede verlegen war, wenn es darum ging, Diana die Unterstützung zu versagen. Aber beim Direktor der Caritas in Zagreb, Stjepan Dumić fand Diana ein offenes Ohr.

Auch von deutscher Seite konnte Diana auf Unterstützung hoffen. Das mag seltsam klingen, aber die Nazis in Kroatien, allen voran der Deutsche Bevollmächtigte General Edmund Glaise von Horstenau, wollten die Serben lieber als Zwangsarbeiter im Deutschen Reich sehen als tot in Jasenovac. So gab es zwar keine offizielle Unterstützung, aber Hilfe auf persönlicher Ebene. Rittmeister von Koczian war nur einer der Nationalsozialisten, die Diana dabei halfen, Kinder zu retten.

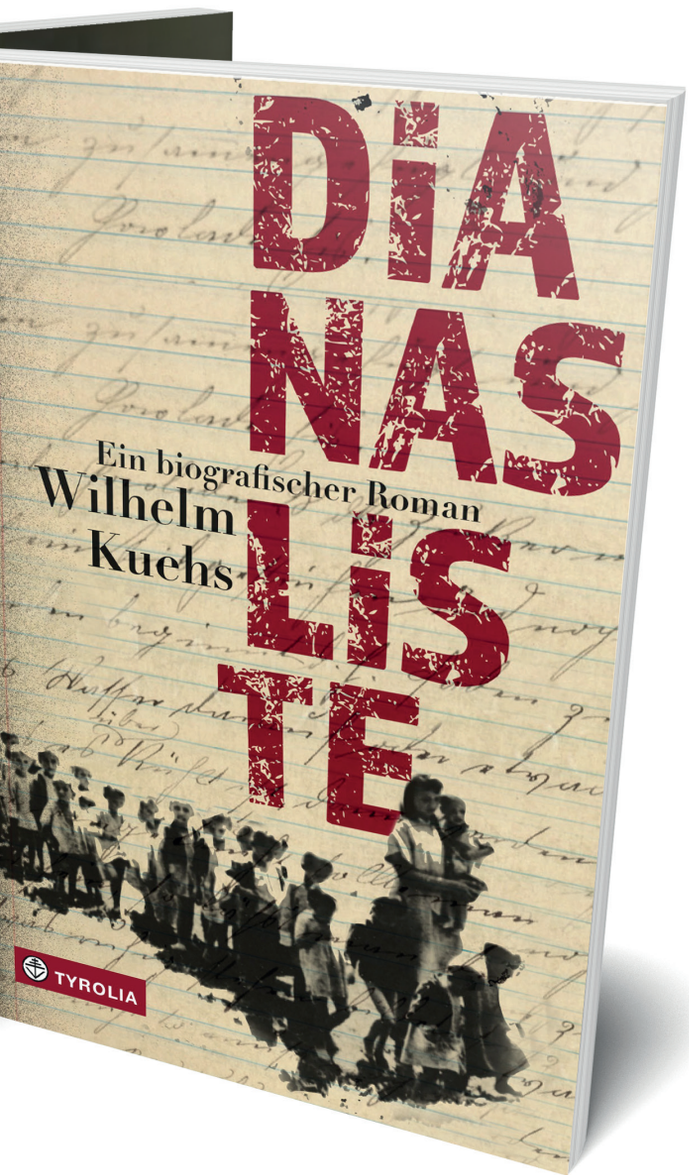

Tausende von Seiten, Berichte von Tätern und Opfern, von Überlebenden und Helfern habe ich in diesen zwei Jahren gelesen, Bilddokumente durchforstet und wissenschaftliche Studien über das Ustascha-Regime durchgearbeitet. Die Frage der Deportation von Zwangsarbeitern ins Deutsche Reich, die Ermordung der Juden auf dem Balkan und die Wahnidee der arischen Rasse haben mich beschäftigt. Immer war ich dabei auf der Suche nach Diana Budisavljević. Wer war diese Frau? Woher nahm sie den Mut und das Durchhaltevermögen?

Gegen alle Warnungen fuhr sie sogar nach Jasenovac. Selbst dort, in dieser Hölle, blieb sie ruhig und rettete Kinder, registrierte sie und schaffte sie mit dem Zug nach Zagreb. Wie konnte sie den Mördern die Stirn bieten? Ein Wärter, ein Soldat hätte jeden Moment die Waffe ziehen und Diana erschießen können. Das wusste sie.

In Dianas Aufzeichnungen findet sich dazu nur wenig. Am 27. Februar 1942 notiert sie in ihrem Tagebuch: „Ich ging von dem Standpunkt aus, dass mein Leben nicht wertvoller sei, als dasjenige all der unschuldig Verfolgten, und dass, wenn ich anderen zu helfen in der Lage wäre, ich dachte da in erster Linie an Kinder, mein Leben so reich sei, dass ich dann hinnehmen müsste, was eben kommen würde."

Kann die Antwort wirklich so einfach sein? Folgte Diana dieser simplen humanitären Regel, und blieb bei ihr, egal, womit man ihr auch drohte? Ja, ich glaube, so einfach ist das.

Diana ertrug es nicht, dass Kinder eingesperrt wurden, dass sie gefoltert und ermordet wurden. Sie wollte nicht dasitzen und warten, bis der faschistische Spuk vorüber war. Gekonnt hätte sie es. Ihr als Österreicherin wäre nichts geschehen. Aber sie setzte lieber ihr Leben aufs Spiel und brachte sich und ihre Familie in Gefahr, bevor sie tatenlos zusah, wie Kinder starben.

Diana ist eine besondere Heldin. Eine Heldin, die nicht auszog um Länder zu erobern und Ruhm zu ernten. Auch ging es ihr nicht um Geld oder Macht. Das unterscheidet sie von den viel gefeierten Helden in Politik, Wirtschaft und Sport. Das wurde mir bei der Recherche und beim Schreiben des Buches bewusst.

Unsere Zeit hat Dianas Vorbild so nötig wie alle Zeiten vor uns, vielleicht sogar nötiger. Jährlich ertrinken mehr als 700 Flüchtlingskinder im Mittelmeer. Diese Kinder kamen mir während der Recherchen und des Schreibens immer wieder in den Sinn. Ich weiß, dass es da draußen Helfer gibt, die wie Diana ihr Leben aufs Spiel setzen, um diese Kinder zu retten. Aber es gibt viel zu wenige Helden für all das Unheil auf dieser Welt.

Dieses Buch soll nicht nur Diana Budisavljević ein Denkmal setzen, es soll auch Inspiration und Ansporn sein. Menschen, die sich zusammenschließen, die ein gemeinsames Ziel verfolgen, können gegen den Schrecken der Welt aufbegehren und gewinnen. Das ruft uns Diana über die Jahrzehnte hinweg zu, und es ist nun an uns, ihr Werk fortzuführen.

Nach der Buchpromotion im „Obexer-Haus“ in Innsbruck, wo sich heute die Buchhandlung „Tyrolia“ befindet, zusammen mit Frau Vera Merkel und Mitgliedern des Jugendvereins „SPOJI“, März 2017

ZUM BUCH

„Dianas Liste“ – Das Buch:

Wilhelm Kuehs hat sich auf die Spuren Diana Budisavljevićs begeben, und nun liegt ein biografischer Roman vor, der die Leser zum ersten Mal an dieser spannenden und faszinierenden Geschichte teilhaben lässt.

Von den ersten Tagen bis zu ihrem Ende verfolgt die Erzählung Dianas Rettungsaktion Schritt für Schritt. Das Kroatien des Zweiten Weltkrieges und der in Aufruhr geratene Balkan bilden den Hintergrund einer mitreißenden Erzählung, die von der Rettung tausender Kinder vor dem sicheren Tod berichtet.

Auf umfangreiche Recherchen gestützt, schafft es Wilhelm Kuehs, ein großes Panorama zu zeichnen. Dianas Aktion ist dabei der rote Faden, der durch das vergessene Grauen des Ustascha-Regimes in Kroatien führt. Hunderttausende Serben, Juden, Roma und Sinti wurden von den faschistischen Ustascha ermordet oder ins Deutsche Reich deportiert. Dieser brutale Genozid wird bis heute ebenso verschwiegen wie Dianas Hilfsaktion.

ZUM AUTOR

Wilhelm Kuehs, geboren 1972, studierte Germanistik und Komparatistik an der Universität Klagenfurt. Als Lektor für deutsche Sprache und Literatur verbrachte er zwei Jahre in Osijek/Kroatien. Bei den Recherchen zu „Dianas Liste“ konnte er nicht nur seine tiefgreifende Kenntnis der Gegenwart und Geschichte Südosteuropas einbringen, sondern auch auf seine persönlichen Erfahrungen im ehemaligen Kriegsgebiet zurückgreifen.

Wilhelm Kuehs hat mehrere Romane veröffentlicht. Er ist als Schriftsteller und Kulturwissenschaftler tätig und lebt mit seiner Familie in Kärnten.

BERICHT AUS EINER ZERRISSENEN FAMILIE

Autor: Dr. Alexander Pflaum,
Neffe von Diana Budisavljević
und Rechtsanwalt aus Wien

„Ich hatte nicht die Gelegenheit Diana kennen zu lernen. Als sie wieder in Innsbruck lebte, war ich ca. 15-20 Jahre alt. Heute wünsche ich mir, ich hätte sie kennen gelernt...“

Mein Name ist Alexander Pflaum. Ich bin der Sohn von Lia Pflaum. Meine Mutter wurde als Lia Obexer am 9. November 1923 in Innsbruck geboren. Sie ist am 3. November 2016 in Wien verstorben. Mein Großvater war Max Obexer, Kaufmann und Hotelier in Innsbruck. Leider habe ich versäumt mich zu Lebzeiten meiner Mutter besser über unsere Familienverhältnisse zu erkundigen. So weiß ich nur Bruchstücke.

Ich stehe vor dem Grab am Innsbrucker Westfriedhof. Dort liegen mein Urgroßvater, Michael Obexer, und mein Großvater, Max Obexer, begraben.

Mein Großvater Max Obexer war verwitwet, bevor er meine, ebenfalls verwitwete Großmutter Johanna, geborene Janezić, heiratete. Johanna brachte zwei Töchter in die Ehe mit, Tante Fini und Tante Hanni. Tante Fini war in erster Ehe mit dem Architekten Lois Welzenbacher verheiratet. Die Ehe wurde geschieden. Später heiratete sie den Arzt Univ.-Prof. Dr. Wilfried Krainz. Meine Tante Hanni heiratete nach Wien Dr. Gustl Kutiak.

Ich selbst wurde 1955 geboren. Mein Großvater Max Obexer ist 1933 verstorben als meine Mutter 9 Jahre alt war.

Mit diesem Bild der Familie meiner Mutter bin ich aufgewachsen. Meine Großmutter Johanna und meine

Die Obexerstraße in Igls, benannt nach Michael Obexer, der als Begründer dieses Kurortes im Jahre 1881 gilt

beiden Tanten, Fini und Hanni, sind mir in guter Erinnerung.

Irgendwann – ich war vielleicht 20 – gab es da noch jemanden. Es wurde erzählt, dass meine Mutter noch eine Schwester hat. Diana, die in Jugoslawien verheiratet war.

Mein Bild von Diana blieb vollkommen verschwommen, sie hatte in unserer Familie überhaupt keine Bedeutung. Immer wieder kam die Sprache auf einen Erbrechtsstreit, der zwischen meiner Großmutter Johanna als verwitwete Stiefmutter und Diana geführt wurde.

Ich habe leider keine Ahnung, wie dieser Streit geendet hat. Jedenfalls habe ich Diana nie gesehen, auch nicht, nachdem sie im Alter nach Innsbruck zurückkehrte. Diana war nicht vorhanden.

Erst viele Jahre später, um das Jahr 2010, begann meine Mutter über Diana zu sprechen. An den genauen Anlass kann ich mich nicht mehr erinnern. Möglicherweise war es eine Anfrage, eine Gedenktafel für Diana am Obexer-Haus in der Maria-Theresien-Straße 15 zu installieren. Das Haus gehörte meiner Mutter. Meine Mutter zögerte nicht und gab sofort ihre Zustimmung.

Damals hörte ich zum ersten Mal, dass Diana eine außergewöhnliche Frau gewesen sein muss. Meine Mutter wusste, dass Diana während des Zweiten Weltkrieges Listen über Kinder in Konzentrationslagern geführt hatte, die nach dem Krieg eine wertvolle Hilfe für das Rote Kreuz bei der Zusammenführung der Familien war.

Meine Eltern haben uns Kindern früh den Wert der Zivilcourage vermittelt. Menschen, die unter Einsatz ihres Mutes Außergewöhnliches leisten, wurden unsere Vorbilder.

Ich hatte nicht die Gelegenheit Diana kennen zu lernen. Als sie wieder in Innsbruck lebte, war ich ca. 15-20 Jahre alt. Heute wünsche ich mir, ich hätte sie kennen gelernt.

Ich lese gerade das Buch von Wilhelm Kuehs – „Dianas Liste“. Der Mut, den diese Frau, ihre Familie und ihre Wegbegleiter aufbrachten, ist unvorstellbar. Ich kann mir nicht einmal die die tägliche Bedrohung, die Verfolgung, die Entwurzlungen der Menschen vorstellen. Ich sehe nur gerade, wie wieder Menschen auf einander gehetzt werden. Diana hätte in der heutigen Welt zweifellos viel zu sagen...

FRIEDA OLGA OBEXER

Autor: Vera Merkel, Innsbruck

Aus der Distanz ist es leicht, Unrecht abzuschwächen oder nur anderen die Schuld zuzuweisen. Es ist jedoch gerade dieses „Hingehen“ und „Berühren“, das eine Änderung in einem Menschen bewirkt. Denn: JEDER einzelne kann auf seine Weise etwas tun, um in dieser Welt etwas zum Besseren zu wenden.

Über einen Artikel in der Tiroler Tageszeitung erfuhr ich 2012 zum ersten Mal von Diana Budisavljević (anlässlich ihrer posthumen Ehrung durch den serbischen Präsidenten Boris Tadić). Wie ist es möglich, dass ich noch nie von dieser außergewöhnlichen Frau gehört habe? Und das, obwohl ich in Innsbruck lebe und beruflich in regem Kontakt mit Kroatien und Serbien bin.

Im Internet fand ich damals nur wenige Informationen über diese gebürtige Innsbruckerin. Ein kroatischer Historiker aus Zagreb schickte mir eine Kopie des „Dnevnik 1941-1945“, des im Nachhinein verfassten Tagebuches von Diana Budisavljević. Sogleich musste ich staunend bemerken, welch unermesslich großen und mutigen Einsatz diese Frau im unmenschlichen Gräuel des Ustascha-Regimes und unter der Nazi-Herrschaft geleistet hat. Als „Fremde“ in Zagreb, nur wenig der serbokroatischen Sprache mächtig, hätte es viele weitere Gründe gegeben das zu sagen, was (fast) alle sagten: „Was kann ich schon tun? Hauptsache man kommt selbst durch diese schweren Zeiten hindurch.“ Besonders beeindruckt es mich, dass sie den Schritt gewagt hat und „hingegangen“ ist: an die Orte des Schreckens, in die Konzentrationslager. Gerade die Erfahrung dieses Hingehens, dieser Berührung des Elends und der Unmenschlichkeit, hat sie meiner Meinung nach zu dem Entschluss gebracht, alles dafür einzusetzen, um Menschen und Menschleben (insbesondere von Kindern) zu retten.

Insofern ist Diana Budisavljević, geborene Frieda Olga Obexer, in meinen Augen eine Persönlichkeit von größter Bedeutung für die heutige Zeit. Allzu schnell distanziert man sich ja immer noch von Nöten in naher oder ferner Umgebung (dabei denke ich etwa an die Flüchtlingslager) und entzieht sich so der Mitverantwortung. Aus der Distanz ist es leicht, Unrecht abzuschwächen oder nur anderen die Schuld zuzuweisen. Es ist jedoch gerade dieses „Hingehen" und „Berühren", das eine Änderung in einem Menschen bewirkt. Denn:

JEDER einzelne kann auf seine Weise etwas tun, um in dieser Welt etwas zum Besseren zu wenden.

Mein Wunsch ist es, dass viele – gerade auch im Heimatland von D. Budisavljević – von ihrem Engagement erfahren. Ich bin davon überzeugt, dass die Begegnung mit dieser Persönlichkeit und ihren MitstreiterInnen niemanden unberührt lassen wird.

In dieser Hinsicht danke ich den serbisch-orthodoxen Vereinen in Österreich (u.a. SPOJI), die sich als erste darum bemüht haben, seien es der Park in Wien oder der Kindergarten in Innsbruck, die nach ihr benannt sind, oder Dokumentationen und verschiedene Veröffentlichungen. Zudem verfasste Dr. Anna Maria Gruenfelder aus Zagreb eine erste ausführliche historische Abhandlung über die Aktion von D. Budisavljević. Auch die Dissertation von Gavro Burazor bietet einen beeindruckenden Überblick über das Wirken dieser Frau und ihrer Helfer. Und mit „Dianas Liste" von Wilhelm Kuehs ist 2017 ein biographischer Roman erschienen, der den Einsatz von Diana und ihrem Netzwerk inmitten der „Hölle" näher bringt. Dennoch schlummert noch umfangreiches Material und wartet darauf, einer breiteren Öffentlichkeit zugänglich gemacht zu machen. Große Eile ist geboten, noch lebende Zeitzeugen zur Aktion von D. Budisavljević zu befragen. In den Jahren 2013/2014 konnte ich ein paar Interviews mit Zeitzeugen aufnehmen. Gerne stelle ich meine gesammelten Dokumente für weitere Recherchen zur Verfügung.

Dianas Beispiel ruft auch zu diesem zutiefst christlichen Einsatz auf: an die Orte des Leids in dieser Welt zu gehen und sich betreffen zu lassen. Der im Nazionalsozialismus ermordete Priester Alfred Delp formuliert dies ganz deutlich: **„Jeder Weg zum Leben, zu einer echten Gottesbegegnung, muss durch eine echte Erschütterung gehen. Das ist ja gerade eine unserer Nöte, dass wir zu aller echten Erschütterung unfähig geworden sind".**

WIE ICH DIANA BUDISAVLJEVIĆ KENNEN LERNTE

Autor: Dr. Lukas Morscher,
Direktor des Stadtarchivs Innsbrucks

„Die Stadt Innsbruck wollte ihrer großen Tochter auch ein öffentliches Denkmal setzen. Die Benennung einer Straße war nicht möglich, weil es in Igls bereits eine Obexerstraße gibt und eine Diana-Budisavljević-Straße ist für Innsbruck einfach vom Namen her zu kompliziert..."

Vor ein paar Jahren hat mich jemand gefragt: „Kennst Du Diana Obexer-Budisavljević? Eine große Heldin und eine bedeutende Persönlichkeit. Sie stammte ursprünglich aus Innsbruck."

Diana wer? Eine bedeutende Frau aus Innsbruck und ich kenne sie nicht? Nicht einmal dem Namen nach. Das kann nicht sein! Und dann noch der mir so kompliziert anmutende Name. Ich dachte, dass es sich um einen Irrtum handeln musste. Auch in der doch sehr umfangreichen Datenbank des Stadtarchivs/Stadtmuseums Innsbruck konnte ich keinen einzigen Treffer zu einer Person dieses Namens finden. Also ein Irrtum. Oder?

Nicht lange darauf – im Jahr 2010 - erschien im 10. Band unserer Zeitschriftenreihe „Zeit-Raum-Innsbruck", Band 10, der Artikel „TirolerInnen im unsichtbaren Widerstand. Wider die Zwangsarbeit und Vernichtung im kroatischen Ustascharegime (1941-1945)" von Anna-Maria Gruenfelder. Dieser Artikel mit etwa 50 Seiten Umfang war der erste wissenschaftlich fundierte deutschsprachige Beitrag über die Aktionen von

Dokumentarfilm „Dianas Kinder“ („Diana´s children“) von Sladjana Zarić, der 2017 in Innsbruck gedreht wurde

Diana Budisavljević und ihren Mitarbeiterinnen und Mitarbeitern.

Nur wenige Wochen nach dem Erscheinen rief eine Zeitungsredaktion einer der wichtigsten Zeitungen in Österreich aus Wien an. Und dann noch eine. Das hat es bisher noch nie gegeben. Die Journalisten hatten Hinweise von Kollegen aus Serbien bekommen. Kurz darauf ist auch ein Journalist des ORF extra nach Innsbruck gereist, um eine Reportage bzw. einen Film vorzubereiten.

Auch in Innsbruck begannen sich einige Menschen für Diana Obexer-Budisavlević zu interessieren. Dr. Paul Ladurner veranstaltete aufgrund des Artikels 2011 einen berührenden Abend, der den „Aktionen“ der Rettung von internierten Kindern aus den Lagern des Zweiten Weltkrieges gewidmet war. Im Jahr 2014 fand ein runder Tisch mit zahlreichen Gästen im Stadtarchiv/Stadtmuseum statt. Weitere Reaktionen folgten.

Die Stadt Innsbruck hat auf Antrag des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI) und des Bundes der Sozialdemokratischen FreiheitskämpferInnen Tirols in vertraulicher Sitzung die Verleihung des Verdienstkreuzes der Stadt Innsbruck posthum an Diana Obexer-Budisavljević beschlossen. Es konnte aber anfangs niemand gefunden werden, der diese Auszeichnung hätte übernehmen können. Ein Orden gilt aber erst als verliehen, wenn er übergeben ist. Da es zwar bekannt wurde, dass es einen entsprechenden politischen Beschluss gibt, aber es nie eine öffentliche Reaktion gab, sind in der Folge einige Missverständnisse entstanden. Gerüchte über Verleihung oder Nicht-Verleihung sorgten für Ärger. Inzwischen gibt es aber einen Plan zur stellvertretenden Übergabe des Ordens an die Enkelin von Diana Budisavljević.

Die Stadt Innsbruck wollte ihrer großen Tochter auch ein öffentliches Denkmal setzen. Die Benennung einer Straße war nicht möglich, weil es in Igls bereits eine Obexerstraße gibt und eine Diana-Budisavljević-Straße ist für Innsbruck einfach vom Namen her zu kompliziert. Die Lösung war die Benennung eines Kindergartens im Innsbrucker Stadtteil Reichenau: Hierzu sind bereits alle politischen Beschlüsse gefasst und der ausgewählte Kindergarten wird demnächst gebaut.

Besonders bewegt hat mich die Bekanntschaft mit der Enkelin von Diana Budisavljević. Eine überaus kluge und interessante ältere Dame, die viel Zeit in die Erforschung der „Aktionen“ ihrer Großmutter investiert hat. Es ist ihr in jedem Gespräch besonders wichtig darauf hinzuweisen, dass es nicht ihre Großmutter alleine war, die so vielen Kindern das Leben gerettet hat. Nur mit einer Gruppe von Helfern und Sympathisanten war es möglich, so viel Gutes zu tun. Das ist unbestritten. Trotzdem braucht es einen „Kopf“, der solche Aktionen plant, organisiert und durchführt. Das ist neben dem Mut auch eine der Leistungen von Diana Obexer-Budisavljević.

Inzwischen ist ein biographischer Roman erschienen. Daneben ist die Universität Innsbruck zusammen mit der Stadt Innsbruck dabei, eine genaue wissenschaftliche Aufarbeitung der „Aktionen“ zu organisieren. Es wird wohl noch einige Zeit brauchen, bis diese Forschungen abgeschlossen sind, aber aus dem Gedächtnis der Stadt Innsbruck wird Diana Obexer-Budisavljević sicher nie mehr verschwinden.

WIE ICH DIANA BUDISAVLJEVIĆ KENNEN LERNTE

Autor: Mag. Alexander Legniti,
Referatsleiter der städtischen Friedhöfe Innsbrucks

Es war das Jahr 2010, in dem ich die Leitung der städtischen Friedhöfe übernommen hatte. Und genau in diesem Jahr rief mich mein Kollege DDr. Lukas Morscher an, und erklärte, die Gruft von Diana Budisavljević besichtigen zu wollen. Ich kann mich nicht mehr genau erinnern mit wem, aber so erfuhr ich von ihr. Von Diana Obexer-Budisavljević. Das Obexer-Haus in der Maria-Theresien-Straße in Innsbruck war mir natürlich ein Begriff, aber Diana kannte ich noch nicht.

In der Folge bekam ich Kontakt zu Vladimir Vlajić, der sich in dieser Angelegenheit mit seinen Freunden sehr engagiert hatte und noch heute tut.

Und so erfuhr ich, was diese Frau geleistet hatte, in einer Zeit, die alles andere als ein Paradies für Menschen mit Herz war. Aber vielleicht war gerade dies der Grund, dass man solche Menschen noch leichter erkennen konnte. Mag sein, denn in schrecklichen Zeiten zeigt sich der Charakter der einzelnen Menschen umso stärker. Aber – ich hatte noch nie von ihr gehört!

Über 12.000 Kindern das Leben gerettet! Und sie, sie schwieg anscheinend dazu – bis zuletzt. Und auch kaum jemand anderer thematisierte ihre Heldentat. Was waren die Gründe?

Ich fand keine eindeutige und sichere Antwort darauf. Vielleicht ist es auch eine Wesensart von wahren Helden, sich nicht in den Vordergrund zu stellen.

Im Jahr 2014 legte der kroatische Botschafter Gordan Bakota mit einigen weiteren Vertretern einen Kranz zum Gedenken an Diana Budisavljević an ihrem Grabmal nieder. Im September 2014 wurden schließlich Szenen für den Film von Tihomir Stanić und im Mai 2016 für die Dokuserie „Die Tiefe des Verbrechens“ („Dubina zločina“) von Branko Stanković, aus Serbien, über Diana am Westfriedhof gedreht.

Ich selbst hatte schon, bewegt von den Leistungen dieser Frau sowie den Schicksalen der Kinder, im Jahr 2012 ein Gedicht über sie verfasst, das ich beim Interview zu oben erwähntem Film „Das Mal“ von Herrn Stanić vortrug:

Interview für den Film von Tihomir Stanić

Diana Obexer-Budisavljević

Jetzt unter weißem Marmorstein,
der deine Taten still verdeckt,
der deinen Edelmut und deine Schönheit
mit klarem Weiß bedeckt.
So unermüdlich stets bereit
für andere zu leben,
in einer grauenvollen Zeit
dein Bestes stets zu geben.
Als würde dich der Tod nicht schrecken,
als scheuest du ihn nicht,
als würde dich der Mut erwecken,
als strebtest du zu reinem Licht.
So ist dein Leben unvergessen,
dein Tun lebt damit weiter fort,
weil du zur rechten Zeit den Mut besessen,
so ehr'n wir dich mit jedem Wort.

- Legniti Alexander © für Diana Budisavljević
Innsbruck, am 01.03.2012

Im Gespräch mit Frau Mag.ª Oppitz-Plörer, ebenfalls während der Dreharbeiten am Westfriedhof

Im September 2015 stellte ich bei der Tagung der ASCE (Association of Significant Cemeteries of Europe) und der Europäischen Friedhofstraße (European Cemeteries Route) die Geschichte über Diana Budisavlijević in Bukarest vor. Die Teilnehmer waren so wie ich selbst sehr berührt von ihrem mutigen Handeln.

Berührt von ihrem Schweigen danach habe ich folgendes Gedicht verfasst:

Heldentum

Weißt du, wo die Helden sind?
Das kann dir keiner sagen!
Weil sie schon längst gestorben sind,
bevor sie stolze Orden tragen.
Sie sterben bloß im Stillen,
weil sie nicht darüber reden wollen.
Ich bin kein Held. Um Himmels Willen!
Weil Helden Helden bleiben sollen!
Ich rede und schreibe sehr viel
und habe sonst zu tun.
Doch weiß ich auch von ihnen.
Sie haben ganz ein andres Ziel,
weil sie sich den Ruhm
ganz ohne jedes Wort verdienen.

- Legniti Alexander ©
Innsbruck, am 29.03.2012

Man sieht, ich schreibe und rede darüber, weil ich bewegt bin vom Mut dieser Frau, und hoffe, dass weder ich noch ein anderer jemals wieder vor so eine Entscheidung gestellt wird, heldenhaft sein zu müssen.

Wie Bertolt Brecht in seinem Stück „Das Leben des Galilei“ schreibt: **„Unglücklich das Land, das Helden nötig hat!“**

ANTIFASCHISMUS IN DIE ÖFFENTLICHKEIT

Autor: Sophia Reisecker, Wien/Innsbruck

„Diana Budisavljević setzte ihr eigenes Leben aufs Spiel, um das anderer zu retten. Sie lehnte sich gegen ein faschistisches Regime auf, das konsequent einen Genozid an SerbInnen, JüdInnen und Roma verfolgte. Nicht jedeR hatte die Haltung und den Mut, aktiv dagegen zu stehen – und das macht Diana zu etwas Besonderem, zu einer Heldin. Das macht sie zu einer Frau, die niemals in Vergessenheit geraten darf und deren Beispiel vorangehen soll…“

Ich erfuhr von Diana Budisavljević im Zuge der ersten Initiativen des Bundes Sozialdemokratischer FreiheitskämpferInnen Tirols und des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck - SPOJI, ihre entsprechenden Würdigungen zukommen zu lassen. Ich war beeindruckt von ihrem Engagement – und gleichzeitig irritiert, warum ich noch nie zuvor von ihr gehört hatte. Schließlich beschäftigen sich viele Forschungen der Geschichts- und Politikwissenschaften mit dem Widerstand gegen das nationalsozialistische Regime. Zudem rückt in den letzten Jahrzehnten die lokale Aufarbeitung immer mehr in den Fokus, da über greifbare Beispiele Geschichte verständlicher wird und zu Sensibilisierung beiträgt.

Diana Budisavljević war in der Forschung und in der öffentlichen Debatte bedauerlicherweise lange unsichtbar. Für mich gibt es dafür zwei Erklärungsansätze. Erstens war sie eine Frau – und die Geschichtsschreibung ist männlich. Zweitens wirkte sie vor allem in Kroatien – und die Balkanregion findet leider generell im historischen und politischen Diskurs in Österreich wenig Beachtung.

Umso wichtiger war es mir, Diana Budisavljević und ihre Leistungen bekannt zu machen. Als ich 2012 für die SPÖ Innsbruck Gemeinderätin wurde, übernahm ich sehr gerne das Projekt meiner Vorgängerinnen im Kulturausschuss, ihren Namen sichtbar zu machen. Es war geplant, eine Straße oder einen Platz nach Diana zu benennen. Aus dem ursprünglichen Plan, den zentralen Platz vor der Universitätskirche nach ihr zu benennen, wurde 2013 leider nichts. Ich wollte keinesfalls, dass Diana mit einer kleinen Gasse an den Rand der Stadt „verbannt“ wird, da die Sichtbarkeit für die Bewusstseinsbildung sehr wichtig ist. Deswegen nahm ich nach kurzem Überlegen den Vorschlag der Innsbrucker Bürgermeisterin, einen Kindergarten nach ihr zu benennen, sehr positiv auf. Diana, die circa 12.000 Kindern das Leben gerettet hat, soll das Haus tragen, in dem Kinder spielen, lachen und ein zufriedenes Leben führen!

Zwei Bedingungen stellte ich jedoch: Es sollte ein städtischer Kindergarten sein, kein privater oder konfessioneller; es sollte ein neuer Kindergarten sein, und kein bestehender, der umbenannt wird. Diese zwei Bedingungen haben zwar den Nachteil, dass wir uns noch in Geduld üben müssen, bis das Projekt verwirklicht wird. Aber ich bin nach wie vor davon überzeugt, dass es die richtige Entscheidung war. Denn die Gefahr ist, dass sonst der alte Name des Kindergartens weiterhin mehr verwendet wird als der neue bzw. dass ein privater Verein die Handhabe darüber hat, den Namen auch wieder zu verändern.

Erste Sitzung des Kulturausschusses der Stadt Innsbruck im Jahr 2014 in der die Empfehlung zur Benennung des Kindergartens gegeben wurde (v. l.): Mag.ª Uschi Schwarzl, Herlinde Keuschnigg, Kulturamtsleiterin Maria-Luise Mayr, Abteilungsleiterin Mag.ª Birgit Neu, Dr.in Patrizia Moser, Bürgermeisterin Mag.ª Christine Oppitz-Plörer, Horst Burmann, Mesut Onay, Dipl.-Ing. Daria Sprenger, Mag. Lorenz Jahn, Sophia Reisecker, Silvia Trenner-Morianz und Michaela Spiegl

Mit dem Filmteam von Tihomir Stanić, den Freunden von SPOJI, und den Damen Jelena Radojčić und Brigita Knežević, die Diana im 2. WK das Leben rettete

Ich denke, dass ein neuer Kindergarten im Campagnereiter-Areal der richtige ist, um der „Diana Budisavljević Kindergarten“ zu werden. Das Neubau-Projekt wird tausenden Menschen ein neues Zuhause geben. Gleichzeitig steht nicht weit entfernt der Denkstein für das Arbeitserziehungslager Reichenau im Nationalsozialismus.

Wichtig war mir aber immer, diese Entscheidungen nicht alleine zu treffen, sondern die beteiligten AkteurInnen miteinzubeziehen. Dazu zählte neben den Sozialdemokratischen FreiheitskämpferInnen auch SPOJI. In gemeinsamen Sitzungen wurden weitere Aktivitäten geplant. Eine ganz besondere Freude war es mir, als ich im Herbst 2014 an den Dreharbeiten zum Film über Diana teilnehmen konnte. Es war nicht nur berührend, die beiden Zeitzeuginnen zu treffen und ihre Geschichten zu hören, die beiden Frauen haben mich mit ihrer Lebenslust und Stärke sehr beeindruckt. Ihre Stimmen und der Film werden dazu beitragen, dass Diana Budisavljević nicht in Vergessenheit gerät, sondern breit bekannt ist.

Diana Budisavljević setzte ihr eigenes Leben aufs Spiel, um das anderer zu retten. Sie lehnte sich gegen ein faschistisches Regime auf, das konsequent einen Genozid an SerbInnen, JüdInnen und Roma verfolgte. Nicht jedeR hatte die Haltung und den Mut, aktiv dagegen zu stehen – und das macht Diana zu etwas Besonderem, zu einer Heldin. Das macht sie zu einer Frau, die niemals in Vergessenheit geraten darf und deren Beispiel vorangehen soll.

Faschismus steht nicht nur in den Geschichtsbüchern. Gerade heute können wir bedenklich viele faschistische Tendenzen beobachten. Umso wichtiger ist es, Antifaschismus zu leben. Umso wichtiger ist es, nicht nur bis zur nationalen Grenzen zu schauen, sondern solidarisch zu sein. Umso wichtiger ist es, Demokratie und Rechtstaatlichkeit zu verteidigen. Umso wichtiger ist es, das Wirken von Menschen wie Diana Budisavljević bekannt zu machen.

DIANA-BUDISAVLJEVIĆ-PARK – VON DER IDEE ZUR UMSETZUNG

Autor: Mag. Nedeljko Savić, Wien

Die Idee

Ich wünsche allen einen guten Tag und danke, dass Sie die Zeit gefunden haben, um dieser Vorlesung beizuwohnen!

Ich möchte Ihnen etwas über den dornigen Weg, den wir gehen mussten, damit Diana Budisavljević ihren Park in Wien bekommt, erzählen; Ihnen über das Enstehen der Idee bis zur Umsetzung dieser Initiative erzählen...

Die Idee, dass nach Diana Budisavljević eine Straße, ein Platz oder ein Park benannt wird, habe ich vor zwei Jahren auf einer Sitzung des

SBKV „Prosvjeta – Österreich“ vorgeschlagen. Ich muss nicht erwähnen, dass alle den Vorschlag unterstützt haben. Es stellt sich die Frage, wie ich auf diese Idee gekommen bin. Zuerst ist zu erwähnen, wie ich von dieser Heldin überhaupt erfahren habe. Ich habe davon in der Zeitung gelesen, als die Serbische-Orthodoxe Kirche im April 2011 beschlossen hat ihr den Orden der „Kaiserin Militza“ zu verleihen. Auch wurde ich durch das Wirken unserer brüderlichen Organisation SPOJI, dem Serbisch Orthodoxen Jugendverein Innsbruck, inspiriert, welcher viel getan hat, damit die Erinnerung an sie in ihrer Geburtsstadt Innsbruck wiederkehrt. Bei einer Gelegenheit sah ich mir einen Dokumentarfilm über Muhammad Asad an. Um die Geschichte abzukürzen – er war ein Österreicher jüdischer Herkunft, der zum Islam konvertiert ist und zu einem der führenden muslimischen Intelektuellen des 20. Jahrhunderts geworden ist. In der ersten Szene ist zu sehen wie ein Wiener Politiker die UNO City besucht und nach einem geeigneten Ort sucht, der nach Muhammad Asad benannt werden sollte. Mir lief sofort durch den Kopf, dass wäre auch eine gute Idee für UNSERE Diana...

Die Initiative

Im Dezember 2011 zog ich los. Ich schickte damals ein E-Mail an die städtische Regierung im 3. Wiener Bezirk und machte sie mit unserer Initiative bekannt. Ich argumentierte, da sie eine Österreicherin sei, würde sie es verdienen, dass eine Straße in Österreichs Hauptstadt ihren Namen trägt, da sie 12.000 Kinder aus Konzentrationslagern gerettet hat und dass eine Initiative hier, im Dritten Bezirk, eingereicht wurde, da es in ihm viele historische serbische Spuren gibt, wie die älteste serbische Kirche in Österreich, das Vuk-Karadžić-Denkmal und einfach weil sich die Kanzlei unseres Vereins „Prosvjeta“ in diesem Bezirk befindet.

Die Hindernisse

Monatelang erhielt ich keine Antwort. Ich habe wieder E-Mails geschickt und wurde zum Gespräch eingeladen. Es wurde mir gesagt, dass ihr Nachname schwer auszusprechen sei. Hier muss ich jetzt sagen, dass ich nicht zu denen gehöre, die sagen - „natürlich, sie sind gegen uns“. Generalisierungen im Sinne, dass uns jemand nicht etwas geben will, dass uns jemand gefährdet, weil wir zu diesem oder zu jenem Volk gehören, akzeptiere ich nicht. Einige meinen dann, dass ich naiv sei, was mich aber nicht stört. Soll ich es auch sein, aber es scheint mir, ich komme so leichter durchs Leben. Ich habe auch das Gefühl, dass ich so, ohne diese Last, Gottes Gebot „Liebe deinen Nächsten“ leichter erfülle. Auch für den Fall, dass ich nicht Recht habe und dass sie wahrhaftig gegen uns sind, soll man sich nur der weisen Worte des verstorbenen Patriarchen Pavle erinnern, „dass man das Böse nicht mit dem Bösen in sich bekämpfen soll“. In disem Kontext muss man noch erwähnen, dass „stille Wasser tief sind“.

Gegenargumente

Um zur Bemerkung zurückzukehren, dass der Name schwer auszusprechen sei. Ich ging davon aus, dass sie nicht böswillig sind, sondern dass dieses Argument – obwohl schwach – legitim ist, dem man gute Gegenargumente gegenüberstellen muss. Ich setzte mich deshalb hin, nahm einen Stadtplan und suchte nach Straßen, die schwer auszusprechen sind. Unteranderem Fand ich Musiker und Botaniker. Mir ging durch den Kopf, dass es eine Schande wäre, wenn der serbische „Schindler“ nicht seinen Ort im öffentlichen Raum bekommt, und ein Gärtner hat den seinen. Mein zweites Argument war, dass heute eine große Anzahl von Kindern in Wien lebt, deren Namen schwer auszusprechen sind. Was würden wir zu ihnen sagen – „Entschuldigung Kinder, aber im Fall, dass ihr zum Präsident, Nobelpreisträger oder einer anderen bedeutenden Persönlichkeit dieses Staates werdet, werden sich eure Namen niemals im öffentlichen Raum vorfinden.“ ?!

Dem Ziel nahe

Dann haben wir wieder gewartet. In der Zwischenzeit habe ich bei einer Gelegenheit meinen Parteikollegen Marcus Gremel, der Abgeordeneter im Gemeinderat des 9. Bezirks ist und Kandidat bei den nächsten Wahlen, mit unserer Intiative bekanntgemacht. Er war sofort begeistert und sagte zu uns zu unterstützen, aber er konnte nichts versprechen. Ein Grund war, dass im 9. Bezirk eine Resolution besteht, welche besagt, dass Straßen nur nach Persönlichkeiten, die mit dem Neunten verbunden sind, benannt werden können, aber unter Berücksichtigung um wen es geht, könnte eine Ausnahme gemacht werden. Der zweite Grund ist, dass seine, beziehungsweise meine, Partei im Neunten nicht die absolute Mehrheit besitzt und dass noch eine andere Partei den Vorschlag unterstützen müsste. Jetzt sind wir zum Punkt angelangt, dass ein Entwurf besteht und dass darüber am 25.09. abgestimmt werden soll.

Fazit

Erstens, es macht Sinn für unsere Kultur und unsere Forderungen zu kämpfen sowie dass man nicht gleich aufgeben soll, wenn wir einer Art von Widerstand begegnen. Man muss Argumente der anderen Seite als valide und legitim gelten lassen und die Diskussion mit guten Argumenten beginnen. Der Standpunkt „sie sind gegen uns“ hilft auf keinen Fall. Man darf auch nicht enttäuscht sein, wenn ein Antrag nicht sofort angenommen wird.

Eröffnung des Diana-Budisavljević-Parks am 13. Oktober 2014 in Wien

Wir sind in der Situation, dass wir nicht um unsere Leben fürchten müssen, wenn wir uns in solche Kämpfe und Diskussionen einlassen. Manchmal geht mir durch den Kopf, wie unsere Vorfahren, als sie Leibeigene waren, um das nackte Leben nur mit Haken und Hacke kämpfen mussten, denn anderes hatten sie nicht; als ein Drittel der Bevölkerung von Serbien im Ersten Weltkrieg umgekommen ist; als sie im Genozid während dem Zweiten Weltkrieg ums Leben kamen und auch in diesem unglücklichen letzten Krieg. Gerade das motiviert mich am meisten etwas für unsere Gemeinschaft zu tun. Wir brauchen jetzt keine Waffen, sondern nur unser Bewusstsein, Kenntnisse und gute Argumente. Wenn unsere Vorfahren ihr Leben opfern konnten, dann kann ich, dann können auch wir etwas Zeit opfern, damit unsere Kultur, unsere Identität, unsere Sprache und uns liebe Persönlichkeiten, wie es Diana Budisavljević, der serbische Schindler gewesen ist, nicht in Vergessenheit geraten.

Danke!

Autor: Mag. Nedeljko Savić, Wien

Antrag

zur Bezirksvertretung Alsergrund
am 25. September 2013

SPÖ
Bezirksorganisation
Alsergrund

Betrifft: Benennung der Grünfläche auf der Roßauer Lände nach Diana Budisavljević

Die zuständigen magistratischen Dienststellen werden ersucht, den Roßauer-Lände-Park zwischen Friedensbrücke und Seegasse/ Siemens-Nixdorf-Steg nach Diana Budisavljević zu benennen.

Begründung:

Der Alsergrund ist ein Bezirk der die antifaschistische Arbeit immer hochgehalten hat. Menschen, die sich im Sinne der Humanität gegen die grausamen Verbrechen der Nationalsozialisten und ihrer faschistischen Verbündeten gestellt haben und aktiv wurden, haben einen besonderen Platz in unseren Herzen und auch auf unseren Straßen und Gassen verdient. Genau so eine Frau, war die Österreicherin Diana Budisavljević (geborene Obexer).

Während des Zweiten Weltkriegs hat sie tausende Kinder aus dem KZ Jasenovac gerettet. Neben der unglaublich hohen Zahl geretteter Kinder sollte aber auch das völkerverbindende Momentum nicht außer Acht gelassen werden. Neben der Österreicherin Diana Budisavljević waren an der Rettung der mehrheitlich serbischen Kinder auch die Zagreber Jüdische Kultusgemeinde als auch etliche kroatische Familien beteiligt, die viele dieser Kinder in sichere Obhut nahmen. Dianas Geschichte ist ein Beweis dafür, dass das Zwischenmenschliche ethnische Grenzen überwinden kann, mögen die Vorurteile noch so groß, das gesellschaftliche Klima noch so tödlich sein, wie es der Fall im Kroatien des Zweiten Weltkriegs war.

Mit der Benennung dieser Grünfläche, die sowohl den Generationenpark als auch einen Kinderspielplatz beinhaltet, nach Diana Budisavljević, setzen wir ein schönes Zeichen der Anerkennung und spiegeln gleichzeitig die lebendige Vielfalt der Metropole Wien wider.

ENTWURF

BEITRAG VON BÜRGERMEISTERIN CHRISTINE OPPITZ-PLÖRER FÜR DIE ZEITSCHRIFT „SPOJI!“

Im Gespräch mit Brigita Knežević und Jelena Radojčić die als Kinder von Diana gerettet wurden

Autor: Mag.ª Christine Oppitz-Plörer,
Bürgermeisterin der Landeshauptstadt Innsbruck

„Ich dachte da in erster Linie an die Kinder.“ – Dieser Ausschnitt aus einem Zitat von Diana Budisavljević, geborene Obexer, beschreibt den Kern des humanitären Wirkens der Innsbruckerin. Mit unglaublicher Beharrlichkeit ist es ihr gelungen, mehrere tausend Kinder und Frauen während des Ustascha Regimes vor dem sicheren Tod zu bewahren. Im Laufe ihres furchtlosen Einsatzes musste sie, oft unter Lebensgefahr, immer wieder neue Hindernisse auf sich nehmen und Rückschläge verkraften.

Der Mut von Diana Budisavljević hat in mir einen tiefen Eindruck hinterlassen und ich bin stolz darauf, dass die in Serbien bereits sehr bekannte Innsbruckerin nun auch bei uns zu mehr Anerkennung kommt. Mit der geplanten Benennung eines neuen städtischen Kindergartens nach „Diana Obexer-Budisavljević“ wird in der Landeshauptstadt eine lebendige Erinnerung an die starke Innsbruckerin stehen.

Dokumentarfilm „Beleg“ („Das Mal“) von Tihomir Stanić im Jahr 2014 in Innsbruck

ДИАНА БУДИСАВЉЕВИЋ (ОБЕКСЕР)

У ЧАСТ ПРЕЋУТАНЕ ХЕРОИНЕ ИЗ ИНЗБРУКА

Аутор: Владимир Влајић,
један од оснивача СПОЈИ-а
и главни уредник часописа „Споји!“

Овим писаним сведочанством желео бих широј јавности, а првенствено читаоцима часописа „Споји!“ на једном месту сажето да предочим, како смо ми, из Српске православне омладине Инзбрук (СПОЈИ), сазнали за Диану Будисављевић (девојачки Обексер) и шта смо потом чинили како бисмо њен лик и дело отргли од заборава, али и да се озбиљније позабавимо културом сећања, коју смо на самом почетку свог рада поставили као један од циљева нашег деловања, али хајде да кренемо редом...

ПРВИ СУСРЕТ СА „СРПСКИМ ШИНДЛЕРОМ“

Први пут када сам сазнао за једну Аустријанку по имену Диана Будисављевић, која је спасила на хиљаде деце из логора усташа током Другог светског рата, било је на пролеће 2010. године. Тада смо имали паузу на факултету, па сам искористио прилику да за Васкрс будем у Србији код моје бабе и мог деде у Великом Лаолу покрај Петровца на Млави. Сећам се врло добро како сам једног јутра прелиставао Вечерње Новости у којима је писало о Диани Будисављевић, чије је девојачко име Обексер. Одмах ми је за око запала слика на којој су били Диана и њен супруг Јулије са децом, а потпис слике био је „Диана са породицом у Инзбруку“. Чињеница да је Диана Аустријанка из Инзбрука ме је потпуно оставила без речи, а у тексту је писало да је Диана рођена 15. јануара 1891. године у Инзбруку где је одрасла и након завршене средње школе започела обуку за медицинску сестру у Општој болници у Инзбруку, где је и упознала Јулија Будисављевића, пореклом Србина из Загреба, за којег се 1917. године и удала. Две године касније, 1919, селе се у Загреб, у главни град данашње Хрватске, где је др Будисављевић радио на Медицинском факултету.

Такође сам могао да прочитам да их је тамо затекао и Други светски рат и оснивање Независне државе Хрватске (НДХ) после слома Краљевине Југославије 1941. године. Усташки режим под Антом Павелићем имао је за циљ да доследно служи Трећем Рајху, те су им циљеви били да искорене све не-хрватско у земљи. Тако су главна мета постали Јевреји, Роми и Срби, а православна породица Будисављевић, иако угледна не само тада у Југославији, већ и историјски уназад гледано, била је у великој опасности да и сама постане жртва немилосрдног фашистичког режима. Међутим, када је Диана сазнала шта се дешава у логорима и да су у тадашњој НДХ постојали можда и једини логори смрти за децу у читавој окупираној Европи, покренула је акцију спашавања деце и са својим помоћницима спасила хиљаде српске православне деце од сигурне смрти.

У тексту Вечерњих Новости се наводио број од преко 12.000 деце, неки други извори наводе преко 7.500 деце. Тек скоро сам сазнао да је Диана евидентирала преко 12.000 деце у логорима, а да је око 7.500 на крају могла да спаси. Вечерње Новости су писале у том првом тексту да је Диана спасила српску, јеврејску и ромску децу, мада смо касније сазнали да је спашавала српску православну децу, како и сама наводи у њеном дневнику, који смо касније такође добили и прочитали. Разлог тога био је што је на самом почетку акције помоћ слала преко Јеврејске верске општине и то опет српској православној деци у систему логора Јасеновац, што је била препорука саме јеврејске заједнице која се бринула о јеврејској деци, а о српској нико није. С друге стране, како смо касније сазнали и од Музеја жртава геноцида у Београду, су Роми као етничка група у НДХ хапшени у групама и најчешће тако и страдали, што опет потврђује да је

Учесници Другог сабора српских удружења средње Европе испред Дианиног гроба, март 2011.

Први округли о сто о Диани, март 2014.

Диана спашавала српску православну децу. Оно што је могуће да се догодило, јесте да је спасила и неколико ромске деце, јер православни Роми по имену и презимену носе српска имена и припадају српској православној вероисповести. А Диана је хиљаде српске православне деце спасила тако што је њихове слике и белешке о њима записивала у опширној картотеци с циљем да преживеле мајке после рата могу да нађу своју децу.

У том првом сусрету са Дианом кроз вечерњи лист Новости могао сам да прочитам да се 1972. године вратила са њеним супругом Јулијем у Инзбрук, где је становала на адреси Анихштрасе 24, све до њене смрти 20. августа 1978. године, што смо касније могли и да потврдимо кроз изворе градског архива Инзбрука.

Све ово, да је постојао неко, и то из нашег града Инзбрука, који је спашавао српску децу, деловало је неописиво нестварно а у истом тренутку тако надоуливајуће. Одмах сам писао мојим саборцима о томе шта сам прочитао и дао предлог да морамо да покренемо иницијативу како би се наш град Инзбрук својој ћерки одужио на доследан начин.

ИНЗБРУК ЗА ДИАНУ

Вративши се у Инзбрук, после Васкршњег распуста, договорио сам се са тадашњим Управним одбором СПОЈИ-а да се састанемо и размотримо начине на које бисмо могли да покренемо праве потезе како бисмо више сазнали о овој храброј жени, као и да њено дело постане познатије. Разлог што се после Другог светског рата није чуло за њу је чињеница да су јој комунистичке власти Друге Југославије под Јосипом Брозом Титом одузеле картотеку у којој су била записана деца, а зарад очувања лажног мира и „братства и јединства“ није се говорило о злочинима која су почињена током непрегледног и компликованог Другог светског рата на Балкану.

Како смо тада били тек на почетку свог рада, јер смо основани 12. априла 2009. године, нисмо ни имали много контаката у граду Инзбруку, са којима бисмо могли нешто да покренемо, али нам је прва идеја била да покренемо иницијативу за постхумно одликовање Диане Будисављевић од стране града Инзбрука. Тако сам у мају 2010. године ступио у контакт са нашим тадашњем чланом, Марком Милорадовићем, који је политички одувек био активан а којег знам још из школских дана. Сећам се нашег првог састанка када сам му показао исечак из новина о Диани. Ни он није остао равнодушан и одмах се сложио с идејом нашег Управног одбора да покренемо иницијативу за постхумно одликовање. Често пута смо се након тог првог састанка састајали и разматрали најбољу могућност. На крају су сви знакови указивали на господина Хелмута Муига, тадашњег председавајућег Социјалдемократског покрета ослободилаца Тирола (СДПОТ), који се такође бави културом сећања и неговањем антифашистичког духа.

Марко ме је упознао са господином Муигом са којим смо се први пут састали на адреси Салурнерштрасе. Први утисак је био да је строг и помало неповерљив, али праведан. Њему смо објаснили причу коју смо прочитали и идеју коју намеравамо да спроведемо, заједно са његовим покретом. Господин Муиг је био изненађен сазнањем о Диани Обексер, али своје одушевљење није одмах показивао. Но, није ни одбацио нашу добру вољу и предлог, те је почео да истражује по архивама града Инзбрука, а колико знам др Лукас Моршер му је много помогао, као и уопште допринео целокупној ствари поводом сећања на Диану Будисављевић касније. Они су најзаслужнији за то што смо сазнали и за зграду у којој је Диана провела своје детињство – за Обексер-Хаус у најпознатијој пешачкој зони у покрајини Тирол а у самом центру њеног главног града. Тако и да је Диана пореклом из једне угледне трговачке породице која је већином живела у строгом центру Инзбрука. Био је то невероватан осећај, да смо све време шетали поред њене родне куће и ходали улицама где је њена породица живела и којима је и она ходала, и колико људи туда пролази, а да ништа не зна о њој. Сматрали смо то великом неправдом коју смо желели да променимо.

Поред иницијативе за постхумно одликовање о којој смо и даље расправљали којим путем би најбоље било да је упутимо граду заједно са СДПОТ-ом, договорили смо се да испитамо могућности постављања спомен-плоче на Обексер-Хаусу или на згради у којој је Диана живела до њене смрти после повратка из Југославије. Господин Муиг се и по том питању много залагао и проверавао све могућности, и када нам се учинило да ће бити могуће поставити плочу на Обексер-Хаусу, у којем се данас иначе налази и књижара Тиролија, јер је тадашња власница зграде потврдно одгворила на писмо господина Муига, све наде су пале у воду када је она након само пар недеља из непознатих разлога променила своје мишљење.

Но то нас није обесхрабрило и одлучили смо сву снагу да уложимо у иницијативу за постхумно одликовање, тако да смо после више састанака, преписки и телефонских разговора, коначно дошли до предлога текста, који смо уз помоћ Марка Милорадовића и огранка Социјалдемократске партије Аустрије (СПОе) за Инзбрук почетком 2011. године упутили Скупштини града Инзбрука. Није било ни мало лако, поготово када узмемо у обзир да смо и од једног дела Дианине породице наишли на отпор. Када је један њен директан потомак чуо да смо покренули иницијативу за њено постхумно одликовање добио сам у једном тренутку мејл с молбом да обуставимо све, јер се сматрало да бисмо тиме запоставили све њене сараднике и помоћнике. Међутим, ми смо сматрали да ће управо кроз Дианино одликовање и њеним помоћницима бити одата вечна почаст и да ћемо тиме и њих отргнути од заборава. На крају је Скупштина града Инзбрука у септембру 2011. године једногласно усвојила предлог о постхумном одликовању и донета је одлука да ће Диана постхумно бити одликована Орденом другог степена града Инзбрука. Тај акт о доношењу одлуке постоји у граду Инзбруку, али нажалост по правилу особа и званично важи као одликована тек по уручивању ордена, а то се до дана данашњег још није догодило, јер за сада нико од њених директних потомака није био спреман да прими орден у њено име. И даље полажемо све наде у то да ће неко смоћи снаге и примити орден града Инзбрука, јер су Диана и сви учесници њене акције то заслужили. А када се то деси, званично ће од стране града Инзбрука то бити и објављено. До тада остају новински чланци који сведоче о одлуци коју је донео Дианин град у част своје ћерке.

Од одлуке Скупштине града да Диану постхумно одликује прошло је неколико месеци па скоро и годину дана у којима се није много догодило по питању преузимања ордења, али ни по питању наставка ове иницијативе, како би се у међувремену град заувек одужио својој племенитој Диани и неким јавним видљивим местом. С друге стране, радило се на другим активностима како би се одржало сећање на Диану. Ипак, требало је покушати да се дође до решења како би Диана и њени сарадници на неком видном месту заувек били „на видику“ јавности. Тако смо се, опет преко Марка Милорадовића, упознали са Софијом Рајсекер, која је тада, 2012, постала чланица Савета за културу града Инзбрука. Ако се добро сећам упознали смо се на неком од бројних догађаја, а највероватније на једној од Антифашистичких шетњи кроз Инзбрук. Са Софијом и Марком смо причали како би било добро да се бар нека улица именује по Диани, верујући да ће ипак орден неко од Дианине породице примити. Именовање улице било би ипак нешто трајно и увек видљиво. Из разлога што у Инзбруку тада није било много слободних улица, а већ је постојала улица посвећена Михаелу Обексеру, Дианином деди, у малом месту Иглс, које је како смо касније сазнали он и основао у 19. веку. Ствар је била у томе што Иглс правно припада граду Инзбруку, те не би било практично да постоје две улице по истом или сличном називу, а у Савету за културу су били мишљења да би улица која носи презиме „Будисављевић“ била претешка за изговарање за већинско становништво овог поднебља. На крају је одлучено да трг испред Универзитетске цркве у самом центру града Инзбрука, одмах прекопута Финансијске управе града, треба понети назив „Трг Диане Обексер-Будисављевић“, а званично именовање било је заказано за 2013. годину. До обрта је међутим дошло, када је преминуо стари бискуп Штехер, крајем јануара исте године. Пошто је он такође био велики хуманитарац, а место испред цркве би више приличило њему, одлука је само пар дана пре првобитног именовања по хитном поступку промењена, тако да данас у Инзбруку испред те цркве можете наћи „Трг бискупа Рајнхолда Штехера“.

Прво излагање о Диани ван Тирола. Мај 2011. године у просторијама храма Светог Саве у Бечу у оквиру хум. промоције књиге „На трагу Срба у Бечу“

Били смо тада помало и разочарани што коначно није дошло до видљивог резултата иницијативе коју смо покренули 2010. заједно са СДПОТ-ом, али нисмо изгубили веру у то да ће једног дана доћи на ред нешто још боље и одговарајуће, нешто што приличи овој јединственој хероини и можда и најхрабријој жени 20. века. Прошло је поново пар месеци, ми смо

Са учесницима округлог стола из Србије и Швајцарске испред „Обексер-Хауса“, март 2014.

за то време планирали и спроводили друге активности на пољима на којима је активан СПОЈИ, али и оне везане за Диану и нисмо превише запиткивали наше пријатеље из градских власти по том питању. Богу хвала, па ни Савет за културу града Инзбрука није престао да тражи решење како би се Диани Будисављевић ваљано одужио. Тадашња градоначелница Инзбрука, мр Кристине Опиц-Плерер, била је и председавајућа тог градског одбора. Управо она је предложила да градски дечији вртић, који ће бити изграђен у новом градском насељу „Кампање Ареал“ у источном делу града, треба да носи назив вртић Диане Будисављевић. Одлука је у Савету за културу донета у јануару 2014. године. Од тада, колико је мени познато, због неких компликација у изградњи новог насеља, ни вртић још није изграђен, али су и тадашња градоначелница, али и тадашњи председавајући Савета за станове, интеграцију и друге ресоре, мр Герхард Фриц, у више наврата јавно говорили о одлуци о именовању вртића, те се надамо да ће и он са све натписом „Диана Будисављевић“ ускоро угледати светлост дана.

Ова одлука о именовању градског дечијег вртића по Диани можда није директно иницирана од Социјалдемократског покрета ослободилаца Тирола и СПОЈИ-а, али је ми видимо као крајњи резултат наше иницијалне и почетне иницијативе, коју смо 2010. заједничким снагама покренули и то као једни од првих, ако не и први у Аустрији. Можда се неки неће сложити да смо СДОТ и СПОЈИ покренули први домино каменчић у ланцу дешавања за очување сећања на Диану Будисављевић у Аустрији, мада резултати и бројне активности и поред ових већ главних поменутих сведоче о томе.

ДИАНИ У ЧАСТ

Утренутку када сам сазнао за Диану Будисављевић преко новинског чланка до конкретног покретања иницијативе ми смо покушавали да нађемо трагове неких активности везаних за Диану, која су у Тиролу и Аустрији можда била покренута или спроведена у дело до тада. Једино што смо могли да нађемо био је чланак из гласила града Инзбрука „Инзбрук информише“ из марта 2007. који је написала Јозефина Јустић. А затим ми је Марко Милорадовић, када сам се са летњег одмора из Србије вратио, то је било негде у августу 2010. године, јавио да је изашао часопис Градског архива Инзбрука у којем је Ана-Мариа Гринфелдер написала текст „Тиролке у невидљивом отпору. Против принудног рада и уништења током хрватског усташког режима (1941-1945)“. То гласило градског архива сам одмах набавио. У свом тексту госпођа Гринфелдер на преко 30 страница пише о томе како су Диана и њени сарадници спашавали српску православну децу. Објава тог вредног документа нас је тада неописиво обрадовала и дала нам нека нова сазнања о Дианиној акцији, пре него што смо касније добили и копију њеног дневника. Уједно нам је рад госпође Гринфелдер дао и додатни материјал и охрабрио нас да не одустајемо од идеје коју смо имали у вези са иницијативом за одликовање Диане Будисављевић.

Већ 2010. године смо први пут учествовали на

Бригита Кнежевић и Јелена Радојчић на гробу своје спаситељке, септембар 2014.

Део учесника снимања са Тихомиром Станћем на гробу Диане. С лева на десно: др Андреас Мајслингер, Јелена Радојчић, Хелмут Муиг, мр Кристине Опиц-Плерер, Тихомир Станић, Бригита Кнежевић, мр Александер Легнити, Владимир Влајић. Септембар 2014.

Антифашистичкој шетњи кроз Инзбрук у организацији СДПОТ-а. Антифашистичке шетње се обично организују око 9. новембра као сећање на све страдале у „Кристалној ноћи". Посећују се места у Инзбруку где су живеле јеврејске породице које су страдале од нациста, а од 2010. се у оквиру тих шетњи посећују и „Обексер-Хаус" и зграда у којој је Диана живела до њене смрти. Сви учесници тако могу да сазнају нешто о овој хероини из Инзбрука. Ми из СПОЈИ-а смо учествовали на већини шетњи од 2010. године. На једној од првих смо упознали и Веру Меркел, жена која је сазнала о Диани и почела самостално да истражује о њој. Вера је заслужна што смо сазнали о многим детаљима, које нису биле познате широј јавности, а уједно нам је била велика подршка у многим будућим активностима везаним за сећање на Диану Будисављевић.

СПОЈИ је од свог оснивања до сада спровео у дело више од 400 већих и мањих активности, на којима смо се увек трудили да јавност упознамо са делима Диане и њених сарадника. Једна од првих прилика била је у марту 2011. године када смо у Инзбруку организовали Други сабор српских удружења из средње Европе. Тада смо по први пут са једном већом групом ван Тирола посетили гроб Диане Будисављевић на Западном гробљу у Инзбрукуи положили венце и упалили свеће за вечни помен. Група се састојила од удружења из Аустрије, Немачке, Швајцарске и Словеније. У истој години, у мају месецу, учествовали смо заједно са пријатељима из хуманитарне организације „Срби за Србе" на Интеграционој недељи града Беча. Једна од наших заједничких активности била је хуманитарна промоција књиге проф. др Волфганга Рорбаха „На трагу Срба у Бечу" у оквиру које смо по први пут ван Тирола причали о делима Диане Будисављевић. Били смо изненађени колико су људи у највећем српском граду ван Србије били и даље необавештени о њој.

Још једна од особа које су се залагале за очување сећања на Диану био је др Паул Ладурнер из Инзбрука, који је иначе био и добар пријатељ бискупа Штехера и члан је Управног одбора удружења које се бави сећањем на њега. Др Ладурнер је у марту 2012. године заједно са римокатоличким колегијумом „Канисијанум" у Инзбруку организовао и комеморативно вече посвећено Диани Будисављевић на којем смо такође били присутни. Он је затим објављивао неколико чланака о Дианином раду у тиролским часописима, а био је и учесник Првог окруклог стола о Диани који смо организовали у марту 2014.

Много нам је значило када је Диана постхумно одликована златном медаљом „Милош Обилић" поводом Дана државности Републике Србије 2012. године, као и што је постала први носилац одликовања „Царица Милица", које је Српска православна црква тада установила и уручила јој постхумно у октобру 2013. године. Оба признања је тада примио њен праунук Леонардо Рашица, који је за те прилике допутовао из Бразила. Та два висока одликовања, највиша које је Диана до тада примила постхумно, улила су нам наду да ће ипак доћи до тога да ускоро неко од њених потомака прими и орден града Инзбрука. Исте године ступамо у контакт са господином Рашицом који је најављивао да ће ускоро поново посетити Европу. Спојили смо га тада са тадашњом градоначелницом Инзбрука, мр Опиц-Плерер у нади да ће доћи до коначног уручивања ордена. Нажалост до тога ипак није дошло, а наш контакт са Дианиним праунуком из Бразила касније и престаје...

„Страдање српског народа у 20. и 21. веку" био је назив предавања које је СПОЈИ организовао у априлу 2013. године а једна од двеју тема било је страдање српског народа током Другог светског рата и акција спашавања деце од стране Диане Будисављевић. О овој тематици је тада говорила мр Мира Јовановић, тада још на Универзитету у Цириху. Она нам је од самог почетка покретања иницијативе такође била снажан ветар у леђа, а у међувремену је постала и

почасни члан СПОЈИ-а. Експерт је на пољу жртава геноцида и Холокауста. Сећам се да је предавање било врло посећено, а о томе могу да посведоче и фотографије са овог догађаја. Било је у кафеу Кацунг у Старом граду, а поред бројних младих и аустријских гостију међу гостима били су и мр Фриц и Софија Рајсекер, а Градске новине писале су о овом догађају. Година 2013. је такође значајна за нас, јер смо се тада упознали и са Тихомиром Станићем, прослављеним српским глумцем и продуцентом. До упознавања је дошло преко Радио-телевизије Србије, јер смо у истом тренутку гостовали у емисији „Србија на вези". Ја сам тада имао телефонско укључење о раду СПОЈИ-а и о Диани Будисављевић, а господин Станић је говорио о његовом пројекту снимања филма о Јасеновцу и Диани.

РТС нас је затим спојио, ступили смо у контакт, а већ у марту месецу 2014. господин Станић био је један од учесника Првог округлог стола о Диани Будисављевић у Инзбруку, који смо иницирали Вера Меркел, Марко Милорадовић и ја, а уз подршку др Лукаса Моршера, директора градског архива Инзбрука, овај догађај могли смо да одржимо у њиховим просторијама. Идеја је била да разне појединце који су се бавили или хтели да се баве очувањем сећања на Диану спојимо, каналишемо њихове снаге у заједничком правцу и покренемо додатне пројекте који би допринели да Диана постане још познатија. Неки од тада зацртаних пројеката су спроведени у дело, други пак нису, а трећи су послужили за стварање идеја за пројекте који су касније настали. Учесници овог округлог стола из Аустрије, Швајцарске и Србије били су: Тихомир Станић, Владимир Кордановић, Сташа Петровић, Гавро Буразор, мр Мира Јовановић, мр Герхард Фриц, Софија Рајсекер, др Паул Ладурнер, др Матијас Лауер, проф. др Андреас Мајслингер, др Јусуф Виндишер, Оливер Ранисављевић, Вера Меркел, Марко Милорадовић и моја маленкост.

Истог месеца у Инзбруку је у организацији СПОЈИ-а представљена књига „На трагу Срба у Аустрији", коју је написао проф. Рорбах, у издаваштву Аустријско Српског Друштва из Беча чији је председник тада био др Марко Стијаковић. У књизи проф. Рорбах једно поглавље посвећује Диани Будисављевић (девојачки Обексер), а идеја за књигу је настала када смо у мају 2011. године у Бечу организовали хуманитарну промоцију његове књиге о Србима у Бечу, када смо први пут ван Тирола причали о Диани.

Непуних шест месеци после округлог стола, крајем септембра 2014. године, Тихомир Станић је са својом филмском екипом стигао у Инзбрук, где је започето снимање играног филма о Диани Будисављевић, тачније његовог документарног краја. За ту прилику у Инзбрук су допутовале и госпође Јелена Радојчић и Бригита Кнежевић које је као девојчице Диана спасила од смрти у усташким логорима. Оне су тада по први пут стајале пред гробом њихове спаситељке. Те тренутке никад нећу заборавити, те сузе и искрену емоцију из дубина њихових срца и душа. Након снимања, последњег дана њиховог боравка у Инзбруку, био је 80. рођендан госпође Радојчић који смо сви заједно обележили. Филм нажалост није могао бити приведен крају због недостатка финансијских средстава, али је остао тај документарни део планираног филма, под називом „Белег". У њему су између осталих учествовали и мр Александер Легнити, директор градских гробаља у Инзбруку, који је написао неколико песама о Диани, а који нам је често пружао подршку у нашем раду везано за културу сећања. Учествовала је и тадашња градоначелница Инзбрука, којој смо захвални на одобрењу за снимање, као и на једном делу средстава за снимање и свему што иде уз то.

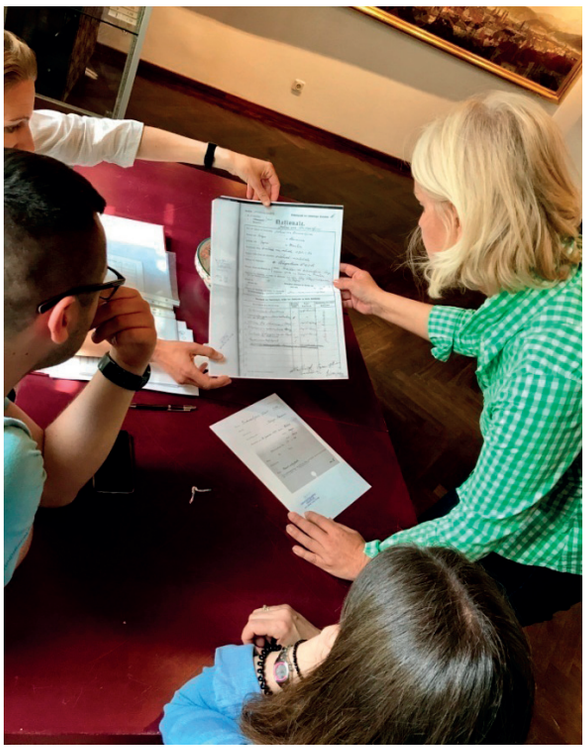

Детаљ са снимања филма Слађане Зарић „Дианина деца" у градском архиву Инзбрука. Мај 2017.

Како су се догађаји надовезивали сведочи и податак да је само неколико дана после почетка снимања филма у Инзбруку, у Бечу свечано именован парк по Диани Будисављевић. За то су највише задужени наши пријатељи из СПКД „Просвјета-Аустрија" из Беча, који су одмах по свом оснивању крајем 2011. године покренули иницијативу како би се и главни град Аустрије одужио Диани. Највећу подршку у тој иницијативи „Просвјета" је имала, слично као и у случају Инзбрука, од социјал-демократске стране, што можете прочитати и у тексту мр Недељка Савића. Он је у априлу 2016. године заједно са историчарем Златаном Стојадиновићем и госпођом Горданом Булов организовао и комеморативно предавање „Сећање на геноцид" поводом 71. годишњице пробоја логораша из Јасеновца. Речи је било и о Диани, а у име

СПОЈИ-а присуствовао је Оливер Ранисављевић. Идеја је била да се од 2017. године овај догађај симултано организује у више градова Аустрије, што би представило велики корак у неговању културе сећања међу српским народом. То међутим није заживело, али истовремено не значи да ова идеја не може поново да заживи и да се конкретно и трајно спроведе у дело.

О Диани се у Инзбруку није само снимао филм господина Станића, већ и троделна емисија Квадратуре круга – „Дубина злочина“, аутора Бранка Станковића, у јулу 2015. године. Тако и документарни филм Слађане Зарић „Дианина деца“ у мају 2017. године. Оба пројекта смо подржали у виду спајања са надлежним институцијама у Инзбруку и важним саговорницима који су касније учествовали у филму, као и у пружању подршке на самом терену док су боравили у нашем и Дианином граду. Сећам се да нас је и са господином Станковићем спојио РТС, а са госпођом Зарић сам се састао у децембру 2016. године у амбасади Републике Аустрије на позив Јоханес Иршика, тадашњег председника Аустријског културног форума у Београду, којег сам упознао за време мог боравка у Београду од 2015. до 2016. године када сам између осталог кроз успостављање Аустријске службе сећања у Србији, при Савезу јеврејских општина у Србији и Јеврејском историјском музеју Београд, покушавао своје окружење да упознам са Дианом, која је у Србији далеко познатија него у Аустрији, али рекао бих и даље недовољно. Морам рећи, да је велики допринос најновијем документарцу о Диани, а то је филм Слађане Зарић, дала и Вера Меркел, преко које је много тога до сада непознатог из Дианиног живота, а што је она успела да истражи, пренето јавности.

Јелена Пузић у улози Диане Будисављевић у позоришној представи „Пу спас за све нас“. Март 2019.

Када смо већ код 2017. године, она је заправо почела предавањем о Диани под насловом „Заборављена хероина Инзбрука“ у организацији СДПОТ-а и Ренер института, а по записима др Ладурнера које је до тада направио о њој. Предавање је одржано на Факултету социјолошких и економских наука (СОВИ) у Инзбруку поводом Међународног дана сећања на Холокауст, а посебно ме радује што је било добро посећено, те је много младих људи могло да чује причу ове храбре жене. Као и претходних година, догађаји су се и у тој надовезивали, те је само месец и по дана после ове трибине, одржана и промоција књиге „Дианина листа“ аутора Вилхелма Куеса и то у књижари Тиролија која је уједно и издала књигу. Није потребно објашњавати какву симболику представља податак да је књига издата и промовисана у књижари која се налази у згради у којој је своје детињство провела Диана – у Обексер-Хаусу. А поред тога, врло је интересантно и то што је идеја о томе да се напише прва књига о Диани на немачком језику, настала на округлом столу о њој. Тада се размишљало и о томе да се нека од већ постојећих књига које су изашле на српском језику преведу на немачки. Но, врло добро се сећам како ме је мр Готфрид Компачер, који је члан Управног одбора издавачке куће Тиролија, питао како би било да пронађу аустријског аутора који је упознат и са српским језиком и са ситуацијом на Балкану како би написао књигу о Диани. То је било за време одржавања комеморативног догађаја поводом 100. годишњице од почетка Првог светског рата и 75. од почетка Другог светског рата у чијем смо организационом комитету, 2014. у Инзбруку, заједно седели.

Само пар дана после промоције књиге „Дианина листа“, организовали смо аустријску премијеру филма „Завештање“ уз присуство редитеља и филмске екипе у Метропол биоскопу у Инзбруку. Тражила се карта више, што човеку улива наду, јер се данас више не подразумева да на оваквим догађајима сала буде пуна до последњег места. Овај документарац, иако не говори директно о Диани, он представља јединствено сведочанство о преживелим логорашима, међу којима има и оних који су спашени од Диане. Измонтиран из око 450 сати снимљених сведочења, прикупљаних током четири године разговора са 94 непосредна сведока, филм представља извод из велике документарне архиве. У плану је да организујемо додатна приказивања „Завештања“ али претежно за аустријску публику, са немачким преводом. У априлу 2018. у Инзбруку се снимао и први документарно филм о Диани у аустријској продукцији – „Дианино завештање“. Ирис Хашек и „Инспирис филм“ снимали су тада филм за трећи канал државне аустријске ТВ ОРФ, а у којем сам имао част да учествујем поред Вере Меркел, Ане-Марије Гринфелдер, оца Александра Столића и других.

И на послетку, последња од активности или догађаја Диани у част који ће се наћи у овом тексту и

овом издању часописа које је посвећено, по мени, најхрабријој жени у 20. веку, јесте аустријска премијера монодраме „Пу спас за све нас“ по идеји и у извођењу Јелене Пузић, а по Дианином дневнику, коју смо организовали пре неколико недеља у Метропол биоскопу. Сала је и на овом догађају била попуњена до краја, а Јелена Пузић у улози Диане, успела је на врхунски начин да пренесе емоцију, као да ју је буквалним додиром срца пренела скоро свој публици. Било је и многих и искрених суза, док је у публици седела и једна госпођа, директни потомак једног од спашених, а која живи међу нама у Дианином граду. Постоји идеја да се представа на неки начин преведе на немачки и за немачку говорну публику. Јесте велики и крупан подухват, али ако неко то може да спроведе у дело то је млада глумица Јелена Пузић...

ЗАКЉУЧАК

На самом крају овог текста, којим желим да представим шта смо све урадили на овом пољу, виђено из мог угла, може се закључити да је много тога урађено како бисмо отргли Диану од заборава. Много тога, а да је покренуто баш из њеног града. Поред СПОЈИ-а и СДПОТ-а било је многих других, који су започели да се баве овом тематиком, и мало по мало, сви смо се упознавали и нашли се на истом путу и у истом правцу. Па када некад и нисмо заједно деловали, опет смо сви некако били повезани, макар индиректно, али је некада и то довољно. Остало је још доста тога недовршеног и потребно је још много тога да се учини како би Диана и њени сарадници били постављени на оно место које заслужују. Свакако, култура сећања је константан процес, јер сећање које се не негује, оно након неког времена изветри. Али не сумњам у то да ћемо сви заједно наставити на овом путу сећања, јер само тим путем можемо да се одужимо бескрајно храброј Диани и њеним саборцима за њихову хуманост и добра дела.

Сви смо ми на неки начин и преко неких веза на овом свету повезани. Не верујем баш у случајности. А управо пре неки дан сазнах за податак да је Миле Будак, потомак оног крака православне породице Будисављевић, који се касније покатоличио. Будак је био један од оснивача усташа, као и аутор решења „српског питања“ у НДХ. С друге стране, Срђан Будисављевић, брат Јулија, Дианиног супруга, био је члан намесништва Краљевине Југославије, које је у марту 1945. године предало мандат Јосипу Брозу Титу за оснивање нове Југославије – оне која је само пар месеци након оснивања одузела Диани картотеку са подацима деце и преко ње бацила вео прећуткивања за наредних преко 50 година...

ДЕЦА У ЛОГОРИМА НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ ХРВАТСКЕ И АКЦИЈА ДИАНЕ БУДИСАВЉЕВИЋ

Пише: Даница Кађа Чоловић,
Београд

„Дјеца су за све људе њихов живот“
Еурипид, писац грчких трагедија,
IV век пре нове ере

Краљевина Југославија је окупирана у првој половини априла 1941. године, од агресора: Немачке, Италије, Мађарске и Бугарске. Окупирана држава је расподељена међу окупаторима, а на делу њене територије проглашена је 10. априла 1941. године Независна Држава Хрватска (НДХ).

За поглавника те новостворене фашистичке творевине проглашен је Анте Павелић. Поглавник стиже из Италије у Загреб 16. априла, где је званично положио заклетву и обратио се народу речима:

„Куцно је час нашег ослобођења, да своју домовину очистимо од корова што га је туђинска рука посијала. Да успоставимо Независну Државу Хрватску од Муре и Драве, и од Дунава до Јадранског мора, у којој ће владати само Бог и хрватски народ.“.

Тим поводом стиже Хитлерова честитка хрватском народу:

„За мене је особита радост и задовољство што вам могу јавити да Немачки Рајх признаје Независну Државу Хрватску у часу, када је хрватски народ нашао своју дуго жељену слободу, кроз побједоносно надирање Сила Осовине.“

Новостворена усташка политичка елита, да би се што чвршће повезали са припадницима Трећег Рајха заједничким „аријевским поријеклом“, проглашава хрватски народ потомцима Гота.

Од самог почетка настанка НДХ јавно прокламује организовање новог друштвеног уређења „Да све што није хрватско и католичко мора искорјенити“ јер је „непођудно по државу“. Усташе су ту намеру одмах почели да спроводе у дело. Почињу прогони, хапшења, убијања.

Хрватским властима било је познато вековно искуство: „Да би један народ нестао треба му уништити децу - подмладак.“

Идеолози новог поретка у својим говорима прокламују да „Није довољно посјећи дрво, већ му се мора и коријен уништити “. (Миле Будак, у говору одржаном 11. јуна 1941.) и истичу да здраву хрватску нацију могу изградити једино физичким уништењем „непријатеља који трују хрватску нацију“.

Први кораци ка спровођењу, те монструозне замисли, били су уништење „непођудних“ Срба, Јевреја и Рома и њиховог подмлатка.

По угледу на Немачку, отварају се логори за „непођудне“. У те логоре, заједно са родитељима, одводе се и деца.

Због великог броја ухапшене деце, после битке на Козари, формирају се посебни логори, названи „Прихватилишта и сабирни центри за дјецу избјеглица“. Деца су одвајана од родитеља и затварана у те логоре. У којима се поступало исто као и у концентрационим логорима за одрасле. Циљ таквог поступка је био нестанак што већег броја деце „неаријевског“ и „непођудног“ народа. Уништавање деце се спроводи на различите начине, што показује број усмрћене деце у логорима. Навешћемо неколико најпознатијих логора прихватилишта:

Дечји логор Јастребарско кроз који је прошло 3.346 деце, већином са Козаре и Кордуна. Логор је био под надзором часних сестара „Конгрегације св. Винка“.

У Загребачком листу „Вјесник“ бр. 24- 26. од XII 1945. пише „Деца су у Јастребарском била изложена сигурној смрти. Слабо обучена и још слабије храњена. Личила су на праве живе лешеве и костуре. Подвргавана су свим могућим мукама и патњи. Ако би се неко од изгладнеле деце усудио да ‚украде‘ једну јабуку, часне сестре би га страшно изударале. А оно дијете које би покушало да бјежи, одмах је било убијено.“ Часне сестре у Хрватској биле су под надлежности надбискупа, Алојзија Степинца.

Логори у Горњој Ријеци и Лоборграду били су под управом „Усташке надзорне службе,“ коју је водио Макс Лубурић. У њима се поступало још драстичније. Усташки стражари су се истицали који ће више деце да усмрти.

Госпођа Чоловић на једној од промоција своје књиге

Најстравичнији, стално попрскан крвљу, био је дечји логор основан при женском логору Стара Градишка. Тај логор припадао је логорском систему Јасеновац. Претстављао је место најгорег мучилишта жена и деце. Смртност деце у њему је била огромна.

Према сведочењу Мирјане Алмулић-Буце, логорашице у логору Стара Градишка: „Дјеца су лежала беспомоћа, изгладнела, мршавила су наочиглед. Нису више имала снаге ни за плач. Само ноћу у бунилу, звала би мајку, оца, сестру или брата. Венула су и умирала. Анте Врбан, усташа, одређен да брине о деци, наредио је једног дана да се сва болесна и изнемогала дјеца однесу и одведу у једну оближњу зграду. Тамо их је, уз помоћ других усташа натрпао у двије просторије. Угушена су отровним плином“.

Из логора Стара Градишка, највећи број заточеница упућен је на рад у Немачку без деце. Њихова мала деца, или деца рођена у логору, су остала у логору.

Шмит Забиров, немачки представник за преузимање радне снаге, из логора Стара Градишка, записао је: „Дјеца остају на бригу хрватској држави. Нужна последица је њихово одвајање. У неком дворишту видјео сам стотине дјеце, већ одвојене од мајки и сабијене на нечовјечан начин, како вапију за храном и водом.“

Логор у Сиску основан је 3. августа 1942. У саставу логора за одрасле, организован је логор за децу

„Прихватилиште“. Покровитељство над прихватилиштем имала је „женска лоза“ усташког покрета.

Према евиденцији Анте Думбовића: „Кроз прихватилиште у Сиску прошло је између 5.000 и 7.000 деце. Ту их је умрло 1.152. Деца су била смештана у просторије заражене клицама пегавог тифуса. Већина деце била је са подручја Градишке, Дудице и Приједора. Др Антун Најжер, познати усташа, био је једно време управник тог логера. Он је православну децу убијао затрованим ињекцијама. Према сачуваном запису гробара Фрање Видеца, смртност деце у прихваеилишту се свакодневно повећавала. У почетку је умирало једно или двоје деце дневно. Касније је дневно умирало и више од тридесеторо деце.

Злочин у НДХ сматран је врлином. Представљао је доказ оданости држави и њеном поглавнику. Појединачна храброст усташа, мерила се бројем убијених и злостављаних људи, међу којима је био велики број деце.

Поред физичког уништења, део деце су васпитавањем и другим методама, прихватала хрватску - аријевску нацију. То је рађено по разрађеној методи организације „Лебенсборн“.

Влада НДХ доноси „Законску одредбу о ратној сирочади“ којом се прописује начин васпитања деце у прихватилиштима и у породицама којима су дата деца на усвојење хрватским породицама.

Према сачуваним документима, и утврђеним подацима Драгоја Лукића[1] на територији Хрватске за време Другог светског рата, укупно је нестало 74.762 детета. Од тога за смрт 60.234 детета је одговорна је НДХ. Највише је страдало српске деце 42.791. Само у злогласним логорима Јасеновца живот је изгубило 19.432 детета, од чега 11.888 српске, а 7.544 ромске и јеврејске деце.

Сазнање о злочинима у логорима изазвало је револт код хуманих људи. Неки од њих су решили да умање настало зло и помогну онима којима је помоћ била најпотребнија, деци у логорима. Међу њима истиче се Диана Будисављевић, оснивач тзв. „Акције Диана Будисављевић“. Њен рад помиње и Драгоје Лукић у I тому своје књиге „Били су само дјеца, Јасеновац- гробница 19.432 девојчице и дечака,“ издатој 2000. године.

Највише доказа о Дијанином раду налази се у „Дневнику Диане Будисављевић“, који се појавио 2003. године, у издању Хрватског државног архива у Загребу.

Знало се и раније, о „големој људској кланици“ у НДХ. Сачувана су многа документа; изјаве преживелих логораша; записници са суђења и изјаве починиоца зочина. То намеће одговор на нека питања:

- Зашто је скривана истина о деловању Диане Будисављевић?
- Зашто се умањивала истина о злочинима и починилаца злочина?
- Колико је томе скривању допринело стално истицана парола о „Братству и јединству“ и да ли је то била добро смишљена замка, да се избришу из сећања народа масовни и појединачни злочини. Забораве убиства, клања, јаме безданице, запаљена села, цркве у пламену, деца отимана из наручја мајке и пробадана ножевима, убиства мајки пред децом и деце пред мајкама као и други злочини?

Диана Будисављевић, сазнавши строго скривану тајну о животу у усташким логорима, (злостављању, мучењу и убијању заточеника), међу којима је било и деце, не остаје равнодушна. Она се одлучила да помогне несрећним жртвама.

Знала је да је пружање помоћи логорашима условљено са великим ризиком. У свој Дневник је забележила: „Полазила сам од стајалишта да мој живот није вреднији од живота недужних програних“.

Диана решава да помогне заточеним Србима. У томе је подржао њен супруг Јулије. Он позива свог пријатеља доктора архитектуре, Марка Видаковића, који је одмах прихватио Дианин предлог. Идеју је прихватио јиш један његов пријатељ Србин, Ђуро Вукосављевић. Тако је настала „Акција Диана Будисављевић“.

Временом се повећавао број сарадника „Акције“. Највише је било Срба, а било је и Хрвата. Сви су они, својим радом, допринели успеху „Акцији“.

О имену Диане Будисављевић и раду њене „Акције“ народ је више сазнао из репортаже, „Диана већа од Шиндлера“, познатих новинара Марка Прелевића и његовог колеге Мацановића[2]. После тога се у многим часописима и новинама, појављују чланци о раду Диане Будисављевић и њених сарадника на спасавању деце из усташких логора.

У наведеној репортажи, на основу постојећих докумената обелодањено је о раду Диане Будисављевић. Она је са својим сарадницима избавила од смрти око 12.000 српске деце из логора НДХ.

Остало је неразјашњено зашто се чекало преко 30 година од смрти Диане Будисављевић да се шира јавност информише о њеном раду.

Зато смо решили да напишемо књигу *Деца у логорима Независне државе Хрватске и Акција Диана Будисављевић.*

Циљ нам је да што већи број људи у свету, дозна болну и трагичну истину о страдању српског, јеврејског и ромског народа у НДХ.

Том књигом покренуће се још нека недовољно разјашњена питања: Зашто се, после пораза фашизма и ослобођења Југославије, није објаснило деловање Диане Будисављевић и њених сарадника? Да ли је фашизам побеђен у Хрватској?

1 Драгоје Лукић као дечак био је заточеник у усташком логору.

2 Репортажа је објављивана у *Вечерњим Новостима* од 4. до 10. априла 2010. године.

Зашто је, после ослобођења, одузета **картотека** са подацима спашене деце. Зашто се нова власт није ангажовала да тражи децу, о којој су постајали подаци у картотеци, и врати их породицама?

После објављивања наведене репортаже име Диане Будисављевић постаје познато. Велики броју часописа објављује чланке о раду њене „Акције".

Издате су две књиге 2013. године:

„Књига о Дијани Будисављевић", аутора Бошка Ломовића и

„Хуманитарна акција Диане Будисављевић 1941-1945" Гаврa Буразора, у Зборнику радова Музеја жртава геноцида, 2012. године налази се текст **„Акција Диана Будисављевић"**, Јасмине Тутуновић-Трифунов.

Аустријски народ могао је сазнати о хуманом раду, своје земљакиње, Диане Будисављевић (девојачки Обексер), захваљујући Српској православној омладини Инзбрук (СПОЈИ); Социјалдемократском покрету ослободилаца Тирола у Инзбрку и Културно-просветном друштву „Просвјета" у Бечу.

Српски народ не заборавља учињено добро, што показују одликовања, плакете и друга признања, постхумно додељена Диани Будисављевић:

Српска православна црква је новоустановљеним орденом **„Царица Милица"** посмртно одликовала Диану Будисављевић, **за племенитост и хуманост.**

Председник Републике Србије, Борис Тадић, доделило је Диани Будисављевић **златну медаљу „Милош Обилић" за храброст.**

Приликом свечаног чина предаје медаље „Милош Обилић" Дианином праунуку Леонарду Рашици, који је ради тога допутовао из Бразила, председник комисије за одликовања кабинета председника Србије, Оливер Антић, рекао је:

„У том, најгорем од свих времена, времену антиправа, када је злочин био врлина у Независној држави Хрватској, да је спасао једно дете заслужио је орден, а спасити 12 хиљада деце, ту престаје свака реч, то је анђеоски посао."

Република Српска и Српско Народно Вијеће у Загребу промовисали су **Плакету** са именом Диане Будисављевић, која ће се додељивати сваке године, појединцима за учињено најхрабрије и најхуманије дело.

Улице у многим градовима Србије и Републике Српске назване су именом Диане Будисављевић.

Инзбрук, родни град Диане Будусављевић, на иницијативу Српске православне омладине Инзбрука (СПОЈИ) и Социјалдемократског покрета ослободилаца Тирола, поднету 2010. године, да се постхумно додели **Орден Другог Степена града Инзбрука**, хуманој грађанки Инзбрука, Диани Будисављевић (девојачки Обексер), што је у септембру 2011. године једногласно усвојила Скупштина града Инзбрука.

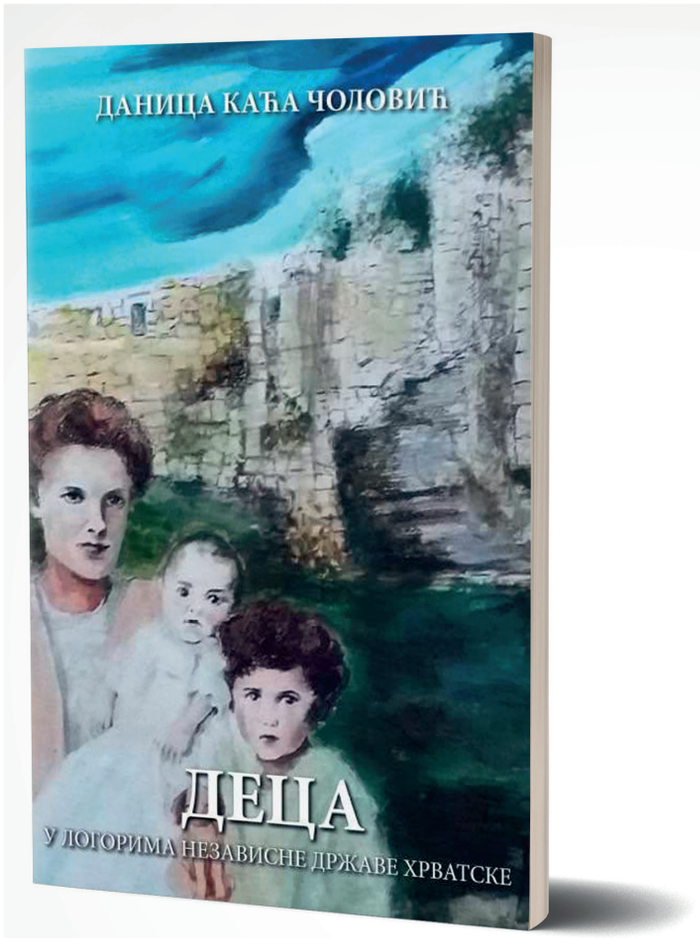

Одбор за културу града Инзбрука, на челу са градоначелницом Кристином Опиц-Плерер, у јануару 2014. одлучио је да се дечје обданиште, које се гради у градском насељу Рајхенау, назове именом Диане Будусављевић Обексер.

Ради боље информисаности грађана Инзбрука, 28. марта 2014. године, у Градском архиву Инзбрука, одржан је први Округли сто посвећен Диани Будусављевић, који су покренули Вера Меркел, Марко Милорадовић и Владимир Влајић. О Диани и њеном раду говорили су најкомпентентније личности, које су проучавале њену делатност.

Српско културно-просветно друштво „Просјета-Аустрија", уз помоћ аустријских пријатеља, успели су да се именом Диане Будисављевић назове познати парк у деветом бечком округу. Овај значајни догађај обављен је у присуству личности Српске православне цркве у Аустрији, града Беча, српске амбасаде и великог броја званица 13. септембра 2014. године...

Најпознатија дела ауторке су:

- **Храм светог Василија Острошког Чудотворца у Никшићу**
- **Марија Карађорђевић, краљица мајка**
- **Племенита Мис Ирби (о Аделини Ирби)**
- **Стево Чутурило - педагог, писац и просветитељ**

ДИАНИНА ЛИСТА – У ПОТРАЗИ ЗА ДИАНОМ БУДИСАВЉЕВИЋ

Кратак увид у настајање биографског романа „Дианина листа“

Пише: Вилхелм Куес,
писац књиге „Дианина листа“

„Пошла сма од тога да мој живот није вреднији од живота недужно прогнаних и да би мој живот – ако бих била у стању да помогнем другима, а мислила сам у првом реду на децу – био тако богат, да морам да прихватим све што би могло да се деси.“

Ко је била Диана Будисављевић? Ко је била та жена, која је између 1941. и 1945. године спасила више од 10.000 деце из концентрационих логора усташа? Ово питање ме заокупљало дуже од две године. Толико је требало док нисам завршио истраживања за „Дианину листу“ и док нисам могао да представим текст, који по први пут осликава свеобухватну слику акције спасавања и њене временске околности.

Био је то дуг и мукотрпан пут, током којег не да сам само упознао Диану Будисављевић, већ и један злочин, који је овде заборављен и потиснут, што ме је запрепастило више него било шта раније.

Али да кренемо од почетка. Најважнији извор представља Дианин дневник, који постоји у преводу на хрватском, а имао сам и приступ једном препису на немачком језику. Када сам га прочитао био сам прво затечен. Трезвеним тоном, кратким и често неспретним реченицама, Диана описује како је сазнала за грозоте усташа и како је потом тражиле савезнике. Међутим, био сам и ирититран, јер читањем записа стиче се на први поглед утисак као да је Диана многе хиљаде деце сама спасила, што ми се учинило немогућим. Зато сам га прочитао још једном и опет и опет, да бих тада схватио колико је помагача – добровољних и недобровољних – учествовало у Дианиној акцији.

На основу дневника је било тешко, чак немогуће, да се схвате све везе са хуманитарним организацијама и појединцима. Ово и стога што је Дианина унука Силвија Сабо из објављене верзије изостављала целе пасусе. Тек сам околним путем, помоћу других дневника и историјских извора, сазнао коју је важну улогу играла Татјана Маринић.

Татјана Маринић, једна од водећих жена-комуниста свог времена, пратила је Диану у Јасеновцу и била је великим делом укључена у припрему картотеке. Такође је Татјана Маринић после рата конфисковала Дианину листу и дала да се однесе у Министарство за социјални рад, да би на њему наставила са радом не би ли деца била враћена својим родитељима.

Но, Диана Будисављевић засигурно није била комуниста. Штавише, породица се сматрала грађански конзервативном, а када је Тито Дианином деверу после рата понудио министарску службу, исти је то уз захвалност одбио.

Међутим, тешка времена захтевају необичне савезе и тако је током истраживања настала слика једне невероватне мреже помагача. Диана је заправо осим свог најважнијег савезника Камила Бреслера, руководећег службеника Министарства за друштвена питања, имала безброј помагача из свих социјалних слојева и свих идеолошких усмерења.

Црвени крст, Антифаштички фронт жена и Каритас су прихватили Дианину идеју и иницијативу и спровели их у делу. Без тих организација, које су се такође залагале за спасавање деце, Дианина акција никада не би успела. Тек сам на основу истраживања, која су превазилазила Дианин дневник и њене друге записе, успео да схватим обим сарадње.

Католичка црква је при том играла дволичну улогу. У логорима су биле убице - бивши Фрањевци, а надбискупу Степинцу никада није недостајао изговор како би Диани ускратио своју подршку, али је Диана наишла на разумевање код Стјепана Думића, директора Каритаса у Загребу.

Диана је и са немачке стране могла да се нада подршци. Можда то звучи чудно, али нацисти у Хрватској, пре свих Немачки опуномоћени генерал Едмунд Глајзе фон Хорстенау, радије су Србе гледали као принудне раднике у Немачком Рајху него мртве у Јасеновцу. Иако није постојала званична подршка, било је помоћи на личном плану. Ритмај-

стер фон Коцијан био је само један од нациста, који је Диани помагао у спасавању деце.

Током те две године сам прочитао хиљаде страна, извештаје починилаца и жртава, преживелих и помагача, копао по фотографској документацији и обрађивао научне студије о усташком режиму. Занимали су ме питање депортације принудних радника у Немачки Рајх, убиства Јевреја на Балкану и сулуда замисао аријске расе. При том сам увек био у потрази за Дианом Будисављевић. Ко је била та жена? Одакле јој храброст и издржљивост?

Супротно свим упозорењима отишла је чак и у Јасеновац. Чак и тамо, у том паклу, она је остала мирна спасавајући децу, тако што их је регистровала и возом одводила у Загреб. Како је успела да се супротстави убицама? Неки чувар или војник, могао је у било ком тренутку да извади оружје и да убије Диану, што је она добро знала.

У Дианиним записима има веома мало у вези тога. Дана 27. фебурара 1942. године записала је у свом дневнику: „Пошла сма од тога да мој живот није вреднији од живота недужно прогнаних и да би мој живот – ако бих била у стању да помогнем другима, а мислила сам у првом реду на децу – био тако богат, да морам да прихватим све што би могло да се деси.“

Зар одговор заиста може да буде тако једноставан? Зар је Диана пратила то просто правило хуманости и њега се држала, без обзира чиме су јој претили? Да, стварно мислим да је све тако једноставно.

Диана није могла да поднесе да деца буду затворена, мучена и убијана. Није хтела да седи и да чека док не прође фашистичка саблазан. Она то не би ни могла. Мада се њој као Аустријанки ништа не би десило, она је свој живот радије стављала на коцку, доводећи себе и своју породицу у опасност, него што би не делајући посматрала како деца умиру.

Диана је посебна јунакиња. Јунакиња, која није кренула да би освајала земље и стекла славу, нити којој су били битни новац или моћ. То је оно што њу разликује од многих прослављених хероја у политици, привреди и спорту, а чега сам постао свестан током истраживања и писања књиге.

Нашем времену је, као и свим ранијим временима, неопходан Дианин узор - можда још и неопходнији. Годишње се подави више од 700 избегличке деце у Средоземном мору, а та деца су ми стално падала на памет док сам истраживао и писао. Знам да постоје помагачи, који као и Диана свој живот стављају на коцку да би спасили ту децу, али је премало хероја за сву несрећу на овом свету.

Ова књига не треба да буде споменик само Диани Будисављевић, већ уједно, она треба да буде инспирација и подстицај. Људи, који се удружују, који теже заједничком циљу, могу да устану против страхота овог света и да победе. То је оно што нам Диана кроз деценије довикује, а на нама је сада да наставимо њено дело.

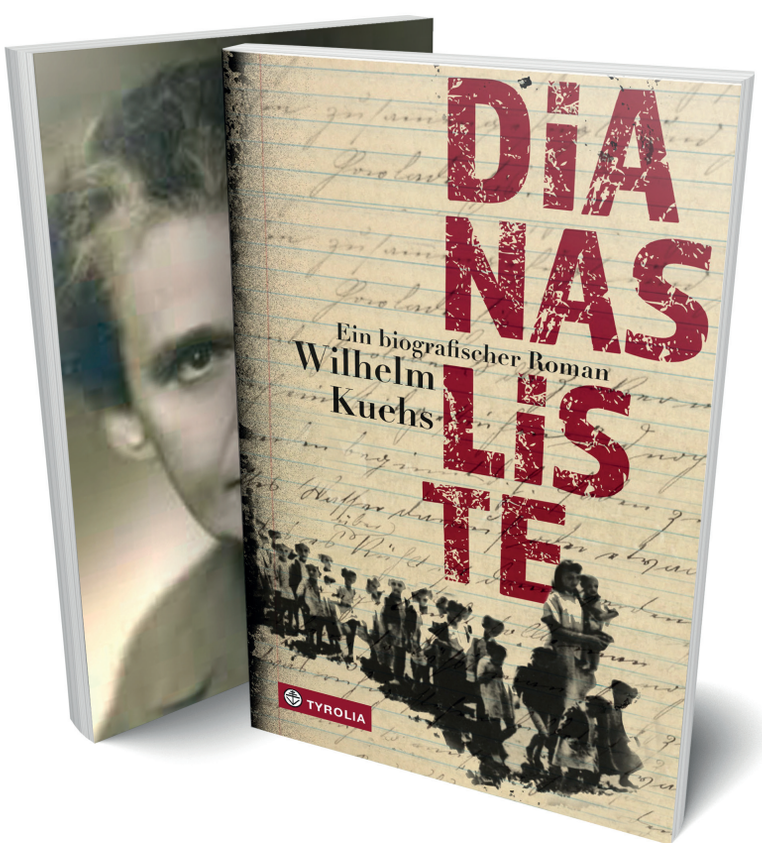

После промоције књиге у згради у којој је Диана рођена у Инзбруку, а у којој се данас налази књижара „Тиролија“, са гђом Вером Меркел и члановима СПОЈИ-а, март 2017.

О КЊИЗИ

Књига „Дианина листа“:

Вилхелм Куес кренуо је траговима Диане Будисављевић и сада постоји биографски роман, који читаоцима по први пут омогућава да учествују у тој напетој и фасцинантној причи.

Прича прати Дианину акцију спасавања корак по корак, од првог дана до њеног краја. Хрватска током Другог светског рата и усковитлани Балкан чине позадину приче, која говори о спасавању хиљаде деце од сигурне смрти.

Ослањајући се на исцрпна истраживања, Вилхелм Куес успева да ослика велику панораму, у којој Дианина акција чини црвену нит, која води кроз заборављене грозоте усташког режима у Хрватској. Стотине хиљада Срба, Јевреја и Рома побијено је од фашистичких Усташа или су депортовани у Немачки Рајх. О овом бруталном геноциду се до данас ћути, као и о Дианиној акцији помагања.

О АУТОРУ

Вилхелм Куес, рођен 1972. године, студирао је Германистику и компаратистику на Универзитету у Клагенфурту. Као лектор за немачки језик и књижевност две године је провео у Осијеку/Хрватској. Приликом истраживања за „Дианин списак“ није унео само своје дубоко познавање садашњости и историје југоисточне Европе, већ и своја лична искуства на бившем ратном подручју.

Вилхелм Куес објавио је неколико романа. Делује као писац и културолог и живи са породицом у Корушкој.

SPOJI IX. Jahr, Nummer 10, I./2019

ИЗВЕШТАЈ О ЈЕДНОЈ ПОЦЕПАНОЈ ПОРОДИЦИ

Аутор: др Александер Пфлаум,
сестрић Диане Будисављевић и
адвокат из Беча

„Нисам имао прилику да упознам Диану. Када је она поново живела у Инзбруку, ја сам имао неких 15-20 година. Данас бих волео да сам је упознао...“

Моје име је Александер Пфлаум (*Alexander Pflaum*), син Лије Пфлаум (*Lia Pflaum*). Моја мајка је рођена као Лија Обексер (*Lia Obexer*) 9. новембра 1923. године у Инзбруку. Преминула је 3. новембра 2016. године у Бечу. Моја деда је био Макс Обексер (*Max Obexer*), трговац и угоститељ у Инзбруку. Нажалост сам пропустио да се током живота моје мајке боље распитам о нашим породичним односима, тако да сам само делимично упућен.

Стојим пред гробом на Инзбрушком западном гробљу, где су сахрањени мој прадеда Михаел Обексер и мој деда Макс Обексер (*Max Obexer*).

Мој деда Макс Обексер био је удовац, пре него што је оженио моју бабу Јохану (*Johanna*), рођену Јанезић. Јохана, која је такође била удовица, је у брак донела две ћерке, тетку Фини (*Fini*) и тетку Хани (Hanni). Тетка Фини је у првом браку била удата за архитекту Лојза Велценбахера (*Lois Welzenbacher*). Развели су се, те се она касније удала за лекара, универзитетског проф. др Вилфрида Крајнца (*Wilfried Krainz*). Моја тетка Хани се удала у Беч за др Густла Кутијака (*Gustl Kutiak*).

Ја сам рођен 1955. године. Мој деда Макс Обексер умро је 1933. године, када је моја мајка имала тек 9 година.

Одрастао сам са таквом сликом породице моје мајке, а баба Јохана и моје две тетке Фини и Хани су ми остале у добром сећању.

Тамо негде – имао сам можда 20 година – постојао је још неко. Причало се да моја мајка има сестру Диану која се удала у Југославију.

Моја слика о Диани је потпуно замагљена, јер она за нашу породицу није имала никакав значај. Стално се прича враћала на неки спор око наследства, који је вођен између моје бабе Јохане, као маћехе-удовице и Диане.

Нажалост немам појма како је тај спор завршен. У сваком случају, ја нисам никада видео Диану, након што се у старости вратила у Инзбрук. Диана више није постојала.

Део породичног гроба породице Обексер у Инзбруку

Моја мајка је тек много година касније, око 2010. године, почела да прича о Диани. Не могу да се сетим тачног повода. Могуће да се радило о неком упиту да се на кући Обексер (*Obexer-Haus*) у улици Марије Терезије 15 (*Maria-Theresien-Straße*) постави спомен-плоча. Кућа је припадала мојој мајци. Моја мајка није оклевала и одмах је дала свој пристанак.

Тада сам први пут чуо да је Диана била изванредна жена. Моја мајка је знала да је Диана током Другог светског рата водила спискове о деци у концентрационим логорима, који су после рата били од велике помоћи за Црвени крст у поновном спајању породица.

Моји родитељи су нам, као деци, рано усадили вредност грађанске храбрости, а људи који су ангажовањем своје храбрости постигли изванредна достигнућа постали су наши узори.

Нисам имао прилику да упознам Диану. Када је она поново живела у Инзбруку, ја сам имао неких 15-20 година. Данас бих волео да сам је упознао.

Управо читам књигу Вилхелма Куеса (*Wilhelm Kuehs*) – „Дианина листа". Храброст, коју су показали ова жена, њена породица и њени пратиоци су незамисливи. Не могу да замислим свакодневну претњу, прогон и чупање људи из њиховог корена. Видим само како се људи опет хушкају једни против других. Диана би сигурно имала штошта да каже у овом данашњем свету...

ФРИДА ОЛГА ОБЕКСЕР

Аутор: Вера Меркел,
Инзбрук

Са дистанце је лако умањити неправду и само друге кривити. Међутим, управо тај „одлазак" и тај „додир" доводе до промене у човеку. Јер: СВАКИ појединац може на свој начин нешто да учини како би се овај свет учинио бољим...

Преко једног чланка у Тиролским дневним новинама (*Tiroler Tageszeitung*) 2012. године сазнала сам први пут за Диану Будисављевић (поводом њеног постхумног одликовања од стране српског председника Бориса Тадића). Како је могуће да никада нисам ништа чула о тој изванредној жени? И то иако живим у Инзбруку и пословно имам живе контакте са Хрватском и Србијом.

На интернету сам тада пронашла пар информација о тој жени родом из Инзбрука. Један хрватски историчар из Загреба ми је послао копију „Дневника 1941-1945", дневника Диане Будисављевић, који је накнадно написан. Одмах сам са чуђењем приметила неизмерно велико и храбро ангажовање ове жене током нељудских грозота усташког режима и под нацистичком влашћу. Као странац у Загребу, са слабим познавањем српско-хрватског језика, имала је много разлога да каже оно, што су (скоро) сви говорили: „Шта ја већ то могу да учиним? Најважније је да човек сам преживи ова тешка времена." Посебан утисак је на мене оставило то, што се усудила и што је „отишла" на места страхоте, у концентрационе логоре. По мом мишљењу је управо то искуство одласка, тај додир јада и нељудскости код ње довео до одлуке да све уложи, како би спасила људе и људске животе (посебно децу).

У том смислу је Диана Будисављевић, по рођењу Фрида Олга Обексер (*Frieda Olga Obexer*), у мојим очима личност од изузетног значаја за данашње време. Људи се и даље пребрзо дистанцирају од мука у блиском или у даљем окружењу (при томе мислим и на данашње избеглице) и на тај начин избегавају да буду суодговорни. Са дистанце је лако умањити неправду и само друге кривити. Међутим, управо тај „одлазак" и тај „додир" доводе до промене у човеку. Јер: СВАКИ појединац може на свој начин нешто да учини како би се овај свет учинио бољим.

Моја жеља је да многи – поготово и у домовини Диане Будисављевић – сазнају о њеном ангажовању. Уверена сам да сусрет са овом личношћу и њеним саборцима никога неће оставити равнодушним.

У том смислу се захваљујем српским православним удружењима у Аустрији (између осталог и СПОЈИ-у), који су се први побринули - било да је реч о парку у Бечу или дечијем обданишту у Инзбруку, који су по њој названи, или о документацији и разним објавама. Уз то је др Ана Марија Гринфел-

дер (*Anna Maria Gruenfelder*) из Загреба написала прву исцрпну историјску студију о акцији Диане Будисављевић. И дисертација Гавра Буразора пружа импресиван увид у деловање ове жене и њених сабораца, а са „Дианином листом“ Вилхелма Киса (*Wilhelm Kuehs*) је 2017. године изашао биографски роман, који приближава Дианино ангажовање и њену мрежу усред „пакла“. Ипак, има још много обимног материјала, који чека да буде доступан широкој јавности, али је неопходно да се брзо испитају очевици акције Дијане Будисављевић. Током 2013/2014. године успела сам да направим неколико интервјуа са сведоцима тог времена и радо ћу своју сакупљену документацију ставити на располагање за даља истраживања.

Дианин пример позива на овакво најхришћанскије ангажовање: да се оде на места јада широм света ради спознаје с истим. Свештеник Алфред Делп (*Alfred Delp*), који је убијен за време нацизма, то веома јасно формулише: **„Сваки пут ка животу, пут ка истинским сусретом с Господом, мора да уследи кроз праву потрешеност. Управо је то једна од наших мука, јер смо постали неспособни да нас нешто стварно потресе.“**

Гроб Диане Будисављевић на Западном градском гробљу у Инзбруку

КАКО САМ УПОЗНАО ДИАНУ БУДИСАВЉЕВИЋ

Аутор: др Лукас Моршер,
директор Градског архива
града Инзбрука

„Град Инзбрук је хтео својој великој кћери да подигне и јавни споменик. Именовање улице није било могуће, пошто у Иглсу већ постоји улица Обексер (Obexerstraße), а Улица Диане Будисављевић би због самог имена била превише компликована за Инзбрук...“

Пре неколико година неко ме је упитао: „Знаш ли за Диану Обексер-Будисављевић? Велика херојина и значајна личност. Пореклом је из Инзбрука.“

Диана, ко? Значајна жена из Инзбрука, а ја не знам за њу? Чак ни њено име. То није могуће! И онда још то име, које се мени чинило тако компликовано. Мислио сам да мора да се ради о неспоразуму. Ни у веома обимној бази података Градског архива/Градског музеја Инзбрука нисам успео да пронађем ништа о особи са тим именом. Дакле – грешка. Или?

Документарни филм „Дианина деца“ Слађане Зарић, који је 2017. сниман и у Инзбруку

Недуго после тога – 2010. године – у 10. тому наше серије часописа „Време-простор-Инзбрук“ („*Zeit-Raum-Innsbruck*“), изашао је чланак „Тиролке у невидљивом отпору. Против принудног рада и уништења под хрватским усташким режимом (1941-1945)“ („*Tirolerinnen im unsichtbaren Widerstand. Wider die Zwangsarbeit und Vernichtung im kroatischen Ustascharegime (1941-1945)*“) од Ана-Марије Гринфелдер (Anna-Maria Gruenfelder). Овај чланак од око 50 страна био је први научни допринос на немачком језику о акцијама Диане Будисављевић и њених сарадница и сарадника.

Само неколико недеља након објављивања позвали су из новинске редакције једне од најважнијих новина из Беча. И онда из још једне, што се до сада није никада десило. Новинари су добили упуте од колега из Србије, а кратко после тога један новинар ОРФ-а је специјално допутовао у Инзбрук да би припремио репортажу, односно филм.

И у Инзбруку су неки људи почели да се интересују за Диану Обексер-Будисављевић. Др Паул Ладурнер је на основу чланка 2011. године организовао вече, које је било посвећено „акцијама“ спасавања интернириране деце из логора Другог светског рата. Године 2014. у Градском архиву/Градском музеју одржан је округли сто са многобројним гостима. Уследиле су даље реакције.

Град Инсбрук је на захтев Српске православне омладине Инзбрук (СПОЈИ) и Савеза социјал-демократских ослободилаца Тирола на поверљивој седници одлучио да Диани Обексер-Будисављевић постхумно додели Орден града Инзбрука. Међутим, у почетку нико није пронађен, ко би могао да прими ово одликовање, а орден се сматра додељеним тек када буде уручен. Пошто се сазнало да постоји политичка одлука, али да није било никакве јавне реакције, дошло је до неколико неспоразума, а гласине о додељивању или недодељивању довели су до несугласица. У међувремену постоји план да се орден преда унуци Диане Будисављевић.

Град Инзбрук је хтео својој великој кћери да подигне и јавни споменик. Именовање улице није било могуће, пошто у Иглсу већ постоји улица Обексер (*Obexerstraße*), а Улица Диане Будисављевић би због самог имена била превише компликована за Инзбрук. Решење је било именовање једног вртића у инзбрушкој градској четврти Рајхенау (*Reichenau*): с тим у вези већ су донете све политичке одлуке, а одабрани вртић ће ускоро бити изграђен.

Посебно ме је погодило упознавање унуке Диане Будисављевић. Једна веома мудра и занимљива старија госпођа, која је пуно времена уложила у истраживање „акције“ своје баке. Њој је у разговору веома битно да се укаже на то да њена бака није била сама, која је толикој деци спасила живот. Само је са групом помагача и симпазитера било могуће учинити толико доброг, што је неспорно. Ипак је била потребна „глава“, која ће планирати, организовати и спровести такве акције, што је поред храбрости, још један допринос Диане Обексер-Будисављевић.

У међувремену се појавио један биографски роман, а универзитет у Инзбруку заједно са градом Инзбруком ради на томе да се организује тачна научна обрада тих „акција“. Вероватно ће требати још одређено време док се та истраживања не окончају, али Диана Обексер-Будисављевић више никада неће нестати из сећања града Инзбрука.

КАКО САМ УПОЗНАО ДИАНУ БУДИСАВЉЕВИЋ

Аутор: мр Александер Легнити,
директор градских гробаља Инзбрука

Била је година 2010. када сам преузео директорску позицију градских гробаља у Инзбруку. И управо у тој години позвао ме је мој колега др Лукас Моршер објаснивши ми да жели да посети гроб Диане Будисављевић. Не могу тачно да се сетим са ким, али сам тако први пут чуо за њу. О Диани Обексер-Будисављевић. Зграда „Обексер-Хаус“ у улици Марије Терезије у центру града била ми је наравно појам, али Диану још нисам познавао.

Потом сам упознао Владимира Влајића, које се око ове ствари много ангажовао са својим пријатељима и то и данас даље ради.

И тако сам сазнао шта је та жена све учинила, у једном времену, који никако није била рај за људе са срцем. Али можда је заправо то и разлог, како бисмо такве људе лакше препознали. Може бити, јер се у страшним временима карактер појединих људи много боље показује. Међутим – ја никада до сада нисам чуо за њу!

Спасити живот 12.000 деце! И она је изгледа ћутала о томе – до самог краја. И скоро нико није тематизовао њено херојско дело. Који су разлози за тако нешто?

Нисам нашао јасан и сигуран одговор на то питање. Можда лежи у природи правих хероја да се не стављају у први план.

Године 2014. хрватски амбасадор, Гордан Бакота, положио је венац са својим сарадницима на гроб Диане Будисављевић. У септембру 2014. године на Западном гробљу Инзбрука снимљене су прве сцене за филм Тихомира Станића, а у мају 2016. и документарна серија „Дубина злочина“ Бранка Станковића из Србије.

Ја сам, дирнут достигнућем ове жене и судбином те деце, 2012. године написао песму о њој, коју сам рецитовао и приликом интервјуа за горе наведени филм „Белег“ господина Станића:

Диана Обексер - Будисављевић

Сад испод белог мермерног камена,
који твоја дела тихо прекрива,
који твоји племенитост и твоју лепоту
с чистом белином прекрива.
Тако неуморно стално спремна
за друге да живи,
у једном страшном времену
све од себе да да.
Као да те смрт не плаши,
као да је не избегаваш,
кад би те храброст пробудила,
као да стремиш ка чистом светлу.
Тако је твој живот незабораван,
твоје дело тако живи даље,
зато што си у право време храбрости имала,
тако те поштујемо сваком речју.

- Legniti Alexander © für Diana Budisavljević
Innsbruck, am 01.03.2012

Током снимања филма
Тихомира Станића

Током снимања филма Тихомира Станића

У септембру 2015. сам представио причу Диане Будисављевић на конференцији значајних гробаља Европе (Association of Significant Cemeteries of Europe) и на Европској рути гробаља (European Cemeteries Route) у Букурешту. Учесници су били, као и ја сам, јако дирнути њеним делом.

Дирнут њеним ћутањем написао сам и следећу песму:

Херојство

Знаш ли, где су хероји?
То ти нико не може рећи!
Јер су одавно умрли,
пре но што су носили поносно ордење.
Умиру у тишини,
јер не желе да причају о томе.
Ја нисам херој. Боже сачувај!
Јер хероји, хероји остати требају!
Ја причам и пишем врло много
и иначе имам много посла.
Но и о њима знам.
Они имају потпуно другчији циљ,
јер они славу слазлужују
без и једне речи изговорене.

- Legniti Alexander ©
Innsbruck, am 29.03.2012

Види се да пишем и причам о овој тематици, јер сам дирнут храброшћу ове жене, и надам се да нити ја нити било ко икада више, неће бити стављен пред одлуку о томе да ли треба чинити херојска дела.

Као што је написао Бертолт Брехт у његовом делу „Живот Галилејев“: **„Несрећна је земља, која има потребу за херојима!“**

АНТИФАШИЗАМ У ЈАВНОСТ

Пише: Софија Рајсекер, Беч/Инзбрук

„Диана Будисављевић је ставила свој живот на коцку како би другима спасила живот. Устала је против фашистичког режима, који је доследно вршио геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима. Није свако имао став и храброст да стане активно против тога – што Диану чини посебном – правом херојином. То је чини женом, која никада не сме да падне у заборав и која свима треба да служи за пример...“

За Диану Будисављевић сам сазнала у оквиру прве иницијативе Савеза социјалдемократских ослободилаца Тирола и Српске православне омладине Инзбрук (СПОЈИ) да јој се ода одговарајуће признање. Била сам импресионирана њеним ангажовањем, а истовремено изиритирана што никада раније нисам чула за њу, пошто се ипак многа истраживања из историје науке и политичких наука бави отпором против национал-социјалистичког режима. Осим тога, последњих деценија локални приступ долази све више у фокус, јер историја постаје разумљивија и више доприноси сензибилизацији кроз опипљиве примере.

Диана Будисављевић је нажалост у истраживањима и у јавној расправи дуго била невидљива, за шта за мене постоје два објашњења. Прво - била је жена, а историју пишу мушкарци. Друго - она је деловала пре свега у Хрватској, а регион Балкана у Аустрији генерално наилази на мало пажње у историјском и политичком дискурсу.

Утолико ми је било важније да Диану Будисављевић и њена достигнућа учиним познатим. Када сам 2012. године постала члан Скупштине општине у име Социјалдемократске странке града Инзбрука, радо сам преузела пројекат својих претходница у градском одбору за културу да њено име учиним познатим. Било је планирано да се по Диани назове нека улица или неки трг. Од првобитног плана да се по њој назове централни трг испред универзитетске цркве, нажалост није било ништа 2013. године, а ја никако нисам хтела да Диана буде скрајнута у неку уличицу на рубу града, јер је за стварање свести видљивост веома битна. Зато сам након кратког размишљања веома позитивно прихватила предлог градоначелнице Инзбрука да се по њој назове неки вртић. Диана, која је спасила животе око 12.000 деце, треба бити носилац здања, у којој се деца играју и смеју и у којој воде безбрижан живот!

Међутим, имала сам два услова: требало је да буде градски вртић, не приватни или верски; и требало је да буде нов вртић, а не неки постојећи, који би се преименовао. Недостатак ова два услова је што морамо још да

Прва седница Савета за културу града Инзбрука 2014. године на којој је донета одлука о именовању градског вртића (с лева на десно): мр Уши Шварцл, Херлинде Којшниг, предедавајућа Мариа-Луизе Мајер, мр Биргит Ној, др Патрициа Мосер, градоначелница мр Кристине Опиц-Плерер, Хорст Бурман, Месут Онај, дип. инж. Дариа Шпренгер, мр Лоренц Јан, Софија Рајсекер, Силвија Тренер-Маријанц и Михаела Шпигл

се стрпимо док се пројекат реализује. Ја сам међутим и даље уверена да је одлука била исправна, пошто постоји опасност да се старо име обданишта користи више од новог, односно да неко приватно удружење има овлашћење да име касније опет промени.

Сматрам да је нови вртић у Кампање-Рајтер подручју онај прави да постане „Вртић Диане Будисављевић", а пројекат нове градње ће за хиљаде људи постати нови дом. Истовремено, недалеко одатле се налази спомен-обележје за радно-васпитни логор Рајхенау из времена национал-социјализма.

Међутим, мени је било важно да ове одлуке не донесем сама, већ да у њих укључим и друге актерке, у које поред Социјалдемократског покрета ослободилаца Тирола убрајам и СПОЈИ, са којим смо на заједничким седницама планирали даље активности. Посебну радост ми је причинило када сам у јесен 2014. године учествовала у снимању филма о Диани. Није ме само гануо сусрет са две госпође сведока тог времена и прилика да чујем њихове приче, већ су ме веома импресионирали њихова радост за животом и њихова снага. Њихови гласови и филм ће допринети да Диана Будисављевић не падне у заборав, већ да постане на широко позната.

Диана Будисављевић је ставила свој живот на коцку како би другима спасила живот. Устала је против фашистичког режима, који је доследно вршио геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима. Није свако имао став и храброст да стане активно против тога – што Диану чини посебном – правом херојином. То је чини женом, која никада не сме да падне у заборав и која свима треба да служи за пример.

Фашизам не постоји само у историјским књигама. Поготово данас можемо забринуто да примети-

По завршетку снимања филма „Белег" могли смо у хотелу Долингер у Инзбруку да прославимо и 80. рођендан ђе Јелене Радојчић, коју је Диана спасила као дете

мо многе фашистичке тенденције, па је зато још важније да се антифашизам живи. Зато је важно да се не посматра само унутар националних граница, већ да будемо солидарни. Зато је важно да се бране демократија и правна држава. Зато је важно да се обзнане дела људи као што је Диана Будисављевић.

ПАРК ДИАНЕ БУДИСАВЉЕВИЋ – ОД ИДЕЈЕ ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Аутор: мр Недељко Савић,
правник из Беча / Темишвара

Идеја

Желим свима добар дан и хвала што сте нашли време да присуствујете овом предавању!

Хтео бих Вам мало испричати о трнвотим путу који смо морали прећи да би Диана Будисављевић добила свој парк у Бечу, да Вам испричам о настанку идеје до реализације ове иницијативе.

Ову идеју, да се по Диани Будисављевић назове једна улица, трг или парк, сам прие две године предложио на једном састанку СПКД „Просвјета - Аустрија". Не треба спомињати да су сви подржали тај предлог. Питање се поставља: како сам дошао на ту идеју? Треба прво споменути како сам уопште сазнао за ту хероину. Читао сам у новинама о њој, на пример када је Српска православна црква у априлу 2011. одлучила да јој додели орден Царице Ми-

лице. Такође ме инспирисало деловање наше братске организације СПОЈИ, Српске православне омладине Инзбрук, која је доста учинила да се у њеном родном граду Инзбруку сећање на њу врати. Можда ће се сад и неко начудити кад чује шта ми још била инспирација. Једне прилике сам гледао један документарац о Мухамед Асаду. Да скратим причу, то је био један Аустријанац јеврејској порекла који је прешао у ислам и постао један од водећих муслиманских интелектуалаца 20. века. У првој сцени тог документарца види се како један бечки политичар обилази Град УН (*UNO City*) и тражи погодно место које би било названо по Мухамеду Асаду. Одмах сам помислио да би то била и добра идеја за НАШУ Диану.

Иницијатива

У децембру 2011. кренуо сам у акцију. Тада сам послао мејл градским властима у трећем бечком округу, тј. бецирку, и упознао их са нашом инцијативом. Аргументовао сам да је она Аустријанка и да тиме заслужује да једна улица у главном граду Аустрије носи њено име, да је спасила око 12.000 деце из концентрационих логора, да је овде у трећем округу поднета инцијатива зато што у њему има доста српских историјских трагова као што је на пример најстарија српска црква у Аустрији, споменик Вука Караџића и просто зато што се канцеларија „Просвјете“ налази у том округу.

Препреке

Месецима нисам добио одговор. Поново сам слао мејлове и био позван на разговор. Речено ми је да је њено презиме тешко изговорити. Сада морам рећи да нисам од оних који кажу „наравно, они су против нас“. Генерализације у том смислу, да нам неко нешто не даје, да нас неко угрожава, зато што припада овом или оном народу, не прихватам. Неки ми онда веле да сам наиван, али мени то не смета. И нека сам, чини ми се да тако боље кроз живот пролазим. И имам осећај да тако, без тог оптерећења, лакше испуњавам Божију заповест „љуби ближњег свог“. И у случају да нисам у праву, да је заиста тако да су они против нас, онда се само треба присетити мудрих речи покојног Патријарха Павла „да се против зла не треба бранити злом у себи“. Треба још нешто споменути у овом контексту: „тиха вода брег рони“.

Против-аргументи

Да се вратим на примедбу да је презиме тешко изговорити. Кренуо сам са гледишта да нису злонамерни него да је и тај аргумент, иако слаб, легитиман, али којем се треба са добрим против-аргументима супротставити. Сео сам и узео мапу града у руке и тражио улице са именима која се тешко изговарају. Ту сам такође нашао музичаре и ботаничаре. Помислио сам да би било срамно, да „српски Шиндлер“ не добије своје место у јавном простору, а неки баштован га има. Мој други аргумент је био да данас велики број деце, чија имена је тешко изговорити, живи у Бечу. Шта бисмо њима рекли - „Извините децо, и у случају да постанете председник, нобеловац, или нека друга важна личност ове државе, ваша имена се никада неће наћи у јавном простору.“?!

Близу циља

Онда смо опет чекали. У међувремену сам једном приликом упознао свог страначког колегу Маркуса Гремела, који је посланик у општинском одбору 9. округа и кандидат на наредним изборима, са нашом иницијативом. Био је одмах одушевљен. Рекао да ће нам помоћи, али да нам не може ништа обећати. Један разлог је био да у 9. постоји резолуција по којој се улице само могу назвати по личностима које имају везе са деветим округом, али с обзиром о коме се ради да се може направити изузетак. Други разлог је да његова, односно моја, странка у деветом нема апсолутну већину па би предлог морала подржати још једна странка. Сада смо стигли до те тачке да нацрт постоји и да ће се о њему гласати 25.09.

Закључак

Прво, има смисла борити се за нашу културу, наше захтеве, и да не треба одмах одустати када се суочимо са неком врстом противљења. Треба уважити њихове аргументе као валидне и легитимне, и ући у дискусију са добрим аргументима. А став „они су против нас“ сигурно није од помоћи. И не треба бити разочаран ако неки наш захтев не буде одмах прихваћен.

Ми смо у ситуацији да се не морамо бојати за наше животе ако се упустимо у овакве борбе односно расправе. Понекад помислим како су се наши преци морали борити, само са куком и мотиком, пошто ништа друго нису имали, за голи живот, када су били кметови, кад је трећина становништва Србије нестала у Првом светском рату, кад су страдали у геноциду у Другом светском рату, па и сад у овом несрећном посљедњем рату. Управо ме то највише мотивише да чиним нешто за нашу заједницу. Нама сада никакво оружје није потребно, него само свест, знање и добри аргументи. Ако су наши преци могли жртвовати своје животе, онда ја, онда ми, можемо жртвовати мало времена како би се наша култура, наш идентитет, наш језик, нама драге личности, као што је то био српски Шиндлер, Диана Будисављевић, не би заборавили.

Хвала!

Отварање парка Диане Будисављевић, 13. октобра 2014, у Бечу

Захтев

заступништву округа Алзергрунд
25. септембра 2013,

SPÖ
Bezirksorganisation
Alsergrund

Предмет: именовање зелене површине на Roßauer Lände по Диани Будисављевић

Моле се надлежне магистратске службе да се парк Roßauer Lände између Моста мира (Friedensbrücke) и Seegasse/ Siemens-Nixdorf-Steg именује по Диани Будисављевић.

Образложење:

Алзергрунд је округ, који је увек високо ценио антифашистичко деловање. Људи, који су у смислу хуманости стали и активно деловали против грозних злочина национал-социјалиста и њихових фашистичких савезника, заслужују посебно место у нашим срцима, као и на нашим улицама и сокацима. Управо таква жена је и Аустријанка Диана Будисављевић (девојачки Обексер; Obexer).

Она је током Другог светског рата спасила хиљаде деце из концентрационог логора Јасеновац. Поред невероватно великог броја спасене деце, не сме да се изгуби из вида и моменат спајања народа. У спасавању већински српске деце су поред Аустријанке Диане Будисављевић учествовали и Загребачка јеврејска заједница као и бројне хрватске породице, које су многу од те деце прихватиле на сигурно чување. Дианина прича је доказ да међуљудски односи превазилазе етничке границе, ма какве да су предрасуде и ма колико да је друштвена клима опасна по живот, као што је то био случај у Хрватској током Другог светског.

Именовањем ове зелене површине по Диани Будисављевић, која обухвата како парк, за све генерације, тако и дечије игралиште, постављамо примерен знак признања и истовремено рефлектујемо живу многостраност метрополе каква је Беч.

ARHIVA

ДОПРИНОС ГРАДОНАЧЕЛНИЦЕ КРИСТИНЕ ОПИЦ-ПЛЕРЕР ЧАСОПИСУ „СПОЈИ!“

Са Јеленом Радојчић, коју је Диана спасила као дете

Autor: Mag.ª Christine Oppitz-Plörer,
Bürgermeisterin der Landeshauptstadt Innsbruck

„Мислила сам пре свега на децу!“ – Овај део из једног цитата Диане Будисављевић, рођене Обексер, описује срж хуманитарног деловања ове жене из Инзбрука. С нестварном истрајношћу успела је да спаси више хиљада деце и жена од сигурне смрти током усташког режима. Током њеног неустрашивог подухвата често је, по животној опасности, морала да преброди нове препреке и поразе.

Храброст Диане Будисављевић оставила је дубог утисак на мене и веома сам поносна што, за ову, у Србији веома познату грађанку Инзбрука, долази до све више признања и код нас. С планираним именовањем једног од градских дечијих вртића у главном граду покрајине Тирол по „Диани Обексер-Будисављевић“, постојаће једно живо сећање на ову јаку жену родом из Инзбрука.

Документарни филм „Белег“ Тихомира Станића 2014. у Инзбруку

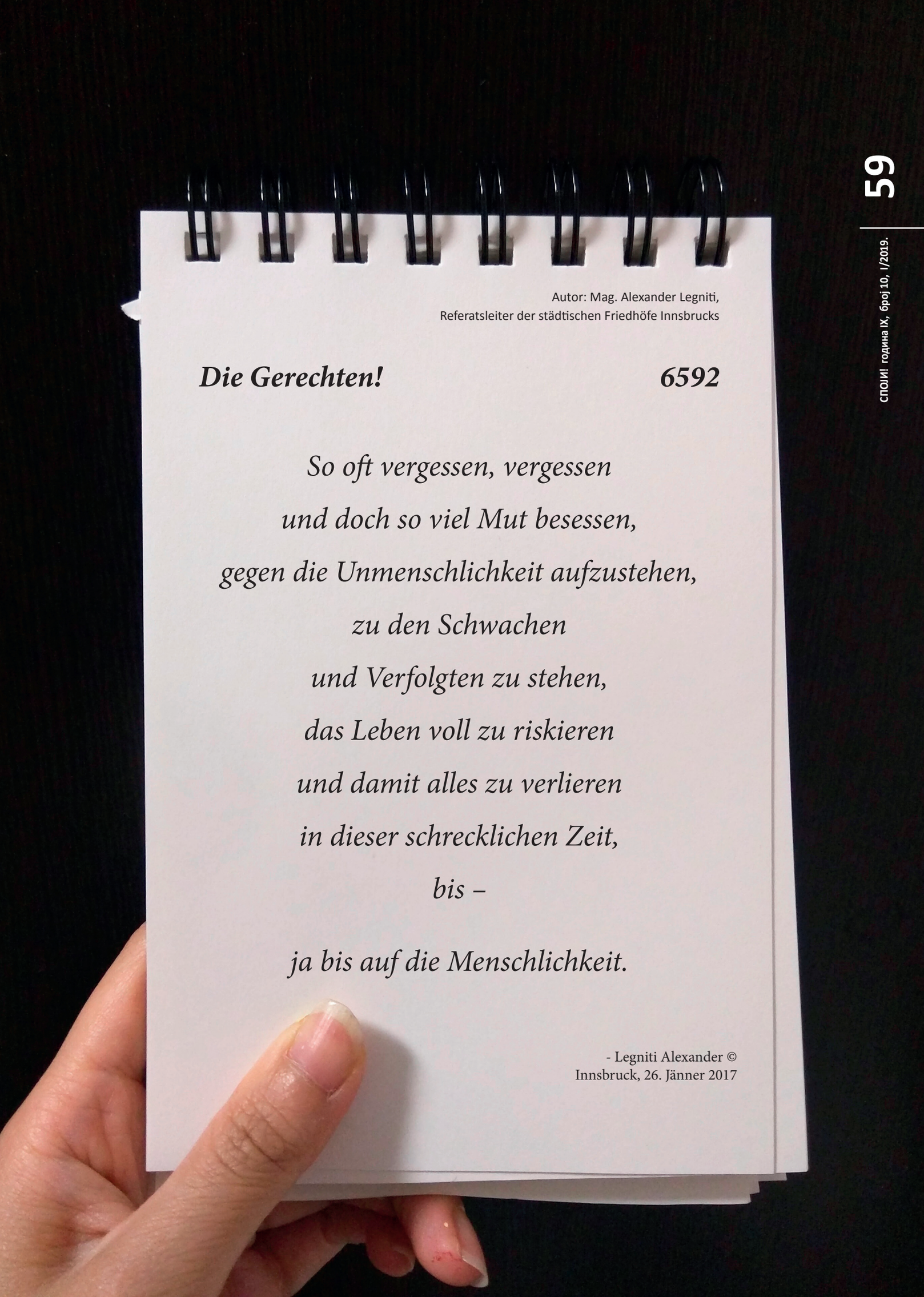

Autor: Mag. Alexander Legniti,
Referatsleiter der städtischen Friedhöfe Innsbrucks

Die Gerechten! ***6592***

So oft vergessen, vergessen
und doch so viel Mut besessen,
gegen die Unmenschlichkeit aufzustehen,
zu den Schwachen
und Verfolgten zu stehen,
das Leben voll zu riskieren
und damit alles zu verlieren
in dieser schrecklichen Zeit,
bis –

ja bis auf die Menschlichkeit.

- Legniti Alexander ©
Innsbruck, 26. Jänner 2017

KULTUR

DAS CAFÉ-RESTAURANT „VIENNE“ UND DIE SERBEN WIENS

Ein kulturhistorischer Streifzug

Autor: Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach, Wien

Unter diesem Titel veröffentlichte Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach, u.a. auch Ehrenmitglied des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI), einen äußerst aufschlussreichen Artikel zur Geschichte der Serben Wiens im Printmedium „MENSCH – WISSENSCHAFT – MAGIE / Mitteilungen der Österreichischen Gesellschaft für Wissenschaftsgeschichte“, Band 32, Verlag ERASMUS, Wien, 2016. Im Folgenden wollen wir unseren Leserinnen und Lesern einige wichtige Passagen des Artikels präsentieren.

1829 ALS CAFE „ZUM GRIECHEN“ GEGRÜNDET

Die zur Kaiserzeit in Wien weilenden serbischen und griechischen Großkaufleute, Intellektuelle und Künstler frequentierten seit dem Jahr 1829 gern eine Gaststätte am Fleischmarkt (Wien 1), die sich Café „Zum Griechen“ nannte (heute Café Vienne) und von dem griechisch-mazedonischen Bankier, Versicherungs-Generalagenten und Händler Freiherr Georg Simon von Sina gegründet worden war.

Dem Café war de facto seit der ersten Stunde durch seinen Standort, d. h. einerseits Nähe zur Hauptmaut (Fleischmarkt/Donauhandel), andererseits zu zwei griechisch-serbisch-orthodoxen Gotteshäusern, aus denen sich Gäste und Eigentümer des Lokals rekrutierten, eine besondere kulturhistorische Entwicklung beschieden. Die Griechen waren für die Serben Glaubensbrüder, Kooperationspartner, und nicht selten entstanden auch familiäre Bindungen. Beide Gruppen waren und sind teilweise bis heute Gäste des Café-Restaurants Vienne. Den Namen „Vienne“ erhielt das Café aber erst im Jahre 1998 unter den damaligen, aus Jugoslawien stammenden Besitzern, Mario und Manda Stjepanović.

Paul Harrer-Lucienfeld zitiert in seinem Buch „Wien - seine Häuser, Menschen und Kultur“, Band1 (Wien 1951), den Kölner Autor Joh. B. Fuchs, der Anfang des 19. Jahrhunderts folgenden Kommentar über die Inneneinrichtung des Cafés abgab: „Unter den öffentlichen Anstalten zum Vergnügen der Fremden gehören unstreitig die Kaffeehäuser in Wien, unter welchen sich vorzüglich auszeichnen, das Milanesische und das Kaffeehaus auf der Hauptmaut (Fleischmarkt). In beiden findet man eine Reihe von Sälen, meist von Marmor, mit kostbar gemalten Spiegeln und Pendulen geziert. Alle Gäste von allen erdenklichen Nationen und jedem Range, vom Erzherzog an gerechnet, werden in Silber serviert. Hier findet man alle Zeitungen und in allen Sprachen, die lateinische und griechische mit eingeschlossen.“

Eine detaillierte Beschreibung der historischen Zusammenhänge zwischen Serben und Griechen lieferte der Präsident der Serbischen Akademie der Wissenschaften und Künste Prof. Dr. Dejan Medaković (1922-2008), der am 22. Jänner 2001 im Café-Restaurant „Vienne“ (vormals: „Zum Griechen“) sein in einer reichen Wort-Bild-Dokumentation erstelltes Werk „Serben in Wien“ der Öffentlichkeit präsentierte. Der Autor betont, dass in die serbische Kultur des 18./19. Jahrhunderts der Einfluss Wiens Eingang fand. Es handelte sich um eine außerordentliche geistige Einigkeit, deren Grundlage die gemeinsame orientalisch-orthodoxe Religion bzw. die am Fleischmarkt existierende gemeinsame Serbisch-Griechisch Orthodoxe Kirchengemeinde bildete. Auf diese Weise schufen Griechen, Serben und Aromunen im Rahmen des Wiener Kulturmosaiks eine besondere Schicht von Wissenschaftlern, Künstlern, Großkaufleuten und Bankiers, deren Vertreter auch rasch in die höchsten gesellschaftlichen Schichten des österreichischen Staates aufsteigen konnten. Diesen Repräsentanten bot sich Gelegenheit, auch in den Adels-

stand erhoben zu werden; sei es aufgrund militärischer Verdienste oder aufgrund ihres Großgrundbesitzes sowie besonderer Leistungen in Wirtschaft und Wissenschaft. Wörtlich heißt es in Dr. Medakovićs Werk: „Den Höhepunkt der Aufnahme dieses neuen europäischen Geistes bildet die Epoche der Früh- und Hochromantik, d.h. der Zeitraum zwischen 1820 und 1870."

HEUTIGE PFLEGE DER ALTEN CAFÉ - TRADITIONEN

„Was du ererbt von deinen Vätern hast, erwirb es, um es zu besitzen." - Dieses bekannte Zitat aus Goethes Faust (Teil 1) will in Erinnerung rufen, dass wir alle, auch die mit altehrwürdigen Wiener Gaststätten à la „Vienne" als Stammgäste, Partner oder Besitzer in Verbindung treten, ein gewisses Maß an Verantwortung für die Erhaltung der „steinernen Zeugen" tragen.

Nach dem Grundsatz des Zitates handelten im Café-Restaurant „Vienne" in jüngster Vergangenheit der neue Besitzer, Süleiman Toluay, durch sein kulturelles Engagement im Verbund mit einer Gruppe von (Stamm-)Gästen, von denen stellvertretend für andere erwähnt seien:

- *Željko Tomić,* der Chef der Wiener Redaktion der serbisch-kyrillischen bzw. BKS-lateinischen Zeitung VESTI, (durch Berichterstattung über historisch orientierte Veranstaltungen, Restaurierungsarbeiten, Buchpräsentationen etc.)
- *Vesna Klinger,* die Okto-TV-Moderatorin, (durch Experten-Interviews über die Geschichte des Cafés und seiner prominenten Gäste)
- *Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach*, der Stellvertretende Geschäftsführer von EUROPA NOSTRA AUSTRIA und Vizepräsident der Österreichisch Serbischen Gesellschaft (ÖSG)
- *Charilaos Zikos*, der Präsident des „Interkulturellen Vereins Makedonien", (der eine wichtige Aufgabe hinsichtlich der in geschichtswissenschaftlichen Fragen notwendigen Zusammenführung von Persönlichkeiten der kirchlichen Gemeinden zum Heiligen Georg und zur Metropolitankirche zur Hl. Dreifaltigkeit erfüllt)
- *Univ. Prof. Dr. Helmuth Grössing*, der Präsident der Österreichischen Gesellschaft für Wissenschaftsgeschichte (ÖGW) sowie *Univ. Doz. Dr. Johannes Seidl*, der Generalsekretär der

ÖGW, (welche Prof. Rohrbach via Café „Vienne" die Abhaltung eines Vortrages ermöglichten sowie die Publikation zweier historischer Aufsätze mit Serbenbezug in den ÖGW-Medien)

ÖFFENTLICHKEITSARBEIT MIT INTERKULTURELLER KOMPETENZ

Nach einigen in den letzten Monaten im Café „Vienne" durchgeführten Revitalisierungsarbeiten im Auftrag des neuen Besitzers Süleiman Toluay (einem österreichischen Staatsbürger kurdischer Abstammung) strahlt das Café-Restaurant seit Jahresende 2015 wieder im „neuen alten Glanz". Im Rahmen einer hauseigenen Festveranstaltung mit Pressegespräch (18.12.2015) wurden in Anwesenheit prominenter Stammgäste - unter ihnen der Präsident der Serbisch Österreichischen Gesellschaft (Belgrad), Dipl. Ing. Vitomir Perić - bisher wenig bekannte Details aus der Unternehmensgeschichte des Cafés bekannt gegeben. Parallel dazu wurde ein Ölgemälde (100 x 80 cm) mit der ältesten Ansicht des Cafés präsentiert, das die serbische akademische Malerin und Kopistin Ana Simić im Herbst 2015 nach einer kolorierten aus dem Jahr 1839 stammenden Lithographie Josef Kriehubers angefertigt hatte, die sich im mehrbändigen Druckwerk „Der Mensch und sein Beruf / Kapitel Kaffeesieder" befindet.

Das Ölbild hängt nun an einer gut sichtbaren Stelle des Lokals und vermittelt den Betrachtern alle von Kriehuber in seinem Bilddenkmal dargestellten Botschaften über das Kaffeehausleben der damaligen griechisch-serbisch-orthodoxen Community am Fleischmarkt.

SPOJI! IX. Jahr, Nummer 10, I./2019

DIASPORA ODER EMIGRATION?

Autor: Željko Malešević, MA,
Gemeinderat in Linz

„Die Auswanderung aus Serbien, Montenegro, der Serbischen Republik (Republika Srpska) und aus anderen serbischen Gebieten dauert noch heutzutage und hat ziemlich die Oberhand gewonnen. Vorwiegend wandern junge Menschen auf der Suche nach Arbeit und Bildung, welche ihnen das Heimatland offensichtlich nicht bieten kann, aus. Aber wie ist der Standpunkt ihres Herkunftslandes gegenüber der Diaspora?“

Es ist eine allgemein bekannte Angabe, dass die Zahl der Serben außerhalb von Serbien gleich (wenn nicht größer) ist, als im eigentlichen Serbien. Das Sprichwort „Sprich Serbisch, damit dich die ganze Welt versteht“ ist nicht einfach so entstanden, sondern aus der Tatsache, dass das serbische Volk überall in der weiten Welt verstreut ist. In manchen Ländern (Kroatien, Ungarn, Rumänien und ähnl.) leben Serben seit Jahrhunderten und manche haben sie erst in den letzten paar Jahrzehnten entdeckt. Dieser Text befasst sich mit der Auswanderung der Serben und dem Verhältnis des Herkunftslandes Serbien zu seinen Auswanderern.

Wir können die Zeit der serbischen Diaspora in zwei Epochen einteilen. Die erste ist auf jeden Fall die Auswanderung der Serben aus Serbien, Bosnien, Herzegowina und Montenegro in die umliegenden Länder zur Zeit der türkischen Eroberungen. Obwohl ausgewandert und in den umliegenden Staaten tief verwurzelt, hat diese Diaspora niemals das versklavte Vaterland aufgegeben. Es ist bekannt, dass die größte Hilfe für die Aufständischen am Anfang des 19. Jahrhunderts von der serbischen Diaspora aus dem damaligen kaiserlichen Österreich (Buda, Petrovaradin, Trieste, usw.) kam. Die zweite Epoche begann nach der Befreiung Serbiens von den Türken. Die serbische Intelligenz verlässt Serbien wegen ihrer Bildung in Deutschland, Frankreich und Österreich, wobei das arme serbische Volk aus Dalmatien, Lika, Bosnien, usw. immer mehr über den Ozean in die Vereinigten Staaten zieht. Auch diese Diaspora hat ihre Verbindungen mit dem Herkunftsland nicht abgebrochen, sondern kam in den meisten Fällen nach der Beendigung ihrer Bildung zurück ins Vaterland, wobei die Diaspora aus den USA ihren Familien, die daheim geblieben sind, immer eifrig Geld geschickt hat. Die Verbundenheit der serbischen Diaspora aus den USA mit dem Herkunftsland hat sich am besten während dem Ersten Weltkrieg gezeigt, als die Zahl der serbischen Freiwilligen, die aus den USA zurückgekehrt sind um das Vaterland zu verteidigen, einige Tausend erreicht hat (einige Schätzungen gehen auch über 40.000 Freiwillige).

TION

Die dritte Auswanderungsepoche begann nach dem Sturz der nationalen und antikomunistischen Kräfte 1945. Diese Diaspora, welche bald in eine organisierte und für das kommunistische Jugoslawien gefährliche Emigration übergehen wird, hat sich vorwiegend in den USA, Australien, Großbritannien und etwas weniger in Südamerika und in Deutschland konzentriert. Da es in dergleichen viele Offiziere, Geistliche, Soldaten, Intellektuelle, usw. gegeben hat, hat diese Diaspora es in kurzer Zeit geschafft sich politisch und gesellschaftlich in den Ländern, in welchen sie ihre neue Heimat gefunden hat, zu organisieren. Nach jahrelangen Versuchen das kommunistische System zu stürzen, hat sich der größere Teil dieser Diaspora ziemlich erfolgreich weltweit niedergelassen und alle Verbindungen mit ihrem Herkunftsland wurden praktisch in dem Augenblick, als sie die serbischen Grenzen überschritten haben, abgebrochen. In den Jahrzehnten nach dem Zweiten Weltkrieg haben die KPJ (*Kommunistische Partei Jugoslawiens*) und die UDBA (*Uprava državne bezbednosti – Staatssicherheitsverwaltung*) ihre Zeit vorwiegend für die Bekämpfung der „feindlichen Emigration" benutzt, was auch Liquidationen von „Volksfeinden" umfasste, sodass die Nachkriegsdiaspora unter einem großen Druck ihres „Herkunftslandes" gestanden hat.

Wegen der schweren wirtschaftlichen Situation im Land und der wachsenden Empörung gegen das kommunistische Regime war Tito Mitte der 60-er Jahre gezwungen die Grenzen nach Westeuropa zu öffnen, was wir als die vierte Auswanderungsepoche der Serben, die umgangssprachlich als „Gastarbeiter" genannt werden, charakterisieren können. Damals haben vorwiegend arme serbische Bauern und Handwerker aus Serbien, Bosnien und Kroatien das Vaterland auf der Suche nach besserem Lebensstandard verlassen, wobei die Anzahl der Aussiedler aus Montenegro, Herzegowina und Nordmazedonien wesentlich geringer war. Diese Auswanderung hatte zum Ziel die Arbeitslosigkeit in der SFRJ (*Sozialistische Föderative Republik Jugoslawien*) zu verringern sowie den Zufluss von Fremdwährung in das Land zu sichern. Die Verbindungen dieser Diaspora mit dem Herkunftsland waren außerordentlich stark. Die Kontrolle der KPJ und der UDBA über diese Aussiedler hat sogar außerhalb des Landes nicht nachgelassen. Es wurden Personen angeworben, die Acht geben sollten, dass die Auswanderer nicht aus ihrem ideologischen Rahmen treten und mit wem sie in Kontakt kommen. Die Kinder der Auswanderer blieben am häufigsten in der Heimat mit ihren Großeltern zurück und die seltenen Ausnahmefälle wurden unbedingt zum Unterricht der Muttersprache, wo sie Lieder über Tito, die Partisanen und Pioniere lernten, geschickt. Diese Diaspora stürmte in den 60-er und 70-er Jahren des vergangenen Jahrhunderts vorwiegend die Länder Westeuropas, wo die nationale Emigration sehr schwach befestigt war, sodass es zu keinen größeren Konflikten kam. Die Gastarbeiter, deren Mehrheit mit dem Ziel auf ein bis zwei Jahre kam, um sich genug Geld für ein Haus

Serbische Freiwillige Soldaten aus den USA im Ersten Weltkrieg

und ein Auto zu verdienen, hatten keine Möglichkeit sich wesentlicher in den neuen Staaten zu verwurzeln. Die Kontrolle und die Propaganda der KPJ, das Fehlen von Intellektuellen und die Abwesenheit des Wunsches in den westeuropäischen Ländern ihnen irgendetwas anderes als die Grundgehälter (am häufigsten niedrige Gehälter) anzubieten, machten jede ernsthaftere Integration im neuen Umfeld unmöglich.

Als die fünfte Epoche der Auswanderung kann die Flüchtlingswelle aus den 90-er Jahren genannt werden, als die vom Krieg und Armut aus allen serbischen Gegenden vertriebenen Serben sich endgültig weltweit zerstreuten, sodass es sie heute von Island bis Südafrika überall gibt. Die Generation der Auswanderer hatte entweder im Krieg alles verloren oder definitiv die Rückkehr ins Vaterland

aufgegeben und hat sich demgemäß im neuen Umfeld, wo sie von Null beginnen musste, leichter zurechtgefunden. Man kann sagen, dass sich diese Auswanderer sehr gut ins neue Umfeld integriert haben, leider sehr oft zum Schaden der Bildung ihres Nachwuchses, der am häufigsten über die eigene Sprache, Herkunft und sein Herkunftsland sehr wenig oder nichts weiß.

Die Auswanderung aus Serbien, Montenegro, der Serbischen Republik (*Republika Srpska*) und aus anderen serbischen Gebieten dauert noch heutzutage und hat ziemlich die Oberhand gewonnen. Vorwiegend wandern junge Menschen auf der Suche nach Arbeit und Bildung, welche ihnen das Heimatland offensichtlich nicht bieten kann, aus. Aber wie ist der Standpunkt ihres Herkunftslandes gegenüber der Diaspora?

Wie schon gesagt, waren die Verbindungen des Vaterlandes und seiner Diaspora in allen Zeiträumen vor 1941 außergewöhnlich stark und nach 1945 erfolgte praktisch der Abbruch aller Beziehungen bis zu den 60-er Jahren, als die SFRJ hauptsächlich die ihr loyalen und politisch nicht interessierten Arbeiter und Bauern mit der gleichzeitigen Verfolgung der „feindlichen Emigration" gehen lässt. Miloševićs Regime hat die gleiche Matrix übernommen und die Diaspora vorwiegend als eine feindlich gesinnte Emigration betrachtet, obwohl er von derselben während den Kriegen auf dem Balkan finanzielle und humanitäre Hilfe verlangt und erwartet hat. Mit dem Fall seines Regimes erwartete man von den neuen Machthabern das Verhältnis zur Diaspora zu verbessern und dass die Diaspora endlich ihr Herkunftsland als Teil von sich selbst zu empfinden beginnt.

Dazu kam es aber nicht. Trotz kräftigen Aufrufen, die Diaspora solle in Serbien investieren und trotz aller schönen Worte, begegneten diejenigen, die aus Vaterlandsliebe entschlossen hatten in Serbien und in andere serbische Gegenden Geld zu investieren, sehr bald der Realität, welche sich in Korruption, Bestechung und Schutzgelderpressungen widerspiegelte. Außer der Regierung von Vojislav Koštunica hat keine serbische Regierung ein Interesse gezeigt mit der Diaspora ernsthafter zusammenzuarbeiten und der Diaspora etwas anzubieten. Die Regierung der Republika Srpska hat in den letzten paar Jahren einige Vertretungen weltweit eröffnet und man kann sagen, dass damit das Ansehen der Republika Srpska unter der Diaspora zum Teil verbessert wurde, denn die Leiter der Vertretungen haben Arten und Willen gefunden sich an die Diaspora zu wenden und mit ihr auch einige national bedeutende Projekte durchzuführen. Trotzdem ist klar, dass die Republika Srpska kein selbstständiger Staat ist und keine Möglichkleiten besitzt, um eine ernsthaftere Aktion zu starten und Initiative zu ergreifen.

Andererseits, gibt es in der Republik Serbien weder den Willen noch den Wunsch mit der Diaspora zu verhandeln und man schaut auf die Diaspora weiterhin als auf eine feindliche Emigration. Das einzige was die Regierungen in Serbien von der Diaspora fordern ist Geld, ohne ihr irgendetwas dafür zurückzugeben.

Die diplomatischen Vertretungen Serbiens unternehmen in diesem Bereich nichts oder sehr wenig, aus dem einfachen Grund, weil sich in ihnen ein parteiisch ausgewähltes, unfachliches und ungebildetes Personal befindet. Dort wo sich noch einigermaßen gebildetes Personal befindet, handelt es sich vorwiegend um Reste der SFRJ-Diplomatie, welche weder das Gefühl, noch die Kenntnisse für eine Zusammenarbeit mit Serben außerhalb Serbiens, die hauptsächlich den serbischen Nationalideen treu sind, besitzen. Diese Ideen sind für die SFRJ-Diplomaten vom Grundsatz her fremd und unfassbar. Wegen all dem soll man nicht erstaunt sein, dass die Serben außerhalb Serbiens ihre Vertreter nicht in den Botschaften und Konsulaten, sondern am meisten in der Serbischen Orthodoxen Kirche (SOK) sehen, um welche sie es schaffen sich trotzdem zu versammeln. Vielleicht würden sie sich noch mehr um sie versammeln, wenn die SOK in der Frage der Lösung offener serbischer Themen im Heimatland aber auch in der Diaspora etwas innovativer und unternehmerischer wäre.

Aus all diesen Gründen reift in der Diaspora langsam aber sicher der Gedanke, dass die Lösung der Probleme welche die Diaspora hat (wie z.B. die serbische Sprache als Wahlfach in Schulen u. ä.) in dem Land umgesetzt werden muss in dem unsere Menschen leben, denn ihr Herkunftsland ist weder stark genug, noch ist es bereit diese Themen auf die Tagesordnung zu setzen und eventuell zur Lösung beizutragen. Diese Form von Organisation und der Lösung von Problemen hat die serbische Diaspora in den USA und in Australien mehr oder weniger angenommen und es ist zu erwarten, dass dieser Trend auch in West-

Die serbische Diaspora in Innsbruck demonstriert 1999 gegen das NATO-Bombardement der Bundesrepublik Jugoslawien

europa aufkommt, was in der Zukunft zum weiteren Trennung zwischen der serbischen Diaspora und ihrem Heimatland führen wird. Das wird dazu führen, dass sich die serbische Diaspora wie in den USA grundsätzlich mit dem Vaterland identifiziert, aber ihren Lebensraum ausschließlich außerhalb des Vaterlandes und in dem Land, in dem sie sich aufhält, sieht. In Zukunft würde das auch eine größere Kluft zwischen der Diaspora und der serbischen Identität zur Folge haben, und nach einigen Generationen wahrscheinlich auch die Assimilierung in die mehrheitliche Bevölkerung, wie es schon in Ungarn und in Kroatien geschehen ist...

GESCHICHTE

GORANER, GUTE LEUTE VOM ŠAR-GEBIRGE (2)

Autor: Jovan Aleksić,
Historiker aus Kosovska Mitrovica,
Kosovo und Metochien, Serbien

„Die Goraner haben der Welt so viel zu präsentieren. Allen Menschen guten Willens. Neben der Geschichte, den Bräuchen und der Kultur, gibt es warmes Fladenbrot, verschiedene Brote, Sesamringe (Djevrek), Pita-Brote, Burek, Ćevapčići, Tulumba, Baklava, Schaumkuchen, Bozas, Limonaden, Spritzer... und was sie am besten beschreibt und in ihnen ist - ihre zahme Seele...“

Wir haben darauf hingewiesen, dass der Sankt-Georgstag (*Djurdjevdan*) der größte Feiertag der Goraner ist und das ist er wirklich! Er kombiniert heidnische, nationale und christliche Elemente und bildet ein charakteristisches Amalgam der goranischen Tradition und Kultur. Die Goraner nennen ihn Djuren. Im Gegensatz zum Schutzpatronfest dauert er sieben Tage, von denen die ersten beiden die wichtigsten sind. Der erste Djuren-Tag heißt Potka und wird am 5. Mai gefeiert. Der Naturkult ist ein wesentlicher Bestandteil dieses Feiertags. Im Morgengrauen geht man auf die Felder und in die Wälder, um Kräuter und Heilkräuter („Kršipotke“) zu sammeln. Am Tag vor dem Potka wird ein Ei gefärbt, ähnlich wie in der christlichen Tradition. Eine starke magische

Die Goraner feiern den Den Djuren

Spannung spiegelt sich im rituellen Bespritzen der Einwohner mit Maiglöckchen wider, und ihre Gesichter werden mit einem bemalten Ei gewaschen. Es wird darauf geachtet, welcher Gast zuerst ins Haus kommt (eine Analogie zur serbisch-orthodoxen Tradition). Jeder liebt es, eine gute, kluge, fortgeschrittene, schöne und reiche Person als Gast zu haben, weil demnach das Jahr auch so sein wird. Sie glauben, es sei am besten, wenn ein Kind an diesem Tag zum ersten Mal das Haus betritt, als Symbol für Güte, Reinheit und Unschuld. Kurz gesagt, Tugenden.

Und am nächsten Tag beginnt ein richtiger kleiner Karneval. Der Tag Djuren (Djurdjevdan) bricht an. Tausende Goraner aus aller Welt kommen nach Hause zurück. Sie begrüßen sich mit „*Airlio Djuren*"! Im Šar-Gebirge erklingen Trommeln, Summen und Flöten und schaffen ein fröhliches Ambiente. Die engen Gassen sind voller Leben. Die Frauen tragen traditionelle handgefertigte Trachten. Diejenigen, die verheiratet sind, tragen einfache Kleidung in schwarzer Farbe, während jüngere und unverheiratete Frauen in ihren bestickten und seidenen Kleidungsstücken vergoldet und mit Perlen und Juwelen verziert sind. Sie bedecken den Kopf mit einem Kopftuch, das ebenfalls mit einer großen Anzahl glitzernder Juwelen beschmückt ist. Das ganze Jahr über haben sie auf diese Gelegenheit gewartet, um ihre mit samtig goldenen Dukaten geschmückten Kleidungsstücke zu zeigen. An ihren Füßen sind weiße Schuhe, verziert mit Glasperlen. Sie schminken sich stundenlang, bis ihr Gesicht fast maskiert ist. Es ist die perfekte Gelegenheit, sich zu treffen und zu verlieben, was einer der Hauptgründe ist, warum viele Goraner Tausende von Kilometern zurücklegen. Junge Männer, die ihre Lebensgefährtin noch nicht gefunden haben, werben mit verschiedenen subtilen und weniger subtilen Methoden. Eine davon besteht darin, die Musiker für das kontinuierliche Spielen zu bezahlen und damit ihre Vorliebe für das jeweilige Mädchen sowie ihre finanziellen Möglichkeiten zum Ausdruck zu bringen. Der Hauptversammlungsort ist die Stadt Vlaška im Dorf Vranište, aber Djuren wird in anderen Bergsiedlungen auch an verschiedenen Tagen gefeiert (z. B. in Brod ist die zentrale Feier von Djuren der 9. und in Restelica am 10. Mai).

Eine fröhliche Atmosphäre wird ergänzt durch eine Art Turnier im traditionellen goranischen Ringen – „*Pelivanstvo*". Das Wort „*Pelivan*" ist persischen Ursprungs und bedeutet wörtlich Held, aber im weiteren Sinne bedeutet es einen fähigen, agilen Mann mit bemerkenswerten körperlichen Fähigkeiten. Pelivans treten bis zur Taille nackt auf. Ihr Oberkörper ist geölt, was die Haut stärkt und schützt, gleichzeitig das Greifen erschwert. Die Kämpfe finden auf offener Wiese statt. Die Kämpfer betreten das Feld jeweils von ihrem eigenen Ende und gehen in Richtung Mitte. Dort geben sie sich die Hand, klatschen auf ihren Oberschenkeln, kehren in die Mitte zurück und greifen nach ihren Schultern, als würden sie anfangen zu ringen, entspannen ihre Arme und gehen noch einmal herum. Zurück in der Mitte beginnen sie den Kampf, indem sie eine zuvor hohe Startposition einnehmen, sich in der Taille beugen und bereit zum Angriff sind. Während des Kampfes ist eine große Anzahl von Griffen erlaubt, daher ist das „pelivanische" Ringen dem zeitgenössischen Ringen im freuen Stil sehr ähnlich. Häufig werden sogenannte „Kurt Punches" (Griff, der an Double Nelson erinnert), „Bondruk" (Griff von hinten zum Nacken), „Sarma" (Drehung mit einem Wirbel), „Čerek" (Griff hinter der Taille und unter einem Bein) verwendet.

Der Wettkampf kann sehr lange dauern. Manchmal wird der Kampf aufgrund von Dunkelheit unterbrochen und am nächsten Tag fortgesetzt. Wenn der Kampf zu

Pelivane im Dorf Studenica

lange dauert, heben die Kämpfer ihre Arme und bitten den Schiedsrichter ein Unentschieden anzukündigen. Der Pelivan verliert den Kampf, wenn er mit beiden Schultern den Boden berührt, in die Position einer Brücke oder Halbbrücke kommt, vom Boden auf die Höhe seiner Knie oder höher gehoben wird und den Kampf aus irgendeinem Grund aufgibt. Während des Kampfes kann eine Entscheidung getroffen werden, ohne den Kampf sofort zu beenden. Es gibt mehrere Schiedsrichter. Da zwei Paare gleichzeitig ringen, werden für jedes Paar bis zu drei Richter ausgewählt (dies sind normalerweise Pelivan-Veterane, denen vollstes Vertrauen haben).

Der Sieger des Pelivan-Turniers genießt unter den Goranern ein hohes Ansehen und Respekt, insbesondere unter der weiblichen Population. Deshalb trainieren potenzielle Pelivane das ganze Jahr im Voraus, um diese schmeichelhafte Anerkennung zu gewinnen. Und das trotz zahlreicher lebenswichtiger Verpflichtungen und harter Arbeit.

Die Goraner beschäftigen sich hauptsächlich mit Viehzucht, Handel und Handwerkerei. Sie züchten die bekanntesten und besten Schäferhunde der Welt – die *Šarplaninac* Rasse. Sie sind berühmt für ihre Bäckereien, Konditoreien, Ćevapčići- und Burek-Häuser, aus denen sich immer ein anziehender Geruch von leckerem Gebäck ausbreitet. In der Tat kann niemand auf der Welt ein so leckeres Burek herstellen wie Goraner! Über ihre Freundlichkeit und Schnelligkeit braucht nichts gesagt zu werden. Ihre Unternehmen wurden oft bei verschiedenen Protesten in Zentralserbien zerstört - zur Schande von uns allen. Einige ungebildete und uninformierte Leute, die sich „stolze und große Serben" nennen, demolierten die Handel dieser Leute und dachten wahrscheinlich, sie seien Albaner, weil ihre Namen denen der Albaner ähneln. Die Goraner haben immer versöhnend reagiert und darauf hingewiesen, dass es sich um Einzelfälle handelt. Es ist ihnen nie in den Sinn gekommen, Serbien in der Welt zu verhöhnen, es der „Diskriminierung" zu beschuldigen, zu behaupten dass es „die Menschenrechte gefährdet" oder ähnliches. Sie nehmen es einfach als ihr Land wahr. Als ihre Heimat. Als ihr Eigentum. Als ihre Familie. Mit all den Tugenden und Fehlern, die Serbien hat. Deshalb müssen wir sie schätzen. Wir müssen alles in unserer Macht stehende tun, um ihre Identität zu schützen. Wir müssen ihren Kampf ums Überleben unterstützen. Sie waren immer für uns da. Sowohl in Guten als auch in schlechten Zeiten. Sie verbanden ihr Schicksal mit dem Schicksal Serbiens, obwohl sie es nicht mussten. Sie wählten den Weg des Leidens und blieben dem Andenken an ihre entfernten Vorfahren treu. Sie sind ein Teil von uns.

Lassen Sie diesen Text daher als ein kleines Zeugnis der Goraner dienen, um die interessierten Menschen mit dem Leben und der Geschichte der guten Leute vom Šar-Gebirge vertraut zu machen. Ein Plädoyer, um die Öffentlichkeit auf die Tatsache aufmerksam zu machen, dass ein ganz kleines Volk mit reicher Kultur und Tradition praktisch am Ende seiner Existenz steht, obwohl es das keineswegs verdient hat. Die Goraner haben der Welt so viel zu präsentieren. Allen Menschen guten Willens. Neben der Geschichte, den Bräuchen und der Kultur, die wir im Text erwähnt haben, gibt es warmes Fladenbrot, verschiedene Brote, Sesamringe (Djevrek), Pita-Brote, Burek, Ćevapčići, Tulumba, Baklava, Schaumkuchen, Bozas, Limonaden, Spritzer... und was sie am besten beschreibt und in ihnen ist - ihre zahme Seele...

AUF DEN GRABHÜGELN IM VATERLAND

Autor: Dušan Dragomirović aus Kamenovo bei Petrovac na Mlavi (Serbien), Mitglied des SPOJI-Parlaments

Ein frischer Frühlingsmorgen vor ein paar Jahren, die Sonne blitzt faul hinter den blätterlosen Stämmen hervor, von denen der Morgentau tropft, in welchem sich die ganze Schöhnheit des Hügels „Dubrava", der als ewiger Wächter über Kamenovo und dem Tal des Flusses Mlava wacht, widerspiegelt. Mit einem trägen Schritt folge ich meinem Vater, der vor mir geht. Der Weg zum alten Haus, eingebettet zwischen den endlosen Wiesen und Zwetschgengärten, erscheint mir länger.

An dieses Haus binden uns unsere Wurzeln, die Vergangenheit und die Zukunft unserer Familie. Aus ihm zog man in den Krieg, zu Hochzeiten und ins ewige Leben aus; man erzählt es sei älter als zwei Jahrhunderte.

Plötzlich halten wir an der Kreuzung in der Nähe des Hauses und aufblickend fragte ich meinen Vater, warum wir angehalten sind. Mit dem Finger auf die alte Weißzwetschge zeigend, beginnt er zu erzählen: „Hier, unter dieser Zwetschge liegt ein unbekannter Held aus dem ´Großen Krieg´; hier haben ihn seine Waffen- und Schicksalsbrüder während dem Rückzug vor den Feinden, die von allen Seiten auf unsere Armut stürmten um uns in „Blei zu baden", beigesetzt. Und hier liegt er schon fast ein ganzes Jahrhundert, vergessen und verborgen auf dem Altar des Vaterlandes.

An diesem Morgen habe ich mir am Grab des Helden und Sohnes unseres Vaterlandes das Wort gegeben, dass ich nicht ruhen werde, bevor ich nicht entdecke wo seine, in unserem Dorf gefallenen, Kommilitonen ruhen und bevor ich ihr „ewiges Haus" würdig kennzeichne und die ihnen verübte Ungerechtigkeit einigermaßen wieder gut mache!

In dieser Angelegenheit bin ich auf viel Unverständnis und bösartige Kommentare gestoßen, sogar auf Versuche von hinterlistigen Menschen mich auf die böseste Weise mit dem Mann, der mir in dieser umfangreichen Angelegenheit selbstlos geholfen hat, mit Onkel Aca Životić Gera, ohne den ich vieles nicht entdeckt hätte, zu zerstreiten.

Dank Onkel Aca Životić habe ich es geschafft im Gebiet der Dörfer Kamenovo, Ranovac, Knežica und Dubočka die Gräber der gefallenen Krieger aus dem „Großen Rückzugsmarsch", dem Rückzug der serbischen Armee, der Donaudivison der II. und III. Ladung unter dem Kommando von Pavle Jurišić Sturm, der vom 7. bis zum 22. Oktober 1915 nach dem julianischen Kalender stattgefunden hat, zu lozieren. Auch das gemeinsame Massengrab von serbischen und feindlichen Soldaten, in welches der damalige Feind die irdischen Überreste der gefallenen Kämpfer gelegt hat und welches sich gleichfalls ungekennzeichnet auf dem Gebiet des Dorfes Dubočka befindet und um welches die Gräben weiterhin zu erkennen sind.

Im Gespräch mit einem Anwohner, der in der Nähe lebt, erfahre ich, dass er Gegenstände aus dieser Zeit, wie Gewehrmunition, Bajonette, Granatkapseln gefunden hat, was er mir auch gezeigt hat. Das Denkmal auf diesem Massengrab werden wir hoffentlich in Zusammenarbeit mit meinen Kollegen aus der humanitären Organisation des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI), in naher Zukunft aufstellen. Auch mein Freund Darko Stevanović aus Dubočka, der ebenso Mitglied des Zweiges von SPOJI in Serbien ist, hat mir sehr geholfen, nachdem ich ihm erzählt habe, was ich beabsichtige.

Wir haben uns entschieden in Hausarbeit weiße Betonkreuze, identisch mit denen auf dem „Zejtinlik" in Thessaloniki, herzustellen, um sie an den Ruhestätten der Helden aufzustellen. Im unteren Teil der Kreuze würden wir eine Marmortafel mit den Angaben über die gefallenen Krieger mit einem kurzen Zitat für vorbeiziehende Reisende anbringen. Mit Gottes Hilfe hoffe ich, dass wir das Aufstellen der Mahnmale in den kommenden Jahren beenden werden und somit das vor Jahrzehnten gegebene Wort im Lied von Milutin Bojić halten werden:

„Auf den Grabhügeln im Vaterland müssen serbische Blume gedeihen, ihr habt das Vaterland verteidigt, so müssen wir euch ein Denkmal weihen!"

DER RITTER IN OPANKEN

Autor: Nemanja Dević, Historiker am Institut für Zeitgeschichte in Belgrad

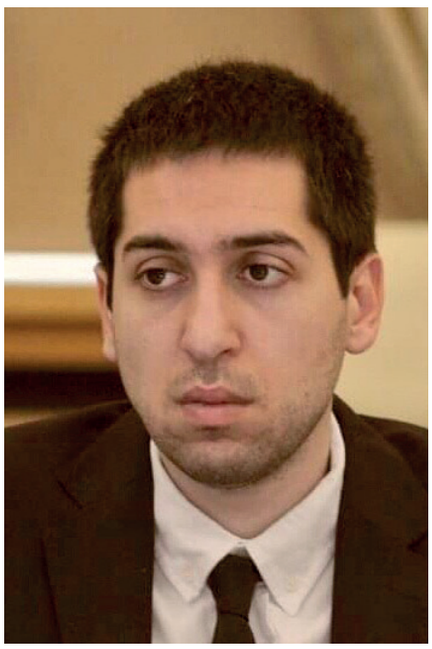

Der Bürgerkrieg der zwischen 1941 und 1945 das serbische Volk in drei unversöhnliche Lager geteilt hat, war für die Kommunisten auch dann nicht beendet als offiziell alle Kampfhandlungen beendet waren. Sie setzten ihn auch im Frieden fort, vor allem durch Massenliquidierungen und Festnahmen ihrer ideologischen Gegner, und danach, seit den 1950er Jahren, durch einen spezifischen „Krieg um die Vergangenheit", der immer wieder von neuem begann sobald die Zukunft die sie schufen unsicherer wurde. General Dragoljub Mihailović und seine Jugoslawische Armee im Vaterland (JVuO; umgangsprachlich wurden sie „Tschetniks" genannt) wurden als Symbol für alles Retrograde und Dunkle verwendet; sie sollten als Dämonen der Vergangenheit dienen, mit denen der manichäische Konflikt ewig andauern würde. Besiegt, verflucht und fast vergessen, wurden sie, sobald die ideologischen Klemmen leicht nachgelassen haben, in der serbischen kollektiven Erinnerung wiederbelebt. Bis zu diesem Zeitpunkt sollte ein halbes Jahrhundert vergehen, wobei die Erinnerungen an viele Beispiele guter Menschen und Helden in der Zwischenzeit verblassten. Dennoch blieb die Erinnerung an einzelne Offiziere und Soldaten, die dem Vermächtnis der Vorfahren treu blieben. Einer von ihnen ist Hauptmann Milutin Milutinović, gebürtig ein Moraver (aus den zentralen Gebieten der Morava in Serbien), und nach dem Schicksal ein Serbe in der Emigration. Seine Lebensgeschichte ist eine Erzählung über eine schwere Zeit und ein dramatisches serbisches 20. Jahrhundert.

Milutin Milutinović (1911-1994), Sohn von Svetolik und Ljubica, wurde in Bagrdan bei Jagodina, in Serbien, geboren. Er wuchs in einer armen serbischen Bauernfamilie, gleich nach dem Ersten Weltkrieg auf, als man alles erneuern und aufbauen musste: Staat und Nation, das Dorf und die Bildungsinstitutionen, die Felder und die Familie. Wenn auch in irregulären Bedürfnissen, stach Milutin Milutinović inmitten seiner Generation durch seine Klugheit hervor – und das tat er während seiner gesamten Schulzeit. Nach dem Gymnasium absolvierte er auch die Unteroffiziersschule in Niš und als Offizier der jugoslawischen Armee zeigte er sich vorbildlich. Leider lies das Schicksal nicht zu, dass seine Generation länger in Zeiten des Friedens lebte: Noch als Milutin im Rang eines Leutnants war, im Jahre 1939, brach ein neuer Weltkrieg aus, der sich zwei Jahre später auch über die Grenzen Jugoslawiens ausbreitete. Nach der Beendigung des April-Krieges, der dem Staat einen militärischen Kollaps sowie eine Okkupation und den Zerfall brachte, kehrte er in sein Heimatdorf zurück, wo er schon nach ein paar Monaten für die Aktion von Oberst Draža Mihailović erfuhr. Als Patriot und Gerechtigkeitstreuer, genauso wie die gesamte Generation nach dem Ersten Weltkrieg der er angehörte, und in der sich vor allem junge Offiziere mit ihrer Zuneigung zum Vaterland auszeichneten, saß auch er nicht Däumchen drehend zuhause. Bereits im ersten Kriegsjahr schloss Milutin sich der Ravna-Gora-Bewegung in seiner Heimat an und lehnte so alle Ideen zur Kapitulation ab. Eine kurze Zeit lang verbrachte er im Widerstand in der Umgebung von Jagodina, um sich ab dem kommenden Jahr ständig weiterzuentwickeln. Im Jahre 1942 wurde er zum Kommandant eines Bataillons der JVuO in Gruža, um zu Beginn des Jahres 1944 zum Kommandanten der 3. Brigade von Kragujevac im 2. Šumadija-Korps in der Zone von Batočina befördert zu werden. In dieser Gegend Zentralserbiens führte er eine Reihe von Aktionen gegen die Partisanen, aber auch gegen den nationalsozialistischen Besatzer, an.

Milutin Milutinović vor dem Zweiten Weltkrieg

Im Frühling 1944 geriet er in eine der kompliziertesten Kriegsaufgaben: In der Rettung und Evakuierung der alliierten Piloten, obwohl in diesem Moment die westlichen Mächte bereits eine Kehrtwende in ihrer Politik gegenüber Jugoslawien gemacht haben und somit die serbischen monarchistischen Kräfte fallen gelassen haben. Milutin Milutinović hat, zu dieser Zeit bereits als Hauptmann, diese entstandene Situation beschrieben. Er hat zuerst, um Ostern herum, bevor das bulgarisch-deutsche Jagdkommando eintraf, 11 US-Piloten aus dem Flug-

zeug gezogen, das die Deutschen in der Nähe des Dorfes Donje Komarice, im Bereich der unter seiner Kontrolle stand, abgeschossen haben. Dann kam es auch zu einem Zusammenstoß mit den feindlichen Soldaten, wo Milutinović eigene Verluste riskierte, um diese Mission erfolgreich zu beenden. Die Piloten hat er alle in serbische Bauerntracht verkleidet und sie in Häusern verlässlicher Gastgeber untergebracht. „Es ist wichtig zu erwähnen, dass diese US-Piloten bei den Menschen eine unbeschreibliche Feststimmung und Freude auslösten. Es wurden nur Lämmer und Spanferkel gegessen und der beste Wein getrunken, der sonst nur auf Hochzeiten zum Genuss kommt. (...) Das arme serbische Volk, es wusste nicht, dass es schon verraten und verurteilt wurde.“ – erinnerte sich später „Hauptmann Mile“.

Nach der Erinnerung seines Vorgesetzten und gleichzeitig engen Kollegen, Major Aleksandar „Aca“ Milošević, mit dem ihn das Schicksal für immer verband, galt Milutin Milutinović als mutiger aber auch strenger Hauptmann. „Er war immer bereit zu singen und Späße zu machen und überzeugte so seine Umgebung und führte sie so, unbemerkt, in Richtung gehobener nationaler Ideale.“ Seine Kommilitonen sagten, dass ihn solch eine Energie auch in den schwierigsten Momenten nicht verlassen hatte, auch nicht als die Ravna-Gora-Bewegung, unter dem Einfluss der globalen Ereignisse, die ersten Verluste verzeichnen musste. Hauptmann Milutinović zog sich mit dem Großteil der JVuO in den Jahren 1944-1945 über Bosnien zurück, in dem sie verschiedenste Unglücke ertragen mussten: Kälte, Hunger, Typhus, tagtägliche Kämpfe mit den Kommunisten und Ustascha. Seine Einheit wurde dezimiert. Trotzdem verließ in seine Kriegsmoral sogar in den schwersten Momenten des Kampfes auf der Zelengora im Mai 1945 nicht, als er zum Kommandanten der Brigade befördert wurde. Genau in diesen Tagen kam sein älterer Bruder Mladen, Vater von sechs Kindern, ums Leben. Dazu hinterließ auch Hauptmann Milutinović eine kurze Notiz: „Mein Bruder Mladen starb am 13. Mai unter dem Hügel wo wir waren. (...) Über den Vorfall mit meinem Bruder wurde ich von Pavlović informiert, als ich unter den letzten dort oben ankam, wo wir uns vom „Onkel“ (*Serb.: Čiča / Tschitscha; Spitzname von General Mihailović*) verabschiedeten. Was konnte ich schon tun? Auch heute noch denke ich oft darüber nach. Ich konnte zurückkehren und ihn mit einem Risiko von großen Verlusten suchen. Das waren aber Momente in denen jeder Soldat dir ein Bruder ist. Und was würde der Rest sagen?“ So blieben Gräber tausender Soldaten ein ewiges Geheimnis – deshalb beschrieb ein Dichter die Armee von Mihailović im Rückzug als „grablose Armee“. In der Heimat erwarteten sie ihre Familien auch noch Jahrzehnte danach. Doch auch heute noch werden sie als „Vermisste“ erfasst.

Major Aleksandar Milošević beschrieb eine Situation in Verbindung mit Milutinović die sich im Frühling 1945 ereignete, die an antike Schlachten erinnert: „Wir sollten zurück und in eine völlig andere Richtung. Es ist kein leichtes Unterfangen 2.000 bis 3.000 Leute aus dem Abgrund zu ziehen. Auch „der Onkel“ mischte sich ein. Er befahl eine Umkehr und jede Einheit sollte zu ihrem Übernachtungsplatz. Im Moment als unsere Männer diesen Befehl ausführten eröffneten kommunistische Gruppen ein starkes Feuer auf uns – genau beim Ausgang. Die Masse, angeführt von Hauptmann Milutin Milutinović, dem Kommandanten der Zweiten Šumadija-Brigade, begab sich in schnellem Tempo in die Richtung aus der das Feuer kam. Aus tausenden Hälsen brummte es: „Es lebe der König!“. Es hallte schrecklich aus den gruseligen Tiefen der Vranica... In einem orkanartigen Ansturm stießen die gemischten Gruppen, nicht schießend, nach vorne... Das Feuer kam zum Stillstand... Verstörte kommu-

Milutinović 1943 in Gruža

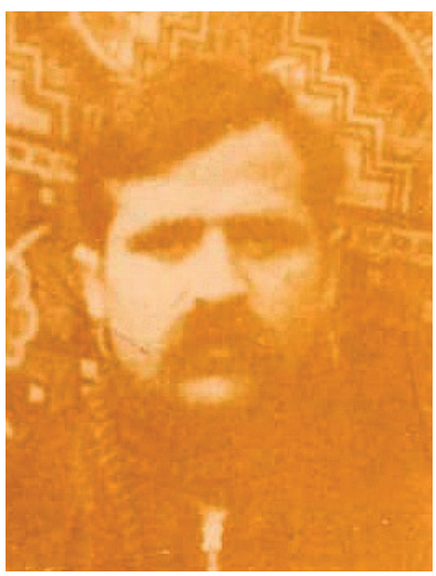

Milutinović während seiner Flucht nach 1946

Aleksandar Milošević mit seinem Sohn und Mile (rechts) in Ottawa

nistische Truppen standen mit ihren Gewehren, ebenfalls nicht schießend, da... Die Angst lähmte sie...“. Nach dem militärischen Ruin dieser Einheiten, zog sich Hauptmann Milutinović kurz in die Herzegowina zurück, um sich im Herbst 1945 mit seinem Kommandanten und nur ein paar überlebten Soldaten zu seiner Heimat durchzuschlagen.

Wenn sie ihre Rückkehr in die Šumadija, in diesem Oktober des fünften Kriegsjahres, erfreute und ermutigte, hatten die königstreuen Soldaten, die sich nicht ergeben haben, wenig Grund zum Optimismus. Die Situation die sie vorfanden, hat sich im Gegensatz zum Zeitpunkt vor ihrer Abreise nach Bosnien, total gewendet. Man musste wieder das Vertrauen des Volkes gewinnen, das schon ein Jahr lang unter der Herrschaft, Repression und dem Einfluss der Kommunisten stand, und gleichzeitig die Hetze überstehen die sie in Gang setzen werden. Sie wussten, dass das neue Regime sich bereits verwurzelt und seine Feinde eliminiert hatte, aber auch dass es die internationale Unterstützung bekommen hatte. Nach vollen vier Jahren haben Major Milošević und Hauptmann Milutinović ihre Aktivitäten wieder erneut aufgenommen und das in noch schwereren Umständen als sie die monarchistische Bewegung in den Kriegsjahren anführten. Sie waren nicht viele und dazu noch mit verängstigten Befürwortern, umzingelt von Fahndungseinheiten und Spionen, ohne Waffen, ohne Einheiten und ohne Verbündeten. Aber die tief verankerten Ideale der Offiziere der Ravna Gora, haben ihnen nicht viel Raum zum Grübeln über den Sinn des Widerstandes gelassen. Eine Zeit lang haben sie sich in den Gefällen des Gebirges Crni Vrh in der Nähe von Jagodina versammelt, wo sie in einer kleinen Erdhütte, mit nur ein paar Körnern Weihrauch und einer Flasche Wein den Schutzpatron von Milutinović, den heiligen Apostel Thomas, zelebrierten. Kurze Zeit später sind sie getrennte Wege gegangen, ungeahnt, für mehrere folgende Jahrzehnte.

Major Aleksandar Milošević hat es geschafft 1946 nach Griechenland zu emigrieren und von dort aus über Italien und Deutschland nach Kanada zu kommen. Seine Gedanken an seinen Kriegsfreund, zu dem er keine Verbindung aufbauen konnte bevor er emigrierte, gaben ihm keine Ruhe. Diese Situation änderte sich 1951: Aus der tiefen Illegalität schaffte es sein Brigadekommandeur, Hauptmann Milutin Milutinović, über Vermittler ihm einen Brief zu schicken. Den Briefverkehr den sie aufbauten konnte nicht regelmäßig erhalten werden, aber Milošević begann die Flucht von Milutinović aus dem kommunistischen Jugoslawien zu planen. Er schickte ihm seine letzten Ersparnisse und verband ihn mit Major Siniša Ocokoljić „Pazarac“ (*Otzokolitsch; Pasaratz*) aus Italien, der ihn mittels seiner Kanäle ins Ausland bringen sollte. Als Milutinović nach Belgrad kam fiel er, wie es sich später herausstellte durch Verrat, in die Hände der UDBA (*Uprava državne bezbednosti – Staatssicherheitsverwaltung*). Allen Zeichen deuteten darauf, dass der Mittelsmann von Ocokoljić ein Doppelagent war und somit auch Verbindungen zur UDBA hatte. Daraufhin kam es zu noch einer Wendung: Während der „Bearbeitung“ von „Hauptmann Mile“ im berüchtigten Gefängnis „Glavnjača“

Kriegskommandant Milošević und „Sima“ 1986 in der Gegend von Innsbruck

stimmt er zu mit dem Staat zusammenzuarbeiten, um dann im Ausland als Köder für die Festnahme einer wichtigeren Persönlichkeit, Major Ocokoljić, zu fungieren. Zur Realisierung des Planes kam es schnell und schon bald wurde Milutinović in Begleitung von Agenten nach Österreich gebracht, um sich am Bahnhof in Klagenfurt mit Siniša „Pazarac“ zu treffen. Doch beim ersten günstigen Moment entwischt Milutinović seinen Begleitern, informiert „Pazarac“ über die Falle und meldet diesen Fall der österreichischen Polizei. „Pazarac“ konnte im letzten Augenblick dem Hinterhalt entkommen und nach Italien zurückkehren, während sich Milutinović mit der CIA in Verbindung setzte. Die Agenten des jugoslawischen Geheimdienstes wurden enthüllt und da es ihnen nicht möglich war in Österreich zu agieren zogen sie sich zurück. Seit diesem Oktober im Jahre 1952 bleibt Milutin Milutinović in der Emigration. Dort beginnt sein neuer Lebensabschnitt.

Diszipliniert und immer sein Ziel klar vor Augen, hat Milutinović Kneipenversammlungen und das übliche serbische Folklore gemieden und Tag und Nacht gearbeitet. Er lernte schnell die deutsche Sprache, heiratete eine reiche Österreicherin in Innsbruck und eröffnete dort eine Strickerei die qualitativ hochwertige Baumwollkleidung produzierte. Bereits nach fünf Jahren gründete er auch seine Fahrschule. Die Arbeit begann vor allem in den 1960er Jahren zu blühen als die „Gastarbeiter Armee“ aus Jugoslawien zuströmte in der die meisten der Sprache und den neuen Gesetzen nicht mächtig waren, sodass sie zu ihrem charismatischen Landsmann, der sich bereits gut in die neue Gesellschaft

integriert hat, zur Schulung kamen. Der neuen Generation der Emigranten war er im Allgemeinen unter dem Spitznamen „Sima“ bekannt. Seine Offiziersdisziplin, wie sich Zeitzeugen erinnern können, vereinte sich erfolgreich mit der „germanischen Mentalität“, wobei er zugleich ein Mann voller Klugheit und Humor blieb, der gern bereit war über die Morava und Serbien zu singen. Er schickte Geldspenden an viele Adressen: Organisationen und Einzelpersonen in der alten Heimat die die serbische Idee wiederbelebten und pflegten. Das war eine Generation serbischer Emigranten die bereit war jede Stunde und jeden Groschen, der ihnen überblieb, zur Hilfe ihres Volkes und Vaterlandes zu investieren und die bis zum letzten Atemzug für den Nutzen ihres Volkes aktiv war – obwohl die Kommunisten von ihnen ein verzerrtes Bild in der Heimat verbreiteten.

Als eines seiner letzten Aufgaben legte Milutin Milutinović die Veröffentlichung seiner Memoiren fest, in denen er auf alle Versuchungen, verpassten Chancen und Höhenflüge seines Volkes im vergangenen Jahrhundert hinweisen wollte; all das was er als Bauer, Offizier, Soldat, Guerillakämpfer und Emigrant erlebt und gesehen hatte. Einige Teile schrieb er nieder, aber in allem überholte in eine kurze Krankheit und dann, ein überraschendes Versterben. Er starb am zweiten Tag seines Schutzpatrons, dem heiligen Apostel Thomas, am 20. Oktober 1994 in Innsbruck. Am selben Tag, vor fast 50 Jahren, verabschiedete er sich im Jahre 1945 von seinem Kommandanten Aleksandar Milošević in der Guerilla in der Šumadija, in Serbien. Bevor Hauptmann Mile Milutinović beigesetzt wurde, wurde sein Sarg mit der serbische Flagge bedeckt; die Fahne und ein Bild von General Mihailović wurden in der ersten Reihe der Trauerprozession, in der auch viele Österreicher waren, bis zu seiner letzten Ruhestätte getragen. Er wurde in Innsbruck begraben ohne seinen Wunsch zu verwirklichen und noch einmal sein Pomoravlje in Serbien zu sehen. So erlosch das Feuer im Herzen eines der diskreten aber unvergesslichen Helden aus der serbischen antifaschistischen Widerstandbewegung. Die Erinnerung an ihn wird sehr lange unter der serbischen Gemeinschaft in Innsbruck und Tirol leben, da ihn heute diejenigen erwähnen, die dem Alter nach seine Ur- oder Ururenkel sein könnten, und so das Gedenken an ihn aufrecht erhalten.

ORTHODOXIE

EINE REISE ZUM MITTELPUNKT DER ERDE

Autor: Marija Stevanović,
Professorin der serbischen
Sprache und Literatur aus Vranje

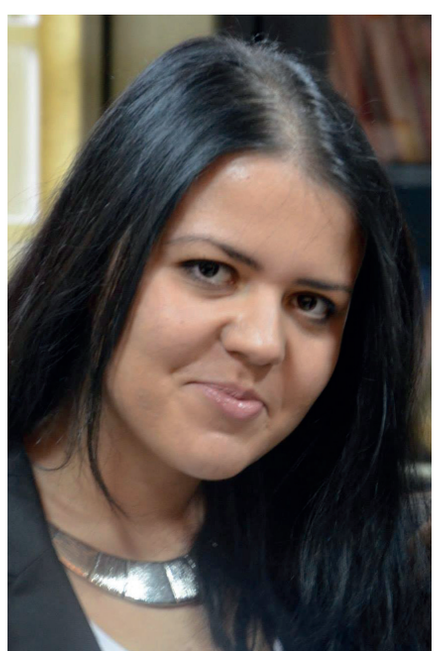

„Und als ihn Jesus sah traurig zu werden, sagte er: Wie schwer ist es für jene die ein Reichtum besitzen in das Reich Gottes zu kommen! Denn leichter ist es für ein Kamel durch ein Nadelöhr zu kommen, als dass ein Reicher in das Reich Gottes gelangt...“

– Evangelium nach Johannes

Vor einpaar Tagen wurden sogar sieben neue Planeten entdeckt, für welche Wissenschaftler glauben, dass sie der Erde ähnlich sind. Die Menschheit war glücklich, die Menschheit war besorgt, die Menschheit fürchtet sich.

Unsere Welt ändert sich mit jedem Tag. Wir sind Zeugen und Teilnehmer des „unaufhaltbaren Fortschritts“ in diesem einundzwanzigsten Jahrhundert. Die Morgensonne bringt nicht mehr nur einen neuen Tag, sondern auch ein neues Modell eines Mobiltelefons, eines iPods, eines Computers, einer neuen Internetapplikation, neue Optionen auf sozialen Netzwerken, eine neue architektonische Lösungen aus Aluminium, künstliche Intelligenz... Wenn wir all das berücksichti-

gen, können wir nur die Frage stellen, wo ist hier der Mensch – gehört diese Welt wirklich uns?

Der Mensch ist nicht mehr damit zufrieden Mensch zu sein. Er vergisst wie vollkommen er ist, vergisst wieviel an Fleiß und an einer endlosen unbenannten Kraft aufgebraucht wurde, damit bei ihm alles so ist, wie es ist: damit die Beine im Stande sind zu gehen, das Gehirn zu denken, die Lunge zu atmen, das Herz Blut zu pumpen und damit die Seele lieben kann. Er vergisst, dass er besser und vollkommener als jeder neue Apparat, jede Maschine und jeder Roboter ist... Er vergisst, dass er wahrscheinlich nicht mal ein Teilchen all seiner Fähigkeiten entdeckt hat. Aber für den Menschen ist das nicht mehr ausreichend. Er strebt nicht mehr nach Vergeistigung, nach dem Himmel und nach den Höhen. Der Mensch strebt jetzt an in das Herz der Erde zu gelangen. Ihn interessiert nicht mehr sein Anfang, noch interessiert ihn das, was ihn zum komplizierteste zu verstehen und gleichzeitig zum vollkommensten Wesen auf der Welt machte. Den Menschen interessiert heute, wie weit er hinlangen kann. Heute kauft der Mensch seinen Quadratmeter auf dem Mond. Heute brennt der Mensch danach, dass ein Stück an Stein – ob auf der Erde oder irgendwo anders – gerade seinen Namen trägt.

Natürlich hat eine Medaille auch ihre andere Seite. Irgendwo weit weg, auf einer Erde, die roter ist, zersprungener und verdorrter und uns vollkommen unbekannt, erobern andere, uns wiederum vollkommen unbekannte Menschen nicht ein Stück von Mondgestein, sondern einen Wassertropfen der Erde. Sie zählen die Knochen an den Skeletten ihre ausgehungerten Kinder und beackern hoffnungslos ihre verwelkten Kornfelder und schauen zum Himmel, „...sie flehen, aber dort schweigt der gekreuzigte Gott“. Also, irgendwo weit weg leben Menschen, die sich nicht bemühen zum Mittelpunkt der Erde zu gelangen; also, irgednwo weit weg leben Menschen, für die die Welten weiterhin aus Erde, Wasser, Luft und Feuer bestehen; irgendwo weit weg lebt weiterhin der einfache Mensch, gesegnet zu trauern und Glück wegen kleinen Dingen zu empfinden. Wirkt komisch, nicht wahr?

Für uns in unseren computerisierten und vernetzten Welten, für uns, die wir vergessen haben was ein Gebet ist, ist es unverständlich, dass jemand vom Himmel

mit einem Gebet einen Regentropfen erfleht. Für uns ist es unverständlich, wenn sie in der Tagesschau melden, dass jemand in Äthiopien an Hunger gestorben ist. Und wie wirken wir aus der anderen Perspektive? Wir, die wegen Markenjeans trauern; wir, die wegen eines besseren Telefons desjenigen, den wir Freund nennen, neidisch sind; wir, die täglich Dutzende unserer Fotos mit neuen Kunstwimpern und aufgebauten Fingernägeln, mit einer neuen Haarfarbe veröffentlichen. Worauf sind wohl die anderen Menschen, die um regen beten, neidisch? Auf einen Bach?

Vor einpaar Monaten sah ich im Internet eine Aufnahme aus einer afrikanischen Schule. Auf der Aufnahme Kinder in ordentlichen, gleichen und konformen Uniformen, öffnen Geschenkpakete. In den Paketen waren außer Heften und Bleistiften Zahnbürsten und Zahnpasta.

Man muss sich selbst entdecken. Dringend und am schnellsten, bevor man fortsetzt nach einem neuen Planeten zu suchen. Seine persönliche Glücksquelle finden – so persönlich, dass sich niemand anderer an ihr laden kann. Intim, unfassbar, entmaterialisiert, denn nur so wird ein anderer in uns sein Glück finden können. Und wie Professor Lompar sagt „zu sich selbst zurückfinden, solange wir noch zu jemandem können”.

WOZU DIENT EINE BROJANICA?

Autor: Svetosavsko zvonce, Belgrad

Ein Gebet mithilfe einer Brojanica (*Broyanitsa*; Gebetsarm – oder Halsband; vergleichbar mit einem Rosenkranz) ist eine der ältesten Gebetsarten, die besonders von christlich-orthodoxen Mönchen gepflegt wurde. Die Brojanicas selbst haben einen symbolischen Charakter. Sie sind normalerweise schwarz. Die Brojanicas sind aus reinster Schafwolle gewebt.

Kleine Brojanicas haben normalerweise 33 Knoten. Es gibt aber auch größere Brojanicas mit 50, 100 oder 300 Knoten.

Nach einer alten Erzählung gab es einen Mönch, der eine Brojanica aus Wolle machen wollte, um seine Gebete zu zählen, aber der Teufel hat die Knoten, die er gewebt hat, immer wieder geöffnet. Einmal antwortete ihm ein Engel und lehrte ihn, einen Knoten aus sieben eingewebten Kreuzen zu stricken. Es ist einer der kompliziertesten Knoten der Welt. So eine Brojanica konnte nicht einmal der Teufel öffnen.

WIE BETEN WIR MITHILFE EINER BROJANICA?

Zusätzlich zu den Gebeten, die im Gebetsbuch enthalten sind und zu bestimmten Tageszeiten regelmäßig gelesen werden, segnet die Kirche Christi ihre Gläubigen, all ihre Gebete durch kurze, wiederholte Gebete ergänzen zu können. Sie ermöglichen es uns und helfen uns, unsere Gedanken besser auf die Wörter der Gebete zu konzentrieren, damit unsere Gedanken nicht frei umherwandern.

Wie beginnen wir also ein Gebet? Wir sammeln unsere Gedanken und nehmen mit der linken Hand eine Kugel der Brojanica (oder ein kleines geflochtenes Kreuz), die wir leicht zwischen Daumen und Zeigefinger halten. Mit der rechten Hand machen wir das Kreuzzeichen bzw. wir bekreuzigen uns und beginnen leise indem wir jedes einzelne Gebet mit einem kleinen Knoten in der Brojanica zählen.

Das häufigste Gebet, das wir mit der Brojanica beten ist das **GEBET JESU**:

O Herr Jesus Christus, Sohn Gottes,
erbarme dich meiner!

Das Gebet Jesu ist das wichtigste Gebet eines orthodoxen Christen. Laut den kirchlichen Regeln kann es alle anderen Gebete ersetzen. Denn sie ist durch den Namen des Herrn Jesus Christus gesegnet.

Zusätzlich zum Gebet Jesu ist es üblich, dass Christen auch zur Heiligen Jungfrau Maria und zu den Heiligen beten und das auf folgende Weise:

Heilige Jungfrau Maria, rette mich Sünder!

Heiliger (Name des Heiligen)
bete für mich Sünder!

Mit der Brojanica können wir für unsere Familie und unser Volk beten und zwar wenn wir bei der ersten Kugel folgendes aussprechen:

Herr Jesus Christus, erbarme dich deines Dieners (Dieners, Dienerin, Volkes, und den Namen) und auf den anderen Knoten wiederholen wir nicht den Namen desjenigen, für den wir beten, wenn es mehrere sind, sondern sprechen:

Herr Jesus Christus, erbarme dich deiner
erwähnten Diener!

Wenn wir alleine sind, ist es gut, einen ruhigen Ort zu finden und die Worte flüsternd zu sprechen. Orthodoxe Christen beten meistens stehend vor Ikonen und einer brennenden Kerze, aber sie können auch im Sitzen oder Liegen beten, wenn sie körperlich erschöpft oder krank sind. Es ist nützlich, nach jedem gesprochenen Gebet das Kreuzzeichen zu machen. Auf diese Weise wird unsere Aufmerksamkeit leichter mit den Worten des Gebets verbunden.

Ein Gebet mithilfe einer Brojanica kann jedoch an jedem Ort und in jeder Situation praktiziert werden: in einem Bus, Zug, Wartezimmer, beim Gehen oder sogar in einem Gespräch, an dem wir nicht aktiv/direkt teil-

Ein orthodoxer Mönch mit einem Gebetsband, einer Brojanica

nehmen. Viele Christen machen ein Kreuzzeichen vor dem Schlafengehen und legen sich mit der Brojanica ins Bett und beten leise bis sie einschlafen.

Am Morgen, wenn sie aufwachen, beginnen sie die Brojanica sofort zu drehen und beginnen den Tag mit einem Gebet. Es ist sehr nützlich, abends vor dem Schlafengehen und morgens nach dem Aufwachen etwas Zeit einzuräumen, die wir dem Gebet mit einer Brojanica widmen.

Apostel Paulus lehrt uns, ständig zu beten. Wenn wir in der Gesellschaft sind, können wir sicherlich nicht so beten wie wenn wir alleine sind. In diesem Fall sollte man nicht mit einem seltsamen Verhalten Aufmerksamkeit erzeugen, sondern einfach schweigend, indem man ein Gebet innerlich spricht und es mit dem Drehen der Brojanica verfolgt.

Kurz gesagt, wir können immer und überall beten, ohne dass es jemand anderes weiß, außer Gott, zu dem wir beten, und uns selbst. Jede absichtliche Aufmerksamkeit der anderen Menschen um uns herum ist dem Geist des wahren Gebets fremd, den wir in Buße und Demut, bescheiden und leise in der geheimen Kammer unseres Herzens verrichten sollten.

Während des Gebets mithilfe einer Brojanica verbieten die Heiligen Väter jegliche Träumereien und Ablenkungen. Unsere Aufmerksamkeit sollte ausschließlich auf die Worte des Gebets gerichtet sein. Dies wird durch anhaltende Anstrengung und dem Üben der Aufmerksamkeit erreicht, aber auch durch langsames Beten, ohne sich zu beeilen, so schnell wie möglich eine bestimmte Anzahl zu erreichen. Gott hört und erhört nur das Gebet, das konzentriert und gezielt gesprochen wird. Es ist jedoch schwierig, sofort Aufmerksamkeit zu erlangen, weshalb empfohlen wird, das Gebet auch in Momenten der Ablenkung auszusprechen, da sich unser Geist bei Wiederholung allmählich an das Gebet gewöhnt und somit im Gebet Aufmerksamkeit erlangt. Tatsächlich ist der beste Weg, das Gebet zu lernen, es zu wiederholen, unabhängig davon, ob wir es schaffen, uns zu konzentrieren oder nicht. So wie ein Wassertropfen selbst den härtesten Stein aushöhlen kann, kann die Häufigkeit des Gebets, egal wie unkonzentriet es auch sein mag, zu einem reinem und gezieltem Gebet führen. Eine Brojanica kann in der Tasche aufbewahrt werden, wenn sie nicht verwendet wird oder auch als Armband wenn sie kleiner ist. Trotzdem ist es nicht schön, mit seiner Brojanica Aufmerksamkeit zu erregen, besonders wenn man damit in der Öffenlichkeit spielt. Sie dienen zum Gebet, nicht zum Spielen oder zur Dekoration. Wir sind es der Brojanica schuldig ihr den gebührenden Respekt zu erweisen. Während Mönche und Nonnen die Brojanica knüpfen sind sie beim beten, weshalb Brojanica eine Frucht des Gebets sind und dadurch geheiligt sind.

КУЛТУРА

КАФЕ-РЕСТОРАН „ВИЈЕН“ И СРБИ БЕЧА

~ културно-историјско путовање ~

Аутор: проф. др Волфганг Рорбах, Беч

Под овим насловом проф. др Волфганг Рорбах, између осталог и почасни члан Српске православне омладине Инзбрук (СПОЈИ), објавио је један врло занимљив чланак у штампаном медију „ЧОВЕК – НАУКА – МАГИЈА / саопштења Аустријског друштва за историју науке“, издање 32, издавач ЕРАСМУС, Беч, 2016.

У наставку желимо да Вам представимо неколико битних извода из горе поменутог чланка.

1829. ГОДИНЕ ОСНОВАН КАО КАФЕ „КОД ГРКА“

Српски и грчки велетрговци, интелектуалци и уметници, који у време царевине бораве у Бечу, од 1829. године често навраћају у једну гостионицу код Флајшмаркта (први бечки округ) (*Fleischmarkt, Wien 1*), која се звала кафана „Код Грка“ (данас Кафе Вијен) (*Café Vienne*), а коју је основао грчко-македонски банкар, генерални агент осигурања и трговац барон Георг Симон фон Сина (*Freiherr Georg Simon von Sina*).

Кафани је *de facto* од њеног првог сата био предодређен један посебан културно-историјски развој и то због њене локације, тј. с једне стране, близина главне царинарнице (Флајшмаркт/Донаухандел) (*Fleischmarkt/Donauhandel*) и с друге стране, близина две грчко/српско-православне богомоље, из којих су регрутовани гости и власници локала. Грци су за Србе били браћа по вери и кооперациони партнери, а неретко је долазило и до породичних веза. Обе групе су биле, а делом су још и данас, гости кафе-ресторана Вијен (*Vienne*). Кафе „Вијен“ (*Vienne*) име добија тек 1998. године, под њеним тадашњим власницима, Марином и Мандом Стјепановић, пореклом из Југославије.

Паул Харер-Луциенфелд (*Paul Harrer-Lucienfeld*) у својој књизи „*Беч – његове куће, људи и култура*“, *том I (Беч 1951)* [„*Wien – seine Häuser, Menschen und Kultur*“, *Band 1 (Wien 1951)*], цитира аутора Јох. Б. Фукса (*Joh. B. Fuchs*) из Келна (*Köln*), који је почетком 19. века о унутрашњем уређењу кафеа дао следећи коментар: „У јавне установе за уживање странаца неспорно спадају кафане у Бечу, међу којима се издвајају Миланска кафана и кафана код главне царинарнице (Флајшмаркта). Обе имају низ сала, махом од мермера, украшених богато осликаним огледалима и сатовима, где се гости свих замисливих нација и рангова, рачунајући од надвојводе, послужују из сребрнине. Овде се могу пронаћи новине на свим језицима, укључујући и латинске и грчке.“

Детаљан опис историјских веза Срба и Грка дао је председник Српске академије наука и уметности, проф. др. Дејан Медаковић (1922-2008), који је 22. јануара 2001. године у кафе-ресторану „Вијен“ (*Vienne*) (некада: „Код Грка“) јавности представио своје у речи и слици богато документовано дело „Срби у Бечу“, у ком аутор наглашава колико је Беч утицао на српску културу 18./19. века. Реч је о изванредном духовном јединству, чију је основу чинила заједничка оријентално-православна вера, одн. заједничка грчко/српско-православна црквена општина, која је постојала на Флајшмаркту (*Fleischmarkt*). Грци, Срби и Цинцари су на тај начин у оквиру бечког културног мозаика створили један посебан слој научника, уметника, велетрговаца и банкара, чији су представници веома брзо успели да се попну до највиших слојева аустријске државе. Тим представницима пружена је

прилика да буду уздигнути и у сталеж племства; било на основу војничких заслуга или својих велепоседа, као и на основу посебних заслуга у привреди и у науци. У делу др Медаковића дословце се каже: „Врхунац тог европског духа чине епохе раног и развијеног романтизма, тј. период између 1820. и 1870. године.“

НЕГОВАЊЕ СТАРИХ КАФАНСКИХ ТРАДИЦИЈА ДАНАС

„Оно што си наследио од својих отаца, стекни да би поседовао.“ – овај познати цитат из Гетеовог Фауста (део први) подсећа да сви ми, и они који имају везе са, од давнина поштованим, бечким гостионицама а ла „Вијен“ као њихови стални гости, партнери или власници, у одређеној мери сносимо одговорност за очување тих „камених сведока“.

Према начелу тог цитата деловао је у најмлађој прошлости у кафе-ресторану „Вијен“ његов нови власник Сулејман Толуај (*Süleyman Toluay*) својим културним ангажовањем заједно са једном групом (сталних) гостију, од којих као представнике за све друге могу да се помену:

- *Жељко Томић*, шеф бечке редакције српскоћириличних, одн. БХС-латиничних новина ВЕСТИ, (извештавањем о историјски оријентисаним манифестацијама, радовима рестаурација, презентацијама књига итд.)
- *Весна Клингер*, водитељка на ТВ Окто, (интервјуима експерата о историји кафане и његовим познатим гостима)
- *проф. др. Волфганг Рорбах*, заменик директора EUROPA NOSTRA AUSTRIA и потпред-

седник Аустријско-српског друштва (АСД) (*Österreichisch Serbische Gesellschaft - ÖSG*)
- *Карилаос Цикос* (Charilaos Zikos), председник „Интеркултуралног удружења Македонија“, (који испуњава важан задатак у повезивању личности из црквених општина светог Ђорђа и митрополијске цркве св. Тројице у историјско-научним питањима)
- *проф. др. Хелмут Гресинг* (*Helmuth Grössing*), председник Аустријског друштва за историју науке, као и *др Јоханес Сајдл* (Johannes Seidl), генерални секретар Аустријског друштва за историју науке, (који су проф. Рорбаху преко кафеа „Вијен“ омогућили одржавање предавања као и публиковање два историјска састава у вези са српским народом у медијима Аусријског друштва за историју науке).

ОДНОСИ СА ЈАВНОШЋУ СА ИНТЕРКУЛТУРАЛНОМ КОМПЕТЕНЦИЈОМ

Након неколико радова ревитализације, који су током последњих месеци по налогу новог власника Сулејмана Толуаја (*Süleiman Toluay*) (аустријског држављанина курдског порекла) изведени у кафеу „Вијен“, кафе-ресторан од краја 2015. године поново сија „својим старим сјајем“. У оквиру сопствене прославе са конференцијом за медије (18.12.2015. године) и уз присуство познатих сталних гостију – међу њима и председник Српско-аустријског друштва (Београд), дипл. инг. Витомир Перић – објављени су до сада мало познати детаљи из историје пословања кафане. Паралелно с тим је презентована слика у уљу на платну (100 x 80 цм) са најстаријим приказом кафане, коју је српска академска сликарка и преписивач Ана Симић израдила у јесен 2015. године према колорисаној литографији Јозефа Крихубера (*Joseph Kriehuber*) из 1839. године, а која се налази у вишетомном штампаном делу „Човек и његово занимање / поглавље Кафеџија“ (*Der Mensch und sein Beruf / Kapitel Kaffeesieder*).

Слика сада виси на добро видном месту локала и посматрачима преноси све поруке, које је Крихубер (*Kriehuber*) приказао у свом ликовном споменику кафанском животу тадашње грчко/српско-православне заједнице код Флајшмаркта (*Fleischmarkt*).

ИНТЕГРАЦИЈА

ДИЈАСПОРА ИЛИ ЕМИГРАЦИЈА?

Аутор: Жељко Малешевић, МА,
члан Скупштине града Линца

„Исељавање из Србије, Црне Горе, Републике Српске и других српских крајева траје и данас и прилично је узело маха. Исељавају се углавном млади људи у потрази за послом и образовањем које отаџбина очигледно не може да им пружи. Но какав је став отаџбине према дијаспори?“

Период српске дијаспоре можемо поделити на више епоха. Прва је свакако исељавање Срба из Србије, Босне, Херцеговине и Црне Горе у околне земље у време турских освајања. Иако су исељена и у околним државама већ дубоко укорењена ова дијаспора никада није дигла руке од поробљене отаџбине. Познато је да је највећа помоћ српским устаницима почетком 19. века стизала од српске дијаспоре из тадашње царске Аустрије (Будим, Петроварадин, Трст,

итд.). Друга епоха настала је након ослобођења Србије од Турака. Српска интелигенција напушта Србију због школовања по Немачкој, Француској и Аустрији, док сиромашни српски пук из Далмације, Лике, Босне, итд. све више креће преко океана ка САД. И ова дијаспора није прекинула своје везе са матицом, него се у највећем броју случајева после школовања враћала у отаџбину, док је дијаспора из САД врло ревносно слала новац својим породицама које су остале на огњишту. Везаност српске дијаспоре из САД са матицом показала се најбоље током Првог светског рата када је број српских добровољаца који су се вратили из САД да бране отаџбину достигао неколико хиљада (неке процене иду и до 40.000 добровољаца).

Трећа епоха српског исељавања настале је након слома националних и антикомунистичких снага 1945. године. Ова дијаспора, која ће убрзо да прерасте у организовану и по комунистичку Југославију опасну емиграцију, углавном се концентрисала у САД, Аустралији, Великој Британији и нешто мање Јужној Америци и Немачкој. Како се у истој налазило и пуно официра, свештених лица, војника, интелектуалаца, итд. у врло кратком времену ова дијаспора је успела да се организује политички и друштвено у земљама у којима је нашла нови дом. Након година покушаја рушења комунистичког система, већи део ове дијаспоре скрасио се прилично успешно широм света, а све везе са матицом су практично покидане оног тренутка када су напустили српске границе. У деценијама после Другог светског рата Комунистичка партија Југославије (КПЈ) и Управа државне безбедности (УДБА) су углавном трошили време на сузбијање „непријатељске емиграције“, што је укључивало и ликвидације „народних непријатеља“, тако да се ова послератна дијаспора налазила под великим притиском своје „матице“.

Услед тешке економске ситуације у земљи, те нарастајућег бунта против комунистичке номенклатуре Тито је био принуђен да половином 60-их година отвори границе ка Западној Европи, те ово можемо окарактерисати као четврту епоху исељавања Срба, који су у народу прозвани као „гастарбајтери“. Отаџбину су тада, трбухом за крухом, напустили углавном сиромашни српски сељаци и занатлије из Србије, Босне и Хрватске, док је број исељеника из Црне Горе, Херцеговине и Македоније био далеко мањи. Ово исељавање имало је за циљ да умањи незапосленост у СФРЈ али и да осигура прилив девиза у земљу. Везе ове дијаспоре за матицом биле су изузетно јаке. Чак и ван земље контрола КПЈ и УДБЕ над овим исељеницима није попуштала. Врбована су лица која су требала да надгледају да исељеници не излазе из свог идео-

Српски добровољци из Америке у Првом светском рату

лошког оквира и да се пази са ким долазе у контакт. Деца исељеника најчешће су остајала у домовини са баком и дедом, док су ретки изузеци обавезно били упућивани на часове матерњег језика на коме су учили песме о Титу, партизанима и пионирима. Ова дијаспора стуштила се 60-их и 70-их година прошлог века углавном у земље Западне Европе, где је упориште националне емиграције било изузето слабо, тако да до већих конфликата није дошло. „Гастарбајтери", од којих је већина дошла са циљем да остане годину-две док не заради за кућу и кола, нису имали могућност да се битније укорене у новим државама. Контрола и пропаганда КПЈ, мањак интелектуалаца, одсуство жеље западноевроспких земаља да им пруже било шта осим основне (и најчешће мале) плате онемогућили су сваку озбиљнију интеграцију у новој средини.

Као пета епоха исељавања може се означити избеглички талас из 90-их када су се Срби, протерани ратом и немаштином из свих српских крајева, расули дефинитивно по целом свету, па су данас присутни од Исланда до Јужне Африке. Ова генерација исељеника је углавном или све изгубила у рату или дефинитивно дигла руке од повратка у отаџбину, па се у складу са тим и лакше снашла у новој средини где је морала да крене од нуле. Може се рећи да су се ови исељеници јако добро интегрисали у нове средине и чак нажалост врло често на штету образовања свог потомства, које најчешће о свом језику, пореклу и отаџбини зна врло мало или ништа.

Исељавање из Србије, Црне Горе, Републике Српске и других српских крајева траје и данас и у прилично је узело маха. Исељавају се углавном млади људи у потрази за послом и образовањем које отаџбина очигледно не може да им пружи. Но какав је став отаџбине према дијаспори?

Као што је већ написано везе отаџбине и њене дијаспоре у свим периодима пре 1941. године биле су изузетно јаке, док после 1945. следи практично сваки прекид односа све до 60-их година када СФРЈ пушта напоље углавном себи одане и политички неизаинтересоване раднике и сељаке, истовремено

Српска дијаспора у Инзбруку 1999. на демонстрацијама против НАТО бомбардовања СР Југославије

прогањајући „непријатељску емиграцију“. Милошевићев режим преузео је исту матрицу и на дијаспору је гледао углавном као на непријатељски настројену емиграцију, иако је од исте очекивао и тражио финансијску и хуманитарану помоћ током ратова на Балкану. Падом његовог режима, очекивало се од нових власти да однос са дијаспором поправе и да дијаспора коначно почне да осећа своју отаџбину као део себе.

Ипак до тога није дошло. И поред силних позива да дијаспора улаже у Србију и свих лепих речи, они који су заиста због родољубља и патриотизма одлучили да уложе новац у Србији и другим српским крајевима брзо су се сусрели са реалношћу која се огледа у корупцији, миту и рекетирању. Изузев владе Војислава Коштунице ни једна српска влада није показала интерес да са дијаспором озбиљније сарађује и да дијаспори нешто понуди. Влада Републике Српске је у последњих пар година отворила неколико својих представништава широм света и може се рећи да је ово донекле поправило углед Републике Српске у дијаспори јер су шефови представништава нашли начин и вољу да се дијаспори обрате и са њом спроведу и неке национално значајне пројекте. Ипак, јасно је да Република Српска није самостална држава и нема ни могућности ни средстава да поведе озбиљнију акцију и преузме иницијативу.

С друге стране Република Србија нема ни вољу, ни жељу да са дијаспором преговара и на дијаспору још увек гледа као на непријатељску емиграцију. Једино што владе у Србији од дијаспоре траже је новац али за узврат не дају ништа.

Дипломатска представништва Србије такође по овом питању не раде ништа или јако мало из простог разлога што се у истим махом налази одабран партијски, нестручан и нешколован кадар, а тамо где је и преостало нешто школованог кадра углавном се ради о остацима СФРЈ дипломатије која нема ни осећаја ни знања да сарађује са Србима ван Србије, који су углавном привржени националним српским идејама, што је СФРЈ дипломатама по дифолту страно и несхватљиво. Због овог свега и не чуди, што Срби ван Србије своје представнике не виде у амбасадама и конзулатима, него највише у Српској православној цркви око које ипак највећим делом успевају да се окупе. Можда би се окупљали и више, да је СПЦ нешто иновативнија и предузимљивија по питању борбе за отворена српска питања како у отаџбини, тако и у расејању.

Из свих ових разлога у дијаспори полако али сигурно сазрева мисао да се решавање проблема (попут нпр. српског језика као изборног предмета у школама и сл.) које дијаспора има, мора спровести у оној земљи у којој наши људи живе, јер матица није ни довољно снажна, а ни вољна да те проблеме стави на дневни ред и евентуално допринесе решењу. Овај вид организације и решавања проблема српска дијаспора у САД и Аустралији је мање-више прихватила и за очекивати је да овај тренд захвати и Западну Европу, те да у будућности дође до још већег удаљавања између српске дијаспоре и њене матице, што ће довести до тога да као и у САД-у српска дијаспора начелно се идентификује са отаџбином, али свој животни простор и деловање види искључиво ван отаџбине у земљи у којој обитава. У будућности ово би значило и све веће удаљавање дијаспоре од српског идентитета и кроз неколико генерација вероватно и асимилацију у већинско становништво, као што се то већ десило у Мађарској или Хрватској...

ГОРАНЦИ, ДОБРИ ЉУДИ СА ШАР-ПЛАНИНЕ II

Аутор: Јован Алексић,
историчар из Косовске Митровице

„Горанци имају толико тога да презентују свету. Свим људима добре воље. Уз историју, обичаје и културу, ту су врућe лепиње, хлебови, ђеврецi, пите, бурeци, ћевапи, тулумбе, баклаве, шампите, торте, бозе, лимунаде, клакери, шприцери… И оно што их најбоље описује, а налази се у њима – њихова питома душа...“

Истакли смо да је Ђурђевдан највећи празник Горанаца. И то јесте заиста тако! Он у себи обједињује паганске, народне и хришћанске елементе, творећи карактеристични амалгам горанске традиције и културе. Горанци га зову Ђурен. За разлику од крсне славе, он траје седам дана, од којих су прва два најважнија. Први дан Ђурена назива се Потка и обележава се 5. маја. Култ природе представља битан део овог празника. Зором се одлази у поља и шуме у сакупљање биљака и лековитих трава („Кршипотке“). Дан пре Потке фарба се јаје, слично као у хришћанској традицији. Снажан магијски набој огледа се у ритуалном квашењу укућана водом са ђурђевданским биљем и умивањем са офарбаним јајетом, ради здравља. Обраћа се пажња на то који гост први долази у кућу (аналогија са полазником (положајником) у српској православној традицији). Сви воле да им дође добра, паметна, напредна, лепа и богата особа зато што ће им година бити таква. Верују да је најбоље ако неко дете прво уђе у кућу на овај дан, као симбол доброте, чистоте и невиности. Речју, врлине.

А сутрадан почиње прави мали карневал. Свануо је Ден Ђурен (Ђурђевдан). На хиљаде Горанаца из целог света долази у своју постојбину. Међусобно се поздрављају са „Аирљија Ђурен“! Шарпланином одјекује звук бубњева, зурли и фрула, стварајући весели амбијент. Уске улице врве од живота. Жене су одевене у традиционалне народне ношње ручне израде. Оне које су удате облаче једноставну одећу, црне боје, док су млађе и неудате жене у својој везеној и свиленој одећи, позлаћеној и украшеној перлама и

Горанци обележавају Ден Ђурен

Пеливани у селу Студеница

драгуљима. Оне покривају главу марамом, коју такође украшавају великим бројем светлуцавих ђинђуви. Целе године чекају ову прилику да покажу своју одећу украшену велим златним дукатима. На ногама су им беле ципеле, украшене стакленим перлама. Шминкају се сатима, све док им лице готово не поприми изглед маске. То је савршена прилика за упознавање и заљубљивање, што је један од главних разлога због чега многи Горанци прелазе на хиљаде километара. Младићи који још нису пронашли своје животне сапутнице удварају се на разне суптилне и мање суптилне начине, а један од њих је плаћање свирачима да непрекидно свирају, на тај начин исказујући наклоност нарочитој девојци, али и своје финансијске могућности. Главно место окупљања је место Влашка, у селу Враништу, али се Ђурен прославља и у другим горанским насеобинама, чак и у различитим данима (нпр. у Броду је централна прослава Ђурена 9. а у Рестелици 10. маја).

Веселу атмосферу употпуњује нека врста турнира у традиционалном горанском рвању – пеливанству. Сама реч „пеливан“ је персијског порекла и у дословном преводу значи јунак, али у ширем значењу подразумева способног, окретног човека изванредних физичких способности. Пеливани наступају голи до појаса, у посебним кожним чакширама званим киспет. Горњи део тела им се маже уљем, што јача и штити кожу, а отежава хватање. Борбе се одвијају на отвореном травнатом пољу. Борци улазе у терен сваки са свога краја и иду према средини. Ту се рукују, направе круг пљескајући се по ногама, врате се у средину хватајући се за рамена као да ће почети са рвањем, опуштају руке и још једном крену унаоколо. Вративши се у средину започињу борбу заузевши предходно високи почетни став, савијени у појасу и спремни за напад. У току борбе дозвољен је велики број хватова акција, стога пеливанско рвање веома личи на савремено рвање слободним стилом. Често се употребљава такозвани куртпанџ (захват који подсећа на дупли нелсон), бондрук (хват с леђа за врат), сарма (увртање са пребацивањем), черек (хват иза паса и испод једне ноге).

- Пеливани у селу Студеница -

Такмичење може да траје веома дуго. Понекад се борба прекида због мрака и наставља наредног дана. Ако борба траје предуго догађа се да борци дизањем руке траже од судије да објави нерешену борбу. Пеливан је изгубио борбу ако додирне тло обема плећкама, дође у положај моста или полу-моста, буде дигнут са тла до висине својих колена или више, преда борбу из било којег разлога. Током борбе може да дође до одлуке, а да се борба не прекине одмах. Судија има више. Пошто се обично рвају два пара паралелно, за сваки пар се изаберу до три судије (то су обично пеливани-ветерани, они у које сви имају поверење).

Шампион пеливанских турнира међу Горанцима ужива велики углед и поштовање, посебно међу женском популацијом. Зато потенцијални пеливани по целу годину унапред тренирају не би ли понели ово ласкаво признање. И поред тога што су оптерећени бројним животним обавезама и напорним радом.

Горанци се највише баве сточарством, трговином и занатством. Узгајивачи су најпознатијих и најбољих овчарских паса на свету – шар-планинаца. На гласу су њихове пекаре, посластичарнице, ћевабџинице и бурегџинице, из којих се увек шири привлачан мирис укусног теста. Заиста, нико на свету не може направити тако укусан бурек као Горанци! О њиховој љубазности и ажурности не треба трошити речи. Њихове радње су често страдале током разних протеста у централној Србији, на срамоту свих нас. Неки необразовани и недовољно обавештени људи што се врелим и великим

Србима зову, у наступима беса су ломили радње овим људима, вероватно мислећи да су у питању Албанци, због сличности њихових имена и презимена са албанским. На то су Горанци увек некако помирљиво одговарали, истичући да су у питању изоловани инциденти. Никада им није пало на памет да тужакају Србију по свету, оптужујући је за „дискриминацију", „угрожавање људских права" и ко зна за шта све не, попут многих других. Они је једноставно доживљавају као своју земљу. Као своју кућу. Као своје имање. Као своју породицу. Са свим врлинама и манама које она има. Зато и ми морамо ценити њих. Морамо учинити све што је у нашој моћи како бисмо заштитили њихов идентитет. Морамо помоћи њихову борбу за опстанак. Они су увек били уз нас. И у добру и у злу. Своју судбину су везали за судбину Србије, иако то нису морали. Одабрали су пут страдања, остајући верни својим сећањима на далеке претке. Они су део нас.

Зато, нека овај текст послужи као мала горанска сликовница, покушај да се заинтересовани упознају са животом и историјом добрих људи са Шар-планине. Молба да се скрене пажња целокупној јавности на чињеницу да се читав један мали народ богате културе и традиције практично налази налази пред нестанком, иако то ни по чему не заслужује. Горанци имају толико тога да презентују свету. Свим људима добре воље. Уз историју, обичаје и културу које смо споменули у тексту ту су врућe лепиње, хлебови, ђевреци, пите, буреци, ћевапи, тулумбе, баклаве, шампите, торте, бозе, лимунаде, клакери, шприцери… И оно што их најбоље описује, а налази се у њима – њихова питома душа.

НА ХУМКАМА У ОТАЏБИНИ

Аутор: Душан Драгомировић из села Каменово код Петровца на Млави, члан Скупштине СПОЈИ-а

Прохладно пролећно јутро пре пар година, сунце лењо провирује иза неолисталих стабала са којих капље јутарња роса у којој се огледа сва лепота брда „Дубрава" које као вечни стражар бди над Каменовом и долином Млаве. Тромо вучем корак следећи свог оца који корача испред мене. Чини ми се да се одужио пут до старе куће ушушкане усред бескрајних ливада и шљивика.

За ту кућу вежу нас корени, прошлост и будућност наше породице из ње се одлазило у ратове, женидбе и вечни живот, кажу стара је преко два века. Изненада застајемо на раскрсници у близини куће, погледом упитах оца зашто смо стали, а он прстом упирући у стару белошљиву поче да говори: „Овде испод те шљиве лежи незнани јунка из ‚Великог рата' ту су га сахранила браћа по оружју и судбини у повлачењу од крвника што су са свих страна навалили на нашу сиротињу да нас ‚Окупају челиком'. И ево скоро век ту лежи заборављен и скривен на ‚Олтару Отаџбине'".

Тог јутра покрај гроба Див Јунака сина отаџбине, ја сам дао себи реч да се нећу смирити док не обележим и не откријем где почивају сви његови саборци пали у мом селу и достојном им не обележим „Вечну кућу" и донекле исправим неправду која им је нанета!

Сусретао сам се у том послу са много неразумевања, злих коментара, чак и покушајем да ме подли људи на крајње зао начин посвађају са човеком који ми је у овом обимном послу несебично помагао, чика Ацом Животићем Гером, без којег не бих много тога открио.

Захваљујући чика Аци Животићу успео сам да на терену атара села Каменово, Рановац, Кнежица и Дубочка лоцирам гробове палих ратника у „Великом одступном маршу", повлачењу Српске војске Дунавске дивизије II и III позива под командом Павла Јуришића Штурма који се одвијао од 7. до 22. октобра 1915. године по јулијанском календару. Тако и заједничку масовну гробницу српских и непријатељских војника у коју је тадашњи непријатељ похранио земне остатке палих бораца, која се такође необележена налази у атару Дубочке, а око које се још увек познају ровови.

У разговору са мештанином који живи у близини сазнајем да је он проналазио предмете који датирају из тог времена попут пушчане муниције бајонета, каписла од граната што ми је и показивао. Спомен обележје на тој масовној гробници ћемо, надам се, поставити заједно са мојим саборцима из хуманитарне организације Српске православне омладине Инзбрук (СПОЈИ). На терену ми је доста помогао и мој пријатељ и саборац Дарко Стевановић из Дубочке, који је након што сам му пре пола године испричао шта намеравам,

такође одлучио да ми се прикључи, а који је такође део огранка СПОЈИ-а у Србији.

Одлучили смо да направимо у кућној радиности беле бетонске крстове идентичне онима на „Зејтилнику“ и да их поставимо на места почивања јунака, у подножју бисмо поставили мермерну таблу са подацима о палом ратнику и кратак цитат намењен путнику намернику. Уз Божју помоћ надам се да ћемо постављање Спомен обележја завршити у блиској будућности, када бисмо окупили све људе добре воље и у пратњи свештенства освештали спомен обележја и помолили се за покој душа.

Верујем да ћемо тог дана, по свршетку свега, окупити велики део свесног и савесног српства и одржати и једну лепу и поучну свечану академију у славу палих јунака за Крст часни ислободу златну. До Видовдана није остало још много дана, али стоји велика Вера и Нада да ћемо уз Љубав Божју пребродити све препреке које су пред нама и одржати дату реч:

„На хумкама у отаџбини мора Српско цвеће нићи, бранили сте отаџбину морамо вам спомен дићи!“

ВИТЕЗ У ОПАНЦИМА

Аутор: Немања Девић, историчар
на Институту за савремену историју у Београду

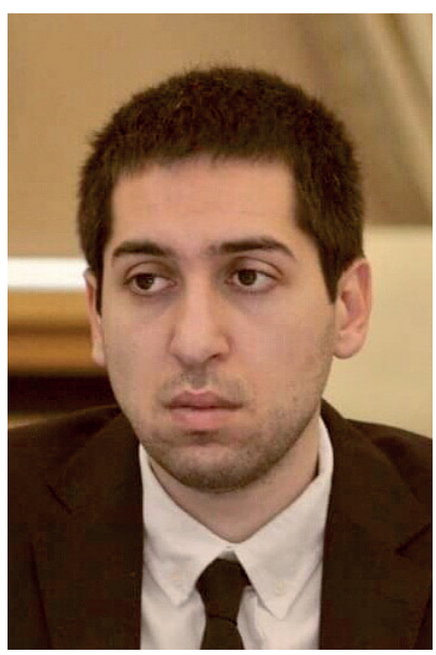

Грађански рат који је 1941–1945. поделио српски народ на три непомирљива табора за комунисте није окончан ни онда када су званично обустављена сва борбена дејства. Они су га продужили и у миру, најпре масовним ликвидацијама и хапшењима својих идеолошких неистомишљеника, а онда, од 1950-их, и специфичним „ратом за прошлост“, који су изнова и изнова обнављали сваки пут када је будућност коју су стварали постајала неизвесница. Генерал Драгољуб Михаиловић и његова ЈВуО (Југословенска Војска у Отаџбини; колоквијално названа четницима) коришћени су као симбол свега назадног и мрачног; требало је да послуже као демони прошлости са којима вечито траје манихејски сукоб. Поражени, оклеветани и безмало заборављени, они су оживели у српском колективном памћењу чим су идеолошке стеге мало попустиле. До тада је требало да прође пола века, а сећања на многе примере чојства и јунаштва у међувремену су избледела. Ипак, остала је успомена на поједине официре и војнике који су остали верни предачким заветима. Један од њих је и капетан Милутин Милутиновић, по рођењу Моравац, а по судбини Србин из расејања. Његова животна прича је и повест о једном тегобном времену и драматичном српском 20. веку.

Милутин Милутиновић (1911–1994), син Светолика и Љубице, родио се у Багрдану код Јагодине. Растао је у сиромашној породици српских сељака непосредно по окончању Великог рата, када је требало обнављати и подизати све: и државу и нацију, и село и просветне установе, и њиву и породицу. Иако у нерегуларним условима, Милутин Милутиновић се по бистрини издвојио у својој генерацији – и у томе се истицао током целог школовања. После гимназије је завршио и Нижу школу војне академије, а као официр Југословенске војске у служби се истицао као примеран. Ипак, судбина није дозволила да генерација којој је припадао дуже проживи у миру: већ док је Милутин био у чину поручника, 1939, разбуктао се нови светски рат, који ће се две године касније прелити и преко југословенских граница. По завршетку Априлског рата, који је држави донео војни слом, окупацију и распарчавање, вратио се у

Милутин Милутиновић пре Другог светског рата

родно место, где је већ после неколико месеци дознао за акцију пуковника Драже Михаиловића. Родољубив и правдољубив, као и читава постсолунска генерација којој је припадао, а у којој су се по привржености Отаџбини посебно издвајали млади официри, ни он сам није седео скрштених руку. Већ у првој ратној години, одбацујући идеје о капитулацији, Милутин се придружио Равногорском покрету у свом завичају. Кратко време провео је у устанку у околини Јагодине, да би од следеће године стално напредовао. Током 1942. постао је командант једног батаљона ЈВуО у Гружи, да би почетком 1944. прешао за команданта 3. крагујевачке бригаде у 2. шумадијском корпусу, у зони око Баточине. У том крају предводио је низ акција против партизанских одреда, али и диверзије против окупатора.

Пролећа 1944. нашао се на једном од најсложенијих ратних задатака: у спашавању и евакуацији савезничких авијатичара, иако су у том моменту Западне силе већ направиле заокрет у политици у Југославији и тиме српске монархистичке снаге пустили низ воду. Милутин Милутиновић, тада већ капетан, верно је описао насталу ситуацију. Он је, прво, око Ваксрса пред бугарско-немачком потером извукао 11 америчких пилота из авиона који су Немци оборили код села Доњих Комарица, у области коју је он контролисао. Тада је дошло и до сукоба са окупаторским војницима, па је Милутиновић ризиковао и сопствене губитке како би мисију извршио успешно. Авијатичаре је, уз сву пажњу, обукао у сељачка одела и разместио их по кућама код поузданих домаћина. „Важно је да се напомене да су ти амерички авијатичари изазвали неописиво народно весеље и општу радост. Јели су се само јагањци и прасад, а пило се вино што се на свадби пије. (...) Јадан наш народ, он није ни сањао да је већ продат и осуђен“ – присећао се касније „капетан Миле“.

По сећању његовог надређеног, уједно и блиског сарадника, мајора Александра Аце Милошевића, са којим га је судба спојила за читав живот, Милутин Милутиновић је важио за одважног, али и строгог старешину. „Увек готов да дивно запева и направи шалу, он је освајао средину и тако ју је, неосетно, водио ка узвишеним националним идеалима“. Саборци говоре да га таква енергија није напуштала ни у најтежим моментима, када је Равногорски покрет пред налетом светских догађаја већ почео да трпи поразе. Капетан Милутиновић се са главнином ЈВуО 1944–1945. повлачио кроз Босну, трпећи све пошасти којих је допала та војска: зима, глад, тифус, свакодневне борбе са комунистима и усташама. Тада је и његова јединица десеткована. Међутим, борбени морал га није напуштао, чак ни у најтежим моментима битке на Зеленгори маја 1945, када је након унапређења дошао на дужност команданта бригаде. Баш тих дана, погинуо је и Милути-

Милутиновић у Гружи, 1943. година

Милутиновић током скривања после 1946. године

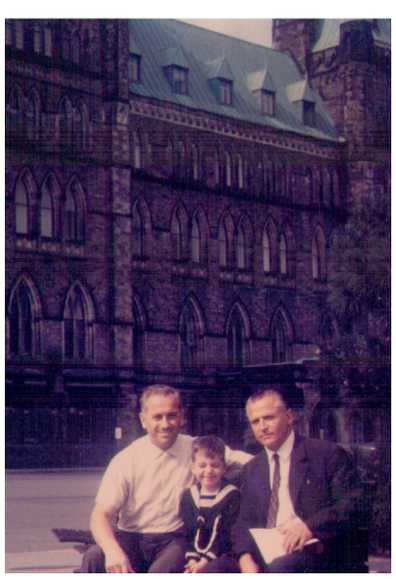

Александар Милошевић са сином и Милетом (десно) у Отави

нов старији брат Младен, отац шесторо деце. О томе је и сам капетан Милутиновић оставио кратак запис: „Мој брат Младен је погинуо 13. маја, под оним брежуљком где смо ми били. (...) О случају са мојим братом обавестио ме Павловић, кад сам међу последњима стигао тамо горе, где је био растанак са Чичом. Шта сам могао? И данас, често мислим о томе. Могао сам да се вратим и по цену великих жртава да га тражим. А то су били моменти кад ти је сваки војник брат. И шта би рекли остали?“ Тако, гробови хиљада војника остали су вечита тајна – зато је Михаиловићеву војску у одступању песник назвао „безгробном војском“. У завичају, породице су их очекивале и деценијама касније. Они се и данас воде као „нестали“.

Мајор Александар Милошевић описује и једну сцену везану за Милутиновића с пролећа 1945, а која подсећа на античке битке: „Требало је назад, и сасвим другим правцем. Извући из провалије 2.000 - 3.000 људи, није била лака ствар. Умеша се и Чича. Нареди на лево круг и свака јединица на место свог преноћишта. Тек што људство на ту заповест крену, комунистичке тројке отворише јаку ватру у нас, баш на излазу. Маса на челу са капетаном Милутином Милутиновићем, командантом Друге шумадијске бригаде, грну правцем одакле је ватра долазила. Из хиљаду грла разлеже се: „Живео Краљ!“ Ужасно стравично одјекнуше дубодолине Вранице... Орканским налетом, не пуцајући, помешано људство из разних јединица полете напред... Ватра умукну... Избезумљене комунистичке тројке су стајале с аутоматима у рукама не пуцајући... Страх их беше скаменио...“. После војног слома ових јединица, капетан Милутиновић је на кратко одступио ка Херцеговини, да би се у јесен 1945, уз велике муке, са својоим командантом и свега неколико преживелих војника, пробио до родног краја.

Иако их је повратак у Шумадију тог октобра пете ратне године и обрадовао и осоколио, непредати равногорци нису имали много разлога за оптимизам. Ситуација коју су затекли се у поређењу са оном пред њихов полазак у Босну изменила из корена. Требало је поново задобити поверење народа који је годину дана био под влашћу, репресијом и утицајем комуниста и притом опстати пред хајком коју ће они покренути. Знали су да се режим укорењио и елиминисао непријатеље на терену, али и да је добио међународну подршку. После пуне четири године мајор Милошевић и капетан Милутиновић су започињали посао изнова, у још тежим околностима него када су предводили покрет у ратном периоду. Били су малобројни и са заплашеним присталицама, окружени потерним јединицама и шпијунима, без оружја, јединица и савезника. Међутим, дубина идеала равногорских официра није им остављала простора за дилеме о смислу борбе. Једно време налазили су се на падинама Црног Врха крај Јагодине, где су, у земуници, само уз неколико зрна тамјана и флашу вина, прославили и Милутиновићеву крсну славу Томиндан. Ускоро су се раздвојили – ненадано за више наредних деценија.

Мајор Александар Милошевић је 1946. успео да емигрира у Грчку, а одатле да преко Италије и Немачке пређе за Канаду. Мисао о ратном другу са којим није успео да успостави везу пред полазак непрестано га је прогонила. Ситуација се променила 1951: из дубоке илегале, преко посредника, његов командант бригаде, капетан Миле Милутиновић јавио му се писмом. Преписка коју су успоставили није могла да буде редовна, али је Милошевић почео да ради на његовом извлачењу из земље. Послао му је своју последњу уштеђевину и спојио га са мајором Синишом Оцокољићем Пазарцем из Италије, који је преко својих канала требало да га пребаци у иностранство. Међутим, дошавши у Београд, Милутиновић је, како се касније показало, издајом пао у руке Удби. По свему судећи, Оцокољићев човек за везу је био повезан и са Удбом и он га је оказао. Потом је дошло до још једног обрта: на „обради“ у злогласној Главњачи „капетан Миле“ пристаје на сарадњу са службом, те да, пошто га они пребаце у иностранство, буде мамац за хапшење много крупније личности – мајора Оцокољића. До реализације плана долази брзо и Милутиновић у пратњи агената бива пребачен у Аустрију, да би се на железничкој станици у Клагенфурту срео са Синишом Пазарцем. Ипак, првом погодном моменту Милутиновић измиче пратњи, обавештава Пазарца о клопци и цео случај пријављује аустријској полицији. Пазарац је у задњем часу успео да избегне заседу и врати се у Италију, док се Милутиновић повезао и са америчком обавештајном службом. Агенти Удбе, откривени и у немогућности да даље делују у страној земљи, повлаче се, а Милутин Милутиновић од тог октобра 1952. остаје у емиграцији. Ту започиње његово ново животно поглавље.

Дисциплинован и посвећен циљу, избегавајући кафанска дружења и уобичајени српски фолклор, Милутиновић је радио данононћно. Брзо је савладао језик, оженио се једном богатом Аустријанком и у Инзбруку, где се настанио, покренуо „штрикерај“ у којем је производио квалитетне одевне предмете од вуне. Већ после пет година отворио је и своју аутошколу. Посао му је поготово кренуо узлазном путањом 1960-их година, доласком

Ратни командант Милошевић и «Сима» 1986. у околини Инзбрука

„армије гастарбајтера“ који нису довољно добро знали језик и законе нове средине, па су похрлили на обуку код харизматичног земљака, већ добро укорењеног у тој средини. Новој генерацији емиграната – печалбара био је опште познат, под надимком Сима. На његову официрску дисциплину, како се савременици сећају, успешно се примио калем „швапског менталитета“, али је у исто време остао човека пун ведрине и хумора, увек рад да запева о Морави и Србији. Слао је новчане прилоге многима: и организацијама и појединцима у земљи који су неговали и реафирмисали српску идеју. Била је то генерација српских емиграната која је сваки час и сваку пару који би им претекли издвајала за помоћ свом роду и Отаџбини и до последњег даха радила за ползу рода – упркос искривљеној слици коју су комунисти стварали о њима у земљи.

Као један од својих последњих задатака, Милутин Милутиновић је зацртао објављивање мемоара, у којима би указао на сва искушења, пропуштене шансе и узлете свог народа у минулом веку; све оно што је проживео и видео као сељак, официр, ратник, герилац и емигрант. Делове је већ био и исписао. У свему га је претекла кратка болест и, потом, изненадна смрт. Умро је другог дана своје крсне славе, Светог Томе, 20. октобра 1994. године. Истог тог дана, безмало 50 година раније, растао се од свог команданта Александра Милошевића и у герили Шумадији 1945. године. Ковчег капетана Милета Милутиновића је, пре него што је сахрањен, био прекривен српском заставом; тробојка и слика генерала Михаиловића ишли су на челу поворке ожалошћених, међу којима је било и доста Аустријанаца. Сахрањен је на гробљу у Инзбруку, не остваривши жељу да опет види своје Поморавље. Тиме се угасило срце једног од дискретних, али незаборављених хероја из српског националног покрета отпора. Успомена на њега дуго ће живети међу српском заједницом Инзбрука и Тирола, јер га се данас сећају и помињу и они који му по годинама могу бити прауруци и чукунуруци.

ПРАВОСЛАВЉЕ

ПУТ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

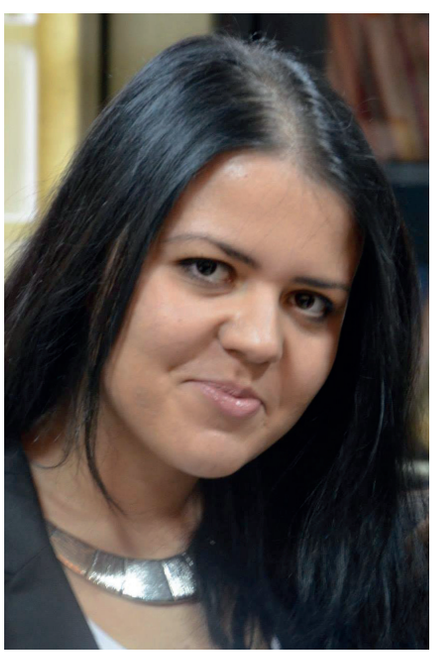

Аутор: Марија Стевановић,
професор српског језика
и књижевности из Врања

„А када га Исус видје да постане жалостан, рече: Како је тешко онима који имају богатство ући у Царство Божије! Јер лакше је камили проћи кроз иглене уши, него ли богатоме ући у Царство Божије...“

– Јеванђеље по Јовану

Пре неколико дана пронађено је чак седам нових планета, за које научници тврде да су налик Земљи. Човечанство је било срећно, човечанство је било забринуто, човечанство се плаши.

Свакога дана наш свет се мења. Сведоци смо и учесници „незадрживог прогреса“ овог двадесет и првог века. Јутарња Сунца више не доносе само нови дан, већ и нови модел мобилног телефона, ајпода, компјутера, нову интернет апликацију, нове опције на друштвеним мрежама, ново алуминијумско архитектонско решење за стамбену зграду, роботизовану машину која замењује фабричког радника, вештачку интелигенцију... Ако све ово узмемо у обзир, можемо једино поставити питање где је ту човек и – да ли је овај свет заиста наш?

Човек више није задовољан тиме што је човек. Заборавља колико је савршен, заборавља колико је

нечијег труда и неке бескрајне неименоване силе утрошено да би код њега све било онако како јесте: да би ноге ходале, мозак могао да мисли, плућа да дишу, срце да пумпа крв, а душа да воли. Заборавља да је бољи и савршенији од било ког новог апарата, машине, робота... Заборавља да још увек није открио вероватно ни делић свих својих способности. Али човеку то више није довољно. Он више не тежи продуховљењу, небу, висинама; човек сада тежи да продре у срце земље. Више га не занима његов почетак, не занима га оно што га је начинило најкомпликованијим за разумевање, а уједно и најсавршенијим бићем на свету; човек данас тежи да открије колико далеко може да допре. Човек данас купује свој квадратни метар површине Месеца. Човек данас изгара у жељи да парче камена, било на Земљи или негде другде, понесе баш његово име.

Наравно, медаља увек има и другу страну. Негде далеко, на некој земљи црвенијој, испуцалој, пресахлој, нама потпуно непознатој, неки други, опет нама потпуно непознати људи, не освајају комад Месечевог камена, већ кап земаљске воде. Пребројавају кости на скелетима своје изгладнеле деце, безнадежно окопавају своја свела житна поља, гледају у небо, „...ишту, ал' тамо само ћути распети Бог". Негде далеко, дакле, живе људи који се не труде да продру до средишта земље; негде далеко, дакле, живе људи којима су светови и даље саграђени од земље, воде, ваздуха и ватре; негде далеко и даље живи обичан човек, благословен да тугује и осети срећу због малих ствари. Делује чудно, зар не?

Нама, у нашим компјутеризованим и интернетизованим световима, нама, који смо заборавили шта је молитва, несхватљиво је да неко од Неба молитвом тражи кишну кап. Нама је несхватљиво и када на Дневнику јаве да је у Етиопији неко умро од глади. А како ли делујемо ми из друге перспективе? Ми који тугујемо због маркираних фармерки, ми који смо завидни због бољег телефона онога кога називамо пријатељем, ми који дневно у етар пошаљемо десетине својих слика са новим вештачким трепавицама и надограђеним ноктима, са новом бојом косе. На чему ли завиде они други људи, они што моле за кишу? На потоку?

Пре неколико месеци гледала сам на интернету снимак из неке афричке школе. На снимку деца, у уредним, свим истим и једнаким школским униформама отварају новогодишње пакетиће. Снимак траје око два минута и то је два минута вриштања од истинске, истинске среће. А у пакетићима су поред свесака и оловки биле четкице и пасте за зубе.

Треба пронаћи себе. Ургентно и најхитније, пре него што наставите да тражите неку нову планету. Пронаћи своје лично извориште среће, толико лично да се на њему нико други не може напајати. Интимно, неопипљиво, нематеријализовано, јер једино тако ће неко други моћи да у нама пронађе своју срећу. Молити се за благослов да тугујемо и радујемо се због малих ствари. И, како професор Ломпар каже, „вратити се себи, док још имамо коме".

ЧЕМУ СЛУЖИ БРОЈАНИЦА?

Аутор: Светосавско звонце, Београд

Молитва помоћу бројаница један је од најстаријих начина молитве, који су нарочито неговали православни монаси. Саме бројанице имају симболички карактер. Обично су црне боје. Бројанице су исплетене од чисте овчије вуне.

Мале бројанице обично имају 33 чворића. Постоје и веће бројанице од по 50, 100 или 300 чворића.

По једном старом предању, био је један монах који је желео да начини вунену бројаницу да би одбројавао своје молитве, али ђаво му јестално развезивао чвориће које би исплео. једном му се јавио анђео и научио га да плете чворић који се састоји од седам уплетених крстова. То је један од најкомпликованијих чворова на свету. Овакву бројаницу ђаво није могао да расплете.

КАКО СЕ МОЛИМО ПОМОЋУ БРОЈАНИЦА?

Поред молитва које се налазе у молитвенику и редовно се читају у одређено доба дана, Црква Христова благосиља својим верницима да све своје молитве могу надопунити или заменити кратким молитвама које се више пута учестало и сабрано понављају. Оне нам омогућавају и помажу да се лакше саберемо умом на саме речи молитве како нам ум не би лутао.

Како, дакле, да започнемо молитву? Сабравши мисли, узмемо левом руком куглицу бројанице (или крстић), држећи је лагано између палца и кажипрста. Осенимо се знаком часног крста десном руком и тихо почнемо одбројавајући сваку поједину молитву једним чворићем.

Најчешћа молитва којом се молимо на бројанице; је тзв. ***ИСУСОВА МОЛИТВА*** која гласи:

ГОСПОДЕ, ИСУСЕ ХРИСТЕ, СИНЕ БОЖЈИ, ПОМИЛУЈ МЕ ГРЕШНОГ!

ИСУСОВА МОЛИТВА је најважнија молитва сваког православног хришћанина. Она по црквеним правилима може да замени све друге. Будући освећена самим именом Христа Бога.

Поред ИСУСОВЕ МОЛИТВЕ уобичајено је да се хришћани моле и ***Пресветој Богородици и светитељима*** и то на следећи начин:

ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦЕ, СПАСИ МЕ ГРЕШНОГА!

СВЕТИ (име светитеља) МОЛИ БОГА ЗА МЕНЕ ГРЕШНОГА!

Помоћу бројанице можемо да се молимо за своје ближње, свој народ и то тако што на првом чворићу бројанице изговоримо следеће речи:

ГОСПОДЕ ИСУСЕ ХРИСТЕ, ПОМИЛУЈ СЛУГУ (слуге, слушкињу, народ) СВОГА (име или више имена са списка), а на осталим чворићима не понављамо име онога за кога се молимо ако их има више, веће говоримо:

ГОСПОДЕ ИСУСЕ ХРИСТЕ, ПОМИЛУЈ ПОМЕНУТЕ СЛУГЕ СВОЈЕ!

Када смо сами добро је да изаберемо неко тихо место и да речи молитве говоримо шапатом. Православни хришћани најчешће се моле стојећи пред иконама и упаљеним кандилом, али могу да се моле и седећи или лежећи када смо телесно исцрпљени или болесни. Корисно је да се после сваке изговорене молитве прекрстимо. На тај начин се наша пажња лакше веже за речи молитве.

Међутим, молитва на бројанице може да се практикује на сваком месту и у свакој ситуацији: у аутобусу, возу, чекаоници, приликом шетње или чак разговора у коме не учествујемо. Многи хришћани пред спавање осене крстом своју постељу и легну у кревет заједно са бројаницом тихо се молећи док не заспе. Ујутро, када се пробуде, одмах се лате бројанице и тако започну дан молитвом. Веома је корисно одвојити увече пред спавање и ујутро по буђењу одређено време које ћемо посветити молитви на бројанице.

Монах са бројаницом

Апостол Павле нас учи да се молимо непрестано. Свакако, када смо у друштву не можемо се молити на исти начин као када смо сами. У том случају не треба привлачити пажњу некаквим чудноватим понашањем, већ напросто ћутећи у себи изговарати молитву пратећи је неприметно окретањем, бројанице.

Укратко речено, можемо се молити увек и свугде, а да то нико други не зна осим Бога коме се молимо и нас самих. Свако намерно привлачење пажње других људи око нас страно је духу истинске молитве коју морамо да вршимо у покајању и смирењу, скромно и тихо у тајној одаји срца свога.

Приликом молитве на бројанице Свети Оци апсолутно забрањују било какво маштање и замишљање слика. Наша пажња мора искључиво бити сабрана на речи молитве. То се постиже упорним трудом и вежбањем пажње, али и полаганим произношењем молитве без журбе да што пре постигнемо одређени број. Бог чује и услишава само ону молитву која се сабрано врши. Ипак, пажњу је тешко одмах постићи и зато се саветује да се молитва и у тренуцима расејаности изговара, јер учесталим понављањем наш ум се постепено навикава на молитву и тако стиче пажњу у молитви. Заправо, најбољи начин да се научимо молитви јесте да одлучимо да је понављамо без обзира да ли успевамо да се саберемо или не. Као што кап по кап воде може да издуби

и најтврђи камен тако и учесталост молитве без обзира колико нам она још била расејана, може да доведе до чисте и сабране молитве. Бројаница се може у тренуцима када је не користимо држати у џепу, или ако је мала око руке. Ипак, није лепо привлачити пажњу својим бројаницама, а поготово играти се њима прстима у доколици. Оне служе искључиво за молитву, а не за игру или за украс. Према бројаницама смо дужни да имамо долично поштовање. Монаси и монахиње који плету бројанице и сами се моле за време свог рада и зато су бројанице плод молитве и њом су освећене.

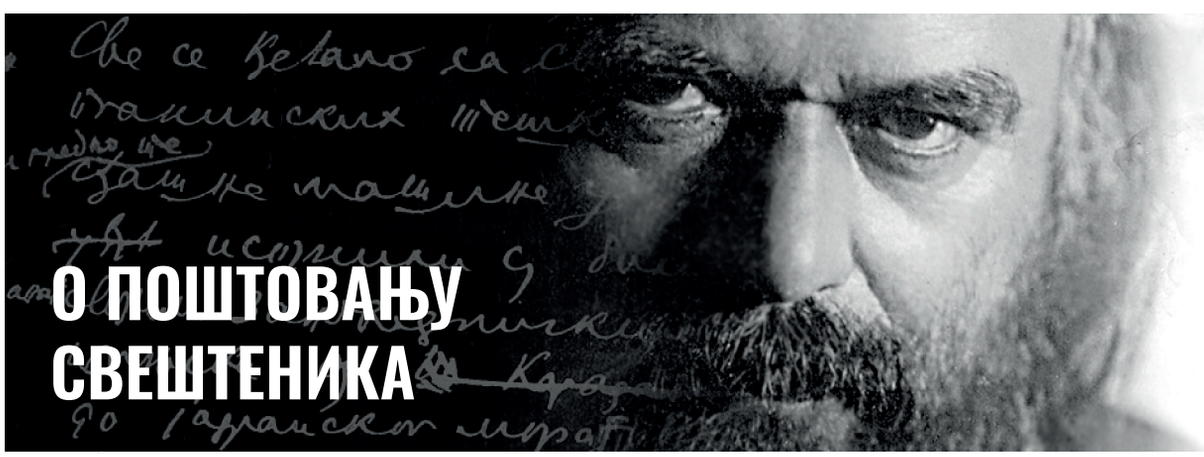

О ПОШТОВАЊУ СВЕШТЕНИКА

Аутор: Свети Владика Николај Велимировић

Поштујте браћо, свештенике своје. Они су слуге Христове и представници апостола Христових. Њихова је служба тешка, њихова одговорност пред Богом огромна. Они се моле Богу за све нас. Они својим рукама и молитвама припремају свето причешће, којим се ви са Богом сједињујете. Они вас дочекују кад се рађате, они вас испраћају кад умирете. Они за вас Богу одговарају.

Свети Сава је рекао: „Ако је поп грешан, молитва његова није грешна“. Не осуђујте свога свештеника, не ружите га, не гоните га. За своје грехе он ће одговарати Богу више него ли ви за своје, јер је свештеник Бога живога. Ако је свештеник грешан, поштуј га и поштовањем ћеш га застидети и он ће се поправити. Ако ли га осуђујеш и ружиш, он ће постати још гори. Поштујте браћо, свештенике своје.

Немојте се правити паметнији у духовним стварима од свештеника. И ако све не твори што треба творити, по слабости својој, он зна шта треба говорити. Питајте га о путу спасења и слушајте речи његове. Молите га, да вам објасни и он ће вам објаснити. Ја сам исповедио неке, који су се кајали што су осуђивали свога свештеника.

Свештеник има свој суд и свога судију. И ако греши, знајте, да га казна неће обићи. Но, немојте му ви бити судија. Он велико бреме носи и велику одговорност има. Отуда је и његово спасење теже него ваше. Зато вас молим, браћо, поштујте свештенике своје.

INTERESSANT!

DENKMAL FÜR DIE HELDIN DIANA BUDISAVLJEVIĆ

Autor: B. Caranović –
Večernje Novosti, 29. Oktober 2015

Belgrad zahlt seine Schuld gegenüber der humanen Österreicherin zurück, die 12.000 serbische Kinder aus Jasenovac und anderen Konzentrationslagern gerettet hat. Der Designwettbewerb wird noch diese Woche ausgeschrieben.

Die vergessene Heldin des Zweiten Weltkriegs, die Österreicherin Diana Budisavljević, die fast 12.000 Kinder aus Jasenovac und anderen Todeslagern der Ustascha gerettet hat, erhält ein Denkmal in Belgrad! Diese Entscheidung des serbischen Parlaments, die vor einigen Tagen auf einer Sitzung verabschiedet wurde, ist eine Art Nachspiel von Aktionen zur Wiederbelebung der Erinnerungen an diese humane und edle Frau, die vor fünf Jahren von „Večernje Novosti“ initiiert wurde. Seitdem wurde die Öffentlichkeit durch eine Reihe von Texten mit Dianas Werken bekannt gemacht, eine Straße im Belgrader Edelviertel Dedinje trägt ihren Namen. Die serbisch-orthodoxe Kirche ehrte sie posthum mit dem „Kaiserin-Milica-Orden“ und bald wird ein Teil von Belgrad ein ihr gewidmetes Denkmal erhalten.

Laut dem Stadtverwalter Goran Vesić, dem Vorsitzenden des Komitees zur Errichtung dieses Denkmals, könnte eine zukünftige Statue im Tašmajdan-Park errichtet werden, aber der genaue Ort wird noch diskutiert.

- Der Wettbewerb für das vorläufige Design wird im Laufe der Woche ausgeschrieben und es besteht kein Zweifel daran, dass es sich um ein Werk handeln muss, das dem Namen und den Taten von Diana Budisavljević gerecht wird - sagt Vesić. - In der ersten Sitzung des Ausschusses werden wir auch den Ort erörtern, an dem das Denkmal errichtet wird. Ein möglicher Ort ist der Tašmajdan-Park. Es ist mir eine Ehre, Vorsitzender dieses Ausschusses zu sein und Belgrad und sein Rathaus werden Diana Budisavljević endlich ihren Respekt erweisen. Ich bin „Novosti“ auch dankbar, dass sie der serbischen Öffentlichkeit die Arbeit dieser Frau, die größte Rettungsaktion und die größte humanitäre Aktion im Zweiten Weltkrieg, mitgeteilt haben.

Die Initiative wurde von der Vereinigung der KZ-Insassen und deren Nachkommen „Jasenovac“ eingereicht, deren Mitglieder überlebende Häftlinge aus Lagern in Kroatien während des Zweiten Weltkriegs sind.

Die Statue könnte im Tašmajdan-Park aufgestellt werden

- Viele von uns haben nur dank Diana Budisavljević überlebt, die für die Rettung Tausender serbischer Kinder verantwortlich ist, die in den KZs der Ustascha inhaftiert waren - so der Verband. - Wir haben die Initiative 2013 gestartet. Wir haben darauf hingewiesen, dass die Opfer des serbischen Volkes in den vorangegangenen Kriegen nicht ausreichend gewürdigt wurden, um die Erinnerung an diese Opfer zu bewahren und die Hinrichtungsstätten, an denen das serbische Volk umkam, zu kennzeichnen,. Mit dieser Gelegenheit versuchen wir erneut an die Persönlichkeit von Diana Budisavljevićzu erinnern, an die auch Belgrad mit diesem Denkmal etwas zurückgeben sollte und das auch an ihre großartige Arbeit erinnern wird.

Diese Entscheidung sowie die Entscheidungen, die Diana Budisavljević zu einer Straße in Belgrad, Banja Luka, Kozarska Dubica, Zagreb und Sisak verholfen haben, sind nur ein Teil der Beseitigung der Ungerechtigkeit, die einem der größten serbischen Wohltäter angetan wurde. Die heldenhafte Arbeit der gebürtigen Österreicherin aus Innsbruck steht seit langem am Rande der offiziellen Geschichte.

EINZIGARTIGE ARBEIT

Diana Budisavljević, eine gebürtige Österreicherin, die mit einem Professor der medizinischen Fakultät in Zagreb, Julije Budisavljević, verheiratet war, initiierte die Aktionen zur Rettung von Kindern aus den Ustascha-KZs selbst. Dieses Bestreben gilt als die größte humanitäre Aktion in Europa während des Zweiten Weltkriegs. In ständiger Angst vor den Ustascha-Behörden ging sie in deren berüchtigte Lager und evakuierte hungernde und kranke Kinder, hauptsächlich aus Kozara und Kordun, aber auch aus anderen bosnischen und kroatischen Dörfern. Sie führte genaue Listen aller Kleinkinder und dank dieser Tatsache behielten die meisten dieser Kinder ihren Namen und Identität.

DANICA MARINKOVIĆ: SIE WOLLTEN MICH WEGEN RAČAK BRECHEN, SCHAFFTEN ES ABER NICHT

Autor: Milena Marković –
Večernje Novosti, 17. März 2017

Untersuchungsrichterin Danica Marinković über den großen Betrug von Walker als Einführung in die Bombardierung und das persönliche Schicksal eines unverzeihlichen Zeugen. Ich wurde großen Druck ausgesetzt, nur um die Untersuchung aufzugeben.

Nicht einmal unter den größten Schmerzen würde ich einen einzigen Buchstaben aus der Untersuchung, die ich in Račak durchgeführt habe, aufgeben und ich habe bewiesen, dass Račak ein schwerwiegender Betrug war. Er diente für die NATO-Bombardierung Serbien und Montenegros, weil Walkers Lüge stärker war als unsere Wahrheit.

So spricht Danica Marinkovic, die Ermittlungsrichterin am Bezirksgericht Priština, die die gesamte Untersuchung in Račak, im Winter 1999, leitete. Sie fand dann heraus, dass dort nicht „unschuldige Dorfbewohner“ getötet wurden und dass es kein „Massaker“ gab, wie William Walker der Welt die toten Mitglieder einer terroristischen Bande, der sogenannten UCK, in einer bewaffneten Operation mit den serbischen Streitkräften präsentierte.

Etwas mehr als ein Jahrzehnt später wurden die Beweise von Richterin Marinković vom Internationalen Strafgerichtshof akzeptiert, und nach ihrem brillanten Verhör ließ die Staatsanwaltschaft die Anklage von Račak

gegen Milošević und serbische Polizei- und Armeegeneräle fallen. Wenn es nicht so wäre, ist klar, wie viel mehr Schaden die inszenierte einseitige Interpretation von Račak dem serbischen Volk zugefügt hätte.

Was hat Danica für diese Gerechtigkeit in Wahrheit, Hartnäckigkeit im Beruf und menschlichen Mut, gewonnen? Sie spricht zum ersten Mal für „Novosti“ über das, was sie von Račak bis vor kurzem im Ruhestand durchgemacht hat.

- Die Wahrheit über Račak entsprach nicht nur Walker, sondern diese Wahrheit entsprach auch nicht dem Nichtregierungssektor in Serbien. Logischerweise, weil einige Vertreter dieser Organisationen, einschließlich der Parteien, offen die Bombardierung der Bundesrepublik Jugoslawien befürwortet haben. Die vorherigen Wahrheiten, wie die über Klečka, in der Serben aus Orahovac entführt wurden, entsprachen auch nicht ihrer Meinungen. Die Tragödie der Serben aus Orahovac, in der 47 entführt wurden, ereignete sich im Sommer 1998, lange vor Račak. Die Leichen der Entführten wurden in lebenden Kalk geworfen und während ich lebe, werde ich von diesen Bildern der Untersuchung begleitet. Aber es war nicht meine einzige Untersuchung, die mich veränderte. Es wurden Dutzende Fälle gemeldet, in denen Mitgliedern der albanischen Terroristenbande feindliche Aktionen gegen den Staat gezeigt wurden. Die Morde an Angehörigen der Polizei und der Armee, die alle darauf abzielen, das serbische Volk einzuschüchtern, es zwingen, Kosovo und Metochien zu verlassen, und die Terroristen bilden daraufhin ihren eigenen unabhängigen Staat. Was leider auch passiert ist.

Nach solchen Ermittlungen, in denen auch die Handlungen von Haradinaj, Limaj und sogar Thaci Gegenstand waren, haben Sie einen Haftbefehl erlassen – für Sie gab es anscheinend nach der Besatzung kein Leben mehr in Priština.

- Am ersten Tag nach der Unterzeichnung des Kumanovo-Abkommens wurde mir gesagt: „Dana, du musst gehen. Jetzt. Sofort. Sie werden dich zuerst suchen.“ So war es auch. Die KFOR, begleitet von terroristischen Banditen oder terroristische Banditen begleitet von der KFOR, ganz egal wie, jedoch gingen sie zuerst zum Bezirksgericht in Priština. Sie bitten den Gerichtspräsidenten, ihnen zu sagen, wo ich bin. Sie ist im Urlaub, sagte er. Sie fragten: Wann kommt sie zurück. Er antwortete: Ich weiß es nicht. Danach durchsuchten sie mein Büro. Die Angestellten wurden angewiesen, die Registrierkasse zu öffnen. Und alles, was sie fanden, alle Gegenstände haben sie mitgenommen. Aber ich hatte ein schicksalhaftes Bedürfnis, alles zu kopieren, jeden Gegenstand für mich zu behalten und jedes Dokument zu speichern. Das ist mein kostbarstes Vermögen. Als sie mir sagten, ich müsse gehen, packte ich alles zusammen und nahm es mit. Das ist wirklich wertvoll. Wie hätte ich all diese Lügen in Den Haag ohne sie zu Fall gebracht? Ich habe zwei Mal ausgesagt.

Das Bezirksgericht in Priština wurde in jenen Tagen der Besatzung nach Niš verlegt. Sie und Ihre Kollegen hoffen das ganze Jahr über, dass ihr zurückkehren könnt. Dann kommen die Änderungen vom 5. Oktober 2000. Was diese dir gebracht?

- Ignoranz gegenüber uns, Richtern und Staatsanwälten aus Kosovo und Metochien. Völlige Ignoranz. Weder haben sie uns eingeteilt, noch benachrichtigte uns jemand. Für mich persönlich wurden wir wie Aussätzige behandelt. Ein echter Aussätziger... Ich erinnere mich, dass Vladimir Božović damals der Koordinator des Zentrums für Kosovo und Metochien, ein wirklich gerechter und mutiger junger Mann war. Er arrangierte irgendwie, uns in der Regierung Serbiens zu empfangen und sich dort mit Vertretern der renommierten Institutionen zusammenzutreffen. Kollegen schlagen vor, dass ich sie vertrete. Wie, Leute?! Sie akzeptieren mich nicht, sie werden mich wegen Račak nicht akzeptieren und das Treffen wird scheitern. Nein, sagen sie, Dana du gehst und sonst niemand. Der Justizminister kommt, um ihn nicht zu nennen, er ist verstorben, er sagt uns: Sie werden alle den Mindestlohn verdienen. Ich antwortete: Mindestlohn oder nicht, wir wollen arbeiten. Und er: Wenn es euch nicht gefällt, geht zurück wo ihr herkommt. Zoran Perović, damals Richter am Verfassungsgericht, half uns später mit aller Ehre, anzufangen und mit der Arbeit zu beginnen. Ich habe einen Platz in Kragujevac am Bezirksgericht bekommen. Dort endete mein Berufsleben und ich erledigte jeden einzelnen Fall.

In der Zwischenzeit waren Sie arbeitslos. Sie wurden im Januar 2011 zum elften Jahrestag des Ereignisses in Račak nicht wiedergewählt. Symbolik, Zufall oder ...

- Ich habe kein Dilemma, dass ich mit den Verhören über Račak abgestempelt wurde. Dies wird von meinen Kollegen bestätigt, denen ich voll vertraue. Sie selbst sagten mir: Dana hör auf mit Den Haag und Račak... Bald jedoch war ich wieder in Den Haag und sagte zur Verteidigung von Polizeigeneral Djordjević aus. Ich fragte mich dann: Was wäre, wenn der Staatsanwalt meine Aussagen in Frage stellen würde, da ich kein Experte war, weil ich in Serbien nicht als Richter wiedergewählt worden war? Ich fragte mich: Ist das meine Schande oder die des Staates?

Wie haben Sie es dann wieder geschafft bis zur Pensionierung weiterzuarbeiten?

- Die Abgeordneten des Parlaments stellten in einer Sitzung die Frage: Wie ist es möglich, dass eine Richterin wie Danica Marinković, wie sie sagten, seinen Job verliert? Ich denke, dieser öffentliche Aufruf hat die Zuständigen beeinflusst. Sie brachten mich zurück zur Arbeit und wieder nach Kragujevac, einer Stadt, die ich nicht einmal kennenlernen konnte, weil ich so viel und so hart gearbeitet habe. Ich habe auch gerne gearbeitet. Ich wurde zurückgebracht, um im Mandat von Ministerin Snežana Malović zu arbeiten. Aber es wurde mir direkt zur Kenntnis gebracht, ich glaube, es kam nicht von ihr, und mir wurde gesagt: Jetzt bist du durch die Nadelöhren gerutscht, in Zukunft musst du aufpassen.

Die Genugtuung für alles, was Sie durchgemacht haben, wurde jedoch irgendwie befriedigt. In diesem Jahr wurden Sie im Februar anlässlich des Nationalfeiertags mit der Goldmedaille für berufliche Integrität, persönlichen Mut und Ehrlichkeit ausgezeichnet. Wie haben Sie diese Medaille erhalten?

- Ich war gerührt und sehr dankbar.

Im Auszeichnungsvorschlag steht unter anderem, dass Ihre Arbeit eine Lektion ist, aus der man lernen kann. Wie würden Sie dies kommentieren?

- So zum Beispiel: Sei mutig, ehrlich und hartnäckig. Human, vernünftig und gerecht in der Wahrheit. Die Wahrheit wird überall sein, wo man sie auch erwähnt. Und dort wo man ihr ausweicht, sie stillschweigt und sie nicht zu Ende führt, kommt sie letztendlich doch an, um manchmal das falsch Gesagte und das falsche Zeugnis zu richtig zu stellen. Dieser Glaube sollte trotz des Opfers bestehen bleiben, denn ohne Wahrheit ist das Leben nicht nur in unserer juristischen Arbeit, sondern auch in unserem täglichen Leben ohne Sinn und Würde.

FLORA BROVINA

Als die serbische Regierung 2003 beschloss, alle albanischen Gefangenen aus Niš und anderen Gefängnissen freizulassen, entließ man zuerst Flora Brovina, sie wurde wegen feindlicher Aktivitäten gegen den Staat Serbien zu zehn Jahren Haft verurteilt - sagt Danica Marinković. - Nach fünf Tagen kehrte sie zu den Gefangenen zurück und sagte: Ihr werdet alle bald freigelassen. So war es auch. Freiheit erreichten auch Kriminelle die zu zwanzig Jahren Haft verurteilt waren. Unter ihnen sind die wegen Klečka verurteilten Brüder Mazarek. In Kosovo und Metochien wurden sie als Helden empfangen. Für mich als Experten war das ein Schock.

HAAGER ERMITTLER

Danica Marinković wurde zuerst vom Internationalen Strafgerichtshof als Zeugin vorgeladen. Sie erinnert sich an einen unangekündigten Ermittler, der an die Tür ihres Familienhauses klopfte. Sie war wie versteinert.

- Mich im Haus zu verhören, das gibt es bei uns in Serbien nicht. - sagte sie. - Senden Sie einen Antrag an den Justizpalast, ich werde aussagen.

Bald luden sie sie irgendwo im Belgrader Edelviertel Dedinje ein. Im Büro Ermittler und Übersetzer. Es wird auf Englisch gesprochen. Als sie der Richterin, unter diesen Umständen einer potenziellen Zeugin, ein Protokoll vorlegten und von der Staatsanwaltschaft übersetzt haben, lehnte sie die Hälfte davon ab. Und sie, lehnten sie unzufrieden als Zeugin ab.

DOKUMENTARFILM ÜBER DIANA BUDISAVLJEVIĆ: HELDIN DIE MAN NICHT VERGESSEN DARF

Autor: J.V. –
Večernje Novosti, 01. April 2017

Die Filme „Serbien im Großen Krieg“, „Verbrechen ohne Bestrafung“, „Niemand hat nein gesagt“, der Journalistin Sladjana Zarić sind nur ein Teil ihrer reichhaltigen Dokumentarfilmarbeit bei der Radio-Television Serbiens (RTS). Zarić bereitet schon einen neuen vor –„Der vergessene Admiral“.

- Dies ist die Geschichte des britischen Admirals Ernest Troubridge, der während des Ersten Weltkriegs der serbischen Armee beistand - sagt Sladjana Zarić, Redakteurin des RTS-Informationsprogramms. - Wir filmen noch und die Zuschauer können die Premiere im Juni erwarten.

Sladjana bereitet gleichzeitig auch einen neuen Fernsehfilm vor. Aus ihrer journalistischen „Küche“ erfahren wir die Geschichte von Diana Budisavljevic, einer Frau, die im Jahr 1942 12.000 serbische Kinder aus dem berüchtigten Konzentrationslager Jasenovac rettete.

- Diana hat es verdient, an die erste Stelle unserer Geschichte gesetzt zu werden, weil sie es geschafft hat, in diesen gefährlichen Kriegsjahren viele Leben zu retten. Zarić glaubt, dass Oscar Schindler und Irene Sadler die ganze Welt kennt, daher ist es wichtig, dass Dianas Humanität nicht vergessen wird.

- Während meiner Recherchen fand ich Überlebende, die sie vor dem sicheren Tod rettete. Ihre Geschichte wird durch diese Personen erzählt.

Diana führte eine detailreiche Liste für alle Kinder, die während dieser Kriegsjahre aus den Todeslagern der Ustascha im damaligen Unabhängigen Staat Kroatien gerettet wurden: Name, Nachname, Herkunft… Aber wie sie während der Recherche herausfand, waren einige

Sladjana Zarić

Kinder zu klein und ohne Familie, um ihre Aufzeichnungen genau aufzulisten.

- Für diese Kleinkinder schrieb sie neben den Spitznamen auch ihre Charakteristika auf, in der Hoffnung, dass sie sich wieder in der Umarmung ihrer Eltern wiederfinden würden. – erzählt Sladjana.

- Sie klopfte an jede Tür, um ihnen zu helfen, weil für sie das wichtigste war, dass sie überleben.

Laut dem Autor werden die Serben und Kroaten sich nicht einig wie viele Menschen im KZ getötet wurden, jedoch teilen sie bei nur einer Frage die gleiche Meinung: Etwa 20.000 Kinder unter 14 Jahren wurden dort getötet.

Laut Zarić wäre diese Zahl viel höher gewesen, wenn Diana nicht so viele Kinder gerettet hätte und sie kündigt an, dass der Film über die große Heldin, den sie zusammen mit dem serbischen Ministerium für Arbeit und Soziales dreht, Ende des Jahres auf RTS ausgestrahlt wird.

Das Quad Team Tirol aus Österreich besuchte schon zum zweiten Mal Ost-Serbien

- Dieses Jahr nahmen wir „halb“ Serbien unter die Lupe -

Autor: Silvio Srbulović,
Mitglied beim Quad Team Tirol

28.08.

Der Urlaub im „tropischen“ Klima begann auf der breiten und tiefen Donau auf einem Motorboot. Von dort aus cruisten wir ca. ein und halb Stunden lang und beobachteten die Schönheiten der Donau, die zwei wundervolle Länder, Serbien und Rumänien, voneinander trennt. Mit dem Boot besuchten wir die Tafel des Traian und das Gemälde von Decibal. Auch die Geschichte der Sehenswürdigkeiten war sehr interessant.

Nach der Bootsfahrt ging es mit den Quads wieder in Richtung Kladovo, wo wir eine organisierte Führung durch das Innere des Staudammes bzw. des Kraftwerkes Djerdap (auch Eisernes Tor oder Iron Gate genannt) unternahmen.

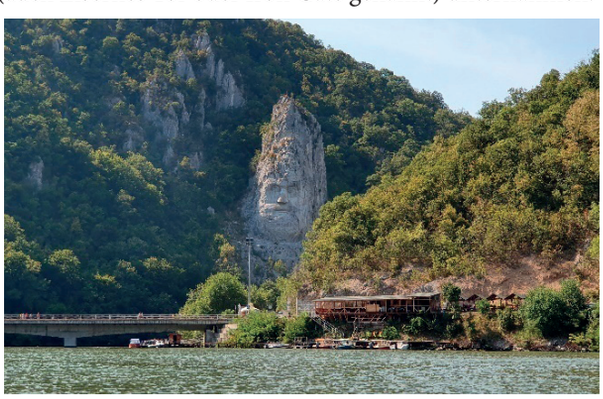

29.08.

Am zweiten Morgen machten wir uns auf den Weg in Richtung des Berges Stara Planina (Alter Berg). Stara Planina liegt im Südosten des Landes und trennt Serbien von Bulgarien. Auf dem Weg dorthin besuchten wir auch das Bergwerk in Bor und von dort aus fuhren wir mit den Maschinen weiter bis wir in Knjaževac ankamen, dort erwarteten uns schon unsere Freunde vom ATV-Club Knjaževac. Nach einer kurzen Pause stiegen wir auf die ATVs und traten den Offroad-Weg in Richtung unserer Unterkunft Sedlar auf dem Berg Stara Planina an.

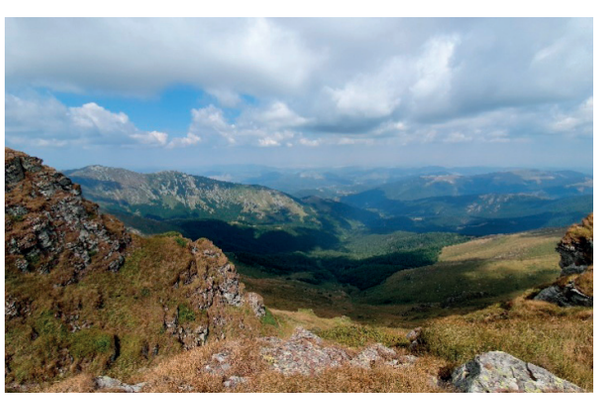

30.08.

Nach einem richtigen serbischen Frühstück starteten wir alle gemeinsam zum Gipfel des Stara Planina, Midžor, auf einer Seehöhe von ca. 2.230 m. Die Tages-Offroad-Tour war für uns sehr anstrengend und staubig. Am Abend packten wir alle unsere Sachen aus der Unterkunft Sedlar und machten uns auf den Weg zur nächsten Unterkunft (Farma Koliba) die ca.100 km weiter in Richtung des Landesinneren lag. Dort erwartete uns ein Swimmingpool und wir sahen auch einen freilaufenden Esel und einige Ponys.

01.09.

An diesem Morgen bekamen wir Besuch von einem Ehepaar, das gehört hatte, dass wir aus Österreich eine Tour durch das Land unternehmen und wollte einen Offroad-Tag mit uns verbringen.

Jetzt ging es hinauf auf den Berg Rtanj. Auf dem Weg dorthin besuchten wir auch die Höhle Seselačka Pećina, wo auch einige Fledermäuse zu sehen bekamen und sogar auch eine giftige Schlange (Europäische Hornotter), die in freier Wildbahn den Fußweg überquerte. Weiter ging es in Richtung des Berges Rtanj. Als wir dort das Ziel erreichten, wurden wir von einem Hüttenbesitzer angesprochen, der uns auf einen Rtanj-Tee und Rtanj-Schnaps einlud. Laut den Einwohnern wachsen die Rtanj-Kräuter nur auf diesem Berg, darum soll er so besonders sein. Am Ende des Tages ging es wieder zurück in die Unterkunft, wo wir auch ordentliche Portionen zum Abendessen bekamen.

02.09.

Auch von dieser Unterkunft mussten wir uns verabschieden und machten uns auf den Weg in Richtung Belgrad. Natürlich suchten wir uns davor interessante Sehenswürdigkeiten aus, die auf dem Weg lagen.

Der Bundesstraße entlang Richtung Despotovac, besuchten wir das Kloster Manasija.

Dieses Serbisch Orthodoxe Kloster liegt etwas außerhalb der Ortschaft. Das Schöne an diesem Kloster ist nicht nur das Kloster selbst, sondern auch die Burgfestung, die um das Kloster herum zum Schutz vor fremden Angriffen und Waldbränden errichtet wurde.

Gleich danach besuchten wir auch ein nahegelegenes Freiluftmuseum. Dort sind die 30 wichtigsten Kirchen und Klöster aus Serbien (samt Kosovo und Metochien) originalgetreu nachgebaut, aber als Modelle 17 Mal kleiner als die Originale.

Weiter ging es mit unseren Quads zum Wasserfall Lisine, wo wir in schönster Umgebung neben dem Wasserfall unser Essen genießen konnten.

Da wir schon ziemlich spät dran waren, entschieden wir uns spontan unsere Route nach Belgrad auf die Autobahn zu verlegen. Von Svilajnac aus fuhren wir die letzten 95 km bei Dunkelheit auf der Autobahn. Als wir in Belgrad ankamen, erwartete uns ein perfekt eingerichtetes Hotel mit einem erstklassigen Service. Den Abend ließen wir in der Nachbarschaft um die Ecke, im Helgas Pub bei ein oder mehreren Gläsern Bier ausklingen.

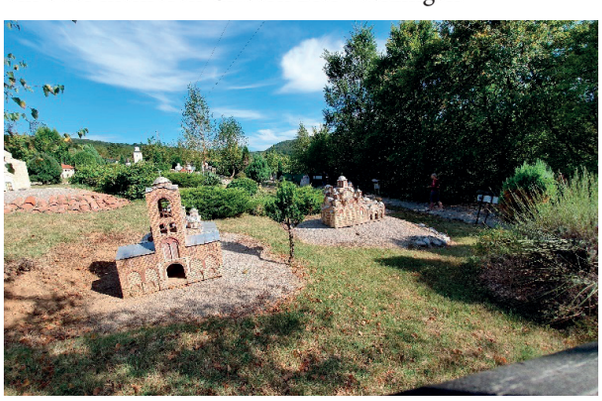

03.09.

Am sechsten Tag ging es quer durch die Hauptstadt Serbiens. Durch eine Stadt, die niemals schläft und voller Sehenswürdigkeiten ist.

Wir besuchten als erstes die Festung und den Park Kalemegdan, dann die bekannteste Fußgängerzone Knez Mihailova und die größte Serbisch Orthodoxe Kirche, den Tempel des heiligen Sava, für die die Glockengießerei Grassmayr aus Innsbruck einen Teil der Glocken, hergestellt hat. Das Abendessen wurde im populären Dichter- und Künstlerviertel Skadarlija organisiert, wo wir bei netter und authentischer Tamburica-Musik (*Tamburitsa*) gegessen haben. Auch das Nachtleben Belgrads mit seinen weltbekannten „Floßdiscos" entlang des Save Flusses hat uns alle beeindruckt.

05.09.

Neuer Tag, neues Glück. Weiter ging es mit dem Quad Team Tirol am achten Tag. Wir frühstückten alle gemeinsam am gleichen Tisch und starteten unsere Maschinen. Die Reise ging weiter in Richtung Kladovo, wo wir unsere Tour auch begonnen hatten. Den ersten Zwischenstopp hatten wir bei der neu renovierten Festung von Golubac, bei der vor allem die österreichische Botschaft mitgeholfen hat. Diese besuchten wir und setzten die Reise weiter fort. Kurz vor der Stadt Kladovo bogen wir von der Hauptstraße ab in den Wald und rauf ging es wieder in die steilen und staubigen Berge zu einer Alm, wo ein Ehepaar mit seinem Sohn auf uns wartete. Dort gab es Spanferkel und Sauerkraut. Spät in der Nacht machten wir uns auf den Weg durch die Wälder in die Unterkunft in Kladovo. Wir besorgten uns unser Lieblingsbier „Zaječarsko" und die Party ging in der Unterkunft weiter.

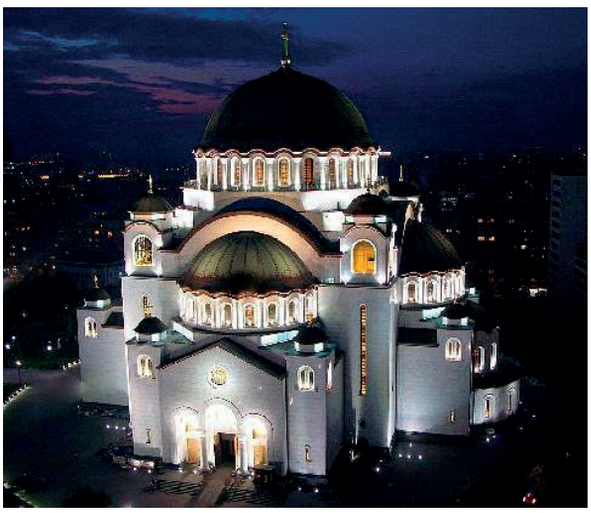

04.09.

Nach einer schwierigen und harten Nacht ging es, durch die Industriestadt Pančevo, weiter in Richtung des Sees Srebrno jezero (Silberner See oder Silver Lake). Als wir in Bela Crkva (Weißkirchen) ankamen, suchten wir verzweifelt den Hafen. Dort überquerten wir die Donau und waren ca. 20 Minuten mit der Fähre unterwegs. Ein spektakuläres Erlebnis. Wir sahen schon von Weitem die Ortschaft Ram mit der riesigen Ram-Burg, die direkt am Ufer auf einem Felshügel erbaut wurde. Wir unternahmen eine Führung durch die Burg, schossen ein paar Fotos und fuhren zügig weiter zum See in die Unterkunft, da dort das Abendessen und der Swimmingpool schon auf uns warteten.

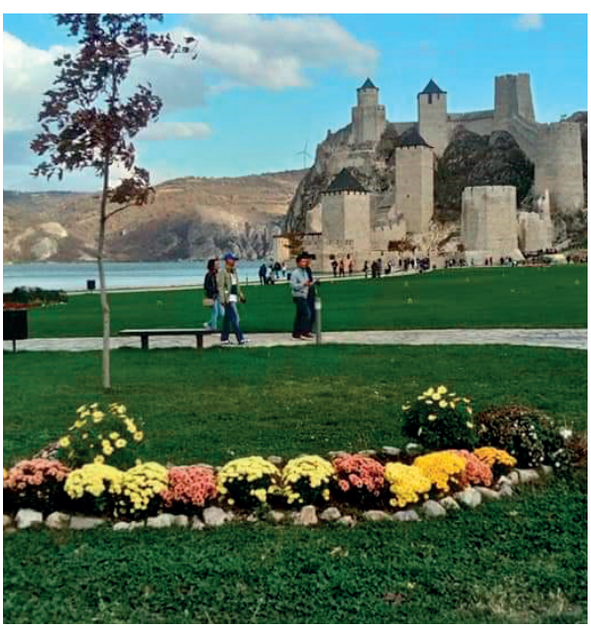

06.09.

Da wir schon die Donau am ersten Tag vom Motorboot aus betrachten durften, entschieden wir uns in den Nationalpark Djerdap zu fahren und von der Felswand, hoch oben, die Donau und einen Teil Rumäniens, auf der anderen Seite, zu betrachten. Es war herrlich über die kleineren Berge und die dichten Wälder zu schauen und die unberührte Natur zu genießen. Wir besuchten auch noch den Wasserfall Bladarije. Den Abend verbrachten wir alle gemeinsam im Dorf Brza Palanka in einem Gasthaus, wo wir auch sehr gut gegessen haben. Nach mehreren Gläsern fuhren wir nachts durch die Ortschaften nach Kladovo in die Unterkunft zurück.

07.09.

Shopping Day!

Der heutige Tag war ein besonderer Tag. Wir hatten alle unsere grünen Polo-Shirts angezogen mit der Aufschrift „Serbian-Tour“ am Rücken. Wir wurden schon das zweite Mal vom lokalen

Fernsehsender, TV Kladovo interviewt. Nach diesem Ereignis wurden unsere Lieblinge von einem Auto-Wasch-Team perfekt von unserer Reise gewaschen und aufbereitet. In der Zwischenzeit hieß es für uns Einkaufen und Eis essen. Wir spazierten und unterhielten uns über unsere Erlebnisse...

08.09.

Unser Quad-Urlaub ging langsam zu Ende. Wir luden unsere ATVs auf die Anhänger und machten uns langsam auf den Weg nach Österreich.

In den letzten 10 Tagen meisterten wir mit unseren Quads 1.500 km durch Schotter, Wald, Löcher, Sand, Steine, Felsen, Staub und Asphalt.

Wir lernten viele neue Leute, Kulturen und Mentalitäten, kennen, und auch neue Speisekarten, einen neuen Lebensstill und eine neue Lebensart, ein neues Land, sowie die Geschichte Serbiens und neue positive Blickwinkel auf diesen kleinen Diamanten mitten am Balkan.

Wir kommen wieder!

UNTERNEHMER ALS MODERNE SERBISCHE WIRTE

Autoren: Prof. Mrdjan Mladjan, PhD aus Wiesbaden und Dušan Marković, PhD aus Belgrad

„Unser Volk und unser Vaterland bestehen nicht erst seit gestern und die Freiheit, die wir im 19. und 20. Jahrhundert wieder erlangten, führte nicht zur Bildung eines komplett neuen Staates. Ganz im Gegenteil, das war zu einem bedeutenden Teil die Fortsetzung des Staates in dem, schon zur Zeit des heiligen Sava, das Fundament für unsere Kultur, unser Wirtswesen und unsere Gastfreundschaft gelegt wurde...“

Die Kirche Christi hat gesiegt, sie siegt immer noch und sie wird es weiterhin, bis ans Ende der Zeit. Unser heiliger Bischof Nikolaj Velimirović schrieb einst, dass neue Siege für uns Christen Pflichten sowie Freuden sind. Uns ist also die Möglichkeit gegeben, dass, wenn wir wollen und uns Mühe geben, zu siegen und uns zu freuen, sowie dass solche Siege auch zum Wohle von Leuten anderer Glauben und Herkünfte, mit denen wir zusammen leben, bestimmt sind. Überlegen wir uns deshalb mit welchen Problemen sich unsere Generation herumzuschlagen hat, sodass wir unser Intellekt und unsere Mü-

hen dahingehend lenken, und geben wir alldem noch Ausdauer und brüderlichen Zusammenhalt hinzu, um am Ende mit Gottes Unterstützung sowohl uns als auch andere zu erfreuen.

Seit dem Zerfall der Sowjetunion bis heute fiel die Erhöhung des Reichtums Westeuropas und Nordamerikas den allerreichsten zu. Selten den Eigentümern von Unternehmen, während das Reichtum der Mehrheit der Arbeiter stagnierte. Die gebildeteren oder geschulteren Arbeiter erreichten oft nicht einen größeren Fortschritt als weniger gebildete bzw. geschulte Arbeiter, weil die einen sowie die anderen, durch die Prozesse der Erhöhung des globalen Handels und der Massenmigration, als Konkurrenten Kollegen aus ärmeren Ländern der Welt bekamen, vor allem aus Asien. Zum Beispiel haben heute die Produktionsarbeiter und Ingenieure der europäischen Automobilindustrie Konkurrenten in den neuen Automobilherstellern in ganz Asien was früher nicht der Fall war, und anstatt den alteingeborenen Arbeitern höhere Löhne zu geben, ist es für die Unternehmenseigentümer günstiger neue Immigranten einzustellen die auch mit den bestehenden Löhnen zufrieden sind. Das serbische Volk ist in der Diaspora, in den westlichen Ländern, meistens nicht Eigentümer von Unternehmen sondern arbeitet in verschiedenen Firmen für Gehälter, weshalb es das Schicksal der Mehrheit der Menschen in den Gastgeberländern teilt.

Das serbische Volk lebte auch in den verschiedenen serbischen Gebieten in ganz Ex-Jugoslawien bis zu den Kriegen in den 90er Jahren ärmer als die Mehrheit seiner Landsleute im Ausland. Trotzdem, lebte man in einem Wirtschaftssystem, dass, obwohl es eine Reihe von Fehlern hatte und auf vielen Ungerechtigkeiten während dem Aufbau des kommunistischen Systems errichtet wurde, viele natürliche und wirtschaftliche Ressourcen in staatlicher und sozialer Hand erhalten hatte, was eine Basis für eine schnelle wirtschaftliche Entwicklung zum Nutzen des durchschnittlichen Bürgers darstellen konnte. Durch einen Teilverlust der Souveränität und das Aufdrängen des Neoliberalismus, sowie durch den Prozess der Privatisierung der folgte, erlangten viele Einzelpersonen mit verdächtigem Kapital wichtige wirtschaftliche Ressourcen. Viele Ressourcen wurden zu ausländischem Besitz, wobei ein Großteil der Ressourcen auch veraltete und hinüber war. Deshalb haben heute unsere Landsleute und andere Völker die Teil unseres Herkunftslandes sind oft keine andere Wahl außer für bescheidene Gehälter zu arbeiten die man ihnen anbietet. Zugleich ist die eigenständige Entwicklung industrieller Hi-Tech-Zweige, mit einer teilweisen Ausnahme von IT-Zweigen, begrenzt. Das Unternehmertum und seine Strukturen dienen nicht der Stärkung der nationalen kulturellen Identität, da sie sich zu einem großen Teil in ausländischem Besitz oder im Besitz von Personen mit fragwürdigen Moraleinstellungen befinden. Auf den Gebieten des ehemaligen Jugoslawien, außerhalb der Republik Serbien und der „Srpska", ist es noch schwieriger, weil dort die serbischen Minderheiten oftmals nicht einmal eine symbolische Unterstützung der Gemeinden oder der Staaten für das Unternehmertum oder Kultur erhalten. In solchen Bedingungen, entscheiden sich wenige für die Elternschaft, viele wandern aus, sodass sich auch Serbien leert und die Existenz des serbischen Volkes gefährdet ist.

Wenn es schon so ist, welche Wege schlagen wir dann für neue Siege ein - im Herkunftsland und in der Diaspora? Wir glauben daran, dass es wichtig ist die Ähnlichkeit zwischen der Situation in der wir uns als Serben im Ausland befinden, wo wir in Ländern leben die andere Völker geschaffen haben, und der Situation in unserem Herkunftsland, wo wir in seinen verschiedenen Gebieten in einem größeren oder kleineren Ausmaß die Macht über das Land unserer Vorfahren verloren haben. Das Verstehen einer solchen Ähnlichkeit wird uns dann als zusätzlicher Grund für eine noch größere Solidarität und Einigkeit zwischen Serben im Ausland und im Herkunftsland Serbien dienen. In dem wir solidarisch und einig sind werden wir es dann leichter haben das Schicksal wieder in unseren eigenen Händen zu halten – durch die gemeinsamen Bemühungen im Unternehmertum, mit dem Ziel unsere eigenen Chefs und Eigentümer zu sein und nicht Angestellte, im Herkunftsland und in der Diaspora, in Dörfern und in Städten, wenn der Herr so will. Gemeinsam mit dem Schicksal unserer Familien, unseres Volkes und unseres Herkunftslandes.

Wir dürfen uns nicht täuschen, dass solch ein Weg vor uns leicht wäre. Das Unternehmertum wurde von Seiten des kommunistischen Systems in unserem Heimatland unterdrückt, also haben wir uns davon auch etwas abgewöhnt. Ins Ausland kamen viele unserer Landsleute ohne ein Eigentum, sodass sie für jemand anders arbeiten mussten, was sich oft aus Not aber auch oft aus Gewohnheit auf die kommende Generation übertragen hat. Sowohl in der Heimat als auch in der Diaspora gibt es diejenigen die es bevorzugen für jemand anders zu arbeiten als für sich selbst. Wir denken, dass uns das nur ein wenig verlangsamen kann, aber wir glauben auch daran dass es uns nicht aufhalten kann unser eigen Schicksal in unsere eigenen Hände nehmen zu können. Im Herkunftsland aber auch im Ausland gibt es Beispiele von zusammenhaltenden und fleißigen Familien und erfolgreichen Unternehmern zu denen wir aufblicken können.

Der Erfolg auf diesem Weg wird auch davon abhängen wie viel Liebe wir gegenüber unseren Nachfahren und unserem Volk haben und wie sehr bereit wir sind uns zu opfern. Sicher ist es komfortabler einen Kredit aufzunehmen um damit ein neues Auto oder teure Möbel zu finanzieren, damit wir unsere Verwandten oder Freunde damit beeindrucken. Aber, wenn wir während einer ganzen Generation etwas bescheidener leben, und dann das Gesparte und eventuelle Darlehen in das Ausrüsten von Geschäften, in Werkzeug und Maschinen,

in Land, investieren, werden wir unseren Nachfahren eher ermöglichen auf deren eigenem Hab und Gut zu verweilen und reicher zu sein als sie sonst wären, wenn auch in einem fremden Land. Viele neue Unternehmen schaffen es nicht und so wären auch unsere keine Ausnahme. Es wäre nur wichtig, dass die Unternehmer die es schaffen, dann denen helfen die es nicht geschafft haben: Es gebe dann zwei Möglichkeiten – sie versuchen es noch einmal oder sie arbeiten dann bei den Landsleuten die es geschafft haben.

Stellen wir uns für einen Augenblick vor was dann geschehen könnte. In unseren Firmen, die mit der Zeit wachsen würden, würden wir über die Form der Arbeitszeit entscheiden, über die zwischenmenschlichen Beziehungen, sowie über die gesamte Unternehmenskultur. Inspiriert von der Form der Orthodoxie wie sie uns der heilige Sava hinterlassen hat, würden wir Menschlichkeit und die Sorge um unsere Nächsten auch am Arbeitsplatz pflegen. In Anlehnung an unsere Vorbilder, würden wir in unseren Betrieben keinen Platz für Ausschweifungen und Unehrlichkeit lassen – so würden wir uns aber auch diejenigen die wir einstellen und mit denen wir zusammenarbeiten würden, vor sündigen Taten schützen. In dem wir die Angestellten, Arbeiter und Kunden respektieren, würden wir auch unsere Firmen stärken, denn aus unseren Volksliedern wissen wir, dass Gerechtigkeit sogar Länder und Städte erhält. Mit unserem Fleiß und unserer Innovationsfreude wären alle Länder in denen wir leben reicher, und es wäre zum Nutzen aller Völker mit denen wir zusammen leben. Anerkannte Unternehmer, tüchtige Wirte, wären Vorbilder zur Erziehung unserer zukünftigen Generationen, was uns den Weg zu einer gerechteren und reicheren Zukunft erleichtern würde. So eine Zukunft ist sicherlich ohne Zweifel des Einsatzes wert.

Wenn wir uns einmal der Bedeutung des Unternehmertums für die Zukunft unseres Volkes bewusst sind, wäre es gut nochmals über die verschiedenen Sphären unseres Lebens und unserer Aktivitäten nachzudenken. Eine von ihnen ist die materielle Hilfe für bedürftige Einzelpersonen und Familien, wobei einen Großteil davon gerade unsere Diaspora aufbringt. Die Hilfsorganisationen „Serben für Serben", und SPOJI als Schwesternorganisation, haben wirklich einen hohen Standard im Rahmen des modernen serbischen Wohltätigkeitswesens gesetzt; beziehend auf die Anzahl und den Umfang ihrer Aktivitäten, so auch auf die Effizienz und Transparenz ihrer Arbeit: Geringe Kosten der Auslieferung der Hilfsgüter und die Klarheit der Belege darüber wo und wem geholfen wurde. Deshalb sind womöglich die Schwestern und Brüder aus diesen Organisationen auch am ehesten aufgefordert sich zu überlegen, außer in die humanitäre Hilfe auch immer mehr Mittel in Entwicklungshilfe zu investieren. Das wäre eine Hilfe die nicht in direkt den Verbrauch gehen würde, sondern wäre zur Stärkung der ruralen Landwirtschaftsbetriebe, Handwerksbetriebe und anderen Unternehmern bestimmt, die in ihren auch kleinen Betrieben in ein paar Jahren diejenigen Nachbarn beschäftigen könnten die heute humanitäre Hilfe benötigen. Entwicklungshilfe wäre vor allem für unsere Landsleute von Bedeutung, die am Balkan außerhalb der Gebiete der Republik Serbien und der „Srpska" in Bosnien und Herzegowina leben, die nicht selten der staatlichen Subventionen und des Schutzes beraubt werden. Entwicklungshilfe ist natürlich schwieriger zu organisieren als humanitäre Hilfe, da man gerechte Verteilung, Effizienz und Transparenz aufrecht erhalten muss und man zugleich in kompliziertere und langfristigere Beziehungen mit den Hilfsempfängern eingehen muss. Diese Beziehungen würden vielleicht auch Elemente von Darlehen enthalten oder Organisation von Hilfe zur Selbsthilfe oder Bildung von Genossenschaften. Obwohl das nicht leicht ist, glauben wir, dass man mit schrittweisen und vorsichtigen, aber langfristigen Versuchen die passendsten Lösungen zur Entwicklung des Unternehmertums auch in ärmeren Regionen unseres Herkunftslandes, finden kann.

Am Ende ist es auch in Ordnung sich zu fragen wie unsere Erfolgsaussichten, auf dem Weg den wir einschlagen würden, sind. Wir glauben, dass sie hoch sind, gerade deshalb weil dieser Weg kein neuer ist, sondern einer der Jahrhunderte langen Tradition des serbischen Wirtswesens, dem auch unsere Vorfahren folgten, dessen Beispiel und auch heute noch lehrt. Unser Volk und unser Vaterland bestehen nicht erst seit gestern und die Freiheit, die wir im 19. und 20. Jahrhundert wieder erlangten, führte nicht zur Bildung eines komplett neuen Staates. Ganz im Gegenteil, das war zu einem bedeutenden Teil die Fortsetzung des Staates in dem, schon zur Zeit des heiligen Sava, das Fundament für unsere Kultur, unser Wirtswesen und unsere Gastfreundschaft gelegt wurde. Die Flamme unserer Identität hat vom Serbien der Nemanjićs bis zum Serbien der Karadjordjevićs und Petrovićs, über globale Imperien, Unterwerfungen, Schlachten und Volksmigrationen – auch das serbische Wirtswesen mitgetragen: Die Betriebe unserer Klöster, unsere Händler, Handwerker und die Dorfwirte. Inspiriert durch die Leistungen unserer Vorfahren liegt es nun an uns den neuen Siegen und Freuden entgegen zu kommen, in einer brüderlichen Umarmung mit unseren Landsleuten als auch, so sehr das von uns abhängen mag, in Liebe mit allen Völkern mit denen wir in unserem Vaterland sowie im Ausland, in der Diaspora, zusammen leben.

Anmerkung:

Angepasst auf Basis des Textes derselben Autoren, der auf der Konferenz „PRAVOSLÁVIE a SÚČASNOSŤ" in Organisation der Theologischen orthodoxen Fakultät der Universität in Prešov, in der Slowakei, präsentiert werden soll.

ИНТЕРЕСАНТНО!

СПОМЕНИК ХЕРОИНИ ДИАНИ БУДИСАВЉЕВИЋ

Аутор: Б. Царановић,
Вечерње Новости,
29. октобар 2015.

Београд враћа дуг хуманој Аустријанки која је из Јасеновца и других логора смрти спасла 12.000 српске деце. Конкурс за идејно решење биће расписан ове недеље.

Заборављена хероина Другог светског рата, Аустријанка Диана Будисављевић, која је из Јасеновца и других усташких логора смрти спасла готово 12.000 деце, добиће споменик у Београду! Ова одлука Скупштине града, усвојена на седници пре неколико дана, нека је врста епилога акције оживљавања сећања на ову хуману и племенити жену, коју су „Вечерње новости“ покренуле пре пет година. Од тада је кроз серију текстова јавност упозната са Дианиним делима, улица на Дедињу носи њено име, Српска православана црква постхумно ју је одликовала Орденом царице Милице, а ускоро ће и део Београда добити њој посвећен - споменик.

По речима градског менаџера Горана Весића, председника Одбора за подизање овог спомена, будућа статуа могла би да се нађе у Ташмајданском парку, али још се разматра тачна локација.

- Конкурс за идејно решење биће расписан у току недеље, а нема сумње да то мора бити дело достојно имена и чина Диане Будисављевић - каже Весић. - На првој седници Одбора разговараћемо и о месту на коме ће бити постављен споменик. Једна од могућих локација је Ташмајдански парк. Част ми је што сам председник овог одбора, а Београд и Скупштина града најзад ће се одужити Диани Будисављевић. Захвалан сам и „Новостима“ што су са српском јавношћу поделиле сазнање о делима ове жене, највећој операцији спасавања и највећој хуманитарној акцији у Другом светском рату.

Иницијативу је поднело Удружење логораша и потомака „Јесеновац“, које окупља преживелу децу логораше из логора у Хрватској током Другог светског рата.

- Многи од нас су преживели само захваљујући Диани Будисављевић, која је заслужна за спасавање више хиљада српске деце која су била заточена у усташким логорима - кажу у Удружењу. - Иницијативу смо покренули 2013. године. Указали смо на недовољну бригу о жртвама српског народа у претходним ратовима, чувању сећања на те жртве и обележавању стратишта где је српски народ страдао. Овом приликом поново подсећамо на личност Диане Будисављевић којој би и Београд требало да се одужи спомен-обележјем које би подсећало на њено величанствено дело.

Ова одлука, али и одлуке којима је Диана Будисављевић добила улицу у Београду, Бањалуци, Козарској Дубици, Загребу и Сиску, представља само део брисања неправде која је нанета једној од највећих српских добротворки. Херојско дело рођене Аустријанке из Инзбрука, дуго је било на маргинама званичне историје.

Статуа би могла да се нађе у Ташмајданском парку

ВЕЛИКО ДЕЛО

Диана Будисављевић, Аустријанка удата за професора Медицинског факултета у Загребу Јулија Будисављевића, сама је покренула акцију спасавања деце из логора НДХ. Овај подухват оцењује се као највећа хуманитарна акција у Европи током Другог светског рата. У сталном страху од усташких власти, она је одлазила у злогласне логоре и евакуисала изгладнелу и болесну децу, углавном са Козаре, Кордуна, али и из осталих босанских и хрватских села. Водила је прецизне спискове свих малишана и захваљујући томе, највећи број ове деце сачувао је своје име и порекло.

Даница Маринковић: Ломили су ме због Рачка, али ме нису сломили

Аутор: Милена Марковић –
Вечерње Новости, 17. март 2017.

Истражни судија Даница Маринковић о великој Вокеровој превари као уводу у бомбардовање и личној судбини сведока неопростиве истине. Била сам под великим притисцима само да се одрекнем истраге.

Ни под највећим мукама не бих се одрекла ниједног слова из истраге коју сам обавила у Рачку и доказала да је Рачак једна велика превара. Послужио је за НАТО бомбардовање, јер је Вокерова лаж била јача од наше истине.

Овако говори Даница Маринковић, истражни судија Окружног суда у Приштини, која је руководила целокупном истрагом у Рачку, у зиму 1999. године. Установила је тада да тамо нису страдали „недужни сељани“ и да није било „масакра“, како је Вилијем Вокер свету представио погинуле припаднике терористичке банде, такозване ОВК, у оружаној акцији са српским снагама.

Доказе судије Маринковић, готово деценију после, прихватио је и Међународни кривични трибунал и после њеног бриљантног сведочења тужилаштво је одустало од тачке оптужнице за Рачак, против Милошевића и српских генерала полиције и војске. Да није било тако, јасно је какву би још штету инсценирана једнострана интерпретација Рачка нанела српском народу.

Шта је за такву праведност у истини, постојаност у професији и људску храброст добила Даница? Она о томе кроз шта је прошла од Рачка до ових дана, однедавно пензионерских, први пут говори за „Новости“.

- Не само да Вокеру није одговарала истина о Рачку, таква истина није одговарала ни невладином сектору у Србији. Логично, јер су се неки од представника тих организација, па и партија, отворено залагали за бомбардовање СРЈ. Њима нису одговарале ни претходне истине, као она о Клечки у којој су завршили отети Срби из Ораховца. Та трагедија ораховачких Срба, отето их је 47, догодила се у лето 1998. године, дакле, много пре Рачка. У живи креч су бацана тела отетих и, док живим, пратиће ме те слике истраге. Али није то била моја једина истрага због које сам жигосана. Претходило је више десетина предмета о којима је припадницима албанске терористичке банде доказано непријатељско деловање против државе. Убиства припадника полиције и војске, а све у циљу да застраше српски живаљ, принуде га да напусти Косово и Метохију а терористи формирају своју независну државу. Што се нажалост и догодило.

SPOJI! IX. Jahr, Nummer 10, I./2019

После таквих истрага, а предмет вашег истраживања било је и деловање Харадинаја, Љимаја, па и Тачија, против кога сте расписали потерницу - за вас очигледно, после окупације, није било живота у Приштини.

- У првом дану после потписаног Кумановског споразума, мени је јављено: „Дано, мораш да идеш. Сад. Одмах. Тебе ће прву тражити.“ Тако је и било. КФОР праћен терористичким бандитима, или бандити праћени КФОР-ом, свеједно, најпре су у Приштини упали у Окружни суд. Траже да им председник суда одговори где сам. На одмору је, рекао је. Питали су: када се враћа. Одговорио је: не знам. После су претресли моју канцеларију. Записничарки наредили да отвори касу. И све што су нашли, све предмете, покупили су. Али, имала сам неку, ваљда судбинску потребу да све што сам радила, сваки свој предмет фотокопирам, сачувам сваки документ. То је моја драгоценост. Кад су ми јавили да морам да идем, спаковала сам све то и понела. То је заиста драгоценост. Како бих без тога оборила све оне лажи у Хагу. А два пута сам сведочила.

Окружни суд из Приштине, у тим данима окупације, измештен је у Ниш. Ви и ваше колеге надате се, целу годину, да ћете се вратити. Онда долазе петооктобарске промене. Шта су вам донеле?

- Игноранцију према нама, судијама и тужиоцима са Косова и Метохије. Потпуну игноранцију. Нити нас распоређују, нити нас било ко о томе обавештава. Према мени, лично, односили су се као према губавцу. Правом губавцу... Владимир Божовић, сећам се, тада је био координатор Центра за Косово и Метохију, један заиста праведан и храбар млади човек. Уредио је, некако, да нас приме у Влади Србије, да се тамо сретнемо са представницима претпостављених институција. Колеге предлажу да их ја представљам. Како, људи?! Мене не прихватају, неће ме због Рачка и састанак ће пропасти. Не, кажу они, Дано ти идеш и нико други. Долази министар правде, да га не именујем, покојни је, каже нам: сви ћете на минималац. Одговорила сам: минималац или не, ми желимо да радимо. А он ће: ако вам се не свиђа, вратите се одакле сте дошли. Зоран Перовић, тада судија Уставног суда, свака му част, касније је помогао да се снађемо, да почнемо да радимо. Ја сам добила место у Крагујевцу, у Окружном суду. Тамо сам и завршила радни век, и сваки свој предмет завршила.

У међувремену сте били без посла. Нисте реизабрани, у јануару 2011, управо на једанаестогодишњицу догађаја у Рачку. Симболика, случајност, или...

- Немам дилему да ме је жигосало сведочење о Рачку. То су ми потврдиле и колеге у које имам пуно

поверење. И сами су ми говорили: мани се, Дано, Хага и Рачка... Ипак, убрзо сам била поново у Хагу, сведочила у одбрани генерала полиције Ђорђевића. Питала сам се тада: шта ако тужилац оспори моје сведочење чињеницом да нисам никакав стручњак јер у Србији нисам реизабрана за судију? Питала сам се: је ли то моја брука или брука државе?

Како су вас, онда, вратили да наставите посао до пензије?

- Посланици Народне скупштине на једној седници поставили су питање: како је могуће, како су рекли, да један такав судија као што је Даница Маринковић остане без посла. Ваљда је та јавна прозивка утицала на надлежне. Вратили су ме на посао и поново у Крагујевац, град који нисам успела ни да упознам, толико сам радила. Толико сам волела и да радим. На посао сам враћена у мандату министра Снежане Маловић. Али ми је директно скренута пажња, верујем да то није дошло од ње, а речено ми је: сад си се провукла кроз иглене уши, убудуће води рачуна.

Сатисфакција за све кроз шта сте прошли ипак је, на неки начин, стигла. Ове године у фебруару, поводом Дана државности, одликовани сте Златном медаљом за професионални интегритет, личну храброст и поштење. Како сте примили ово одличје?

- Дирљиво и са захвалношћу.

У предлогу за одликовање, између осталог, стоји и то да је ваш рад лекција из које се учи. Како бисте то прокоментарисали?

- Овако, на пример: буди храбар, искрен и постојан. Човекољубив, разуман и праведан у истини. Истина ће бити свуда где реч о њој одјекне. И тамо где је утајена, прећутана и недоречена, она стигне да кад-тад поправи наопако речено и лажно сведочено. У том уверењу треба истрајати, упркос жртви, јер је без истине живот лишен смисла и достојанства, не само у нашем судијском послу, него и у свакодневном животу.

ФЉОРА БРОВИНА

КАДА је 2003. Влада Србије донела одлуку да пусти све затворенике Албанце из нишког и других затвора, прво је ослобођена Фљора Бровина, а била је осуђена на десет година затвора за непријатељску делатност према држави Србији - говори Даница Маринковић. - После пет дана вратила се међу затворенике и казала: сви ћете убрзо на слободу. Тако је и било. Слободе су се домогли и злочинци осуђени на по двадесет година затвора. Међу њима и браћа Мазареку, осуђени за Клечку. На Косову и Метохији дочекани су као хероји. То је за мене, као професионалца, био шок.

ХАШКИ ИСТРАЖИТЕЉ

ДАНИЦУ Маринковић позвало је, најпре, Тужилаштво Хашког трибунала, као сведока. Она се сећа да је на врата њиховог породичног дома бануо ненајављени истражитељ. То ју је запањило.

- Да ме саслушавате у кући, то код нас у Србији нема - казала је. - Пошаљите позив преко Палате правде, одазваћу се.

Убрзо су је позвали, негде на Дедиње. У канцеларији истражитељ и преводилац. Разговара се на енглеском. Када су судији, у овим околностима потенцијалном сведоку Тужилаштва, показали записник и превели, пола од тога је одбацила. А они, незадовољни, одбацили њу као сведока.

Документарац о Диани Будисављевић: Хероје не смемо да заборавимо

Autor: J.V. –
Večernje Novosti, 01. April 2017

Филмови „Србија у Великом рату“, „Злочин без казне“, „Нико није рекао нећу“ новинарке Слађане Зарић само су део њеног богатог документаристичког рада на РТС. Зарићева увелико припрема нови – „Заборављени адмирал“.

– То је прича о британском адмиралу Ернесту Трубрицу који је био уз српску војску током Првог светског рата – каже Слађана Зарић, уредница у Информативном програму РТС. – Снимамо и даље, а гледаоце примејера очекује током јуна.

Слађана упоредо припрема терен за нови ТВ филм. Из њене новинарске „кухиње“ стићи ће нам прича о чувеној Диани Будисављевић, жени која је из злогласног логора Јасеновац током 1942. године спасила 12.000 деце српске националности.

– Диана заслужује да се стави на право место у нашој историји, јер је током тих ратних, опасних година успела да спасе много живота. За Оскара Шиндлера и Ирену Садлер зна цео свет, зато је важно да се Дианина хуманост не заборави – сматра Зарићева. – Током истраживања, проналазила сам људе које је она спасила сигурне смрти. Прича о њој биће испричана кроз причу о њима.

Диана је за сву децу, коју је извела из усташких логора НДХ тих ратних година, водила уредну документацију: име, презиме, порекло… Али, како је током истраживања открила, нека деца била су исувише мала, а без породице, да би могла тачно да попуни њихов картон.

Слађана Зарић

– За те малишане, она је уз надимке бележила њихове карактеристике, а све у нади да ће се поново наћи у родитељском загрљају – прича Слађана. – Ку-

цала је на сва врата како би им помогла, јер јој је само било важно да преживе.

Према ауторкиним речима, и српска и хрватска страна ломе копља око броја убијених у логору, али и једни и други слажу се само у једном броју – да је тамо убијено око 20.000 деце до 14 година старости.

– Тај број би био много већи да Диана није спасила много малишана – закључује Зарићева и најављује да ће филм о великој хероини, који снима у копродукцији са Министарством за рад, социјална и борачка питања Владе Србије, бити емитован на РТС крајем године.

„Квад тим Тирол“ из Аустрије већ други пут посетио је Источну Србију

- Ове године ставили смо „пола“ Србије под лупу –

Аутор: Силвио Србуловић,
члан „Квад тим Тирол“ (Quad Team Tirol)

28.08.

Одмор је почео вожњом бродићем, на широком и дубоком Дунаву. У току вожње која је трајала око два сата, посматрали смо лепоту Дунава, који раздваја две прелепе земље, Србију и Румунију. Бродићем смо пришли Трајановој табли и са реке посматрали лице краља Децебала уклесано у стени. Историја свих ових знаменитости је веома интересантна...

Након вожње бродом, кренули смо квадовима према Кладову. Следеће стајалиште била је Хидроелектрана Ђердап, где смо имали организован обилазак кроз унутрашњост ове Гвоздене капије.

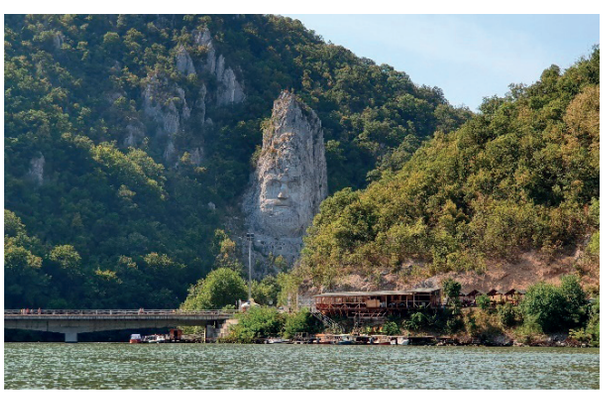

29.08.

Другог јутра упутили смо се према Старој планини, која је на југоистоку Србије и одваја Србију од Бугарске. На путу до нашег циља, посетили смо и рудник у Бору и затим наставили квадовима до Књажевца где су нас већ чекали пријатељи из АТВ клуба Књажевац. Након кратке паузе, попели смо се на квадове и прешли на „off road“ вожњу, како бисмо стигли до смештаја Седлар на планини, где је било планирано ноћење.

30.08.

Након правог српског доручка, започели смо нашу вожњу тог дана, која је предвиђала успон моторима на врх Старе планине, Миџор, на надморској висини од око 2.230 метара. Ова вожња је била јако исцрпљујућа и прашњава, али вредело је видети лепоту ове планине са самог врха. У повратку са врха, свратили смо до смештаја Седлар где смо покупили наше ствари и пренели у наш следећи смештај Фарму Колиба, која је удаљена око 100 km. Тамо нас је дочекао базен, као и домаће животиње које су слободно шетале по дворишту овог јако пријатног објекта.

01.09.

Јутро је започело посетом једног брачног пара, који је добио информацију да долази група из Аустрије и које је желео да се придружи нашој вожњи, која је планирана тог дана.

Обилазак планине Ртањ нам је омогућио да обиђемо и Сесалачку пећину, где смо могли видети и слепе мишеве, као и отровну змију Поскок, који нам је препречио пут на пешачкој стази ка пећини. У даљем обиласку планине наишли смо на власника једне колибе, који нас је позвао на Ртањски чај и Ртањску ракију. Чај и ракија су посебни, зато што се биљке које се користе за њихову производњу могу наћи само на овој планини. На крају напорног дана, вратили смо се у наш смештај, где нас је дочекала домаћица са вечером, која је обухватала традиционална јела, која се само у Србији могу пробати.

02.09.

Овог дана смо се опростили од домаћина смештаја и кренули ка Београду. Наравно, успут смо обишли разне знаменитости које у Србији можете наћи на сваком кораку. Код Деспотовца, обишли смо прелеп манастир Манасија, који нас није оставио равнодушним. У склопу манастира налази се и замак, који је служио за одбрану ове светиње.

У близини манастира налази се и музеј, у ком се могу видети 30 најважнијих манастира из Србије, укључујући Косовои Метохију, оригиналног изгледа, само 17 пута мање него у оригиналу.

Квадовима смо се даље упутили ка водопаду Лисине, где смо у прелепом окружењу водопада уживали у јелима једног ресторана.

С обзиром на то да смо се тамо дуже задржали, одлучили смо спонтано да наставимо ауто-путем, како бисмо скратили наше путовање. Од Свилајнца, возили смо осталих 95 km по мраку. Наш циљ био је ексклузивни хотел са одличном услугом. Вече смо провели уз чашу пива у опуштајућем амбијенту оближње пивнице.

03.09.

Шести дан је био посвећен главном граду Србије. Вожња кроз град, који никада не спава и који је испуњен знаменитостима, била је незаборавна.

Посетили смо познати Калемегдан, затим Кнез Михаилову улицу и наравно незаобилазни Храм Светог Саве, којим су чланови ове групе били опчињени. Вечерали смо наравно у Скадарлији, где јело добије још лепши укус уз тамбураше. Такође, треба споменути разноврсни ноћни живот Београда.

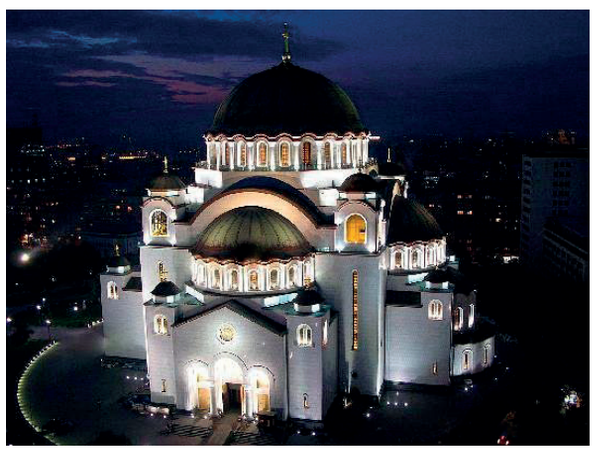

04.09.

Претходни, по мало напоран, дан нам је отежао наставак пута, али план је морао да се испоштује, тако да смо кренули ка Сребрном језеру. Вожњом преко Панчева, стигли смо до Беле Цркве где смо потражили скелу, која нас је пребацила преко Дунава. Вожња је трајала око 20 минута и била је посебан доживљај. Још у току вожње приметили смо тврђаву Рам, код које смо се искрцали са скеле. Наравно, привукао нас је изглед тврђаве па смо решили да уплатимо обилазак и направимо неколико фотографија. Даља вожња довела нас је до Сребрног језера, где смо квадове паркирали у дворишту резервисаног смештаја и опустили се уз вечеру и купање у базену.

05.09.

Осми дан је означавао повратак нашој почетној тачки са које смо кренули, малом граду на Истоку Србије, Кладову. Након доручка смо активирали машине и упутили се нашем првом стајалишту. Посетили смо Голубачку тврђаву, која је недуго пре наше посете реновирана. Мало пре Кладова, скренули смо са главног пута и кроз шуме уз стрма брда стигли смо до колибе, где нас је дочекао домаћин са својом супругом и сином. На богатој трпези коју су нам припремили, налазило се и прасе на ражњу као и кисели купус. Мркла ноћ нас није спречила да наставимо наш пут кроз шуме, како бисмо стигли до смештаја у Кладову.

06.09.

Пошто смо првог дана бродићем обишли Ђердапску клисуру, решили смо да овог дана обиђемо Национални парк Ђердап квадовима и посматрамо клисуру и Дунав као и стрме стене са друге стране, односно румунску страну обале. Било је фасцинантно возити кроз густе шуме и брежуљке и уживати у нетакнутој природи. Са друге стране националног парка, посетили смо водопад Бледерије. Вече смо провели у селу Брза Паланка, где смо вечерали у једном сеоском ресторану.

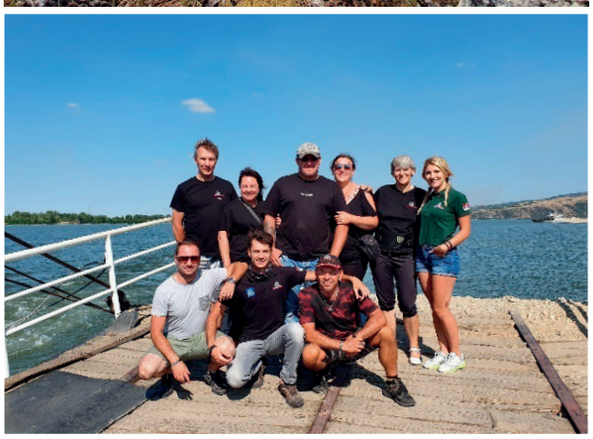

07.09.

Последњи дан, али не и мање посебан. По други пут нас је интервјуисала локална телевизија ТВ Кладово, која се веома заинтересовала за наше „мало“ путовање. Након интервјуа, уследило је прање наших квадова и спремање за повратак. Куповина српских намирница је веома заинтересовала наше госте из Аустрије, који су били одушевљени укусом и мирисом српских јела. И овај дан се завршио уз сладолед и размену утисака о нашем путовању и нашој лепој Србији.

08.09.

Наш обилазак Србије квадовима се, нажалост, завршио. Закачили смо приколице, на којима су се налазили квадови и кренули пут Аустрије.

У ових 10 дана, са нашим квадовима, успели смо да пређемо 1.500 километара кроз шљунак, шуму, рупе, песак, камење, стене и прашину.

Упознали смо наше госте са многим људима, са српском културом и менталитетом, српским традиционалним јелима, животним стилом, српском историјом и променили начин виђења нашег драгуља на Балкану.

Доћи ћемо опет!

ПРЕДУЗЕТНИЦИ КАО САВРЕМЕНИ СРПСКИ ДОМАЋИНИ

Аутори: проф. др Мрђан Млађан
из Визбадена (Немачка)
и др Душан Марковић из Београда

„Бакљу српства је – од Србије Немањића до Србије Карађорђевића и Петровића, кроз светска царства, ропства, бојеве и сеобе – пренело и српско домаћинство: економије наших манастира, наши трговци, занатлије, и сеоски домаћини...“

Црква Христова је побеђивала, побеђује и побеђиваће до краја времена. Наш Свети владика Николај Велимировић је писао да су нама хришћанима нове победе и дужност и радост. Нама је дакле дата могућност да, ако желимо и потрудимо се, побеђујемо и радујемо се, као и да такве наше победе буду на добро и људима других вера и народности са којима живимо. Размислимо

зато који су то проблеми са којима се наше покољење суочава, па на њих усмеримо свој ум и труд, па томе додајмо истрајност и братску слогу, да бисмо на крају, уз Божију помоћ, обрадовали и себе и друге.

Од распада Совјетског Савеза до данас увећање богатства западне Европе и Северне Америке је припало најбогатијима, неретко власницима предузећа, док је богатсво већине најамних радника стагнирало. Више школовани радници најчешће нису напредовали више од мање школованих, јер су и једни и други кроз процесе повећања светске трговине и масовне миграције за конкуренте добили колеге из сиромашнијих земаља света, нарочито Азије. На пример, производни радници и инжењери европске ауто индустрије данас имају конкуренте у новим произвођачима аутомобила широм Азије, што раније није био случај, а уместо да дају више плате радницима староседеоцима самим власницима тих фирми је јефтиније да запосле нове имигранте који су и са постојећим платама задовољни. Српски народ у расејању у земљама Запада у највећој мери није власник предузећа већ ради за плату, па је зато и поделио судбину већине људи земаља домаћина.

Српски народ у Отаџбини, по српским земљама широм бивше Југославије, је и до ратова деведесетих година живео сиромашније него већина сународника у расејању. Ипак, живео је у економском систему који је – мада је имао и низ мана и установљен је на низу неправди у време успостављања комунистичке власти – одржао многе природне и привредне ресурсе у државном и друштвеном власништву што је могло да представља основу за брз економски развој на корист просечног човека. Делимичним губитком суверенитета и наметањем неолибералне идеологије, а кроз процес приватизације који је уследио, низ појединаца сумњивог капитала су задобили значајне привредне ресурсе. Многи ресурси су доспели и у иностарно власништво, а значајан део ресурса је и застарео и пропао. Наши сународници и други који са нама живе у нашој Отаџбини зато данас често немају других могућности осим да раде за скромну плату која им се нуди, док је самостални развој индустријских грана високе технологије, са делимичним изузетком грана као што су информационе технологије, врло ограничен. Привреда и њене структуре не служе јачању националне културе и идентитета јер су у великој мери у иностраном власништву и власништву људи сумњивог морала. На територијама бивше Југославије ван Републике Србије и Српске је још теже, јер тамо Срби најчешће немају макар ни нејаку подршку локалних и државних власти за привредни и културни живот. У таквим условима, многи се тешко опредељују за родитељство, многи се исељавају, те се наша Отаџбина празни а нашем народу прети нестанак.

Ако је већ тако, којим ћемо путем до нових победа, и у Отаџбини и у расејању? Верујемо да је важно да увидимо сличност између ситуације у којој се као Срби налазимо у расејању, где живимо у земљама које су стварали други народи, и у Отаџбини, где смо у њеним различитим деловима у већој или мањој мери изгубили власт над земљом наших предака. Разумевање такве сличности ће нам затим послужити као додатни разлог за још већу солидарност и слогу Срба у Отаџбини и у расејању. Солидарни и сложни ћемо потом лакше – кроз заједнички труд на предузетништву, у настојању да будемо своје газде, власници а не запослени, и у Отаџбини и у расејању, и у селу и у граду, ако Бог да – да повратимо власт над својом судбином. Судбином наших породица, нашег народа и Отаџбине.

Не треба да се заваравамо да би такав пут пред нама био лак. Предузетништво је сузбијано од стране комунистичке власти у Отаџбини, па смо се од њега делом и одучили. У расејање, многи наши сународници су стигли без имовине, те су били приморани да раде за другога, што се често пренело, некад као нужда а некад као навика, и на следеће генерације. Како у Отаџбини тако и у расејању, било би и оних којима је драже да радимо за њих него за себе. Мислимо да нас све то ипак само може мало успорити, али верујемо не и спречити да преузмемо своју судбину у своје руке. И у Отаџбини и у расејању има примера сложних породица и вредних појединаца, успешних предузетника, на које се можемо и требамо угледати.

Успех на томе путу ће свакако зависити од тога колико љубави будемо имали према своме потомству и народу, и колико смо спремни на жртву. Свакако да је комфорније узети кредит и потрошити га на нов аутомобил или скупоцени намештај којим бисмо импресионирали родбину или пријатеље. Али, ако будемо живели скромније током целе једне генерације, те и штедњу и евентуалне позајмице уложили у опремање локала, у алат и машине, у земљу, пре ћемо омогућити нашем потомству да буде своје на своме, па макар и у туђој земљи, и да буде богатије него што би иначе било. Многе нове фирме пропадну, па ни наше не би биле изузетак. Важно је да они предузетници који успеју помогну онима који не успеју: или да поново покушају или да пронађу посао код својих.

Замислимо за тренутак шта би потом било. У нашим фирмама које би временом расле ми бисмо били они који би одлучивали о радном времену, о међуљудским односима, и о свеукупној пословној култури. Надахнути светосављем, неговали бисмо човечност и бригу о ближњем и на послу. По угледу на морал наших великана, у нашим фирмама не бисмо дали места ни разврату ни непоштењу, и тако бисмо сачували од греха и себе и друге које бисмо запослили и са којима бисмо пословали. Поштујући и запосленог и муштерију, ојачали бисмо и наше фирме, јер из наших народних песама знамо да правда држи чак и земљу и градове. Нашим трудом и иновативношћу све земље у којима се налазимо би постале богатије, на корист свих народа са којима живимо. Угледни предузетници, вредни домаћини, би постали узор за

васпитање наших генерација које долазе, што би нам олакшало пут ка праведнијој и богатијој будућности. Таква будућност је без сумње вредна труда.

Увидевши значај предузетништва за будућност нашег народа, ваља нам поново размислити и о различитим сферама нашег живота и активности. Једна од њих је и материјална помоћ потребитим појединцима и породицама у нашем народу, а чији велик део даје управо наше расејање. „Срби за Србе", и СПОЈИ као сестринска организација, су заиста поставили висок стандард савременом српском доброчинству; како по броју и обиму активности, тако и по ефикасности и транспарентности свог рада: малим трошковима доставе помоћи и јасности доказа о томе где и коме помоћ одлази. Зато су браћа и сестре из тих организација можда и најпозванији да промисле како би било могуће осим на хуманитарну све више ресурса усмерити и на развојну помоћ. Помоћ која не би ишла у потрошњу већ би помагала јачање сеоских домаћинстава, занатлија и других предузетника који би у својим, макар и малим фирмама, за неку годину запослили и оне суседе којима је данас неопходна хуманитарна помоћ. Развојна помоћ би највише значила нашим сународницима у Отаџбини који живе ван Републике Србије и Српске, неретко лишени државне помоћи и заштите. Развојну помоћ је теже организовати од хуманитарне, јер треба сачувати праведност, ефикасност и траспарентност, а ући у сложеније и дуготрајније односе са примаоцима помоћи. Они би можда укључивали и елементе позајмице, организација за самопомоћ или задругарства. Иако то није лако, верујемо да бисмо постепеним и обазривим, али истрајним, испробавањем пронашли најподесније начине за развој предузетништва и у сиромашнијим крајевима наше Отаџбине.

На крају, у реду је упитати се који су наши изгледи за успех на путу којим бисмо кренули. Верујемо да су велики, управо зато што тај пут није нови већ пут вишевековне традиције српског домаћинства којим су корачали и наши преци чији нас пример и данас васпитава. Наш народ и Отаџбина нису од јуче, а слобода коју смо у деветнаестом и двадесетом веку поново стекли није стварање потпуно нове државе, већ у доброј мери наставак живота оне у којој су још у времену Светога Саве постављени темељи нашој култури и нашем домаћинству. Бакљу српства је – од Србије Немањића до Србије Карађорђевића и Петровића, кроз светска царства, ропства, бојеве и сеобе – пренело и српско домаћинство: економије наших манастира, наши трговци, занатлије, и сеоски домаћини. Надахнути подвизима наших предака, на нама је да кренемо у сусрет новим победама и радостима, у братском загрљају са својима као и, онолико колико то од нас зависи, у љубави са свим народима са којима живимо у Отаџбини и расејању.

Напомена:

Прилагођено на основу текста истих аутора који ће се презентовати на конференцији „PRAVOSLÁVIE a SÚČASNOSŤ" у организацији Православног богословског факултета Универзитета у Прешову, Словачкој.

VERNETZEN

Erfolgreiche Österreichpremiere des Films „You leave, I´ll stay!" in Innsbruck

Autor: Serbisch Orthodoxer Jugendverein Innsbruck - SPOJI

Am Sonntag, den 20. März 2016, wurde im Metropol Kino in Innsbruck in Organisation des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI) die Österreichpremiere des Dokumentarfilms „You leave, I´ll stay!" veranstaltet, dessen Regisseur Hadži-Aleksandar Djurović ist.

Die Österreichpremiere des Dokumentarfilms „You leave, I´ll stay!" wurde anlässlich des 12. Gedenktages

Ehrengäste aus ganz Österreich und aus Deutschland mit dem Regisseur Djurović im Metropol Kino

an die Opfer des Märzpogroms in Kosovo und Metochien veranstaltet, das im Jahr 2004 geschah, mit dem Ziel, nicht wieder das serbische Volk in die Rolle der Opfer zu stellen, sondern den Gästen dieses Filmabends ein neues Zeugnis über die Geschehnisse in Kosovo und Metochien zu zeigen und damit wir all den unschuldigen zivilen Opfern gedenken, die während dieses Pogroms umgekommen sind, aber auch um durch den Erlös und die Spenden dieser Premiere den Kauf eines Systems von Sicherheitskameras zum Schutz der serbischen Gemeinde Goraždevac in Kosovo und Metochien, die in den letzten Monaten vermehrt Ziel von Terroranschlägen war, zu unterstützen.

Aleksander Rogić, der damalige Präsident des Jugendvereins SPOJI, eröffnete diesen Filmabend in Innsbruck indem er alle anwesenden Gäste begrüßte und sie herzlich willkommen hieß. Unter den Gästen waren u.a. auch Dr. Andreas Maislinger, Gründer und Vorsitzender des Österreichischen Auslandsdienstes, Zoran Šijaković, Vorsitzender des Kulturausschusses der Stadt Braunau und Integrationsbotschafter der Republik Österreich, Srdjan Vuković aus der Kanzlei der Republika Srpska in Österreich mit dem Sitz in Wien, Siegfried Kerschbaumer, Vizebürgermeister der Gemeinde Gries am Brenner a.D., Gostimir Marić, damaliger Präsident des Dachverbandes der Serben in Tirol, sowie Vertreter der humanitären christlichen Gemeinschaft „Radosti moja“ aus Stuttgart, Vertreter der serb.-orth. Kirchengemeinden aus Innsbruck und Braunau und Mitglieder der Kulturvereine „Vuk Karadžić“ aus Schwaz und „Bratstvo“, „Djurdjevdan“ und „Ostrog“ aus Innsbruck.

Bevor der Film zum ersten Mal in Österreich gezeigt wurde erklärte Aleksander Rogić allen Anwesenden warum die Österreichpremiere dieses Films in Innsbruck organisiert wurde, worauf sich auch Hadži-Aleksandar Djurović, der Regisseur dieses Dokumentarfilms, der für diese Gelegenheit aus Belgrad angereist ist, kurz vorstellte.

„You leave, I´ll stay!“ ist ein Dokumentarfilm in Spielfilmlänge basierend auf dem Buch des serb.-orth. Erzbischofs von Montenegro Herrn Amfilohije, „Die Chronik der neuen Kreuzigung des Kosovo“, das uns die verschwiegene Wahrheit über das Leiden des serbischen Volkes und seines religiösen und kulturellen Erbes in Kosovo und Metochien, vor allem in den Jahren 1998 und 1999, mit dem Schwerpunkt auf dem Familiendrama des verschwundenen Miloš Ćirković, aufdeckt.

Nach dem Film, der selten auf wen im Kinosaal gleichgültig wirkte, sodass auch viele Gäste sehr emotional reagierten während sie sich die Geschehnisse ansahen, die die serbische Minderheit in Kosovo und Metochien durchleben musste, kam es zu einer kurzen aber sehr dynamischen Diskussion die in angenehmer Atmosphäre in persönlichen Gesprächen auch nach dem offiziellen Programm fortgesetzt wurde.

Durch freiwillige Spenden (296,00 Euro) und einem Teil des Kartenverkaufs der dem Jugendverein SPOJI zusteht (479,30 Euro) wurden insgesamt **775,30 Euro**

Aleksander Rogić und Hadži-Aleksandar Djurović bei der Eröffnung der Österreichpremiere

Siegfried Kerschbaumer

Dr. Andreas Maislinger während der Diskussionsrunde

Dragan Milojević, der damalige Obmann des Vereins „Vuk Karadžić“ aus Schwaz, während der Diskussion

im Rahmen dieser Österreichpremiere gesammelt. Der Vorstand des Jugendvereins SPOJI hat darauf beschlossen diesem Betrag noch 224,70 Euro aus dem vereinsinternen humanitären Fonds für Kosovo und Metochien hinzuzufügen sodass **insgesamt 1.000,00 Euro für den Kauf eines Systems von Sicherheitskameras zum Schutz der Gemeinde Goraždevac**, für das insgesamt ca. 40.000,00 Euro benötigt werden, zu spenden.

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) bedankt sich hiermit nochmals bei allen Freunden, Unterstützern, Spendern und allen Gästen die an diesem Abend zur Österreichpremiere des Films „You leave, I´ll stay!“ gekommen sind, da wir somit alle gemeinsam einen Beitrag zur Vervollständigung der Wahrheit und zum Gedenken an all die unschuldigen zivilen Opfer und mit unseren Spenden auch eine konkrete Hilfe an die gefährdeten Menschen aus Goraždevac in Kosovo und Metochien geleistet haben!

WIDER DEM VERGESSEN!

„EINDRÜCKE ÜBER MEIN LEBEN IN SERBIEN“

Autor: Serbisch Orthodoxer
Jugendverein Innsbruck - SPOJI

Am Samstag, den 19. November 2016, organisierte der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) einen Vortragsabend zum Thema „Eindrücke über mein Leben in Serbien“, welcher im berühmten Café Katzung in der Innsbrucker Altstadt stattfand.

Als Vortragende begrüßte man Martin Baumhauer aus Wien, Felix Sowinski aus Deutschland, Janko Nikolić aus Belgrad, Vladimir Vlajić aus Innsbruck und auch Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach aus Wien, der u.a. Autor des Buches „Auf den Spuren der Serben Österreichs“ ist und zu Beginn der Veranstaltung als Überraschungsgast vorgestellt wurde.

Die Veranstaltung wurde so konzipiert, dass jeder der Teilnehmer zunächst seine Erfahrungen aus Serbien schilderte und im Anschluss für die anwesenden Gäste die Möglichkeit bestand, Fragen zu stellen. Unter diesen befanden sich auch Mag. Max Unterrainer, Abgeordneter zum Österreichischen Nationalrat, Djuja Tešanović, Gemeinderätin der Stadt Salzburg a.D. und Mitglied des Vorstandes der Arbeiterkammer Salzburg sowie Ehrenmitglied von SPOJI, Dr. Andreas Maislinger, Gründer des Österreichischen Auslandsdienstes (Gedenkdienst), Helmut Buchacher, Gemeinderat der Stadt Innsbruck, Felix Hafner aus Graz, Area-Koordinator des Österreichischen Auslandsdienstes für Südosteuropa und Israel, Vesna Cekić, Vertreterin des Zentrums für MigrantInnen in Tirol sowie Idris Hasebela, ein Freund der Organisation SPOJI, dem der neu gewählte Präsident Filip Vlajić (23) einige Geschenke als kleines Zeichen des Dankes und der Anerkennung überreichte.

Der Vortragsabend war vor allem deshalb interessant, weil jeder der Vortragenden eine unterschiedlich lange Zeit in Serbien verbrachte und das Thema entsprechend immer etwas anders ausgelegt und beleuchtet wurde. Unter den Gästen im Publikum war neben den bereits genannten ebenfalls Siegfried Kerschbau-

mer, ehemaliger Vizebürgermeister von Gries am Brenner, dem an diesem Abend die Ehrenplakette für seine Verdienste um unsere Jugend und der österreichisch-serbischen Beziehungen überreicht wurde und der damit zugleich in den Kreis der Ehrenmitglieder der Organisation SPOJI aufgenommen wurde.

Zu Beginn der Veranstaltung wandte sich Vater Aleksandar Stolić, der Innsbrucker Pfarrer, an alle Anwesenden und bedankte sich für die Einladung und Organisation dieser Veranstaltung. Leider musste er sich zahlreicher weiterer Verpflichtungen rund um die serbisch-orthodoxe Kirchengemeinde Innsbrucks entschuldigen und konnte an der Diskussion selbst leider nicht teilnehmen.

Als erster Vortragender begann Martin Baumhauer, Absolvent des BWL-Masterstudiums in Wien und Gemeinderatsmitglied in Harmannsdorf, der ein halbes Jahr als Gaststudent an der Wirtschaftswissenschaftlichen Fakultät der Universität Belgrad verbrachte.

„Zuerst möchte ich sagen, dass ich das Leben in Serbien sehr geliebt habe. Nach meiner Rückkehr nach Wien hat im Erdgeschoss meines Wohnhauses ein neues Geschäft eröffnet. Wie sich herausstellte, wird dort serbischer Rakija (Schnaps) verkauft. Das gibt mir das Gefühl, dass wenn ich gerade einmal nicht selbst nach Serbien fahre, Serbien doch auf eine Art und Weise zu mir kommt.“ - Mit diesen Worten begann Martin seinen Vortrag, in dem er unter anderem erklärte wie es überhaupt dazu kam, dass er letztlich ein halbes Jahr in Serbien verbrachte. Er sagte, dass er sich daran erinnere als Kind mit seinen Eltern die Nachrichten gesehen zu haben, in denen es damals um die Bombardierung Serbiens ging. Seine Mutter sagte ihm daraufhin, dass er so etwas besser nicht schauen sollte, was sein Interesse aber natürlich nur noch steigerte. Später ist er durch den Sport und andere Berührungspunkte weiterhin oft mit Menschen aus dem ehemaligen Jugoslawien in Kontakt gekommen

Filip Vlajić und Max Unterrainer

Siegfried Kerschbaumer wurde an diesem Abend zum Ehrenmitglied von SPOJI ernannt

Martin Baumhauer

Felix Sowinski

und Belgrad und Serbien wurden daraufhin seine erste Wahl für ein Auslandssemester. Eine Wahl, die viele Außenstehende ohne Bezug zur Region auch heute noch nicht verstehen können.

Martin bemerkte, dass sowohl die Familie als auch die Religion in Serbien einen höheren Stellenwert haben, aber dass es im Vergleich zu Österreich weitaus weniger arbeitsfreie religiöse Feiertage gibt. Er bedauert die große Zahl von Emigration qualifizierter Menschen aus Serbien, aber merkt auch an, dass die Wahrnehmung der Studenten in Serbien positiver sei. Diese werden als Hoffnung des Landes auf eine bessere Zukunft und als künftige intellektuelle Elite angesehen, was sich in Österreich völlig anders darstellt. Darüber hinaus fiel ihm auf, dass die in Wien lebenden Serben einen weitaus größeren Nationalstolz haben, der sich oft auch bis ins Extreme ausweitet. Seiner Meinung nach geschieht dies vor allem deshalb, weil die im Ausland lebenden Serben in ihrer Heimat ebenfalls als Fremde angesehen werden und versuchen das auf diese Weise zu kompensieren. Zum Abschluss erwähnte Martin noch, dass ihm das Leben in Serbien sehr gefallen hat und dass er, wenn immer sich ihm eine Gelegenheit bietet, gern nach Belgrad und Serbien zurückkommt, um die Basketballspiele von Roter Stern Belgrad anzuschauen und Freunde zu besuchen, die er in dieser Zeit kennengelernt hat.

Danach sprach Felix Sowinski, Akkordeonstudent aus Weimar, im Osten Deutschlands, über die Erfahrungen aus seinem einjährigen Aufenthalt in Serbien. Felix hatte seine ersten Berührungspunkte mit Serbien in Weimar, der Stadt in der auch Goethe viele Jahre seines Lebens verbrachte. Dort lernte er im Rahmen seines Studiums einige serbische Musikerkollegen kennen und bekam die Einladung im Sommer einige Tage in Serbien zu verbringen. Als er daraufhin seinen Eltern von eben diesen Plänen erzählte, waren diese wenig begeistert. Ihre ersten Assoziationen waren mit dem Krieg verbunden und dementsprechend gingen sie davon aus, dass dieser auch noch heute andauere. Als Felix sich dann mit Freunden zum ersten Mal für einige Wochen nach Serbien aufmachte, beeindruckte ihn die Gastfreundschaft, mit der er empfangen wurde. Natürlich wusste er, dass der Krieg bereits seit vielen Jahren vorbei war. Dennoch überraschte ihn wie unvoreingenommen er als Deutscher behandelt wurde. Besonders vor dem Hintergrund der Teilnahme Deutschlands an der Bombardierung Serbiens.

Obwohl sein Plan bis dahin vorsah für ein Jahr als Gaststudent nach Slowenien zu gehen, da er zuvor Slowenisch gelernt hatte, fragte ihn sein, ebenfalls an der Veranstaltung teilnehmender, Freund Eric Wagner, ob die beiden nicht gemeinsam als Gaststudenten nach Serbien gehen wollten. Felix willigte ein und die beiden begannen Serbisch zu lernen. Zunächst hatten sie vor nach Niš zu gehen, wo zur damaligen Zeit allerdings kein Status für Gaststudenten existierte. So kamen sie im Jahr 2015 nach Belgrad, wo ihnen Felix‘ Freund aus Weimar bei der Wohnungssuche und anderen Formalitäten eine große Hilfe war. Zu Beginn hatten die beiden noch einige organisatorische Schwierigkeiten in Bezug auf die zu treffenden Vereinbarungen zwischen den Fakultäten und Universitäten in Serbien und Deutschland, die aber nach relativ kurzer Zeit geklärt werden konnten. So begann auch der Unterricht und der Serbischkurs, den sie gleichzeitig besuchten.

„Wenn ich etwas Freizeit hatte, bin ich oft durch Serbien und die gesamte Region gereist. Ich habe neue Freunde in Kruševac kennengelernt, wo ich die Gelegenheit hatte an den Ostertraditionen der Familie dort teilzunehmen. Ich will nicht übertreiben, aber für mich aus dem atheistischen Osten Deutschland war das eine Art Kulturschock. Dennoch bin ich froh auch das einmal gesehen zu haben und so andere Kulturen besser kennenzulernen. Dort habe ich ebenfalls eine religiöse Innigkeit kennengelernt, die es bei uns so nicht gibt. Insgesamt hatte ich eine sehr schöne Zeit in Serbien, an die ich mich sehr gerne zurückerinnere.“

Als nächster Vortragender stellte sich Vladimir Vlajić aus Innsbruck vor, der in Serbien geboren wurde, aber seit seinem zweiten Lebensjahr in Österreich lebt, wo er Internationale Wirtschaftswissenschaften, Politikwissenschaft und Russisch studierte. Er sagte zunächst, dass er durch häufige Reisen in seinen Geburtsort Petrovac na Mlavi während seiner Schulzeit auch heute noch eine starke Verbundenheit zum Heimatland seiner Eltern bzw. zu seinem eigenen Herkunftsland hat

Janko Nikolić, Vladimir Vlajić, Prof. Wolfgang Rohrbach, Martin Baumhauer und Felix Sowinski

und oft darüber nachgedacht hat wie es wohl wäre eines Tages nach Serbien zurückzukehren.

Im Rahmen des Studiums in Innsbruck bot sich ihm die Möglichkeit ein Jahr im Ausland zu verbringen, da dieses auch verpflichtend im Studienprogramm vorgesehen ist. Dabei bestand die Möglichkeit der Wahl zwischen einem Aufenthalt in Spanien oder Serbien. Während er in Spanien seine Sprachkenntnisse der Landessprache verbessern hätte können, die Studieninhalte wohl nicht ganz so anspruchsvoll gewesen wären und er oft die Möglichkeit zu Ausflügen ans Meer und die Strände gehabt hätte, bot sich in Serbien die Gelegenheit mehr für sich selbst und seine Zukunft mitzunehmen, seine Muttersprache zu perfektionieren und Kulturunterschiede zwischen seinem Herkunftsland und der Diaspora kennenzulernen. Als österreichischer Serbe hätte er dadurch später die Möglichkeit nach Serbien zurückzukehren, da Österreich der größte Investor im Land ist und die meisten ausländischen Unternehmen in der Tat österreichische sind. Weil Vladimir daran interessiert war zu sehen wie das Leben und auf eine gewisse Art und Weise auch das Arbeiten über einen längeren Zeitraum in Serbien ist, eben über die immer schönen Besuche bei seinen Großeltern hinaus, entschloss er sich dazu ein Arbeits- und Studienjahr in Serbien zu simulieren und wählte somit den beschwerlicheren, aber auch lohnenderen Weg nach Serbien anstatt sein Auslandsjahr in Spanien zu verbringen.

Das ist ihm glücklicherweise gelungen, da er neben zwei Semestern an der Wirtschaftswissenschaftlichen Fakultät der Universität Belgrad auch als erster Gedenkdiener des Österreichischen Auslandsdienstes im Verband der jüdischen Gemeinden Serbiens und im Jüdischen historischen Museum Belgrad tätig war und somit zukünftigen Generationen in Österreich die Möglichkeit eröffnete anstelle des verpflichtenden Wehr- oder Zivildienstes für 12 Monate nach Serbien zu kommen und sich als Österreicher mit dem Holocaust und der jüdischen und natürlich serbischen Kultur auseinanderzusetzen.

Vladimir legte während seines Vortrages viele Unterschiede an den Universitäten in Belgrad und Innsbruck dar, während einige Dinge sich durchaus auch deckten. Natürlich ist nicht alles nur schwarz-weiß, weshalb ganz klar zu sagen ist, dass es in beiden Fällen sowohl positive als auch negative Punkte zu nennen gilt. Er bemerkte, dass viele Dinge sich an den Universitäten aber auch generell in Serbien leicht zum Positiven hin verändern könnten, dass aber dafür die Initiative und der Wille von Menschen in Schlüsselpositionen fehlen. Vladimir sprach außerdem über seine gesammelten Erfahrungen während der Arbeit im Jüdischen historischen Museum in Belgrad sowie über den Abschiedsempfang, den die Österreichische Botschaft für ihn in Belgrad organisierte, was die erste solche Veranstaltung für einen Absolventen des Gedenkdienstes in einer Österreichischen Botschaft überhaupt darstellte.

„Ich denke es ist möglich in größeren Städten wie Belgrad oder Novi Sad zu leben. Natürlich wäre dies mit mehr Anstrengung und Zeit verbunden, vor allem vor dem Hintergrund ähnlich erfolgreich zu sein wie in Österreich. Aber möglich ist es, wenn man sein Ziel zu 100 Prozent verfolgt und es wirklich erreichen will. Für mich war die Zeit eine unbezahlbare Erfahrung

und eine der besten Entscheidungen meines Lebens. Ich würde jedem empfehlen Serbien zumindest für ein paar Wochen zu besuchen oder ein halbes oder ganzes Jahr dorthin zu gehen und zu versuchen dort zu leben, um danach zu sehen wohin ihn oder sie der weitere Weg führen wird. Aus der Ferne ist es schwer ein Fazit zu ziehen. Man muss das alles selbst erleben."

Der vorletzte Vortragende des Abends war Janko Nikolić aus Belgrad. Er verbrachte die erste Hälfte seines Lebens in Serbien, beziehungsweise auf dem Balkan und die zweite Hälfte in Melbourne in Australien, wo er Mittelschule sowie Universität absolvierte. Er ist sowohl serbischer als auch australischer Staatsbürger und lebt seit August 2015 wieder in Serbien, wo er als Anwalt tätig ist. Janko erzählte darüber wie er sich dafür entschied nach Serbien zurückzukehren und darüber wie der Großteil seiner Kollegen ihn daraufhin fragte, was denn mit ihm los sei. Er ging auf seine identitäre Zugehörigkeit zu Serbien ein und sprach darüber, dass das Land für den Westen immer den Osten und für den Osten immer den Westen darstellte. Weiterhin vertrat er die Ansicht, dass Serben den Österreichern und Deutschen ähnlicher seien als beispielsweise den Amerikanern oder Australiern und dass es aus diesem Blickwinkel heraus schwer ist die Identität Kontinentaleuropas mit der sogenannten „Neuen Welt" zu vergleichen. Janko sieht aufgrund der kulturellen Vermischung in Europa die Zusammenarbeit zwischen den europäischen Völkern als etwas Natürliches an.

Als er mit 16 Jahren nach Australien kam, hing er unterbewusst noch sehr an der europäischen und serbischen Kultur, versuchte aber die neue Situation in einem neuen Land anzunehmen und zu meistern. Dennoch hoffte er immer eines Tages nach Serbien zurückkehren zu können. Er ist der Ansicht, dass Serbien nach den Kriegen und der fragilen Situation wieder auf einem guten Weg ist und dass neben der Abwanderung fähiger Menschen auch eine Bewegung in die entgegengesetzte Richtung stattfindet. Belgrad, so sagt Janko, sei noch einmal eine andere Geschichte. In der Stadt verbinden sich unterschiedlichste Kulturen und Subkulturen und ihre Nähe zu anderen Städten und Ländern macht sie zu einem guten Ort für Ideenaustausch und Geschäftstätigkeit. Er zitierte zur weiteren Beschreibung Belgrads Momo Kapor, der einmal sagte „Belgrad sei auf eine Art und Weise das günstige New York Südosteuropas".

Janko sagte er habe sich in den ersten paar Monaten nach seiner Rückkehr nach Belgrad wie ein Tourist gefühlt, aber auch, dass er nach dieser ersten Phase der „rosaroten Brille" sicher war, die richtige Entscheidung getroffen zu haben und es sich gut und richtig anfühlte. Durch die Arbeit kommt man in seinen Rhythmus und wird früher oder später auch mit Problemen konfrontiert, mit unterschiedlichen Menschen und anderen Ansichten, was laut Janko unabhängig davon geschieht, ob man im einen oder anderen Land zu Hause ist. Natürlich könne man Serbien und Österreich im

wirtschaftlichen Sinne oder in Bezug auf den Lebensstandard nicht vergleichen, aber es eröffnen sich jungen Menschen in den letzten Jahren durch international agierende Unternehmen neue Chancen und Perspektiven. Deshalb ist für Janko weder Schwarzmalerei noch ein übersteigertes Romantisieren der Lage zuträglich, sondern realistisches Denken und das Nutzen der sich eröffnenden Chancen.

„Aufgrund positiver Umstände habe ich die Chance bekommen in einer Anwaltskanzlei für Wirtschaftsrecht in Belgrad zu arbeiten, die vielen internationalen, vor allem österreichischen und deutschen Unternehmen dabei hilft, ihre Filialen in Serbien zu eröffnen. Ich würde jedem empfehlen zumindest zu versuchen nach Serbien zurückzukehren und hier zu arbeiten, wenn sich ihm oder ihr die Gelegenheit dazu bietet. Ich weiß, dass dies nicht immer möglich ist und jene, die nicht zurückkehren können, sollten sich bemühen in den Ländern, in denen sie leben vorbildliche und gute Bürger zu sein."

Als letzter Vortragender des Abends und Überraschungsgast sprach Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach aus Wien, Mitglied der Europäischen Akademie der Wissenschaften und Künste, stellvertretender Vorsitzender der Österreichisch-Serbischen Gesellschaft und u.a. auch Ehrenmitglied von SPOJI. Professor Rohrbach begann seine Ausführungen mit seinen Erfahrungen im Serbien der 1960er Jahre, als er dort semi-professionell Basketball spielte. Er verglich die Situation mit der in Österreich und erinnert sich daran, dass die damaligen serbischen Trainer wirklich die Lust auf Basketball, Fußball oder auch andere Sportarten in den Spielern geweckt haben und sie eben nicht mit Gewichten an den Füßen den Berg hinauflaufen ließen bis die Gelenke kaputt wurden. Deshalb konnte man laut Prof. Rohrbach in dieser Zeit viel lernen, da die Serben schon immer starke Sportmannschaften, aber auch Boxer stellten.

Er erinnert sich, dass er sich als junger Mann vornahm mit Ende dreißig zu heiraten, lernte jedoch in Niš seine zukünftige Frau kennen, die er dann doch schon im Alter von 22 Jahren heiratete. Auch hier verglich Prof. Rohrbach die Situationen zwischen Serbien und Österreich, da viele seiner Freunde ebenfalls mit serbi-

schen Frauen liiert waren. Sein Vater war Österreicher, die Mutter Serbin und in Wien gab es damals bereits etwa 45.000 gemischte Ehen. Er bemerkte, dass es schon zu dieser Zeit in jeder serbischen Familie mindestens zwei Kinder gab, während jede zweite österreichische Familie gerade mal einen Hund vorweisen konnte, was Rückschlüsse auf die Entwicklung der Geburtenzahlen zuließe. Prof. Rohrbach führte als weiteren positiven Punkt die Beziehungen zu älteren Menschen, aber auch die große Kinderliebe in serbischen Familien an, von der sich die Österreicher seiner Meinung nach eine Scheibe abschneiden könnten. Seiner Ansicht nach legen diese zu großen Wert auf materielle und zu wenig auf persönliche und familiäre Werte.

Prof. Rohrbach erzählte weiterhin, dass er sich ab 2003 auf den Wunsch seiner damals verstorbenen Mutter, die die älteste Serbin in Wien war, mehr mit seiner zweiten Heimat zu beschäftigen begann und im weiteren Verlauf Serbien und die Region sowohl als Professor als auch privat regelmäßig besuchte. Er erinnert sich, dass während und nach den 90er Jahren die Armut allgegenwärtig war, aber er unabhängig davon immer mit großer Gastfreundschaft begrüßt wurde und auch seine Studenten stets aktiv und wissenshungrig waren. Er sprach ebenfalls über Korruption, Ethik und das Arbeitsleben, aber auch darüber, dass er wohl nirgendwo in Europa mehr Präsidenten gesehen hat als in Serbien, da sich dort scheinbar jeden Tag neue Vereinigungen mit allerlei Vorsitzenden gründen.

„Falls Sie einen Serben kennenlernen, loben sie seine Qualitäten. Hier beschweren wir uns zu oft über allerlei Dinge und entmutigen den anderen anstatt ihn zu motivieren. Es wäre nötig uns hier in Österreich anzugewöhnen, die Leute mehr zu loben anstatt sie zu kritisieren. Und falls sie einen Serben loben, von zehn Ideen zumindest eine hervorheben und loben, dann bekommen sie wirklich Freunde und Partner in verschiedenen Bereichen, aber es muss auch wirklich ehrlich gemeint sein."

Im Anschluss begann eine sehr interessante Diskussion, während der verschiedenste Fragen gestellt wurden und die Vortragenden die Gelegenheit dazu bekamen, einige Anekdoten aus ihrer Zeit in Serbien zum Besten zu geben. Am Ende der Diskussion und des gesamten Abends meldete sich Eric Wagner, der ebenfalls ein Jahr als Student der Geschichte und Südosteuropawissenschaften in Serbien verbracht hatte. Er machte sich nach seinem Aufenthalt in Serbien, wo er auch Martin und Vladimir kennenlernte, auf den Weg nach St. Petersburg. Dem kehrte er allerdings bald schon wieder den Rücken und kehrte somit nach Belgrad zurück, um die Südosteuropastudien komplett zu absolvieren. Er verbrachte also – mit einer kurzen Pause – fast noch zwei Jahre dort.

Als sehr schönes Abschlusswort sagte Eric: „Ich denke, dass es für jede Person gut wäre, eine gewisse Zeit in einem fremden Land und einer anderen Kultur zu verbringen. Das ist besonders wichtig für Menschen aus Ländern wie Deutschland und Österreich, in denen viele Ausländer leben. In meiner Heimatstadt hört man oft ältere Leute, die sich darüber beschweren, wenn andere Menschen auf ihrer Muttersprache miteinander sprechen. Während ich in Serbien war, habe ich mitbekommen was für ein komisches Gefühl es ist, mit meinen deutschen Freunden auf einer anderen Sprache zu sprechen und nicht auf unserer gemeinsamen Muttersprache. Das Leben im Ausland würde jedem helfen nach einer solchen Erfahrung besser mit anderen Menschen umzugehen und unsere Gesellschaft insgesamt toleranter machen."

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) bedankt sich bei dieser Gelegenheit bei allen Gästen dieses Vortragsabends und hofft, dass wir es geschafft haben aus fünf fast komplett unterschiedlichen Blickwinkeln die Möglichkeiten und Eindrücke des Lebens in Serbien vorzustellen und damit zum Nachdenken über dieses, vor allem in der heutigen Zeit wichtige Thema anzuregen. Allen Spendern des Abends, die damit zur Sammlung eines bescheidenen humanitären Beitrags in Höhe von 81,70 Euro für armutsbetroffene kinderreiche Familien auf dem Balkan beigetragen haben, senden wir ein großes Dankeschön im Namen aller hilfsbedürftigen Familien und hoffen, dass wir alle gemeinsam die Erfahrungen und Schlussfolgerungen dieses Abend in unserem Umkreis verbreiten können.

Das Vermächtnis der letzten lebenden Zeugen aus Jasenovac bei der österreichischen Premiere in Innsbruck und Wien

Autor: Serbisch Orthodoxer
Jugendverein Innsbruck - SPOJI

Am 19. März 2017 fand im Metropol Kino in Innsbruck und im Hollywood Megaplex Gasometer in Wien die österreichische Premiere des Dokumentarfilms „*Zaveštanje*“ (Das Vermächtnis) statt. Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) hat mit Unterstützung der Vertretung der Republika Srpska in Österreich, dem Zweig der Organisation der serbischen Studenten im Ausland in Wien (OSSI-Wien), der SBKV „Prosvjeta-Österreich“ und dem Präsidenten des Dachverbandes der Serben in Österreich , Darko Jurišić, diese Premiere organisiert. Ebenfalls war dies die erste Ausstrahlung dieses Filmes außerhalb Serbiens.

Die Österreich-Premiere des Dokumentarfilms „*Zaveštanje*“ wurde mit dem Ziel organisiert das authentische Testament und Bekenntnis der letzten überlebenden Menschen aus dem berüchtigten Ustascha-Konzentrationslager Jasenovac zu präsentieren. Damit gedenken wir der Opfer aus dem Zweiten Weltkrieg und versuchen, dass sie nicht in Vergessenheit geraten. Mit diesen Projektionen in Österreich wird auch hilfsbedürftigen Familien mit mehreren Kindern auf dem Balkan geholfen, da alle Erlöse von den Premieren in Innsbruck und in Wien, sowie der Projektion vom 26. März in Linz, ihnen gewidmet werden.

Oliver Ranisavljević, stellvertretender Präsident von SPOJI, eröffnete den Filmabend in Innsbruck, für den die Nachfrage sehr hoch war, indem er alle anwesenden Gäste begrüßte und ihnen ein herzliches Willkommen wünschte. Unter ihnen waren Ehrengäste wie Vater Aleksandar Stolić, der Innsbrucker Pfarrer, Dragan Filipović, der Präsident des Dachverbandes der Serben in Tirol, DjujaTešanović, Gemeinderatsmitglied Salzburgs a.D. und Ehrenmitglied von SPOJI, sowie unsere Freunde von der Christlichen humanitären Organisation „*Radosti Moja*“ aus Stuttgart, Mitglieder der Kulturvereine „Vuk Karadžić“ aus Schwaz, „*Bratstvo*“, „*Djurdjevdan*“ und „*Ostrog*“ aus Innsbruck, sowie Vertreter des American Football Teams „Piraten“ aus Zemun (Serbien), die während dieses Wochenendes zu Gast bei den Swarco Raiders Tirol waren.

Vor dem Beginn des Films erklärte Oliver allen Anwesenden, warum die Österreich-Premiere des Films „*Zaveštanje*“ organisiert wird. Danach haben sich die

Das Filmteam von „Das Vermächtnis“ stellt sich dem Innsbrucker Publikum vor

Mitglieder des Filmteams wie Ana Marjanović, Regieassistent, Aleksandar Jaćić, Montage und Sounddesigner, Monja Jović, Projektleiterin, und Ivan Jović, Regisseur des Films, vorgestellt und haben allen Gästen in Innsbruck die wichtigsten Details des Films erläutert.

Die gleichzeitig organisierte Premiere in Wien wurde von Miloš Savanović, dem stellvertretenden Vorsitzenden von OSSI-Wien, eröffnet. Unter den Zuhörern in Wien waren Ehrengäste wie Herr Mladen Filipović, Leiter der Vertretung der Republik Srpska in Österreich, Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach, Mitglied der Europäischen Akademie der Wissenschaften und Künste und Ehrenmitglied von SPOJI, sowie Vertreter von OSSI-Wien, SBKV „Prosvjeta-Österreich“, SPOJI-Wien und anderer Organisationen.

„*Zaveštanje*“ ist ein einzigartiges Filmdenkmal, das die kollektive Erfahrung des Leidens im Zweiten Weltkrieg auf dem Territorium des Unabhängigen Staates Kroatien vermittelt. Es wurden vier Jahre lang Gespräche mit 94 Zeugen geführt, wobei 450 Stunden Material zusammen kamen, womit dieser Film einen Auszug aus einem großen Dokumentararchiv darstellt.

Die Filmgeschichte wird ohne Erzähler, Historiker und Archivmaterial präsentiert, somit taucht man in die pure Unmittelbarkeit lebendiger Zeugnisse ein. Dieser Film gibt den Opfern eine einzigartige Möglichkeit, ihre eigenen Leiden zu interpretieren. Er ist ein Abschied für eine ganze Generation und wird zu einem Filmdenkmal unserer Generation.

Nach der Vorstellung des Films in Innsbruck, die kaum jemanden gleichgültig ließ, was zu vielen Tränen führte, denn die Geständnisse der letzten Überlebenden aus dem Todeslager Jasenovac erwecken viele Emotionen, gab es eine sehr konstruktive Diskussion, in der alle Teilnehmer ein hohes Maß an Diskussionskultur und Disziplin zeigten und mit angenehmen persönlichen Gesprächen ging es nach dem offiziellen Programm weiter.

Insgesamt wurden über 1.042,42 Euro aus freiwilligen Spenden und einem Teil des Kartenverkaufs der dem Jugendverein SPOJI zusteht (der zweite Teil steht dem Kino zu) in Innsbruck, Wien und Linz gesammelt.

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) bedankt sich hiermit bei allen Freunden, Unterstützern, Helfern, Spendern und all jenen, die Gutes tun wollen und deshalb diesen Abend bereichert haben. Damit haben wir alle geholfen die Wahrheit zu verbreiten und haben die unschuldigen Opfer nicht in Vergessenheit geraten lassen, aber wir können auch durch all Ihre Spenden konkrete Hilfe für Familien mit mehreren Kindern am Balkan leisten.

Die letzten lebenden Zeugen des Zweiten Weltkriegs haben uns ein Vermächtnis hinterlassen: WAS WIRD UNSERE ANTWORT SEIN?

Ehrengäste und ein Teil des Publikums nach der Premiere in Wien

SPOJI veranstaltete 5. und bisher erfolgreichsten ROYAL CUP für kranke Kinder in Tirol und armutsbetroffene Kinder am Balkan

Autor: Serbisch Orthodoxer Jugendverein Innsbruck - SPOJI

Am Sonntag, den 10. Dezember 2017, wurde die fünfte und in allen Belangen bisher erfolgreichste Auflage des humanitären Integrationshallenturniers ROYAL CUP in Organisation des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI) erfolgreich in Innsbruck veranstaltet.

SPOJI hat den ROYAL CUP im Jänner 2014 als humanitäres Integrationshallenturnier ins Leben gerufen, das damals zum ersten Mal organisiert wurde. Danach, ab Dezember 2014, als die zweite Auflage organisiert wurde, ist beschlossen worden, dass der ROYAL CUP jedes Jahr Anfang Dezember stattfinden soll. Somit wurde dieses Jahr bereits die fünfte Auflage organisiert bei der **20 Mannschaften** mit Spielern, Gästen und Unterstützern aus **über 20 verschiedenen Herkunftsländern** teilnahmen, wie zum Beispiel aus Österreich, Serbien, Bosnien und Herzegowina, Kroatien, Rumänien, Deutschland, der Türkei, Griechenland, Italien, Russland, Südamerika, aus dem Nahen Osten, aber auch aus anderen asiatischen und afrikanischen Ländern. Insgesamt nahmen **seit Jänner 2014 ca. 100 Teams** am ROYAL CUP teil.

Das Ziel dieses Projektes ist es durch Sport, bei dem man am besten Leute verschiedenster Herkunft, egal welcher Hautfarbe oder Religion sie angehören, verbinden kann, vor allem junge Menschen zu motivieren gute Taten zu leisten und so denen zu helfen die die Hilfe am nötigsten haben. Dieses Jahr wurde beim ROYAL CUP wieder für kranke Kinder in Tirol und armutsbetroffene Kinder am Balkan gespielt.

Bevor der diesjährige ROYAL CUP durch einen Ehrenanstoß von **Christoph Kaufmann**, Vizebürgermeister Innsbrucks, **Mag. Gerhard Fritz,** Stadtrat Innsbrucks, **Reinhold Happ**, Obmann des Benefizvereins „Reini Happ und Freunde“ der mit seinen Kollegen Kindern und Familien in Not aus Tirol hilft, **Mag. Maximilian Unterrainer**, Abgeordneter zum Nationalrat Österreichs, **Siegfried Kerschbaumer**, ehemaliger Vizebürgermeister von Gries am Brenner, und **Vladimir Vlajić**, einem der Gründer von SPOJI, eröffnet wurde, bekamen alle Anwesenden Teilnehmer noch einmal den Zweck des Projektes erklärt, wobei besonders darauf hingewiesen wurde, dass es um Fair-Play und das Miteinander beim ROYAL CUP geht.

In ihren Eröffnungsansprachen bedankten sich Christoph Kaufmann, Gerhard Fritz, Reinhold Happ sowie Maximilian Unterrainer für die Einladung und die Organisation eines solchen humanitären Projektes und wünschten einen erfolgreichen Spieltag mit viel Fair-Play und ohne Verletzungen. Reinhold Happ, der Obmann und Gründer des Vereins **„Reini Happ und Freunde“**, an dessen Spendenfonds wir den Teil der gesammelten Mittel einzahlen werden der für Kinder in Tirol geplant wurde, erklärte allen, dass diese Spendenmittel zur Hilfe von Isabella, einer an Bauchspeicheldrüsenkrebs erkrankten alleinerziehenden Mutter von zwei minderjährigen Kindern, aus Tirol zugute kommen werden. Vladimir Vlajić, einer der Gründer von SPOJI, erklärte auch, dass der Rest der gesammelten Hilfsmittel im Jahr 2018 im Rahmen der humanitären Aktionen von SPOJI für armutsbetroffene Familien am Balkan persönlich überreicht wird und dass man dann alles transparent auf unseren Homepages und sozialen

Mag. Gerhard Fritz (Stadtrat Innsbrucks), Vladimir Vlajić (Gründer SPOJI) und Christoph Kaufmann (Vizebürgermeister Innsbrucks)

Siegfried Kerschbaumer (Vizebürgermeister Gries am Brenner a.D.), Vladimir Vlajić, Mag. Maximilian Unterrainer (Nationalratsabgeordneter) und Oliver Ranisavljević (Stellv. Präsident SPOJI)

Netzwerken prüfen kann. **Darauf ergänzte Herr Christoph Kaufmann, Vizebürgermeister Innsbrucks, dass die Stadt Innsbruck mit seinem Ressort auch 500,00 Euro in den Spendentopf Anfang des kommenden Jahres (2018) spenden wird, was alle Anwesenden besonders erfreute.**

Der fünfte ROYAL CUP wurde mit dem Spiel zwischen dem Gastgeber FC SPOJI und dem FC Innsbruck eröffnet, da die Titelverteidiger von den Young Boys Innsbruck dieses Jahr leider nicht am Vormittag teilnehmen konnten und so erst am Nachmittag dazu gestoßen sind.

Bei der fünften Auflage des ROYAL CUP, die über das gesamte Turnier sportlich und im wahrsten Sinne des Wortes Fair-Play verlief, nahmen 20 Mannschaften, aufgeteilt in vier Gruppen, teil. Die 20 Teams die beim

Vladimir Vlajić und Reinhold Happ
(Obmann von Reini Happ u. Freunde)

fünften ROYAL CUP für einen guten Zweck mitspielten sind: **FC Tesla-edv, FC Innsbruck, SK Lation, Olympiakos Koatlakn, Soccercrew, Young Boys Innsbruck, FC International Innsbruck, FC Perspolis, FC Media Markt, FC Olt, 1. FC 5 Promille, Klub Bosna Schwaz, Goalsbusters, Vuk Karadžić Schwaz, Die Goalieatoren, FC Ansar, Trans-Porta, Tirola Kicka 2013, FC Victoria Innsbruck und FC SPOJI.** Dabei gab es dieses Jahr ein so großes Interesse an der Teilnahme, sodass es sogar 30 Teams auf 20 Anmeldeplätze hätte geben können.

Dieses Jahr wurde in der Pause zwischen der Gruppen- und K.O.-Phase anstatt eines kulturellen Rahmenprogramms zum bisher zweiten Mal ein 3-Punkte-Wurfwettbewerb mit dem Namen „Royal 3-point Shootout" organisiert, bei dem 15 Werfer teilnahmen – unter ihnen Fußballer, Basketballer und freiwillige humanitäre Enthusiasten. Jeder Teilnehmer warf von drei Positionen insgesamt 15 Würfe in 45 Sekunden, wobei die orangen Bälle einen Punkt zählten und der jeweils letzte, schwarze, Ball auf jeder Position zwei Punkte. Aus dem Grunddurchgang qualifizierten sich **Stefan Oberhauser** und **Oliver Sturm**, beide Spieler beim Sportverein Olympisches Dorf, für die Finalrunde. Am Ende kam Stefan Oberhauser, der in der ersten Runde 8 Punkte und im Finale 7 Punkte erzielte, als Sieger aus diesem Duell hervor. Als Sieger des „2. Royal 3-point Shootouts" bekam er einen Pokal, eine Urkunde, eine Sportmassage im Wert von 50 Euro bei **Physio 1.0** sowie Gutscheine im Wert von 40 Euro für ein Abendessen zu zweit im traditionellen Tiroler **Gasthof & Hotel Dollinger.**

Man sollte an dieser Stelle auch die Unterstützer und Sponsoren des fünften ROYAL CUPs erwähnen, da diese auch Teil der Geschichte dieses humanitären Turniers sind. Die diesjährige Auflage des ROYAL CUPs unterstützten mit ihren Videobotschaften zwei Persönlichkeiten aus der Welt des Sports: **Thomas Pichlmann**, ehemaliger Fußballprofi in Österreich und Italien und Kicker bei den Swarco Raiders Tirol, und **Talib Wise**, ehemaliger NFL-Football-Profi und Nationalteamspieler der Vereinigten Staaten von Amerika sowie ehema-

Die Mannschaft des Gastgebers, der FC SPOJI

Milan, Sabahudin und Filip als Turnierleiter

Die Jüngsten waren auch dieses Jahr dabei

Das Kantinen- und Kassateam: Oliver, Stefan, Marina und Marija

Volles Haus in der Kantine

Die Teilnehmer des 2. Royal 3-Point-Shootouts

Kyle Callahan von den Swarco Raiders Tirol hat auch am 3-Punkte-Wurfwettbewerb teilgenommen

Filip Vlajić (Präsident von SPOJI) überreicht Stefan Oberhauser die Preise für den gewonnen 2. Royal 3-Point-Shootout

liger Spieler der Swarco Raiders Tirol und Berlin Adler.

Die Sponsoren und Unterstützer die den Jugendverein SPOJI bei der Organisation dieses humanitären Projektes finanziell und materiell unterstützt haben waren die **Stadt Innsbruck, NEUWIRT ZOKY** aus Langkampfen, **SNOOPY GRILL** aus Innsbruck, die **TIROLER SPARKASSE, PHYSIO 1.0** aus Innsbruck, **ROAD DINER** aus Innsbruck, **TESLA-edv** aus Innsbruck, **GASTHOF & HOTEL DOLLINGER** aus Innsbruck, die **BRANGER ALM, SAN ZACCARIA** Mineralwasser aus Südtirol, die **CIFCI Bäckerei** aus Mils, sowie die **VFM2-Group** aus Serbien.

Das wichtigste ist, dass das gesamte Turnier in einer sehr positiven und gemeinschaftlichen Atmosphäre ausgetragen wurde und dass allen Mannschaften klar war, dass sie an diesem Tag nicht nur ihrem Hobby nachgingen, sondern damit auch eine gute Tat für Kinder in Tirol und am Balkan vollbrachten.

Nach einem sehr taktischen Finalspiel zwischen den **Young Boys Innsbruck** und dem **FC Ansar**, bei dem es nach regulärer Spielzeit 0:0 stand, gewann am Ende, nach dem Elfmeterschießen, das Team der Young Boys Innsbruck mit 2:0 und verteidigte somit den Titel aus dem Vorjahr, und das ohne Niederlage. Bester Torschütze wurde der Stürmer des viertplatzierten Teams **FC International Innsbruck mit 11 erzielten Treffern**, während **bester Torwart Kristijan Bašić** aus dem Siegerteam Young Boys Innsbruck, mit **Null kassierten Toren**, wurde – ihnen wurden neben Trophäen auch jeweils eine Sportmassage im Wert von 50 Euro bei **Physio 1.0** und Gutscheine im Wert von 40 Euro für ein Abendessen zu zweit im traditionellen Tiroler **Gasthof & Hotel Dollinger** überreicht. Zum **fairsten Team** wurde **FC Tesla-edv** gekürt, der auch regelmäßiger Teilnehmer beim ROYAL CUP ist.

Die Young Boys Innsbruck, die aus Spielern aus Kroatien, Bosnien und Serbien bestehen, feiern die Titelverteidigung

Nach dem spannenden Finalspiel herrschten Fair-Play und Respekt auf höchstem Niveau

Die Schiedsrichter Serdar Celik (2. v.l.) und Jovan Janković (2. v.r.) die jedes Jahr für einen guten Zweck am Spielfeldrand stehen bekamen auch Dankesurkunden

Thomas Pichlmann überreichte Kristijan Bašić den Pokal und die Preise für den besten Torwart

1. Platz und Titelverteidigung: Young Boys Innsbruck

Zu guter Letzt wurden im Rahmen der Siegerehrung, die gemeinsam mit uns **Thomas Pichlmann** leitete, den besten drei und der fairsten Mannschaft, dem besten Torschützen und Torwart Pokale mit dem Logo des ROYAL CUPs überreicht, wobei die drei besten Teams auch symbolische Preisgelder bekamen.

An dieser Stelle wollen wir den besonderen humanitären Charakter aller Teams, besonders der ersten drei, unterstreichen, da der **FC Perspolis (€ 90,00)**, der **FC Ansar (€ 150,00)** und die **Young Boys Innsbruck (€ 200,00)** die Preisgelder sofort nach der Siegerehrung vor allen Anwesenden in die Spendenbox einwarfen. Dies hinterließ einen sehr positiven Eindruck auf alle Anwesenden und alle gingen mit einem lachenden Gesicht nach Hause in der Hoffnung, dass sie sich auch beim nächsten ROYAL CUP treffen und für einen guten Zweck spielen werden.

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) bedankt sich nochmals als Organisator des humanitären Integrationshallenturniers ROYAL CUP, bei allen Teilnehmern, Gästen, Unterstützern und Sponsoren ohne deren Teilnahme und Hilfe es nicht möglich gewesen wäre am Ende des Veranstaltungstages 4.103,67 Euro für einen guten Zweck zu sammeln. Davon wurden 900,00 Euro dem Spendenfonds des Benefizvereins „Reini Happ und Freunde“ für die alleinerziehende Mutter Isabella aus Tirol, und im Laufe des Jahres 2018 jeweils 1.000,00 Euro Kindern in Kroatien und in Kosovo & Metochien, sowie 900,00 Euro für Kinder in Bosnien & Herzegowina und in Serbien übergeben. Alle zusammen, die teilnehmenden Mannschaften und die Gäste und Unterstützer haben an diesem Tag etwas sehr humanes zu Stande gebracht und können auf sich stolz sein, in der Hoffnung diese gemeinsame Aktion auch beim nächsten Mal noch erfolgreicher zu wiederholen.

VERBUNDEN SIND WIR STÄRKER!

Saša Gvozdenović, Kapitän des FC Tesla-edv, nahm den Pokal für das fairste Team entgegen

Filip und Oliver übergaben Reini Happ den Spendenscheck über 900 Euro für Isabella

SPOJIs GRÖSSTE HUMANITÄRE AKTION IN KROATIEN

Autor: Serbisch Orthodoxer
Jugendverein Innsbruck - SPOJI

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) hat vom 13. bis zum 14. Oktober 2018, mit großer Hilfe und Unterstützung der Vereinigung „Frauen des Kosovo-Tals“ aus Knin und Vater Radoslav Anđelić, dem Priester der Kirchengemeinde von Karlovac, die 7. humanitäre Aktion für armutsbetroffene Familien mit mehreren Kindern in Kroatien umgesetzt. Gleichzeitig war dies, mit einem Wert von über 5.380,35 Euro, die größte humanitäre Aktion des Jugendvereins SPOJI in Kroatien seit seiner Gründung im Jahr 2009.

Dieses Mal hat die humanitäre Aktion in Kroatien, genauer in Dalmatien und in Karlovac, zwei Tage gedauert und die Vertreter von SPOJI aus Österreich und aus Serbien haben im Rahmen dieser Aktion mehr als 1.500 Kilometer überquert und 5 Familien mit 15 Kindern geholfen.

1. TAG: Dalmatien, Knin – Kistanje, Uzdolj, Ljubač und Raškovići

Am ersten Tag dieser Herbstaktion in Dalmatien erreichten wir die Gegend von Knin in Dalmatien. Der erste Punkt an diesem Tag, an dem wir insgesamt vier von fünf Familien besuchten, war Kistanje. In Kistanje haben wir zuerst die Familie Bezbradica besucht.

Die Familie Bezbradica aus Kistanje besteht aus 3 Familienmitgliedern: Mutter Snežana (42 Jahre), Tochter Dejana (18) und Großmutter Ružica (65). Snežana ist sozusagen eine alleinerziehende Mutter, obwohl sie und ihre Tochter zusammen mit der Großmutter in einem alten Haus leben.

Zurzeit ist niemand in der Familie arbeitstätig. Snežana hat eineinhalb Jahre, bis Ende 2017, in der Küche des Klosters Kistanje gearbeitet, als sie an Brustkrebs erkrankt ist. Ihr Vater ist 2001 im 45. Lebensjahr an einem Schlaganfall gestorben. Sie ist geschieden, wobei ihr Mann im Alter von 38 Jahren gestorben ist. Er war Alkoholiker, der sie misshandelte. Sie reist nach Split und Šibenik wegen Untersuchungen und Therapien 3-4 Mal monatlich - die Fahrt kostet dabei circa 400 Kuna (ca. 54 Euro).

Dejana stehen noch zwei Jahre in der Mittelschule in Knin bevor. Danach würde sie wegen der schweren Situation in der Familie gern eine Anstellung finden. Übrigens war sie 2000 das erste serbische Kind, das in Knin geboren wurde.

Die Bezbradicas besitzen Schafe und Hühner sowie einen Garten für den eigenen Bedarf. Sie leben von Sozialhilfe in der Höhe von 1.240 Kuna (ca. 165 Euro) und von der Rente der Großmutter in Höhe von 940 Kuna (ca. 125 Euro) und bis Ende 2015 haben sie auch Kindergeld in Höhe von 299 Kuna (ca. 40 Euro) monatlich erhalten.

Wir haben der Familie Bezbradica mit dem Kauf eines Gas- und Stromherds, einer Garnitur, eines Schränkchens mit vier (4) Stühlen im Gesamtwert von 796,27 Euro geholfen.

Bei Familie Bezbradica aus Kistanje

Das Kosovo-Tal in Dalmatien

Bei Familie Berić in Uzdolj

Bei Familie Orlović in Ljubač

Ein Teil der Spende für Familie Berić

Danach begaben wir uns nach Uzdolj, wo wir die zweite Familie am ersten Tag im Rahmen dieser wohltätigen Mission besucht haben – Familie Berić. Teil der Berićs sind: Vater Bogdan (40), Mutter Radmila Drezga (44), die Söhne Djordje (20), Miloš (15) und Bojan (11) sowie Großvater Nikola (82) und Großmutter Smiljana (80).

Bei Familie Berić ist auch nur ein Familienmitglied angestellt - Mutter Radmila - welche die Vereinigung „Frauen des Kosovo-Tals“ in Gang gesetzt hat und deren Vorsitzende sie ist. Sie hat es geschafft in dieser Vereinigung, die über Projekte des Ministeriums für Demografie, Jugend und Familie der Republik Kroatien finanziert wird, Arbeit für insgesamt 23 Frauen und einen Mann zu schaffen. Von ihnen sind 21 im Außendienst tätig und drei arbeiten in der Administration. Sie besuchen ältere Personen, von denen es in der Gegend von Knin wirklich viele gibt und zwar täglich. Die Mitglieder der Vereini-

Vor unserer Spende

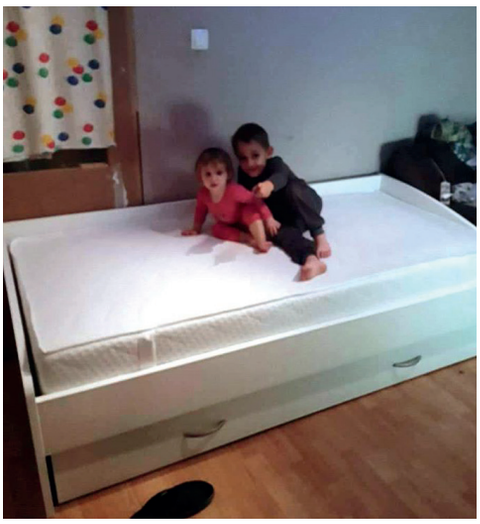

... nach unserer Spende

gung kaufen für sie Medikamente und Nahrungsmittel ein und für manche kochen sie und räumen das Haus auf.

Vor ungefähr einem Jahr ist Großvater Nikola an Magenkrebs erkrankt und musste operiert werden. Dabei wurde ihm der Magen fast vollkommen entfernt. Er hat die Therapien, welche er gut aufgenommen hat, hinter sich gebracht und befindet sich jetzt in der Rehabilitation.

Der Sohn Djordje studiert in Zagreb Fernsehregie und Produktion und Miloš besucht die Mittelschule für Mechatronik in Moravice. Anwesend war nur der jüngste der Brüder, Bojan, der in die Grundschule in Knin geht.

Die Berićs mussten wegen der Krankheit des Großvaters alle Kühe, die sie besaßen, verkaufen, sodass sie jetzt nur Hühner sowie einen Weingarten und einen Garten für den eigenen Bedarf besitzen. Sie leben von 4.500 Kuna (ca. 600 Euro) von Radmilas Gehalt sowie von Großvater Nikolas Rente in Höhe von 1.450 Kuna (ca. 195 Euro), welche wegen seiner Krebserkrankung erhöht ist und sie erhalten Kindergeld für Miloš und Bojan im Betrag von 499 Kuna (ca. 70 Euro) monatlich.

Wir haben für die Berićs einen Gas- und Stromherd, einen Kühlschrank sowie 100 Haselnusssämlinge im Gesamtwert von 1.032,92 Euro gekauft. Diese Familie ist vielleicht in einer besseren Lage als die anderen, aber wir haben uns dieses Mal entschieden den Berićs zu helfen, denn wir hatten in diesem Augenblick keine ausreichenden Angaben über andere Familien und gleichzeitig sind sie bedeutende Aktivisten in ihrer Gegend und schaffen Arbeit für andere Leute und helfen überall wo es möglich ist.

Die nächste Familie, welche wir an diesem 13. Oktober 2018 besucht haben, war die Familie Orlović aus dem Dorf Ljubač, gleich in der Umgebung von Knin: Vater Jovan (29), Mutter Tamara (24), die Kinder Marko (5) und Katarina (1) sowie Großvater Veljko (61) und Großmutter Mirjana (54).

Leider ist in der Familie Orlović nur eine Person angestellt, der Vater der Kinder - Jovan. Er arbeitet beim Unternehmen „DIV“ in Knin, das Schrauben herstellt. Übrigens betreibt er Landwirtschaft für den eigenen Bedarf. Zurzeit besitzen sie zwei Kühe - ein Jungrind und ein Kalb, welche sie für die Milchgewinnung benutzen. Sie planen den Kuhstand zu erweitern, um Käse herzustellen und um zu versuchen mit dieser Arbeit zusätzlich zu verdienen. Außer den Kühen besitzen sie auch Hühner.

Die Orlovićs bekommen neben Jovans Gehalt von circa 4.000 Kuna (ca. 540 Euro) auch Kindergeld in Höhe von 499 Kuna (ca. 70 Euro) monatlich.

Für sie haben wir einen Holzherd sowie zwei Kinderbetten und zwei Kinderschränke im Gesamtwert von 1.260,95 Euro gekauft.

Es war schon dunkel, als wir uns am Ende des ersten humanitären Tages in das Dorf Raškovići bei Knin und zwar zur Familie Rašković begaben. Diese Familie bilden fünf Mitglieder: Vater Dragan (39), Mutter Sanela Treskavica (38), Tochter Valentina (6) und Sohn Stefan (3) sowie die Großmutter Manda (97) und Anfang 2019 wird noch Zuwachs erwartet.

Dass die Situation in Dalmatien sehr schwer ist, beweist die Tatsache, dass auch in der Familie Rašković nur eine Person arbeitstätig ist. Vater Dragan arbeitet an einer Tankstelle und Sanela ist zurzeit schwanger. Die Raškovićs besitzen eine Kuh und zwei Ferkel für den Eigenbedarf und betreiben außerdem Gemüseanbau, welches sie manchmal auf dem Markt verkaufen. Landwirtschaft betreiben sie zurzeit vor allem für den eigenen Bedarf, wie auch die anderen Familien, die wir besucht haben, obwohl sie gern mehr Landwirtschaft betreiben würden um so zu versuchen zusätzliches Geld zu verdienen. Dafür sind aber eine bessere Ausrüstung und somit auch mehr Mittel beziehungsweise Investitionen notwendig.

Tochter Valentina ist in die erste Grundschulklasse in Knin gekommen und von Einkommen haben sie Dragans Gehalt von circa 4.000 Kuna (ca. 540 Euro), das monatliche Kindergeld von 499 Kuna (ca. 70 Euro) sowie die Rente der Großmutter von 1.900 Kuna (ca. 255 Euro).

Der Familie Rašković haben wir mit dem Kauf eines Holzherds, eines Gas- und Stromherds sowie eines neuen Boilers im Gesamtwert von 942,64 Euro geholfen.

Mit dem Besuch von Raškovići, der Familie und des gleichnamigen Dorfes, endete der erste Tag der 7. humanitären Aktion von SPOJI in Kroatien. Wie immer, wenn wir diese Gegenden besuchen, wurden wir mit ei-

Mit Familie Orlović neben ihrem neuen Holzofen

Bei Familie Rašković im Dorf Raškovići

Die kleinen Raškovićs neben ihrem neuen Boiler

Die Ikone der Heiligen Nedelja

In der Nähe des Klosters Oćestovo

Im Kloster Oćestovo mit Abt Kirjak und unseren neuen Freunden aus Wien und Stuttgart

Auf dem Weg zum Kloster Krka

Der Blick auf das Kloster Krka

ner großherzigen Gastfreundschaft empfangen und auf eine wahrhaftig warmherzige Weise bewirtet, wofür wir jeder Familie einzeln dankbar sind.

Obwohl müde und von den andauernden Besuchen während dem ganzen Tag etwas erschöpft, haben wir den Tag mit einer besonders positiven Energie und einer maximalen Zufriedenheit beendet und wir erwarteten ungeduldig den folgenden Tag und die Fortsetzung dieser menschenliebenden Mission.

2. TAG: Klöster Oćestovo und Krka sowie die letzte Station – Karlovac

Nach dem erfüllten ersten Tag durch Dalmatien haben wir unsere Reise nach Karlovac fortgesetzt indem wir zuerst die Klöster Oćestovo und Krka bei Kistanje besucht haben.

Im Kloster Oćestovo wurden wir an diesem 14. Oktober 2018 wie im Vorjahr sehr herzlich vom jungen Abt dieses Klosters – Vater Kirjak Vranješević empfangen. Vater Kirjak ist seit kurzem zum Abt dieses Heiligtums bestellt worden, das der Heiligen Märtyrerin Nedelja (zu Deutsch: Sonntag) gewidmet ist. Der Bau der Kirche in Oćestovo wurde 1928 begonnen, die Einweihung fand 1960 statt. Wegen der großen Bedeutung dieser Gedächtniskirche in der dalmatinischen Diözese, welche durch ihre Geschichte schon zu einem Wallfahrtsort geworden ist, hat der dalmatinische Bischof Fotije sie 2005 zum Kloster ernannt. Oćestovo wurde so zum ersten Frauenkloster in der dalmatinischen Diözese, obwohl es später zum Männerkloster umgeändert wurde.

Im Kloster Oćestovo befindet sich auch eine sehr ungewöhnliche Ikone der Heiligen Märtyrerin Nedelja, welche von Vater Vojislav Bilbija, dem jetzigen erzbischöflichen Vikars für die Niederlanden, gefertigt wurde. Wir trafen dort auch Besucher aus Stuttgart und Wien, die aus dieser Gegend kommen und gemeinsam mit ihnen und Vater Kirjak verbrachten wir eine schöne und angenehme Zeit im Gespräch, bevor wir zum naheliegenden Kloster Krka aufbrachen.

In Krka, das wir auch im Vorjahr, nur in einer anderen Besetzung besucht haben, erwarten uns zwei Schüler der dortigen Religionsmittelschule, Siniša und Dobrica, die uns herzlich sozusagen in ihrem Heim empfangen

Im Kloster Krka, wo Renovierungsarbeiten stattfanden

haben. Sie zeigten uns das Kloster Krka und erklärten uns die wichtigsten Details dazu, sowie dass es eines der größten Heiligtümer auf dem Balkan ist.

Das Kloster Krka befindet sich in der Schlucht des Flusses Krka und seine Kirche ist dem Heiligen Erzengel Michael gewidmet. Der Sage nach wurde sie zur Zeit des Heiligen Königs Milutin an der Stelle, wo Apostel Paulus eine Predigt gehalten hat, errichtet. In der neueren Zeit treten Theorien auf, dass es die Schwester von Kaiser Dušan im XIV Jahrhundert erbaut hat.

Nach dem sehr erfrischenden Besuch des Klosters Krka verabschieden wir uns von den jungen Religionsschülern, die ein großes Wissen über diese Heiligkeit gezeigt haben, und brechen nach Karlovac auf.

Auf dem Weg nach Karlovac, das wir in den Abendstunden nach dem es dunkel geworden ist, erreichen, treffen wir leider außer auf die Naturschönheiten entlang des Weges auch auf viele verlassene Häuser, von denen viele in Unkraut verwachsen sind. Manche wurden während dem Krieg in den 90er Jahren zerstört, andere wurden wegen der sehr schweren wirtschaftlichen Lage im Land verlassen und verfielen mit der Zeit. Wir fragten uns wer hier

Mit unseren Gastgebern Siniša und Dobrica im Kloster Krka

Bei Familie Pumpalović in Karlovac

wohl gelebt hat und warum er gehen musste. Wie mag das Leben dieser Menschen, bevor sie ihre Heime verlassen haben, ausgesehen haben...

In Karlovac werden wir in den Abendstunden von Vater Radoslav Anđelić empfangen, der uns schon seit Jahren seine Unterstützung bei der Vorbereitung der humanitären Aktionen in Kroatien, früher in Dvor an der Una, und jetzt in Karlovac, das seit kurzem seine neue Kirchengemeinde geworden ist, leistet.

Mit Vater Radoslav gehen wir zur Familie Pumpalović, welche sechs Mitglieder zählt: Mutter Vesna (45) und die Kinder Ana (15), Milan (14), Nevena (13) und Milijana (3). Bei den Pumpalovićs ist die Situation leider noch schwerer, denn Vesna ist eine alleinerziehende Mutter und niemand ist angestellt. Sie erhalten ein monatliches Kindergeld in Höhe von 2.500 Kuna (ca. 335 Euro).

Außer der schweren materiellen Situation wird diese Familie auch von einer schweren Lebensgeschichte begleitet. Mutter Vesna flüchtete 1991 aus Karlovac nach Sombor in Serbien. Sie kehrt 1993 in ihre Geburtsstadt zurück, musste aber schon zwei Jahre später wegen der Militäraktion „Sturm“ („Oluja“) Karlovac wieder verlassen. Dieses Mal kommt sie mit ihrem Vater und ihrer Großmutter nach Belgrad, wo sie bis 2000 lebte, aber auf der Suche nach Arbeit in die Schweiz zog. Dort lernt sie in Lugano ihren ehemaligen Ehemann Dragoljub kennen, der gebürtig aus Istok in Kosovo und Metochien kommt und der schon damals 30 Jahre im Ausland gelebt hat. Sie heiraten in Lugano, wo alle älteren Kinder geboren wurden.

Es kommt aber zu Gewalt in der Familie, weshalb sie mit den Kindern in ein sicheres Haus in Lugano zieht, wo sie zweieinhalb Jahre bleiben. Danach kehrt sie 2007 mit den Kindern nach Karlovac zurück, denn sie hatte kein Recht mehr im sicheren Haus zu bleiben. Nach sechs Jahren kommt ihr Mann nach Karlovac, sie versöhnen sich und die kleine Milijana wird geboren. Aber es funktioniert wieder nicht und sie trennen sich erneut, dieses Mal endgültig.

Der ehemalige Ehegatte und Vater der Kinder zahlt keine Alimente, hatte aber 2016 einen Arbeitsunfall und die erhaltene Entschädigung hat er seinen Kindern überwiesen, mit denen er sich einmal monatlich hört.

Alle Kinder, außer der kleinen Milijana, besuchen die Mittelschule in Karlovac und trainieren Kampfsport, in dem sie sehr erfolgreich sind. Die Kinder haben uns erzählt, dass sie in der Schule ständigem Mobbing und Provokationen ausgesetzt sind, weil sie Serben sind, aber sie sagen, dass sie wegen ihrer Herkunft weder Angst noch Scham empfinden.

Das Haus, in dem sie leben, gehört Vesnas Mutter. Es wurde 1979 gekauft, ist verfallen und eine Sanierung ist an vielen Stellen notwendig. Sie würden gern, zumindest ein wenig, Landwirtschaft betreiben, was aber unmöglich ist, da sie in der Stadt leben.

Wir haben der mutigen Familie Pumpalović, deren Kinder regelmäßig im Chor der Kirche mitsingen, wie wir von Vater Radoslav erfahren haben, mit dem Kauf eines Holzherds, einer Couch, eines Schranks, einer Sitzecke, von oberen und unteren Küchenelementen, eines Boilers und eines Arbeitstisches im Gesamtwert von 1.057, 02 Euro geholfen.

Alle Kinder, 15 in 5 Familien, im Rahmen dieser Aktion, bekamen Süßigkeiten und Knabberzeug, die von unseren Mitgliedern gespendet wurden. Die Kosten für diese Aktion betrugen 290,55 Euro.

Am Ende bedanken wir uns bei der Vereinigung „Frauen des Kosovo-Tals“ sowie bei Vater Radoslav für ihre Unterstützung und ihre große Gastfreundschaft während unserem Aufenthalt in Dalmatien und Karlovac sowie bei allen Spendern, die für armutsbetroffene Familien in Kroatien von Herzen freiwillige Spenden gespendet haben und ohne die es nicht möglich gewesen wäre diese Aktion erfolgreich durchzuführen und diesen Familien zu helfen. Unter ihnen gab es Spender aus Österreich, Deutschland, der Schweiz, Australien und Serbien. Einen besonderen Dank schulden wir dem Kulturverein „Leobersdorf“ aus Wien, deren Mitglieder einen humanitären Verkaufsstand bei der von ihnen am 13. Oktober 2018 organisierten Veranstaltung vorbereitet haben und den Erlös von 1.000,00 Euro unseren humanitären Aktionen in Kroatien und im Kosovo und Metochien gewidmet haben. Ihren Beitrag benutzten wir auch um das Ziel von 5.000,00 Euro zu erreichen, wieviel für diese Aktion notwendig war sowie für einen Teil der Reisekosten. ALLEN, DIE IM RAHMEN DIESER HUMANITÄREN AKTION GEHOLFEN HABEN, VON HERZEN EINEN GROSSEN DANK! Wir hoffen auch zukünftig mit vereinten Kräften armutsbetroffenen Familien auf dem ganzen Balkan helfen zu können!

10 JAHRE JUGENDVEREIN „SPOJI“

Autor: Serbisch Orthodoxer Jugendverein Innsbruck - SPOJI

Am Sonntag, den 21. April 2019, am Palmsonntag, feierte der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) seinen Schutzpatron und den 10. Jahrestag seiner Gründung in der serbisch-orthodoxen Kirche in Innsbruck.

Im Jahr, in dem SPOJI sein zehnjähriges Bestehen feierte, war der Schutzpatrons-Pate Vladimir Vlajić, einer der Gründer und erster Präsident der Organisation von 2009 bis 2014, sowie jetziger stellvertretender Finanzvorstand, der zusammen mit Priester Aleksandar (Stolić) und den anwesenden Mitgliedern den Schutzpatronskuchen brach.

Die Mitglieder von SPOJI bereiteten mit Unterstützung des „Kreises der serbischen Schwestern“ (Kolo srpskih sestara) verschiedene Spezialitäten und Getränke vor, die nach der Heiligen Liturgie an alle Anwesenden aus ganz Innsbruck, Tirol und anderen Ländern, am humanitären Stand serviert wurden.

Pfarrer Aleksander gratulierte allen SPOJI-Mitgliedern zu ihrem 10-jährigen Bestehen ihrer ehrenamtlichen und humanitären Arbeit und erinnerte, dass der Verein am 12. April 2009 von neun sehr jungen Gründern im Alter von 15-20 Jahren als unabhängige, unpolitische und humanitäre Organisation gegründet wurde, die sich für den Erhalt der serbischen kulturellen, geistigen und nationalen Identität und eine positive Vertretung Serbiens und des serbischen Volkes in der Welt einsetzt, sowie für eine freundschaftliche Zusammenarbeit und Solidarität zwischen verschiedenen Völkern.

In den letzten zehn Jahren haben sie Zweige in anderen Städten in Österreich sowie in Serbien, Deutschland und der Schweiz gegründet und ein Netzwerk von Freunden und Unterstützern auf der ganzen Welt, auf fast allen Kontinenten, geschaffen. Unter den Mitgliedern sind nicht nur Serben, sondern auch mehrere Österreicher, Deutsche und Einige mit italienischen und rumänischen Wurzeln sowie ein Dominikaner. Sie alle haben in der Mission des Jugendvereins SPOJI Menschlichkeit, Offenheit und Ehrlichkeit erkannt und sich angeschlossen, um denen zu helfen die schwächer sind und unsere Hilfe benötigen.

In weniger als 10 Jahren haben sie in allen Bereichen, in denen SPOJI tätig ist, rund 400 größere und kleinere Projekte umgesetzt. Unter den wichtigsten Projekten sind mit Sicherheit die Gründung der „Informations- und Integrationszeitschrift ´Spoji!´“ im Oktober 2010, sowie die Pflege der Erinnerungskultur im Allgemeinen und besonders das Engagement im Hinblick auf die Erhaltung der Erinnerungen an die Taten und den Menschen - Diana Budisavljević (geborene Obexer).

Im ersten Jahrzehnt konnten sie über 50 humanitäre Aktionen auf dem Balkan durchführen. Unter diesen Aktionen gab es 17 größere in Kosovo und Metochien, 7 größere in Dalmatien, Lika, Kordun und Slawonien im heutigen Kroatien, sowie die große Hilfsaktion während des Hochwassers von 2014, als neun Konvois voller Hilfsgüter im Wert von über 75.000 Euro für gefährdete Familien in Serbien und der Republika Srpska (BiH) geliefert wurden. Neben dem Balkan unterstützt SPOJI auch Tiroler Familien und kranke Kinder in Tirol, die auch durch das historische Hochwasser

Ehrenamtsnadelverleihung, 2017: Vladimir Vlajić, Mag.ª Christine Oppitz-Plörer, Bürgermeisterin Innsbrucks a.D., Landeshauptmann Günther Platter, Christoph Kaufmann, Vizebürgermeister Innsbrucks a.D., Filip Vlajić

Anfang 2014 betroffen waren. Diese Mittel werden hauptsächlich durch das humanitäre Integrations- und Sportprojekt, dem traditionellen Hallenfußballturnier „Royal Cup“ gesammelt, das seit 2014 regelmäßig in Innsbruck stattfindet und regelmäßig von lokalen und internationalen Persönlichkeiten aus der Welt des Sports und der Kultur unterstützt wird.

Aufgrund der langjährigen ehrenamtlichen und humanitären Tätigkeit, zeichnete Herr Günther Platter, Landeshauptmann Tirols, Vladimir Vlajić als Vertreter des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI) am 13. November 2017 mit der Tiroler Ehrenamtsnadel in Gold aus, was eine große Anerkennung für das gesamte und langjährige Engagement aller jungen Menschen im Jugendverein SPOJI darstellt, die sich mit ihrem Einsatz für eine bessere Zukunft aller Menschen einsetzen.

All dies wäre ohne die Unterstützung vieler Freunde, Unterstützer, Partnerorganisationen, Spender und aller Menschen guten Willens, die die Hoffnung auf eine gemeinsame bessere Zukunft noch nicht aufgegeben haben, nicht möglich gewesen!

Deshalb dankt Ihnen SPOJI nochmals von tiefsten Herzen und hofft, dass sie in den kommenden Jahren diesen Weg weitergehen werden, denn nur VERBUNDEN SIND WIR STÄRKER!

SPOJIs Gründer am 12. April 2009 waren:
Vladimir und Filip Vlajić, Dušan Ignjatović, Manuel Simić, Aleksandar Spasojević, Danijel und Igor Lazendić, Milan Malešević und Miroslav Mikić.

Bisherige Schutzpatrons-Paten:
Vladimir Vlajić (2010), Stefan Radić (2011), Filip Vlajić (2012), Oliver Ranisavljević (2013), Aleksander Rogić (2014), Stefan Andrić (2015), Slaven Drinić (2016), Mag. Milan Nešić (2017), Djordje Djordjević (2018) und Vladimir Vlajić (2019)

THEATERSTÜCK ÜBER DIANA WURDE ERSTMALIG IN IHRER STADT AUFGEFÜHRT

Autor: Serbisch Orthodoxer Jugendverein Innsbruck - SPOJI

Am Sonntag, den 17. März 2019, fand in der Organisation des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck (SPOJI) im Kino Metropol in Innsbruck die Österreichpremiere der Vorstellung „Rettung für uns alle“ (Pu spas za sve nas) statt.

Die Österreich-Premiere des Stücks, das nach Motiven des Tagebuchs von Diana Budisavljević entstand, wurde von Filip Vlajić, Präsident und einem der Gründer von SPOJI, eröffnet. Gleich zu Beginn stellte er die Gäste aus Belgrad vor: Jelena Puzić, Schauspielerin und Autorin des Stücks, Ana Vasić, Pianistin im Stück, und Nataša Novaković, Projektkoordinatorin.

Unter den anwesenden Gästen bei der Prämiere befanden sich auch zwei besondere Personen, welche er vorgestellt und bei dieser Gelegenheit begrüßt hat: Frau Jelena Koruga, deren Mutter und Onkel mütterlicherseits von Diana Budisavljević vor dem sicheren Tod gerettet wurden und Frau Vera Merkel, die schon zehn Jahre lang in Innsbruck privat über Diana forscht und in Zusammenarbeit mit SPOJI an Projekten, welche dieser Heldin gewidmet sind, arbeitet.

Dieses Monodrama, in der Ausführung von Jelena Puzić, bearbeitet das Thema von Diana Budisavljević (geborene Obexer), einer Österreicherin aus Innsbruck, die während dem Zweiten Weltkrieg über 10.000 serbische Kinder aus den Todeslagern der Ustascha im damaligen Unabhängigen Staat Kroatien gerettet hat.

Die Vorstellung verweist auch auf die Verantwortung der Kommunistischen Partei Jugoslawiens, wegen des Verschweigens ihrer humanen Tat, die zu einer der größten, wenn nicht sogar zur größten Rettungsaktion während des Zweiten Weltkriegs zählt.

Man erinnere sich: Wenn es um diese 1891 in Innsbruck geborene mutige Österreicherin geht, hat der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) gemeinsam mit Freunden aus dem Sozialdemokratischen Freiheitskämpferinnenbund Tirols Anfang 2011 als Erster in Österreich die Initiative für ihre posthume Ehrung mit dem Orden zweiten Grades der Stadt Innsbruck ergriffen, was im September 2011 von Seiten des Gemeinderates der Stadt Innsbruck auch einstimmig beschlossen wurde. Die Initiative wurde später erweitert und das Resultat der synergetischen Zusammenarbeit mehrerer Seiten zeigte sich im Jänner 2014, als die damalige Bürgermeisterin Innsbrucks, Mag. Christine Oppitz-Plörer den Beschluss über die Benennung eines städtischen Kindergartens nach Diana Budisavljević-Obexer, der in einer neuen Stadtsiedlung im östlichen Teil der Stadt errichtet werden soll, bestätigt hat.

Zusammen mit SPOJI setzt sich auch der Serbische Verein für Bildung und Kultur „Prosvjeta-Österreich“ für die Erinnerung an den Namen und die Tat von Diana Budisavljević ein, welche 2014 das Benennen eines Parks in Österreichs Hauptstadt Wien bezweckt haben.

Das Monodrama „Rettung für uns alle“, das ca. 45 Minuten dauert, wurde an diesem Abend von allen mit einer großen Aufmerksamkeit verfolgt. Jelena Puzić hat es so gut geschafft die Geschichte und Emotionen von Diana Budisavljević zu übertragen, dass viele Gäste während und nach dem Ende der Vorstellung ihre Gefühle nicht verbergen konnten, sodass auch viele Tränen geflossen sind.

Nach dem Ende der Vorstellung folgte eine kurze, aber sehr interessante Diskussion, während welcher Jelena Puzić, Ana Vasić und Nataša Novaković auf zahlreiche Fragen des Publikums geantwortet haben.

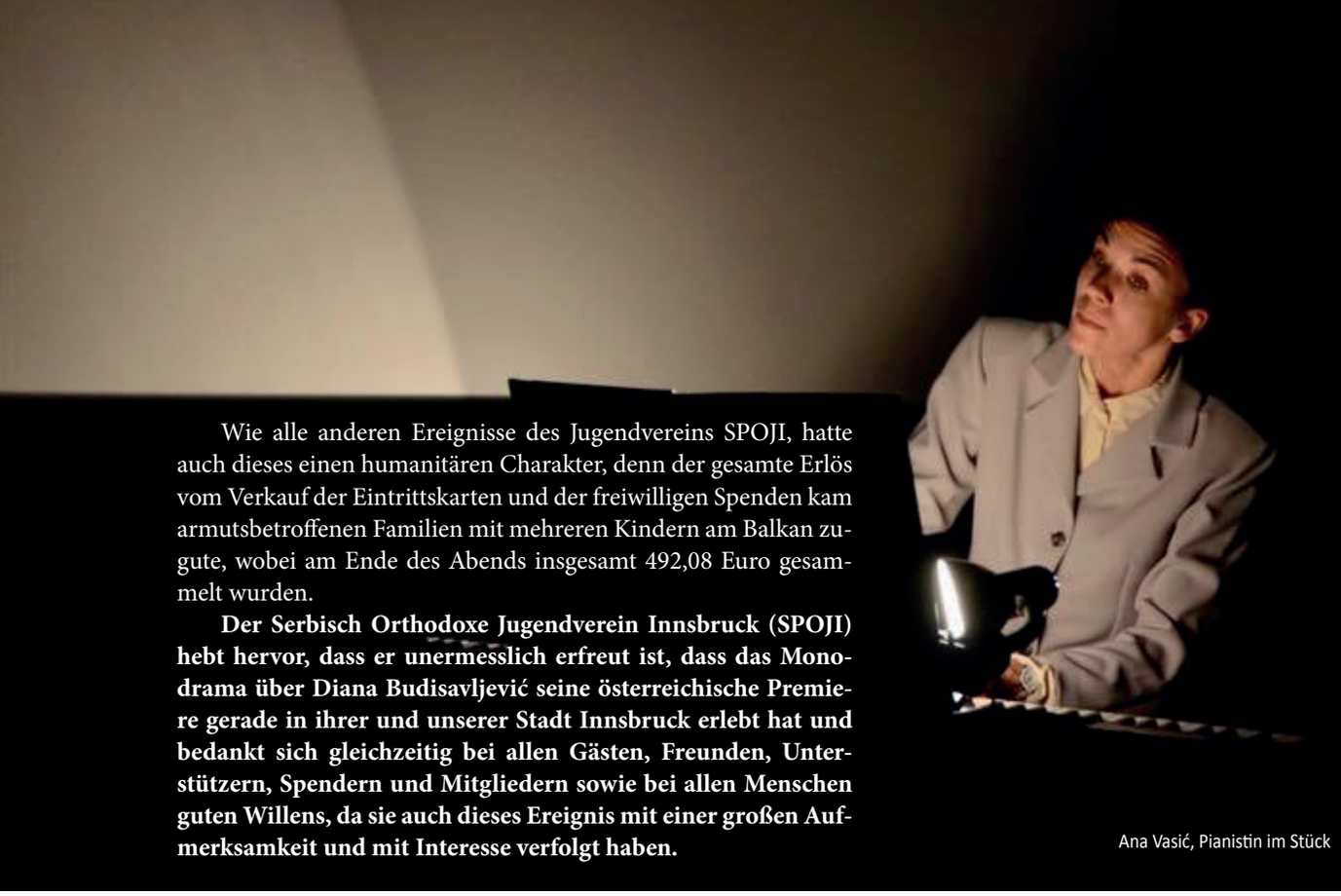

Ana Vasić, Pianistin im Stück

Wie alle anderen Ereignisse des Jugendvereins SPOJI, hatte auch dieses einen humanitären Charakter, denn der gesamte Erlös vom Verkauf der Eintrittskarten und der freiwilligen Spenden kam armutsbetroffenen Familien mit mehreren Kindern am Balkan zugute, wobei am Ende des Abends insgesamt 492,08 Euro gesammelt wurden.

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck (SPOJI) hebt hervor, dass er unermesslich erfreut ist, dass das Monodrama über Diana Budisavljević seine österreichische Premiere gerade in ihrer und unserer Stadt Innsbruck erlebt hat und bedankt sich gleichzeitig bei allen Gästen, Freunden, Unterstützern, Spendern und Mitgliedern sowie bei allen Menschen guten Willens, da sie auch dieses Ereignis mit einer großen Aufmerksamkeit und mit Interesse verfolgt haben.

Filip Vlajić, Präsident und der jüngste Gründer (damals 15) von SPOJI

Nataša Novaković, Ana Vasić und Jelena Puzić während der Diskussionsrunde

Die Hauptdarstellerinnen mit einem Teil des Publikums und SPOJI-Mitgliedern nach der erfolgreichen Österreich-Premiere

УМРЕЖАВАЊЕ

ОМЛАДИНА ИЗ ДИЈАСПОРЕ НАГРАДИЛА СРПСКЕ МАТЕМАТИЧАРЕ

Аутор: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ је у петак, 5. фебруара 2016. године, у Математичкој гимназији у Београду уручила награде српским математичарима који су у јануару освојили 6 медаља у математици, физици и информатици на Међународној Жаутиковској олимпијади у Казахстану.

Свим математичарима који су у јануару учествовали на Међународној Жаутиковској олимпијади, уручене су новчане награде у висини од по 100,00 евра, ваучери за 7 дана бесплатног боравка у Сокобањи, као и плакете.

Професорима, Александри Димић и др Бобану Маринковићу, који су као лидери тима водили екипу на олимпијади, као и директору Математичке гимназије, мр Срђану Огњановићу, уручени су ваучери за 7 дана бесплатног боравка у Сокобањи и плакете наше организације.

Овим скромним чином хтели смо, као омладина из дијаспоре, да честитамо и захвалимо нашим младим математичарима на њиховим изванредним резултатима и што кроз њих српски народ и Србију представљају у најбољем светлу у свету.

Уједно смо хтели да скренемо пажњу на лош однос према просвети и образовању у Србији и да треба више да се инвестира на том пољу, јер би тако дугорочно улагали у наше младе таленте и вредне младе људе и стварали бољу будућност нашег народа и наше матице.

Да подсетимо, на Међународној Жаутиковској олимпијади у Казахстану, учествовали су Коста Бизетић (информатика), Давид Милићевић (информатика, бронза), Душан Новичић (физика, бронза), Михајло Спорић (физика, злато), Алекса Милојевић (математика, сребро), Алекса Константинов (математика, злато) и Огњен Тошић (математика, злато).

Желимо да напоменемо да на уручивању награда нису могли да присуствују Огњен Тошић и Михајло Спорић – њима ће награде бити уручене после фебруарског школског распуста.

Српска православна омладина Инзбрук (СПОЈИ) велику захвалност за наменске донације за награде за наше младе математичаре дугује мр Мири Јовановић са Универзитета у Цириху и предузећу ВФМ2-група из Србије, док Вили Фантазији из Сокобање захваљује на омогућеном бесплатном седмодневном боравку у Сокобањи.

„Образовање је најмоћније оружје које можете употребити да мењате свет.“
Нелсон Мендела

Мали Филићи испред дела купљене помоћи

У знак захвалности поклонили су нам слику на којој су нацртали своју породицу

Посебно су се обрадовали фудбалским лоптама и играчкама

СПОЈИ ПОМОГАО ДЕСЕТОЧЛАНОЈ ПОРОДИЦИ ФИЛИЋ ИЗ КРАГУЈЕВЦА

Аутор: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ је 20. фебруара 2016. године посетила десеточлану (10) породицу Филић из Крагујевца и том приликом јој је уручила хуманитарну помоћ у вредности од **704,01 евра.**

Породицу Филић из Крагујевца чланови СПОЈИ посетили су крајем јануара 2016. године како би се уверили у тешку ситуацију у којој ова породица живи и како би покренули наменско сакупљање хуманитарних средстава за њу.

Отац Радојица (расељено лице са Косова и Метохије), мајка Јасмина и деца Теодора (10), Арсеније (8), Данило (7), Анастасија (6), Софија (5), Василије (3), Филип (1,5) и бебица Симонида (3 месеца) живе у једноспратној кући у којој је само приземље у функцији - и то делимично

У приземљу је опремљен дневни боравак и купатило, две дечије собе у којима је тепих само развлачен преко бетона и мали хладни ходник.

Примају 18.000 динара (око 150 евра) социјалне помоћи и 10.000 динара (око 80 евра) дечијег додатка месечно. Радојица је до пре две године радио као конобар, али је изгубио посао и од тада су у веома тешкој ситуацији.

Захваљујући неколико донатора, који су у веома кратком року реаговали на покретање сакупљања средстава за куповину помоћи за Филиће, успели смо да им **куповином лежаја на развлачење, веш машине, електричног шпорета, дуготрајне хране и опреме за бебу** бар мало олакшамо свакодневницу, а уз то смо им донели и **играчке и фудбалске лопте,** које су такође донација пријатеља наше организације и фудбалског клуба Ахенкирх из Тирола.

Зрак наде сигурно представља и вест да је Радојица у међувремену пронашао сезонски конобарски посао по шаторима уз који ће се њихова ситуација, уз Божију помоћ, додатно побољшати.

Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ у име породице Филић, која је осморо деце подарила нашој Отаџбини, захваљује још једном свим донаторима, пријатељима, подржаваоцима и члановима наше организације на хуманости и спремности да се помогне, јер без њих не бисмо били у могућности да помогнемо ни Филићима ни другим социјално угроженим вишечланим породицама на Балкану!

СТОЈКОВИЋИ СА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ УСЕЉЕНИ У НОВУ КУЋУ

Аутор: Хуманитарна организација „Срби за Србе“, Београд

Хуманитарна организација „Срби за Србе“ обавештава донаторе из целог света да је током маја 2016. завршен велики пројекат обнове куће за породицу Стојковић из села Извор, општина Ново Брдо, на Косову и Метохији. Први пут смо помогли Стојковићима у склопу Божићне акције 2014. године.

Јагош и Данијела подижу два сина, Андрију (4) и Луку (2), и помоћ коју су примили 2014. само је открила у коликим проблемима живе и са каквим се проблемима се боре. У сарадњи са огранком „Serbs for Serbs Canada“ који су покренули кампању под називом „In Time For Bozic 2016“, Хуманитарна организација „Срби за Србе“ покреће пројекат помоћи породици Стојковић.

За грађевински материјал, намештај, белу технику, врата и прозоре, како би се обезбедили најосновнији стамбени услови за бољи живот, а да би се Стојковићима иоле побољшали услови живота у кући, уложено је 874.250,00 динара. До постављеног циља стигли смо уз помоћ донатора из целог света, с вером у Бога и братољубље.

Живот на Космету данас за Србе није нимало лак, а Стојковићи сада ипак имају неку наду. Велики пројекат обнове њихове куће обновио им је и веру у људе, и сада знају да у целом свету живе добротвори доброг срца који ће учинити све да им помогну.

Хуманитарна организација „Срби за Србе“ захваљује донаторима из целог света и позива све људе добре воље који су подржали пројекат помоћи Стојковићима. Вратили смо осмехе на лица Андрије и Луке, јер - ***ДЕЦА СУ НАША БУДУЋНОСТ.***

ВРЦАЉКА И КОШНИЦЕ ЗА МЕДЕНУ БУДУЋНОСТ!

Аутор: Студентско-ученичко удружење „ОРНАС“, Ниш

Град Ниш је још једном био домаћин највећег спортско-хуманитарног турнира на овим просторима и још једном је снагом хуманости, спорта и забаве, променио живот једне социјално угрожене породице. Дана 22. маја 2016. на терену ОШ „Свети Сава” окупило се много Нишлија који су шутирањем тројки показали да су **ДЕЦА НАША БУДУЋНОСТ!**

Студентско-ученичко удружење „ОРНАС“ и Хуманитарна организација „Срби за Србе“ су уз велику помоћ и подршку поносних спонзора, донатора и техничких спонзора организовали трећии турнир у граду на Нишави и сада спровели мисију Тројке из блока до краја. Помоћ је стигла на право место, купљена је врцаљка и десет кошница за мед за породицу Стевановић, укупне вредности **140.712,00 динара.**

Стевановићи од посла са медом одгајају четворо деце, а први пут смо их посетили пре турнира и увидели хитност набавке нове опреме са којом ће остваривати већу зараду и приуштити бољи живот.

Тројка из блока остварила је још једну победу, са којом наставља победнички низ који траје већ пет година! Још једна породица добила је велику прилику да својим радом и трудом дође до боље будућности, али још важније, добила је велику наду и веру у добре Нишлије! Стотине људи се окупило и шутнули су стотине тројки, а сада ће стотине пчела имати нови дом! Звучи као бајка о кошарци, а то и јесте, то је бајка о магији Тројке из блока!

SPOJI! IX. Jahr, Nummer 10, I./2019

На 1. КУПУ ПРИЈАТЕЉСТВА у Инзбруку сакупљена помоћ за децу у Тиролу и на Балкану

Аутор: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

У недељу, 3. јула 2016. године, Српска православна омладина Инзбрук (СПОЈИ) је у Инзбруку успешно организовала први по реду хуманитарни турнир у малом фудбалу под називом КУП ПРИЈАТЕЉСТВА.

На првом издању овог јединственог турнира у покрајини Тирол учествовало је 16 екипа са играчима и гостима из преко 25 различитих земаља порекла – на пример из Аустрије, Србије, Хрватске, Босне и Херцеговине, Румуније, Немачке, Грчке, Шпаније, Турске, САД, Боливије, Сирије, Ирака, Ирана, али и из других азијских и афричких земаља.

Хуманитарни турнир у малом фудбалу - КУП ПРИЈАТЕЉСТВА – покренут је, како бисмо у склопу спорта мотивисали младе људе да чине добра дела и да тако помогну људима у невољи. На првом КУПУ ПРИЈАТЕЉСТВА играло се за болесну децу у Тиролу и социјално угрожену децу на Балкану.

Премијерни КУП ПРИЈАТЕЉСТВА отворен је почасним почетним ударцем од стране мр Герхарда Фрица, председавајућег Скупштине града Инзбрука, господина Курта Валаша, одборника Скупштине општине Инзбрук, који је присуствао у име заменика градоначелнице Инзбрука, Кристофа Кауфмана, затим Томас Фалгер, секретара организације „Soccerteam“ која својим фондом „Help for kids“ помаже деци у Тиролу, као и Драгана Филиповића, председника Заједнице Срба Тирол.

Први КУП ПРИЈАТЕЉСТВА је отворен утакмицом између ФК СПОЈИ, као екипе организатора и домаћина, и „FC Victoria Innsbruck“. Прву утакмицу домаћин је успео да добије са 1:0 у своју корист.

На првом издању КУПА ПРИЈАТЕЉСТВА, који је током целог дана протекао у веома спортској атмосфери у правом смислу речи „фер-плеј“, учествовало је 16 екипа - по 2 групе по 8 екипа. Екипе које су на првом КУПУ ПРИЈАТЕЉСТВА играле за добро дело су: „FC Victoria Innsbruck“, „FC Romania“, „FC Gol Latino“, „Bursaspor“, „FC Croatia Innsbruck“, „FC Sans Papiers“, „FC Casino Fair Play“, „FC Real Madrid Fans“, „FC Internationale“, „FC Lucky Bird“, ФК Хајдук Тирол, „FC Roter Stern Innsbruck“, „Die Kings“, Вук Караџић из Шваца, „Vikings Telfs“ и ФК СПОЈИ.

Подржаваоци који су финансијски и материјално подржали СПОЈИ у организацији овог хуманитарног турнира били су град Инзбрук, „Boro photography“ из Цириха, „Neuwirt Zoky“ из Лангкампфена, „Alpenhotel Edelweiss“ из Маураха, „Erlebnisbad Wörgler Wasserwelt WAVE“ и „Mc Donald´s“ из Вергла.

Направљена је и креативна видео најава за КУП ПРИЈАТЕЉСТВА за коју смо захвални нашим пријатељима који су од Мајамија преко Београда и Цилертала до Инзбрука на разним језицима упутили свој позив за учешће на турниру с хуманитарним циљем.

Једна од најважнијих тачака јесте да је турнир све време протекао у веома позитивној заједничкој атмосфери и фер-плеју и да је свим учесницима било јасно да тог дана нису једноставно следили свој вољени хоби, већ да су тако учинили једно добро дело за болесну децу у Тиролу и социјално угрожену децу на Балкану.

За четвртфинале турнира квалификовали су се ФК Хајдук Тирол, „FC Romania“, „FC Lucky Bird“, „FC Internationale“, „FC Gol Latino“, „FC Real Madrid Fans“, „Bursaspor“ и ФК СПОЈИ.

До финала су стигли „FC Romania“ и ФК СПОЈИ, који су се већ срели у групној фази. Иако је тада ФК СПОЈИ победио са 2:1 и прошао у елиминациону фазу као први у групи, млади домаћини турнира морали су да прихвате пораз од 1:3 против „FC Romania“ што им је био једини пораз на првом КУПУ ПРИЈАТЕЉСТВА. Иако оставља по мало горак укус

Почасни гости на отварању Купа птијатељства

мр Фриц се обраћа присутнима

у устима што је то морало да се деси баш у финалу, млади играчи ФК СПОЈИ су се као прави домаћини радовали са својим колегама из „FC Romania“, који су као победници првог КУПА ПРИЈАТЕЉСТВА освојили симболичну новчану награду у вредности од 200,00 евра као и награде од „Alpenhotel Edelweiss“ und „Mc Donald´s“ и победнички пехар.

Најбољи стрелац био је Роланд Настасе из екипе „FC Real Madrid Fans“ са 17 постигнутих голова, док је најбољи голман био Давид Кожомановић из ФК СПОЈИ. Треће место заузела је екипа „FC Internationale“ која је у малом финалу после извођења пенала победила екипу „FC Real Madrid Fans“ резултатом 4:3. Екипа која је добила фер-плеј награду била је „FC Casino Fair Play“ која је тако испунила сва очекивања свог имена.

За сам крај је уследила и додела пехара, на којој су најбоље три екипе, као и фер-плеј екипа, најбољи стрелац и најбољи голман, добили пехаре са натписом КУП ПРИЈАТЕЉСТВА као и награде спонзора турнира ALPENHOTEL EDELWEISS, WAVE и Mc DONALD´S – победник турнира такође и симболичну новчану награду.

Српска православна омладина Инзбрук (СПОЈИ) још једном као организатор хуманитарног интеграционог турнира у малом фудбалу „КУП ПРИЈАТЕЉСТВА“ захваљује свим учесницима, гостима, подржаваоцима и спонзорима без којих не би било могуће сакупити хуманитарну помоћ у износу од тачно 1.200,00 евра, од којих ће по 300,00 евра најкасније на јесен ове године лично бити уручено хуманитарном фонду „Help for kids“ за помоћ деци у Тиролу, као и у току лета и јесени социјално угроженој деци у Хрватској, БиХ и Србији. Сви заједно, екипе, гости и подржаваоци су тог дана учинили једно веома лепо добро дело на које могу бити поносни, у нади да ће ову заједничку акцију и следећи пут поновити.

Церемонија доделе пехара и награда

Најбољи голман Давид Кожомановић

Најбољи голман Давид Кожомановић

Освајачи 1. Купа пријатељства, ФК Романија

ПЛАСТЕНИК ЗА ВАСИЋЕ КОД КРАЉЕВА

Аутор: Хуманитарна организација
„Срби за Србе“, Београд

Представници Хуманитарне организације „Срби за Србе“ посетили су у суботу, 15. октобра 2016, седмочлану породицу Васић из села Врдила код Краљева. Породица је први пут посећена средином јула ове године, а у међувремену им је обезбеђена помоћ у виду пластеника (30x8m), система за наводњавање пластеника и малињака, а набављена је и нова пумпа и експазивна посуда за водовод у кући. Предвиђено је да Васићи у пластенику узгајају воће, поврће и цвеће за своје потребе и продају. Укупна вредности помоћи износи 565.753 динара, а средства за ову акцију је обезбедила Црквено-школска општина Грачаница из Виндзора у Канади, као и сами краљевчани на турниру Тројка из блока одржаном у том граду у мају ове године.

Подсећамо да породицу чине родитељи Богдан и Ана Марија и деца Огњена (20), Василиса (16), Пе-

тар (12), Стојан (9) и Момчило (2). Богдан је вајар, а Ана Марија сликарка. Рођени су у Београду, али су заједно одлучили да напусте град и преселе се на село. Тако доспевају у село Врдила код Краљева где заснивају сеоско домаћинство у чијем одржавању им помажу деца. Праву малу сеоску идилу употпуњују

ћурке, овце и кокошке које држе, као и шљива, малина лук итд.

Ова вредна породица нас је испунила позитивном енергијом и вољом за даљом борбом у циљу помоћи вишедетним породицама широм Балкана. Посебно нас радује њихова жеља да чим у потпуности стану на своје ноге помажу преко наше организације и другим породицама што је свакако идеал којем тежимо!

Пластеник за Васиће је један од пројеката који су спроведени захваљујући донацији од 60.000 канадских долара које смо крајем јуна примили од Црквено-школске општине Грачаница из Виндзора у Канади.

Деца су наша будућност!

Предавачка турнеја поводом 25 година Републике Српске кренула из Инзбрука

Аутор: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

У суботу, 22. априла 2017. године, у Инзбруку је у организацији Српске православне омладине Инзбрук (СПОЈИ) одржано прво од четири предавања проф. др Ненада Кецмановића, професора на Факултету политичких наука у Београду и саветника председника Републике Српске, на тему „Република Српска – Поуке из прошлости и перспективе будућности“ уз представљање књиге „Историја Републике Српске“.

Следећа предавања у Аустрији на исту тему, а све поводом 25 година Републике Српске, организоване су и у Салцбургу (23. априла), Линцу (28. априла) и Бечу (29. априла). У овој заједничкој акцији су, поред СПОЈИ-а и представништва Републике Српске у Аустрији, били укључени и Заједница српских клубова у Салцбургу, Српски клуб „Видовдан“ Линц и СПКД „Просвјета-Аустрија“ из Беча.

Предавање у Инзбруку које је било попуњено до последњег места у кафеу Кацунг, на ексклузивној локацији у самом центру града Инзбрука, тј. у Старом Граду, одмах поред главне знаменитости Златног крова, почело је отварањем од стране Оливера Ранисављевића, заменика председника СПОЈИ-а, који је све присутне поздравио објаснивши да је СПОЈИ заједно са Представништвом Републике Српске у Аустрији ову турнеју предавања иницирао поводом 25. годишњице од оснивања Републике Српске, али још више из разлога јер је она данас нападнута више него икад, а да је баш у години када слави свој 25. рођендан још нужније да се присетимо свих

Проф. Кецмановић и мр Филиповић

Проф. Кецмановић потписивао је и књиге Историја Републике Српске

моменатa у њеној богатој историји која траје дуже од 25 година, да чујемо о неким грешкама како би извукли поуке, као и да сазнамо о њеним перспективама и да одржавамо дух јединства и слоге свих Срба са обе стране Дрине.

Он је предавачима ове вечери, проф. др Ненаду Кецмановићу, и мр Младену Филиповићу, шефу Представништва Републике Српске у Аустрији, уручио захвалнице СПОЈИ-а као и поклоне од стране наше организације, те се прешло на предавање на којем су од почасних гостију присуствовали отац Александар Столић, инзбрушки парох и тадашњи архијерејски намесник за југозападну Аустрију, као и Александар Кончар, професионални и врло успешни фотограф и џез музичар из Тирола, који ипак није мировао већ је и те вечери обогатио наш догађај његовим врло лепим и професионалним фотографијама.

На самом почетку мр Младен Филиповић је представио рад Представништва Републике Српске у Аустрији објаснивши да желе да што више повезују Републику Српску са дијаспором, објаснио је рад и циљеве пре свега из економског угла и позвао је све присутне да се, када год нешто затреба, слободно обрате представништву у Бечу јер је оно ту за свој народ, те ће учинити све што је у његовој моћи да помогне.

Затим је проф. др Ненад Кецмановић у врло академском и научном али исто тако и динамичном излагању изнео бројне чињенице из првих званичних 25 година Републике Српске. Било је међу изнетим подацима и оних за које су понеки знали, али и мноштво нових детаља, за које ретко ко може рећи да зна за њих, те је за бројне младе госте вечери било више него корисно што им је такве историјске чињенице изнео професор Кецмановић, који располаже огромним практичним и научним искуством из ове области. Тако је на пример било говора о првим политичким корацима и ратним годинама током 90-их година, затим осврт на садашњост и изазове у данашњици, извлачење неких могућих лекција из прошлости као и навођење три могућа сценарија за будућност Републике Српске.

Проф. др Кецмановић је такође укратко представио и књигу „Историја Републике Српске“ чији је аутор заједно са др Чедомиром Антићем, познатим ср-

Оливер Ранисављевић уручује поклоне проф. Кецмановићу

Дискусија; Фото: А. Кончар

Вече које ће остати упамћено у историји тиролских Срба – проф. Кецмановић премијерно код њих у гостима

пским историчарем и професором на Филозофском факултету у Београду. Књига која је изашла као треће издање у тврдом повезу на 584 страница, двојезично на српском и енглеском, како би са једне стране представљала научно штиво за наша садашња и будућа поколења, али и за остатак света како би сазнали истину о Републици Српској, која представља једну од ретких ако не и једину геополитичку победу српског народа у XX веку.

Сви присутни су у Инзбруку могли да набаве књигу по промотивној цени и да уз исту на поклон добију нове силиконске наруквице које је СПОЈИ израдио поводом 25 година Републике Српске са натписом „Последњи бастион српства, живела Република Српска!".

Након предавачког дела проф. Кецмановића и мр Филиповића уследила је врло занимљива и динамична дискусија која је трајала скоро два сата, а цело вече око три сата, што показује огромну заинтересованост присутне, пре свега младе, публике, као и кондиције свих присутних што обећава за будућност да ће се ова културно-едукативна традиција коју је СПОЈИ 2009. године покренуо сигурно наставити.

Српска православна омладина Инзбрук (СПОЈИ) још једном захваљује свим пријатељима, подржаваоцима, донаторима и свим људима добре воље, који су ово вече својим прусуством учинили још посебнијим и што ће својом речју и делима ширити причу о историји Републике Српске и јединству и слози српског народа са обе стране Дрине, јер као што је у једном тренутку напоменуо проф. Кецмановић: „Уколико сачувамо унутрашње јединство народа нико нам ништа не може!".

ПОСЛЕДЊИ БАСТИОН СРПСТВА, ЖИВЕЛА РЕПУБЛИКА СРПСКА!

Прво гостовање групе „Пирг" и предавање о мисији Православне цркве у Тиролу

Аутор: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

У суботу, 13. маја 2017. године, у Инзбруку је у организацији Српске православне црквене општине Инзбрук и Српске православне омладине Инзбрук (СПОЈИ) уз благослов Његове светости Патријарха српског Господина Иринеја и Епископа аустријско-швајцарског Господина Андреја одржано предавачко вече на тему „Мисија Православне цркве у свету - јуче, данас, сутра" уз наступ духовне музике групе Пирг.

Гости предавачке вечери, које је одржано после Вечерње службе у омладинском дому градске четврти Саген у близини Српске православне цркве, били су мр Радован Калабић, историограф, књижевник, публициста и између осталог и почасни члан СПОЈИ-а, јереј Арсеније Арсенијевић, старешина Храма Вазнесењске цркве у Београду и члан групе Пирг, као и Небојша Мастиловић, аутор савремене српске духовне музике и члан групе Пирг.

Пошто је отац Александар Столић, инзбрушки парох, као тадашњи архијерејски намесник за југозападну Аустрију због неодложивих обавеза морао да отпутује за Клагенфурт, предавање је тропаром Васкрсења Христовог отворио отац Слободан Милуновић из Минхена, који је претходно служио и Вечерњу службу.

Овај дан ће такође остати упамћен међу инзбрушким Србима, јер је „Пирг“ по први пут гостовао у њиховом граду

Отац Слободан из Минхена поздравља све присутне у име оца Александра

Марина Милосављевић у улози модератора

Оливер Ранисављевић уручује поклон оцу Слободану

Оливер Ранисављевић уручује захвалницу оцу Арсенију

Оливер Ранисављевић уручује поклоне мр Калабићу

Небојша Мастиловић и Оливер Ранисављевић

Пирг

Небојша Мастиловић током извођења једне од његових солистичких нумера

Отац Арсеније и мр Радован Калабић током њихових излагања

Отац Слободан је такође у кратком обраћању у име оца Александра поздравио све присутне, захвалио је гостима из Србије на доласку, као и организацији СПОЈИ-а на досадашњем труду и раду напоменувши да и даље истраје на свом, до сада успешном путу, али имајући увек у виду да све што ради буде с Божијим благословом и уз Божију помоћ.

Затим је Марина Милосављевић у улози модератора предавачке вечери, поздравила све присутне госте објаснивши им да СПОЈИ предавање на ову тематику организује из разлога јер је у последњих неколико месеци међу члановима организације, парохијанима у Инзбруку и уопште међу српским народом примећена забринутост за Српску православну цркву, али и доза непознавања са дешавањима везаним за нашу цркву. Тако је ово предавање покренуто с циљем да се бар нека питања на ову широку тему расветле, с једне стране из историјског угла од стране мр Калабића, а с друге стране из црквеног и духовног угла од стране оца Арсенија.

Пред сам почетак наступа групе Пирг и предавачког дела свим присутнима се обратио и Оливер Ранисављевић, заменик председника СПОЈИ-а, који је свима, а посебно гостима из Србије, захвалио на доласку. Он је мр Радовану Калабићу, оцу Арсенију Арсенијевићу и Небојши Мастиловићу у име организације СПОЈИ уручио захвалнице и поклоне.

Након тога је настављено с главним делом, а први део тога чинио је скоро получасовни наступ српске духовне музике групе Пирг у саставу са оцем Арсенијем и Небојшом Мастиловићем, који су извели неколико заједничких и солистичких песама, а за све присутне госте у публици ово је била прва прилика уопште да у Тиролу уживо чују групу Пирг. По реакцијама публике током самог наступа и након тога могло се закључити да је свака реч, сваке песме, скоро све присутне дотакла у срце.

Предавање је после наступа групе Пирг отворио мр Радован Калабић. Он је своје излагање отворио речима о Светом Симеону и Светом Сави нагласивши да су у њихово време постављени темељи српске аутокефалне цркве, као и темељи у духовном, културном, политичком и сваком другом смислу и да је Српска православна црква (СПЦ) до данашњих дана главни чувар српског духовног, културног и националног идентитета, иако је кроз векове често била нападана, али да њени темељи и дан данас чврсто стоје. Наставио је с чињеницом да су српске цркве ницале свуда где су се Срби настањивали по Европи и свету и да су увек биле уточиште за све Србе, без обзира да ли су то били економски емигранти, политички исељеници или други. Дао је преглед историје СПЦ на северноамеричком континенту, споменувши као прво монаха Себастијана Дабовића, који је био прво српско дете рођено у Америци. Такође је говорио о односима између Српске и Руске православне цркве, о улози Михајла Пупина у подршци српској цркви у Америци, о расколу у СПЦ и другим интересантним чињеницама

Било је много питања током врло интерактивне дискусије

из историје СПЦ, завршивши речима: „Свети Сава нам је оставио државни програм у три тачке – слободна држава, слободна црква и слободна српска култура. Уколико будемо ходали његовим стопама, нема разлога за велику забринутост ни у српском народу, ни у Српској православној цркви."

Отац Арсеније Арсенијевић започео је своје излагање говорећи о светим људима и о томе да је светост приводила људе ка вери и смислу, рекавши да постоје разна искушења у животу сваког човека, али да се она за човека који осети потребу за духовним усавршавањем увек завршавају и да за такве људе нема разлога за бригу. Објаснио је да мученик, значи сведок, да је мученичиство за веру било сведочанство да смо ми зарад вере, зарад оног што је део нас, што нам се не може одузети – део вечности у нама – спремни да жртвујемо овоземаљски живот. Навео је и пример старца Вукашина, као и да је мисија најмање у речима, а највише у сведочењу, оном животном, на делима. Говорио је о времену пре великог црквеног раскола и похришћавању Европе, као и о Ћирилу и Методију, али и о руским просветитељима, који су православље проширили чак и до Аљаске, тако да су и данас скоро сви староседеоци Аљаске православни. Споменути су и примери као што су сахрана Блаженопочившег Патријарха Павла, којег је назвао светим, јер је то осећање народа српског, када је пола милиона људи из разних слојева друштва стајало сатима у реду како би се опростило и целивало Патријарха Павла. С тим у вези и да нам они који нас мрзе не могу апсолутно ништа уколико смо ми као народ сабрани тамо где и требамо да будемо. За сам крај излагања напоменуо је и пример Патријарха Арсенија Чарнојевића, за којег исто важи да је живео светим животом, и сеобу Срба, а завршио је тиме да смо сви ми позвани да својим хришћанским делима приволимо друге народе око нас да се и они окрену православљу.

Након тога уследила је једночасовна дискусија, дружење са гостима из Србије у приватним разговорима, као и послужење које су припремиле чланице Кола српских сестара и СПОЈИ-а. Сви присутни су имали прилике да на хуманитарном штанду купе дискове са духовном музиком групе Пирг и Небојше Мастиловића, као и књиге Пирга и мр Радована Калабића, који је 30% од продаје истих донирао у хума-

Заједничка фотографија после предавања с једним делом гостију

нитарне акције СПОЈИ-а за помоћ српским социјално угроженим породицама са више деце на просторима бивше Југославије. Укупно је сакупљено 142,80 евра хуманитарних донација.

Наредног дана, 14. маја 2017, у Српској православној цркви у Инзбруку, Свету Литургију су заједно служили отац Слободан Милуновић из Минхена и отац Арсеније Арсенијевић, а након тога је заједно са Небојшом Мастиловићем за све присутне парохијане отпевао песму „Молитва“, која је поготово грузијске парохијанке посебно дирнула, те су биле видљиве и сузе, што сведочи о снази савремене српске духовне музике и богомољачких песама, као и о љубави према Христу коју носе у себи...

Српска православна омладина Инзбрук (СПОЈИ) још једном захваљује свим пријатељима, подржаваоцима, донаторима, члановима и свим људима добре воље, који су својим доласком ово вече учинили још посебнијим и богатијим, у нади да ћемо сви заједно наставити традицију културно-едукативних предавања на разне теме у Инзбруку и другим местима где постоје огранци СПОЈИ-а, уз свест о томе да тиме чинимо не само добро дело за очување српског идентитета и аутентичности нас самих, већ што је још важније, тиме постављамо здраве темеље за будуће нараштаје које ће уз Божију помоћ имати мање искушења и лакши пут ка очувању Светосавља и Српства!

СПОЈИ реализовао највећу хуманитарну акцију на Косову и Метохији за 15 породица и 2 институције

Аутор: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

Српска православна омладина Инзбрук (СПОЈИ) је од 18. до 20. августа 2017. године уз велику помоћ и подршку Добротворне организације Епархије рашко-призренске „Мајка девет Југовића“ успешно спровела у дело своју 16. хуманитарну акцију за социјално угрожене породице са више деце на Косову и Метохији. Уједно је то, вредношћу ове акције од 15.487,92 евра, била и највећа хуманитарна акција на Косову и Метохији од оснивања организације 2009. године.

Овај пут хуманитарна акција на Космету трајала је 3 дана, а десет чланова и пријатеља СПОЈИ-а из Аустрије, Аустралије, Немачке, Швајцарске и Србије су у оквиру ове акције прешли преко 1.000 километара, помогли 15 породица и 2 српске институције, а у оквиру тога 45 деце.

1. ДАН: Газиместан, манастир Грачаница и три породице

Неки од наших представника, али и пријатеља били су већ у Србији, јер су дошли преко лета на одмор, а међу њима и наш пријатељ Феликс Совински из Немачке, који одлично говори српски јер је 2015/16. студирао у Београду и веома воли Србију, наш народ и Балкан. Они остали су тог дана стигли из Аустрије и Швајцарске на нишки аеродром где смо се сви сабрали, пред пут на Косово и Метохију, на којем је половина садашњих учесника акције била тек први пут, што је за њих представљало један посебан значај.

Пред сам улазак на територију Космета посетили смо цркву у Концељу код Прокупља, а затим

Манастир Грачаница

Набавка слаткиша, грицкалица и других намирница

Испорука помоћи код породице Денић у Понешу

Мали Филип Цветковић
са својом мајком Милунком

се упутили ка првој станици – Газиместану. На месту на којем се 1389. године догодила Косовска битка све зрачи од једне невидљиве, али и те како присутне енергије. Ми бисмо рекли да је то дух светог кнеза Лазара, Милоша Обилића и свих бораца који су тада своје животе положили бранећи Крст часни и слободу златну. Управо тај осећај, који је скоро свако од нас доживео када је први пут крочио на свету српску земљу, отвара нам могућност да Косово и Метохију видимо кроз један посебан прозор.

Након духовног оснажења на Газиместану стигли смо до следеће свете тачке на нашем путу – манастира Грачанице. Тамо смо имали могућност да се мало ближе упознамо са историјом манастира и да се такође духовно окрепимо после већ напорног пута, који нас је из разних крајева света и Србије довео довде. Манастир Грачаницу саградио је свети краљ Милутин 1321. године и посветио га је Успењу Пресвете Богородице. Манастир се налази на списку Унескове светске културне баштине и представља један од најзначајнијих споменика српске средњовековне културе.

Затим смо за свршетак првог дана у оквиру 16. хуманитарне акције на Косову и Метохији обишли три породице, а прву међу њима, породицу Михајловић из села Бадовац надомак Грачанице. Михајловиће чине следећи чланови: отац Љубиша (49 год.), мајка Снежана (40) и деца Андријана (18), Лазар (15) и Анастасија (11). Андријана студира, док јој брат и сестра иду у школу. Отац Љубиша је таксиста на позив, али и нема нешто много посла. Андријана преко лета ради у једној фабрици. Од редовних примања имају социјалну помоћ од 15.000 динара (око 126 евра) и минималац од 11.000 динара (око 90 евра). Иначе се мало баве пољопривредом за своје потребе, а Љубиша је страствени љубитељ голубова и раније је учествовао чак и на такмичењима са својим љубимцима.

Породици Михајловић смо помогли куповином електричног шпорета, фрижидера и два кревета на развлачење у укупној вредности од 598,00 евра.

Следећа породица првог дана били су Ђорђевићи из Грачанице: мајка Јелена (42) и деца Сања (17), Сава (15) и Лазар (9). Јелена је самохрана мајка пошто ју је муж избацио из куће због друге жене. Од тада сама брине о сво троје ђака у другој кућици коју изнајмљују. Кирију плаћа бивши муж у висини од 100 евра месечно. Нико у породици није запослен, а од примања имају само дечији додатак од 8.000 динара (око 70 евра).

Споменик несталима у Грачаници

Породици Ђорђевић смо помогли куповином веш машине и три кревета у укупној вредности од 694,00 евра.

Трећа и последња породица, коју смо обишли првог дана, али не и током целе акције, била је породица Цветковић, такође из Грачанице: мајка Милунка (44) и деца Александар (26) и његова супруга Анђела (19), као и његова браћа и сестре Драган (19), Јована (15), Јован (14), Милица (11) и Филип (2). Милунка је остала самохрана пошто јој је муж пре неколико месеци преминуо од рака. У породици нико није запослен осим сина Александара, који је због тешке ситуације био приморан да ради у такозваној косовској војсци, док његова супруга ради у продавници. Јована, која волонтира у Црвеном крсту Косова и Метохије (Р. Србија) у тренутку наше посете није била ту, јер је са Црвеним крстом била на екскурзији. Од примања имају пензију покојног оца од 16.000 динара (око 130 евра) и минималац од 11.000 динара (око 90 евра).

Породици Цветковић смо помогли куповином електричног шпорета, замрзивача и два ормара у укупној вредности од 628,00 евра.

2. ДАН: Српски културни споменици, манастир Драганац, 10 породица и две српске институције

Имајући у виду да смо имали веома напоран дан и тесан временски распоред пред нама другог дана, већ смо у раним јутарњим сатима кренули у обилазак културних споменика у Грачаници. Најпре смо обишли споменик „Нестали“ испред Дома културе који је посвећен свим особама које се воде као нестале или које су обезглављене, а њихова тела никада нису нађена, током ратних година крајем 90-их на Косову и Метохији. То су махом особе српског порекла, али има и много Горанаца, Бошњака, других неалбанаца, али и Албанаца који су страдали од руке ОВК (Ослободилачка војска Косова; УЧК) терориста.

На споменику нам је наш пријатељ Стефан Поповић, из Аустралије, који је с мајчине стране пореклом из околине Пећи, показао и његову рођаку која ни дан данас није пронађена.

Након првог, отрежњујуће тужног, обиласка споменика „Нестали“ посетили смо и споменик светом краљу Милутину испред Основне школе у Грачаници, као и споменик Милошу Обилићу одмах преко пута зидина манастира Грачаница, а затим смо се упутили ка селу Понеш близу Гњилана.

Тамо смо прво обишли породицу Денић: мајка Ружица (47) и деца Александар (26), Срђан (24), Марија (22) и Мирослав (21), као и деда Слободан (72). Мајка Ружица је такође самохрана мајка – нажалост је и у овој породици отац деце скоро преминуо. У овој породици је само најстарији син Александар запослен који ради у радњи која производи бодљикаву жицу. Он је у тренутку наше посете управо био на послу, док је његов најмлађи брат Мирослав био на поправци аута. Баве се мало пољопривредом за своје потребе, а од примања имају само туђу негу за Срђана који је од малих ногу ментално заостао у висини од 26.000 динара (око 220 евра).

Породици Денић смо помогли куповином електричног шпорета и три кревета на развлачење у укупној вредности од 544,00 евра.

Друга породица коју смо посетили у Понешу били су Трајковићи: отац Миле (35), мајка Јелена (33) и деца Катарина (10), Душан (7), Павле (6), Мина (5), Сава (3) и најновија принова, мали Урош (3 месеца). Код Трајковића нико није запослен и баве се пољопривредом за своје потребе. Имају 9 коза за млеко и сир, и свиње за месо. Од примања имају минималац од 11.000 динара (око 90 евра) и дечији додатак од 10.000 динара (око 80 евра).

Министарство за повратак такозване Републике Косово изградило им је нову кућу и опремило је наме-

штајем и веш машином, док смо ми породици Трајковић помогли куповином великог замрзивача, два тепиха и завеса у укупној вредности од 391,00 евра.

Следећа дестинација нам је било Коретиште, такође у близини Гњилана, где нас је чекала породица Ковачевић: отац Игор (29), мајка Јелена (28) и деца Филип (9) и Сара (7), као и деда Добривоје (54) и баба Мара (47). Игор ради као помоћни радник, чистач, где зарађује 22.000 динара (око 180 евра), док од примања још имају дечији додатак од 5.000 динара (око 40 евра). Баве се производњом паприка, али претежно за своје потребе, јер је скоро немогуће продати их по прихватљивој цени на Косову а у централну Србију не могу да их извезу, јер им не дозвољава тзв. држава Косово. Иначе су пре неколико година изгубили једно дете и труде се да Филипу и Сари пруже што нормалније детињство.

Породици Ковачевић смо помогли куповином грађевинског материјала и санитарија за ново купатило и тоалет у укупној вредности од 1.040,60 евра, пошто им купатило није било потпуно функционално, а тоалет нису ни имали.

Још једна породица Трајковић очекивала нас је у селу Беривојце код Косовске Каменице: отац Негован (42), мајка Маријана (32) и деца Анастасија (5) и Андреја (2), као и бака Назланка (78). Ни код Трајковића из Беривојца нико није запослен, а нажалост ни пољопривредом не могу да се баве, јер албанске комшије стално пустају стоку да пасе на њиховој њиви. Иза њихове куће и дворишта изграђена је вехабијска џамија која смета и српским и албанским мештанима овог места, како нам је Негован објаснио. Они од примања имају социјалну помоћ у висини од 9.400 динара (око 80 евра) и дечији додатак од 5.400 динара (око 45 евра). Иначе је код ове породице интересантан податак да је мајка Маријана из Албаније, али су јој преци Срби, говори српским језиком и чува све српске и православне обичаје и преноси их деци.

Породици Трајковић смо помогли куповином фрижидера, ормара, стола и 6 столица у укупној вредности од 551 евра.

Било је време за кратак одмор, који смо пронашли у манастиру Драганац, светињи из 14. века, који је назван по ћерци светог кнеза Лазара. Тамо нас је у име игумана Илариона који је био на путовању дочекао отац Софронија с којим смо имали прилике да попијемо чашу воде и попричамо мало о овој светињи и његовом путу ка православљу. Прича оца Софронија је веома занимљива, јер је рођени Американац који је у својој домовини као младић прешао у православље замонашивши се затим у манастиру светог Германа Аљаског у Калифорнији, манастиру који је изградио отац Серафим Роуз. Тамошња братија послала га је у Србију да научи српски језик, а он, очаран нашом земљом и Косовом и Метохијом, одлучио се да остане у манастиру Драганац.

Испред споменика Милошу Обилићу у Грачаници

Након пријатног разговора под виновом лозом манастира Драганац и молитвама за успешан наставак човекољубиве акције на којој смо били, упутили смо се ка породици Ристић из Извора код Новог Брда: отац Благоје (48), мајка Драгана (34) и ћерке Кристина (15), Марина (13) и Маја (10). Ни код Ристића нико није запослен. Баве се пољопривредом за своје потребе и имају кокошке, свиње и малу баштицу – све око своје куће. Деца сва иду у школу у коју путују бусом, а од примања имају минималац од 11.000 динара (око 90 евра) и дечији додатак од 8.000 динара (око 70 евра).

Пошто им је неопходно да изграде шталу за краве, у нади да ће касније моћи да набаве и краве и да од пољопривреде и живе, ми смо им помогли куповином грађевинског материјала за изградњу штале у укупној вредности од 3.001,50 евра.

Одмах из Извора свратили смо до Народних кухиња у Прековцу, које брину о око 2.000 социјално угрожених лица. Тамо смо затекли раднике у спремању парадајза за флаширање и зимнице, а протиница Светлана Матић, председница Добротворне организације „Мајка девет Југовића“, упознала нас је детаљно са радом Народних кухиња и нашом братском организацијом на чијем је она челу. Био је то веома дирљив говор, који је многе међу нама довео до ивице суза, а оставио је један веома дубок траг на све нас – а посебно на нашег пријатеља Феликса из Немачке за којег је тај део један од најупечатљивијих са целе акције.

Том приликом смо протиници Светлани за организацију „Мајка девет Југовића“ предали фотоапарат, ташну за исти и меморијску картицу у вредности од 500,00 евра, а служиће им да све бројније хуманитарне акције на простору Космета бележе у одговарајућем квалитету, што ће се ако Бог да позитивно одразити и на будуће активности.

У Народној кухињи су нас угостили једним врло укусним посним ручком, јер је било време Госпојинског поста, после којег смо посетили и оближњу фарму Народних кухиња, где је испоручена помоћ у виду грађевинског материјала за ограђивање простора за краве у укупној вредности од 2.032,50 евра.

Са оцем Софронијем у манастиру Драганац

Код породице Трајковић у Понешу

Код породице Радић у Клокоту

Помоћ коју смо испоручили породици Радић из Клокота

У Народној кухињи у Прековцу

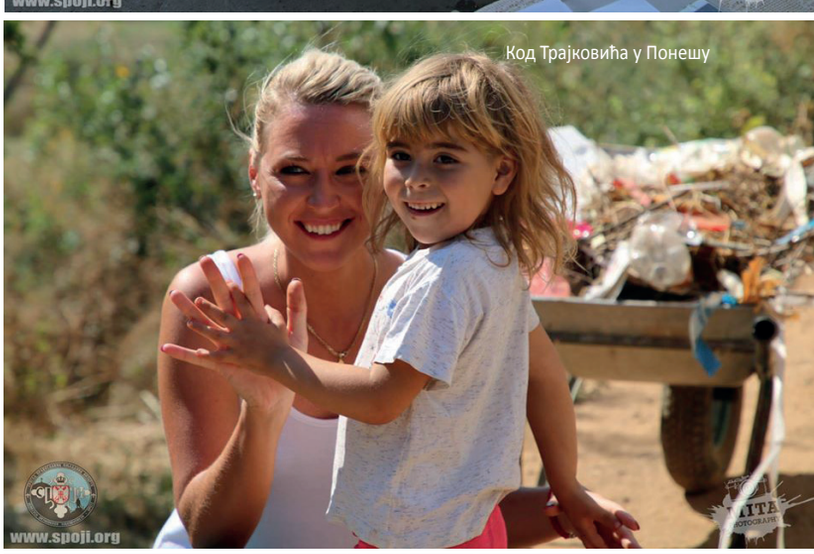

Код Трајковића у Понешу

Код породице Јеринић у селу Грнчар

Код породице Јеринић у селу Грнчар

Наредна станица била нам је Клокот код Косовске Витине где смо помогли породици Радић, којој смо 2015. године купили веш машину и основне намирнице: отац Небојша (41), мајка Ивана (33) и деца Дарко и Дејан (обојица 12), Немања (9) и Јован (5). Нико није запослен код Радића. Небојша је у пензији као бивши полицајац, док се стање мајке Иване погоршало због свеопште ситуације, те се због јаке депресије налази на рехабилитацији на Златибору. Она је почетком 2018. године нажалост преминула. Примају пензију у висини од 30.000 динара (око 250 евра) и дечији додатак од 11.000 динара (око 90 евра).

Породици Радић смо овај пут помогли куповином замрзивача, електричног и шпорета на дрва у укупној вредности од 588 евра.

Такође у околини Косовске Витине налази се село Могила, где смо обишли породицу Милошевић: супруг Слободан (27), супруга Марија (30), браћа Далибор (30) и Дејан (24) и њихова мајка Светлана (51). Милошевићи нажалост још немају деце, јер имају проблема да их добију, али се надамо да ће наша помоћ бити подстрек и да ће се уз Божију помоћ ускоро родити наследници. Слободан ради повремено као обрађивач пољопривреде када негде затреба, али иначе нико није запослен. Један од њихове браће је пре много година убијен на њиви од стране Албанаца. Примају социјалну помоћ у висини од 10.000 динара (око 80 евра).

Породици Милошевић смо помогли куповином замрзивача и два кревета на расклапање у укупној вредности од 469 евра.

Врбовац, следеће место у истој околини. Породица Којић чији су чланови: отац Станко (40), мајка Олгица (37) и деца Жељко (19), Никола (15), Кристина (13) и Вељко (11), као и деда Владимир (75). Нико није запослен и баве се пољопривредом за сопствене потребе. Олгица би требало да ускоро добије посао. Најстарији син Жељко иде у Богословију у Призрену и жели касније да постане свештеник. Од примања имају дечији додатак у висини од 8.000 динара (око 70 евра) и социјалну помоћ од 23.000 динара (око 190 евра).

Породици Којић смо помогли куповином песка, прозора и врата и грађевинског материјала за доградњу собе у укупној вредности од 2.003,80 евра.

Последња породица у околини Косовске Витине била је породица Јеринић у селу Грнчар: отац Саша (36), мајка Александра (35), деца Александар (13), Катарина (8) и Емилија (4), као и деда Зоран (62) и баба Зорица (60). Нико није запослен осим Саше, који ради као обрађивач пољопривреде када негде затреба, али и за потребе породице. Имају 20 ари малина, али ове године није било откупа, а поред тога од стоке имају три свиње, једног вепра за месо, једног бика и кокошке. Примају минималац у висини од 11.000 динара (око 90 евра) и дечији додатак од 8.000 динара (око 70 евра).

Породици Јеринић смо помогли куповином ормара и два кревета на развлачење у укупној вредности од 370 евра.

Сведок историје поред српског игралишта у Косовској Витини

При крају другог дана хуманитарне акције упутили смо се ка српској енклави Штрпце до породице Доганџић иако је већ падао мрак, јер не бисмо могли да стигнемо наредног дана: отац Срђан (42), мајка Марина (37) и деца Марија (19), Стефан (17), Љубинка (11), Анђела (9) и Јован (6). Нажалост, као и код већине породица на Космету ни код Доганџића нико није запослен. Ове године су почели са производњом малина у нади да ће се исплатити наредних година. Оба супружника због тешке ситуације и сталне секирације имају благу депресију, али се не предају.

Због мрака који је већ пао када смо стигли у Штрпце нисмо стигли да обиђемо малињак који су посадили у априлу ове године, али смо породици Доганџић помогли отплатом тих 15 ари садница малина у укупној вредности од 750 евра. Тако за сада имају барем једну бригу мање.

3. ДАН: Манастир Високи Дечани, Пећка Патријаршија и две породице

Последњег дана 16. хуманитарне акције на Косову и Метохији кренули смо још раније, малтене пред зору, како бисмо на време стигли на свету Литургију у манастиру Високи Дечани, где нас је братија манастира очекивала. Богу хвала, стигли смо тачно на почетак свете Литургије, којој смо сви присуствовали, а многи међу нама су се и причестили, јер су постили током Госпојинског поста. За неке је представљало врло посебан догађај причестити се у овој светињи која никада није рушена и такође припада Унесковој листи светске културне баштине, али су сви, без изузетка, осећали снажно напајање позитивне енергије током свете Литургије

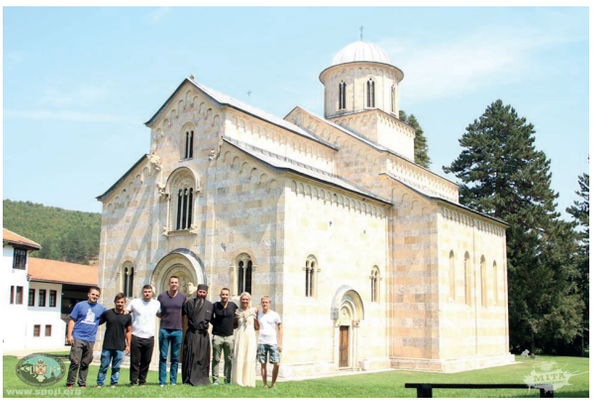

Са оцем Исаијом у манастиру Високи Дечани

#NoKosovoUnesco

након које смо могли да целивамо и мошти светог краља Стефана Дечанског. Када братија манастира заједно запева током Литургије то никога не остави равнодушним, као ни многе странце, који су такође присуствовали Литургији.

Дуго смо се задржали у манастиру Високи Дечани који и даље обезбеђују КФОР-ове снаге, а и ове године смо затекли италијанске и аустријске снаге испред и унутар манастирског комплекса. Искористили смо прилику да у пријатном разговору са оцем Исаијом разменимо досадашња искуства нашег рада и о будућим плановима како организације СПОЈИ тако и сваког од нас појединачно. Отац Петар нам је објаснио све детаље везане за манастир, које је наш камерман Стефан Никодијевић Мита, који је такође први пут имао прилику да посети Космет, пажљиво забележио кроз објектив камере.

Затим смо остали на трпези љубави са братијом Високих Дечана и осталих гостију који су били позвани на ручак. То је такође оставило посебан утисак посебно на оне међу нама који су први пут присуствовали једној заједничкој трпези у манастиру, а поготово на млађе међу нама. Ручак почиње и завршава се молитвом игумана манастира, у овом случају оца Саве, а за све време ручка један од монаха чита реч Божију. Млађи међу нама су прокоментарисали да их то подсећа на популарну светску телевизијску серију „Игру престола“, али не, није то никаква сцена из измишљене ТВ серије, то је аутентична и очувана средњовековна и светосавска култура и традиција која се чува у нашим светињама. Посебан осећај је и тај дух заједништва, слоге и саборности који се осећа током целог боравка у манастиру, не само за време ручка, који притом монаси знају одлично да спреме.

Након снажног духовног напајања, наставили смо пут ка Пећкој Патријаршији, месту где се устоличују патријарси Српске православне цркве. Тамо смо срели немачке туристе који су нам објаснили да годинама уназад посећују Србију и да је за њих поготово топлина људи и лепота природе оставила снажан утисак, али су и приметили да има много светиња у нашој земљи.

Директно из Пећке Патријаршије упутили смо се у место Бело Поље код Пећи из којег је мајка нашег пријатеља Стефана Поповића из Аустралије. Већ када смо прилазили селу видело се да је много кућа срушено или напуштено и да се ради о српском поседу. Ту смо обишли и место на којем је некада стајала кућа и било двориште Стефанове мајке. Нажалост, на том месту смо могли само да затекнемо прах и пепео, а речено нам је да један Албанац на њиховом поседу, који није могао да га присвоји, те не може да га прода, буквално гомила земљу и када некоме треба за градњу нечега и слично он је продаје. Док смо били на Стефановом имању прошао је један бивши комшија његове мајке, који је Стефана препознао по лику и причи – био је то врло дирљив тренутак који се не заборавља. Када се улази у Бело Поље добија се утисак, као да се улази у град духова, који је напуштен, али нам је од српске стране речено да се полако људи враћају у село, на своје огњиште.

Наставили смо ка првој породици трећег дана, у селу Дреновац код Пећи где смо обишли породицу Степић – брачни пар Данило (59) и Рајка (55). Њима је Европска Унија саградила нову кућицу, као и њиховим комшијама, који су такође повратници. Избегли су 1999. године, а затим боравили по разним прихватним центрима широм Србије. Њихова деца, међутим, нису се вратила – остали су у Београду. Они се баве мало пољопривредом за своје потребе и примају социјалну помоћ у висини од 17.000 динара (око 140 евра). Посебно су се обрадовали нашем доласку, јер како кажу, ретко када им неко дође у посету осим комшија.

Степићима смо помогли куповином козе у укупној вредности од 120,00 евра у нади да ће од ње имати користи за добијање млека и прављење сира. Овој породици смо помогли по препоруци братије манастира Високи Дечани, који су нам скренули пажњу на њихов случај.

Ближио се крај хуманитарне акције на терену. Север Космета био је следеће одредиште. Тамо смо најпре набавили слаткише за децу последње породице у оквиру ове акције, али смо обишли и велики споменик светом кнезу Лазару, као и мурал српско-руског пријатељства у центру Косовске Митровице. Путујући кроз јужни део овог града који је албански, одмах се осетила огромна разлика у атмосфери када смо ушли у северни, српски део.

Призориз Белог Поља код Пећи

У Пећкој Патријаршији

Породица Микулић, 15. и уједно последња породица у оквиру ове, до сада највеће акције СПОЈИ-а на Косову и Метохији, живи у Бошњачкој махали, такорећи улици која је тачно између два дела града. Непосредно испред кућице породице Микулић налази се дечије игралиште које је изграђено у јуну ове године. Оно што нас је шокирало јесте чињеница да је то ново игралиште било скоро потпуно расклимано и оштећено. Од албанске деце, која се не играју нормално са осталима, већ врло агресивно скачу по тобогану, љуљашци и другим справама, конструкција љуљашке се одварила, ланци за седишта љуљашке су нестали, гумени под је на више места одлепљен и фали, итд. Тако да је ово игралиште за непуна два месеца скоро нефункционално, а на њему би требало да се играју и српска, бошњачка и друга неалбанска деца. То нажалост није могуће у оваквим условима...

Интересантно нам је било да приметимо да, када смо снимали децу како се „играју“, а већ је пао мрак, они су се одједном смирили и повукли оноликo колико иде светлост камере, јер су приметили да се нешто снима. Након само пар минута појавила се група албанских тинејџера која је дошла да извиди шта се дешава. Један дечак је дошао да нам помогне да снимимо, те смо га питали како се зове. Мали Кенан нам је испричао да је Бошњак и да се више игра са српском децом са којом иде заједно у школу. На зиду поред игралишта писало је „Убиј Србију“ ...

А породица Микулић броји шест (6) чланова: отац Слађан (46), мајка Соња (40) и деца Вукица (17), Лазар (16), Јован (12) и Василије (10). Они су 1999. избегли из Пећи и живели су по разним местима у Србији и Црној Гори док нису дошли у Косовску Митровицу. Слађан је као једини запослен у породици и ради као портир у болници за 30.000 динара (око 250 евра). Примају још дечији додатак у висини од 10.000 динара (око 80 евра). Синови нам кажу да се понекад играју са албанском децом, док их се Вукица плаши. Када смо сви заједно требали да се сликамо нису хтели да излазе на игралиште на којем су била махом албанска деца, те смо слику морали да одрадимо у кући.

Породици Микулић смо помогли куповином електричног шпорета и два кревета на спрат у укупној вредности од 539,00 евра.

Донација породици Степић из Дреновца у првом плану

Сва деца, а било их је 45 у 15 породица у оквиру ове акције, добила су слаткише и грицкалице које су укупно коштале 130,09 евра. Трошкови за ову акцију су укупно износили 537,43 евра.

На самом крају остаје да захвалимо братској организацији „Мајка девет Југовића“ као и братији манастира Високи Дечани на подршци и великом гостопримству током нашег боравка на Косову и Метохији, као и свим приложницима који су од срца даривали добровољна средства за социјално угрожене породице на Косову и Метохији, а без којих није било могуће да успешно изнесемо ову акцију и свима помогнемо. Међу њима је било приложника из Аустрије, Немачке, Швајцарске, Шведске и Србије, а било је и познатијих донатора као што су Муамер Хукић, бивши светски првак у боксу, Александар Игњовски, српски фудбалски репрезентативац, играчи клуба Америчког фудбала Сварко Рејдерс Тирол, као и српски репрезентативци истог спорта, професори са разних факултета и анонимни донатори од којих је један донирао 10.000 франака (8.903,13 евра), као и Хуманитарна организација немачких конзерваватива која је приложила 1.000 евра или предузетник Марко Митровски из Берлина који је помогао са 500 евра. СВИМА ОД СРЦА ВЕЛИКО ХВАЛА У ИМЕ СВИХ ПОРОДИЦА КОЈИМА СМО ПОМОГЛИ У ОКВИРУ ОВЕ ХУМАНИТАРНЕ АКЦИЈЕ! Надамо се да ћемо и убудуће спојеним снагама моћи да помажемо угроженим породицама широм Балкана!

БИБЛИОГРАФИЈА

БРОЈ 1: МЛАДА ИСТОРИЈА МЛАДОГ УДРУЖЕЊА - 2 ГОДИНЕ СПО(Ј)И (2011)

36 *ИНТЕРВЈУ:* Визија без циља је мртва визија | **37 *ВИДОВДАН:*** СПОЈИ – Српска омладина дијаспоре за Србе | **СПО(Ј)И и српски патриотски сектор НВО: 61 *Војислав Ђукић:*** Омладинско одушевљење и несебично стваралаштво из алпске покрајине Тирол | **61 *Бошко Обрадовић:*** Шта је најважније српско национално питање данас? | **64 *мр Радован Калабић:*** О српској православној омладини у Инсбруку | **64 *Милош Јовановић:*** Доброчинством до квалитетнијег друштва | **66 *Небојша Анђелковић:*** Идеали изнад интереса | **68 *Дејан Сенић:*** О српској православној омладинској организацији СПОЈИ из Инсбрука | **69 *Зоран Зековић:*** Млади у расејању и геополитички изазови | **70 *Љубиша Ракић:*** О Омладинском удружењу СПОЈИ из Инсбрука | **71 *Зоран Пањковић:*** Српској православној омладини у Инсбруку | **72 *Бојан Старчевић:*** О сусрету са удружењем СПОЈИ | **73 *Далибор Лукић:*** Сигурнија будућност | **74 *Сава Стамболић:*** На многаја љета!

БРОЈ 2: ПОНОС СРПСКОГ БИЋА, НАША ЈЕ ЋИРИЛИЦА! (2011)

8 *ССУСЕ:* Други сабор српских удружења средње Европе | **12 *Игор Рашула:*** Хоћемо да се предамо? – Е, нећемо! | **15 *СПОЈИ:*** Нови дресови за МНК Кордун Крњак | **ИНТЕРЕСАНТНО: 33 *В.Н.:*** Бодирога: Црква је комад неба на земљи | **35 *В.Н.:*** Бјерке: Срби су достојанствени и поштени | **38 *Горан Тарлаћ:*** „Царица Милица“ за српског Шиндлера | **42 *Вести:*** Дан пријатељства сваког 13. октобра | **43 *В.Н.:*** Лука научио прабаку да пише | **43 *Небојша Дикић:*** Све о хералдици | **69 *ИНТЕРВЈУ:*** „Просвјета“ на стазама традиције | **71 *ИНТЕРВЈУ:*** Професор Светлана Матић о стању српског језика и писма у Аустрији | **ОЧУВАЈМО ЋИРИЛИЦУ: 74 *Жељко Филиповић:*** Историја српске ћирилице | **77 *Жељко Филиповић:*** Српска ћирилица - Насртаји, искушења, повлачење | **79 *Нада Љубић:*** Пиши као што говориш а читај као што је написано | **82 *Бранимир Нешић:*** Ћирилица и Срби - опстати или нестати | **83 *Жељко Филиповић:*** Ћирилица - перспективе у савременим комуникацијама | **86 *Зоран Зековић:*** Ентер и амин | **88 *мр Радован Калабић:*** Ћирилица - лице српског идентитета | **89 *Милован Данојлић:*** Ћирилица сиротица | **91 *Бошко Обрадовић:*** Одбрана и последњи дани ћирилице | **92 *Раде М. Обрадовић:*** Борба за опстанак ћирилице | **93 *Љубиша Стевановић:*** Ћирилица се пише срцем | **95 *Милош Јовановић и Драган Живковић:*** Српски језик и ћирилица у Бечу | **98 *Управни одбор Х.Х.З. „Радости моја“:*** Перспектива очувања ћирилице код Срба у Штутгарту | **98 *Мина Ковач:*** Убице ћирилице | **100 *Дејан Сенић:*** Српски језик и ћирилица у садашњости - која је њена будућност? | **101 *Милостива Миливојевић:*** Српско писмо - ћирилица! | **103 *Сава Стамболић:*** Лични осврт на значај ћирилице, тенденцију њеног запостављања и могућност њеног очувања | **105 *Небојша Анђелковић:*** Коментар: Ћирилично писмо | **105 *Љубиша Ракић:*** Коментар о ћирилици | **106 *Николина Говоруша:*** Стање ћирилице у Београду | **106 *Далибор Лукић:*** Ћирилица? Нека други мисле о томе. Не! Прво ја!

БРОЈ 3: ПОВРАТАК – зашто је важно да се вратимо својим коренима и Отаџбини? (2012)

ИНТЕРЕСАНТНО: 18 *Никола Боровчанин:* Бајка о части | **19 *РТС:*** Образовни хаос у Србији | **20 *В.Н.:*** Диани Будисављевић орден и од родног града | **ИНТЕГРАЦИЈА: 25 *Максимилијан Граф:*** Интеграција и суживот из угла бечког студента | **КУЛТУРА: 26 *проф. Срђан Мијалковић:*** Језик, култура и интеграција | **ИСТОРИЈА: 27 *проф. др Волфганг Рорбах:*** Доситеј Обрадовић (1739 - 1811) – европски Србин | **ПРАВОСЛАВЉЕ: 29 *Српска Православна Црква:*** Свети великомученик и победоносац Георгије | **31 *др Зорица Мијалковић:*** Молитва као позитивно размишљање и здравље | **ПОВРАТАК КОРЕНИМА И ОТАЏБИНИ: 57 *Зоран Зековић:*** Карта и крава | **58 *проф. Светлана Матић:*** Обезбедити младима

сигурност и посао | 60 ***Дејан Сенић:*** Србија без младих мозгова - Serbia, quo vadis? | 62 ***Зоран Пањковић:*** Срби у свету | 63 ***Мина Ковач:*** Оно једно српства | 64 ***Слободан Малић:*** КОМЕНТАР: Поглед из мало другачијег угла | 65 ***Александар Цвјетиновић:*** ПОВРАТАК - Зашто је важно да се вратимо својим коријенима и отаџбини | 66 ***Марија Стевановић:*** Зашто млади одлазе из Србије? | 68 ***Нада Љубић:*** Умрети од политике | 69 ***Љубиша Ракић:*** Млади - највреднији ресурс Србије | 70 ***Небојша Анђелковић:*** Разлог одласка младих из Србије | 72 ***Сава Стамболић:*** Бескрајни плави круг и у њему звезда | 74 ***мр Радован Калабић:*** Непочин поље и обетована земља | 76 ***Радован Тврдишић:*** Време је за организован повратак

БРОЈ 4: ГДЕ СУ СРПСКЕ БЕБЕ?! (2012)

ИНТЕРЕСАНТНО: 19 ***Бошко Ћирковић Шкабо:*** КОНТРА: Дијаспорно | 22 ***Сандра Гуцијан:*** Велнес по баки | 23 ***Делон и Даниел Стојановић:*** НАУКА – Борилачка вештина са српским коренима | 25 ***Борисав Ђорђевић – Бора Чорба:*** ЕУРЕКА | **ИНТЕГРАЦИЈА**: 26 ***др Жељко Драгић:*** Поглед уназад: Да ли је Српска православна црква у последњих 100 година била антисемитска? | **КУЛТУРА:** 27 ***проф. др Волфганг Рорбах:*** „Сербскија новини“, „Славено-сербскија вједомости“ и „Новине сербске“ | **ИСТОРИЈА:** 30 ***мр Радован Калабић:*** Милован Миловановић Балачко | **ПРАВОСЛАВЉЕ:** 32 ***Црквени календар:*** Свети архистратиг Михаило и остале силе небесне бестелесне – Аранђеловдан | 33 ***др Ранко Таловић:*** Сећање на оснивање СПЦ у Швајцарској | **БОРБА ПРОТИВ БЕЛЕ КУГЕ:** 64 ***Мина Ковач:*** Детету | 65 ***проф. др Марко Младеновић:*** Зашто, мајко | 65 ***Марија Стевановић:*** Слика твоје слике | 66 ***Небојша Анђелковић:*** Где су бебе у Србији?! | 68 ***мр сц. Биљана Спасић:*** Српска породица, некад и сад | 73 ***Хаџи Братислав Николић:*** Где су бебе у Србији?! | 75 ***Бошко Ћирковић Шкабо:*** Бебе | 77 ***Игор Стевановић Орељ:*** Имај више - имаћеш више | 78 ***Зоран Пањковић:*** Где су бебе? | 79 ***Зоран Зековић:*** Мода од порода | 82 ***Сава Стамболић:*** Бити или не бити - питање је сад | 85 ***проф. Светлана Матић:*** Држава су људи, а не зидине | 87 ***Дејан Сенић:*** Срби, народ који нестаје

БРОЈ 5: ШТА ЋЕМО ОСТАВИТИ У НАСЛЕЂЕ БУДУЋИМ ГЕНЕРАЦИЈАМА?! (2013)

ИНТЕРЕСАНТНО: 22 ***Драгомир Мајсторовић:*** Драгомир Мајсторовић из Леобена представља свој рад | 23 ***Зоран Алексић:*** Зашто | 26 ***Душан Драгомировић:*** Доба хероја | **ИНТЕГРАЦИЈА:** 27 ***Викторија Концерт:*** Клетва природе | **КУЛТУРА:** 28 ***проф. др Волфганг Рорбах:*** Разлике између патриотизма и национализма | **ИСТОРИЈА:** 31 ***Милан Кострешевић:*** 900 година од рођења утемељивача лозе Немањића – Светог Симеона Мироточивог | **ПРАВОСЛАВЉЕ:** 33 ***СПЦ:*** Свети цар Константин и царица Јелена | 34 ***Светосавље:*** Миланski едикт 313. године | **ОЧУВАЊЕ СРПСКЕ ТРАДИЦИЈЕ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА:** 66 ***Милош Маринковић:*** Традиција и културна баштина Србије и српских земаља | 70 ***Бошко Обрадовић:*** Српско коло | 71 ***Магазин, национални портал:*** Српска народна ношња | 75 ***Марија Стевановић:*** Стигла торба из Србије... | 77 ***Бранислав Б. Кнежевић:*** Грмеча корида и Кочића збор | 79 ***проф. Срђан Мијалковић:*** Мост на Дрини, Морави, Вардару, Ибру, Лиму, Крки, Сави, Дунаву... | 80 ***мр Мира Јовановић-Ратковић:*** Јасеновац – спомен-подручје | 82 ***Игор Стевановић:*** Ћеле-кула | 84 ***Зоран Зековић:*** Додоле и деложација | 86 ***Св. владика Николај:*** Крсна слава | 87 ***Град Ужице:*** Мирослављево јеванђеље | 89 ***Сава Стамболић:*** Душанов законик – Аманет прошлости, инспирација будућности

БРОЈ 6: ВЕКОВНА ПОВЕЗАНОСТ ЦРКВЕ И НАРОДА (2014)

ИНТЕРЕСАНТНО: 20 **ИНТЕРВЈУ:** ***Јеромонах Кирило:*** Божји план за Косово | 22 ***Д. Гајић:*** Јаки смо колико су нам колевке пуне | **ИНТЕГРАЦИЈА:** 23 **ИНТЕРВЈУ:** Стефан Јовић Зека | **КУЛТУРА:** 26 ***Павле Лековић:*** Косовски бој у српском сликарству | **ИСТОРИЈА:** 29 ***Јован Алексић:*** Луча српске слободе | **ПРАВОСЛАВЉЕ:** 31 ***Св. владика Николај Велимировић:*** Беседа о јунаштву | **ВЕКОВНА ПОВЕЗАНОСТ ЦРКВЕ И НАРОДА:** 56 ***Зоран Пањковић:*** Вековна повезаност цркве и народа | 58 ***Хаџи Братислав Николић:*** Породица - Цигла од које се зида цивилизација | 61 ***Мина Ковач:*** Светосавски пут данас | 62 ***проф. Срђан Мијалковић:*** Породица је

темељ на коме се гради будућност и чува идентитет | 64 ***проф. Светлана Матић:*** Стабилна породица – предуслов за формирање здраве личности | 65 ***Бранко Драгаш:*** Породица | 68 ***мр Радован Калабић:*** Вековна повезаност цркве и породице | 70 ***Милош Маринковић:*** Вековна повезаност цркве и народа | 72 ***Сава Стамболић:*** Вековна повезаност цркве и народа | **+ ДОДАТАК: Књига Немање Девића: „1.300 каплара – НИ КОРАКА НАЗАД!“**

БРОЈ 7: 1914 – 2014. 100 година од избијања Првог светског рата (2015)
5 ***СПОЈИ:*** Први округли сто о Диани Будисављевић-Обексер одржан у Инзбруку | **ИНТЕРЕСАНТНО:** 21 ***РТС:*** Би-Би-Си: Ко је крив за Први светски рат? | 23 ***Роберт Гокл:*** Србија мора умрети | 25 ***РТС:*** Карло Хабзбуршки: Европа ишла ка сукобу | 25 ***Амбасада САД у Србији:*** Кад се српска застава вијорила на Белој кући | 26 ***Магазин „Serbia“:*** Наталијина Рамонда, симбол Дана примирја у Великом рату | 27 ***РТС:*** Почело снимање филма „Јасеновац“ | **ИНТЕГРАЦИЈА:** 29 ***МСП Р. Србије:*** Леди Пецет: „Само да ме моји Срби не забораве“ | **КУЛТУРА:** 30 ***Стеван Мартиновић:*** Европски дух српске културе – Архитектура | **ИСТОРИЈА:** 32 ***проф. др Тања Крауст:*** Раоул Стоисављевић – пионир ваздухопловства из Инзбрука | **ПРАВОСЛАВЉЕ:** 35 ***Милош Павловић:*** Српска пропагандна мисија на Западу 1915-1919. | 62 **МИНИ-АНКЕТА О УЗРОЦИМА И ПОСЛЕДИЦАМА ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА** | **1914-2014 | 100 ГОДИНА ОД ИЗБИЈАЊА ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА:** 68 ***др Хајнц Фишер, тадашњи председник Аустрије:*** Предговор | 69 ***проф. др Волфганг Рорбах:*** Први светски рат 1914 – 1918 | 80 ***Филип Пејковић:*** Гаврило Принцип, Млада Босна и Сарајевски атентат | 84 ***Јован Алексић:*** Борба за доминацију – узроци и почетак Великог рата | 87 ***мр Радован Калабић:*** Славне српске битке и победе у Великом рату | 89 ***Немања Девић:*** Српска жртва 1914, кратак поглед из 2014. | 91 ***Драгослав Бокан:*** Од многих империја ка једној - Последице Великог рата | 93 ***академик Матија Бећковић:*** Осамдесет година од убиства краља Александра: Витешки краљ мученик

ДВОБРОЈ 8 и 9: „СРБИЈА - НАША КУЋА – Шта значи појам Србија за генерације одрасле у дијаспори?“ и „Српско родољубље и Косовски завет савременог доба“ (2017)
2 ***мр Радован Калабић:*** Поводом пет година од излажења часописа „Споји!“ | **ИНТЕРЕСАНТНО:** 28 ***Драган Јарић:*** Пут за Кладово у мисији „Тројке из блока“ | 29 ***Бранко Станковић:*** Пут љубави | 31 ***мр Александер Легнити:*** Заседање АСЦЕ и Европске улице гробаља | **ИНТЕГРАЦИЈА:** 33 ***мр Недељко Савић:*** Амбасадори своје културе | 34 ***Жељко Малешевић БА МА:*** Срби у Аустрији – Ни на небу ни на земљи | **КУЛТУРА:** 37 ***Стеван Мартиновић:*** Европски дух српске културе – Сликарство | **ИСТОРИЈА:** 40 ***Јован Алексић:*** Горанци, добри људи са Шар-планине (први део) | **ПРАВОСЛАВЉЕ:** 42 ***Поуке:*** Задушнице – Молитвено сећање на упокојене | **СРБИЈА – НАША КУЋА:** 73 ***МИНИ-АНКЕТА:*** Шта за Вас у дијаспори представља Србија? | 77 ***Стефан Поповић:*** Тамо далеко – Србија из угла једног дијаспорца | 79 ***Марко Орашанин:*** Културолошке разлике као један од узрока неспоразума између српског народа у матици и у дијаспори | 81 ***Александар Тубић:*** Србија – Наша кућа | 82 ***Срђан Младеновић:*** Моје виђење: Како унапредити односе између матице и њене дијаспоре | **СРПСКО РОДОЉУБЉЕ И КОСОВСКИ ЗАВЕТ САВРЕМЕНОГ ДОБА:** 94 ***Немања Девић:*** Косовски завет – Основни појмови | 96 ***мр Радован Калабић:*** Српско родољубље и Косовски завет савременог доба | 98 ***Драгослав Бокан:*** Косовски завет као животни и судбински задатак | 100 ***Сава Стамболић:*** Три истине о родољубљу

BIBLIOGRAFIE

AUSGABE 1: JUNGE GESCHICHTE EINER JUNGEN VEREINIGUNG – 2 JAHRE SPO(J)I (2011)

48 ***SPOJI:*** Hutterer Ausstellung in Innsbruck | **49** ***SPOJI:*** All Austrian Day | **50** ***SPOJI:*** Fußball und Integration | **51** ***SPOJI:*** Erste Gedenkfeier für die Opfer von Jadovno (1941) | **52** ***SPOJI:*** Antifaschistischer Spaziergang durch Innsbruck | **55** ***SPOJI:*** Bringen Hilfe ins Kloster Visoki Dečani

AUSGABE 2: Der Stolz des serbischen Daseins - unser ist die kyrillische Schrift! (2011)

54 ***SPOJI:*** Serbische Künstlerin bei „Art Innsbruck“ | **55** ***SPOJI:*** Die Geschichte und Entwicklung des Kosovo | **58** ***SPOJI & SZS:*** Austria meets Serbia | **59** ***SPOJI & SZS:*** Auf den Spuren der Serben Wiens | **63** ***SPOJI:*** Serbia – Balkan Beauty | **67** ***Mag. Hannes Gstir:*** Vielfalt daheim in Tirol | **69** ***SPOJI:*** Orden „Kaiserin Milica“ für Innsbrucker Heldin

AUSGABE 3: DIE RÜCKKEHR – Warum es wichtig ist, dass wir zu unseren Wurzeln und unserem Vaterland zurückkehren? (2012)

INTERESSANT: 44 ***RTS:*** Rückkehr von Experten vorerst auf Facebook | **46** ***TT:*** Kinder-Retterin aus Innsbruck posthum posthum in Serbien ausgezeichnet | **INTEGRATION: 48** Maximilian Graf: Integration und Zusammenleben aus der Perspektive eines Wiener Studenten | **KULTUR: 49** ***Prof. Srdjan Mijalković:*** Sprache, Kultur und Integration | **GESCHICHTE: 50** ***Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach:*** Dositej Obradović (1739 - 1811) – der europäische Serbe | **ORTHODOXIE: 52** ***SOK Luzern:*** ORTHODOXIE | **54** ***Dr. Zorica Mijalković:*** Das Gebet als Quelle des positiven Denkens und der Gesundheit

AUSGABE 4: WO SIND DIE SERBISCHEN BABYS?! (2012)

VERNETZEN: 35 ***SPOJI:*** Tyrol meets Serbia | **38** ***Danilo Mijalković:*** 110 Jahre „Prosvjeta“ und erster Jahrestag des Wiener Zweigvereins | **SPOJI: 40** „Young Boys Innsbruck“ Sieger des 1. Integrations-Beachsoccer Turniers in Innsbruck | **45** ***SPOJI:*** Tiroler helfen Zvonko Milojević | **47** ***SZS:*** Absetzbarkeit von Spenden in greifbarer Nähe | **INTERESSANT: 51** ***RTS:*** Das Meer ist salzig... | **52** ***Delon und Daniel Stojanivić:*** NAUKA – Ein Kampfstil mit serbischen Wurzeln | **53** ***MDJ:*** Das Leben des serbischen Volkes im Kosovo und der Metochia | **INTEGRATION: 54** ***Dr. Željko Dragić:*** Ein Blick zurück: War die serbisch-orthodoxe Kirche in den letzten 100 Jahren antisemitisch? | **KULTUR: 56** ***Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach:*** „Serbskija novini“, Slaveno-serbskija vjedomosti“ und „Novine serbske“ | **GESCHICHTE: 58** ***Mag. Radovan Kalabić:*** Milovan Milovanović Balačko | **ORTHODOXIE: 60** ***Dr. Ranko Talović:*** Erinnerung an die Gründung der serbisch-orthodoxen Kirche in der Schweiz

AUSGABE 5: Welches Erbe werden wir den kommenden Generationen hinterlassen?! (2013)

VERNETZEN: 36 ***SPOJI:*** SPO(J)I bei der 40. Jubiläumsfeier von „Bratstvo“ | **38** ***SPOJI:*** Serbische Entität in Bosnien und Herzegowina – 20 Jahre Republika Srpska | **46** ***SPOJI:*** Das Leiden des serbischen Volkes im 20. und 21. Jahrhundert | **INTERESSANT: 50** ***Dragomir Majstorović:*** Dragomir Majstorović aus Leoben stellt uns seine Arbeit vor | **51** ***Zoran Aleksić:*** Warum? | **55** ***Dušan Dragomirović:*** Zeitalter der Helden | **INTEGRATION: 56** ***Viktoria Konzert:*** Fluch der Natur | **KULTUR: 58** ***Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach:*** Der Unterschied zw. Patriotismus und Nationalismus | **GESCHICHTE: 61** Stefan Nemanja bzw. Heiliger Simeon | **ORTHODOXIE: 62** ***SOK:*** Konstantin der Große und Kaiserin Helena | **63** ***Svetosavlje:*** Edikt von Mailand – Jahr 313

AUSGABE 6: DIE JAHRHUNDERTE LANGE VERBUNDENHEIT DER KIRCHE UND DES VOLKES (2014)

VERNETZEN: **33** ***SPOJI:*** FC Sans Papiers Sieger der 2. Auflage des 1. Integrations-Beachsoccer-Turniers in Innsbruck | **37** ***SPOJI:*** „FC SPOJI!" 3. bei Hobby-Stadtmeisterschaft | **38** ***SPOJI***: SPO(J)I beim antifaschistischen Wochenende in Innsbruck | **39** ***SPOJI:*** Hilfe für Kössen durch ersten ROYAL CUP | **INTERESSANT:** **42** ***INTERVIEW:*** Mönch Kirilo: Gottes Plan für den Kosovo | **44** ***D. Gajić:*** Wir sind so stark wie unsere Wiegen voll sind | **INTEGRATION:** **46** ***INTERVIEW:*** Stefan Jović „Zeka" | **KULTUR:** **49** ***Pavle Leković:*** Die Schlacht am Amselfeld in der serbischen Malerei | **GESCHICHTE:** **52** ***Wien International:*** Milunka Savić – Der Held, der eine Heldin war | **ORTHODOXIE:** **54** ***Hl. Nikolaj Velimirović:*** Die apokalyptischen Zeichen unserer Epoche | **+ BEILAGE: Buch von Nemanja Dević: „1.300 Korporäle - NICHT EINEN SCHRITT ZURÜCK!"**

AUSGABE 7: 1914 – 2014. 100 Jahre seit dem Ausbruch des Ersten Weltkriegs (2015)

VERNETZEN: **37** ***SPOJI:*** Erster runder Tisch über Diana Budisavljević-Obexer in Innsbruck | **39** ***SPOJI:*** Humanitäre Hilfe für die Opfer des Hochwassers in Kössen erfolgreich übergeben | **40** ***SPOJI:*** Erfolgreiche Österreichpremiere des Films „Belgrad – mit Boris Malagurski" in Innsbruck | **42** ***SPOJI:*** „SPOJI" hilft Hochwasseropfern in Svilajnac, Paraćin und Trstenik | **44** ***SPOJI:*** NIE WIEDER KRIEG! Religionen für den Frieden || 100 Jahre I. Weltkrieg und 75 Jahre II. Weltkrieg | **45** ***SPOJI:*** Zweiter ROYAL CUP zur Hilfe für Kinder in Tirol und am Balkan | **INTERESSANT:** **48** ***Robert Gokl:*** Serbien muss sterbien | **49** ***RTS:*** Karl von Habsburg-Lothringen: Europa steuerte in Richtung Konflikt | **50** ***Botschaft der USA in Serbien:*** Als die Flagge Serbiens am Weißen Haus gehisst wurde | **51** ***„Serbia":*** Raimonda Nathalie, ein Symbol für den Tag des Waffenstillstands im Ersten Weltkrieg | **52** ***RTS:*** Die Dreharbeiten zum Film „Jasenovac" haben begonnen | **INTEGRATION:** **53** ***Außenministerium Serbiens:*** Lady Paget: „Hoffentlich vergessen mich meine Serben nicht" | **KULTUR:** **54** ***Stevan Martinović:*** Der europäische Geist der serbischen Kultur – Architektur | **GESCHICHTE:** **56** ***Prof. Dr. Tanja Chraust:*** Raoul Stoisavljević – Ein Flugpionier aus Innsbruck | **ORTHODOXIE:** **59** ***Miloš Pavlović:*** Die serbische Propaganda Mission im Westen 1915-1919 | **61** ***Mag. Alexander Legniti:*** Falscher Schlag | **62 MINIUMFRAGE ÜBER DIE URSACHEN UND AUSWIRKUNGEN DES I. WK** | **100 JAHRE SEIT DEM AUSBRUCH DES ERSTEN WELTKRIEGS:** **68** ***Dr. Heinz Fischer, Bundespräsident der R. Östereich a.D.:*** Vorwort | **69** ***Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach:*** Der Erste Weltkrieg 1914-1918

DOPPELAUSGABE 8 & 9: „SERBIEN - UNSER ZUHAUSE – Was bedeutet der Begriff Serbien für die Generationen die in der Diaspora aufgewachsen sind?" und „Serbischer Patriotismus und der Kosovo-Schwur in der gegenwärtigen Zeit" (2017)

2 ***Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach:*** „Spoji!" – Die Zeitschrift mit doppelter Verantwortung | **VERNETZEN:** **44** ***SPOJI:*** Arnaud Gouillon stellte sein Buch in Innsbruck vor | **46** ***SPOJI:*** „BC SPOJI" gewann Gold für Tirol | **47** ***SPOJI:*** Radio-Television Serbiens dreht zu Diana Budisavljević-Obexer in Innsbruck | **52** ***SPOJI:*** Dritter ROYAL CUP zur Hilfe für Kinder in Tirol und am Balkan | **INTERESSANT:** **56** ***Mag. Alexander Legniti:*** Tagung der ASCE sowie der Europäischen Friedhofstraße | **57** ***V.N.:*** Die Seelen der Kinder verlangen die Wahrheit | **INTEGRATION:** **60** ***Mag. Nedeljko Savić:*** Botschafter der eigenen Kultur | **62** ***Željko Malešević BA MA:*** Serben in Österreich | **KULTUR:** **65** ***Stevan Martinović:*** Der europäische Geist der serbischen Kultur – Malerei| **GESCHICHTE:** **68** ***Jovan Aleksić:*** Goraner, gute Leute vom Šar-Gebirge (Teil 1) | **ORTHODOXIE:** **71** ***Orthodoxe Kirche in Österreich:*** Der Gottesdienst in der Orthodoxen Kirche | **SERBIEN – UNSER ZUHAUSE:** **73 MINIUMFRAGE:** Was stellt für Sie in der Diaspora Serbien dar? | **85** ***Stefan Popović:*** Dort, weit weg – Serbien aus der Sicht eines Diasporaserben | **87** ***Marko Orašanin Msc:*** Kulturunterschiede als Ursache von Missverständnissen zwischen dem serbischen Volk im Herkunftsland und in der Diaspora | **89** ***Aleksandar Tubić:*** Serbien – Unser Haus | **90** ***Srdjan Mladenović:*** Meine Sicht der Dinge: Wie kann man die Beziehungen zwischen Serbien und seiner Diaspora verbessern

ЗАХВАЉУЈЕМО – WIR DANKEN

Редакција ***Споји!*** још једном захваљује свим људима добре воље који су нам излазили у сусрет и подржавали доброчинитељски рад наших организација и овај наш културно-просветни пројекат током последњих скоро десет година, а који су били и који ће, ако Бог да, и остати наши подржаваоци, добротвори, сарадници и пре свега искрени пријатељи у борби за заједничко боље сутра.

Посебну захвалност изражавамо подржаваоцима без чије помоћи не би било могуће реализовати ово јубиларно десето издање Информативног и интеграционог часописа ***Споји!***. ***Управи за дијаспору при Министарству спољних послова Републике Србије и граду Инзбруку*** не захваљујемо само на финансијској подршци, већ много више на њиховом разумевању и стрпљењу које су показали, чекајући излазак овог издања иако је много каснило, а тако уједно показавши препознавање правих вредности и важност овог броја, који је посвећен једној од најхрабријих жена 20. века о којој широм света тек треба много више да се чује.

Посебно бисмо истакли и све људе коју су споменути у овом издању, као и оне које нису, а који су нам од 2010. године пружали огромну подршку у оквиру културе сећања а нарочито у вези са чувањем сећања на Диану Будисављевић (Обексер).

У нади да сте уживали и у овом издању и да ћете ширити прочитано и међу Вашим пријатељима и у Вашем окружењу, желимо Вам свако добро од Господа и много успеха на свим пољима!

***

Die Redaktion der Zeitschrift ***Spoji!*** bedankt sich nochmals bei allen Leuten, die guten Willen gezeigt haben und die die wohltätige Arbeit unserer Organisationen und dieses Kultur- und Bildungsprojekt während der letzten, fast, zehn Jahre unterstützt haben, die unsere Unterstützer, Spender, Partner, aber vor allem wahre Freunde, in unseren Bestrebungen, für eine bessere Zukunft waren und es, wenn Gott so will, auch bleiben werden.

Ein besonderes Dankeschön schulden wir unseren Unterstützern ohne deren Hilfe es nicht möglich gewesen wäre diese 10. Jubiläumsausgabe der Informations- und Integrationszeitschrift ***Spoji!*** zu realisieren. Dem ***Büro zur Kooperation mit der Diaspora im Rahmen des Außenministeriums der Republik Serbien sowie der Stadt Innsbruck*** danken wir nicht nur für deren finanzielle Unterstützung zur Realisierung dieses Projektes, sondern ganz besonders für ihr Verständnis und ihre Geduld die sie gehabt haben, obwohl diese Ausgabe mit großer Verspätung herausgekommen ist. Danke, dass sie mit ihrer Geduld gezeigt haben, dass sie wahre Werte und die Wichtigkeit dieser Ausgabe erkannt haben, da diese einer der tapfersten Frauen des 20. Jahrhunderts gewidmet ist und über die man auf der ganzen Welt noch viel mehr erfahren sollte.

Besonders hervorheben würden wir an dieser Stelle auch alle Leute die in dieser Ausgabe bereits erwähnt wurden, aber auch die die das nicht sind, die uns seit 2010 eine enorme Unterstützung im Rahmen der Erinnerungskultur geboten haben und vor allem in Bezug auf die Erhaltung der Erinnerung an Diana Budisavljević (Obexer).

In der Hoffnung, dass Sie das Lesen dieser Ausgabe genossen haben und das Gelesene mit Ihren Freunden und Ihrem Umkreis teilen werden, wünschen wir Ihnen von Gott alles Gute und viel Erfolg auf allen Ebenen!

Заувек захвални - für immer dankbar:

Министарству спољних послова Владе Републике Србије – УПРАВИ ЗА САРАДЊУ С ДИЈАСПОРОМ И СРБИМА У РЕГИОНУ
Dem Ministerium für Auslandsangelegenheiten der Regierung der Republik Serbiens – BÜRO ZUR KOOPERATION MIT DER DIASPORA UND DEN SERBEN IN DER REGION

INNS' BRUCK

Der Stadt Innsbruck

ГРАДУ ИНЗБРУКУ

Поштовани читаоци,

Имали сте прилике да прочитате неколико текстова које су написали наши пријатељи, стручњаци из различитих области. Свако од њих на свој начин сагледава обрађене теме, а ми желимо да Вам у оквиру нашег часописа представимо мишљења из различитих углова.

Уколико желите да нам пренесете и своје мишљење о некој од тема и предложите решење проблема, или да нам пошаљете своје коментаре и евентуалне примедбе у вези с овим издањем, то можете учинити електронском поштом, слањем на адресу: **casopis.spoji@gmail.com**

С поштовањем,
Редакција часописа „Споји!“

Sehr geehrte Leserinnen und Leser,

Sie hatten die Gelegenheit einige Texte zu lesen, die unsere Freundinnen und Freunde, Experten aus verschiedenen Bereichen, verfasst haben. Jeder/e von ihnen sieht die bearbeiteten Themen auf eine eigene Art, wobei wir Ihnen im Rahmen unserer Zeitschrift Meinungen aus verschiedenen Blickwinkeln präsentieren wollen.

Wenn Sie uns Ihre Meinung über die bearbeiteten Themen mitteilen wollen, Vorschläge zur Lösung der genannten Probleme haben oder uns Ihre Kommentare und eventuelle Bemerkungen im Bezug auf diese Ausgabe zuschicken wollen, können Sie das unter folgender E-Mail: **casopis.spoji@gmail.com**

Hochachtungsvoll,
Redaktion der Zeitschrift „Spoji!“

ХВАЛА ВАМ! СПОЈЕНИ СМО ЈАЧИ!
VIELEN DANK! VERBUNDEN SIND WIR STÄRKER!

Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ
Serbisch Orthodoxer Jugendverein Innsbruck - SPOJI
ZVR: 931510814
е-пошта / E-Mail: uprava@spoji.org
интернет / Homepage: www.spoji.org
Facebook: www.facebook.com/spoji.org
Instagram: spoji_org
Twitter: spoji_org
Жиро рачун / Konto:
Tiroler Sparkasse Bank AG Innsbruck
IBAN: AT482050303300678129
BIC: SPIHAT22XXX

НЕ БАЦАЈТЕ ОВАЈ ЧАСОПИС
ЧУВАЈТЕ ГА!

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ОМЛАДИНА ИНЗБРУК
СПОЈИ
SERBISCH ORTHODOXER JUGENDVEREIN - SPOJI

ПОСЕТИТЕ НАС - BESUCHEN SIE UNS
www.spoji-magazine.com

Wir sind Träger der Tiroler Ehrenamtsnadel in Gold

Ми смо носиоци Тиролске златне значке за волонтерски рад